

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԸ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ٢٤٤٠ - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالإنجليزية)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտահանող — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԵՐԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 398 — ՀԻՆԳԵԱԲԻ 14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵԳ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

عدد ٢٩٨ — الخميس ١٤ أكتوبر ١٩٧١

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԵԱՆ ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ

Հոկտեմբեր ամիսը մենք հայերս յատկացուցած ենք հայ մշակութային ոգեկոչման ու պանծացման, արդար հպարտանքով մը լոյսի բերելով մեր ազգային մեծութիւններն ու արժանիքները, որպէս առաջաւոր ժողովուրդ՝ քաղաքակրթութեամբ աշխարհի մը դիմաց:

Զարմանալի է այն իրողութիւնը, թէ մենք մեր պատմութեան ընթացքին յատուկ գուրգուրանքի առարկայ դարձուցած ենք մարդկային ցեղին վերելքին զսպանակը հանդիսացող հոգեկան և իմացական ապրումներ, յաճախ երկրորդական համարելով ժողովուրդին ֆիզիքական ապահովութիւնը, երբ միշտ ենթակայ մնացած ենք մեր հոգեբանական ապագայով ժողովուրդներուն:

Եթէ ատկէ տուժած ենք քանակական հսկայ կորուստներ տալով՝ մեր դարաւոր անցեալին մէջ, բազմապատկուելու բացառիկ կարողութեամբ լեցուած ենք սակայն՝ որակական օրէն, գոյց է որպէս միակ միջոց ընդունելով զայն, հակադրելու՝ մեզի ճակատագրուած դժբախտութիւններուն:

Ժամանակը ցոյց տուաւ, թէ զուր տեղ գոյութեան չեն եկած մեր անգիր մատենագրութիւնը, ժողովրդային բանահիւսութիւնները, բերնէ բերան թէ գրաւոր աւանդուած առասպելներն ու հեքիաթները, զուր տեղ չեն բարրառած մեր տաղերգուները, գուսաններն ու աշուղները, նախաքրիստոնէական շրջաններէն սկսելով, որոնք առաջին անգամ ծառայած են հայ գիրերու գիտով սկսած է հայկական վերածնունդը, հինգերորդ դարուն, երբ, ուղիղ հազար տարի ետք պիտի սկսէր եւրոպական վերածնունդը:

Երբեմն կը տարուինք խորհելու, թէ ինչպէ՞ս սեծ պիտի ըլլար մեր վերածնունդի ազդեցութիւնը թէ՛ մեր և թէ՛ այլ ժողովուրդներու կեանքին վրայ, եթէ քաղաքական կորուստներու հետեւանքով ան չընդմիջուէր, ու պարբերաբար չապրէր՝ զրոյթէ ամբողջապէս լուրջեան մատնուելու շրջաններ:

Ժողովուրդներու հոգեւոր ու իմացական մեծութիւններուն գնահատման այս դարուն, մահէ դէպի կեանք վերադարձ արծաւագրած մեր ժողովուրդը, ոչինչով ետ է մնացած ներկայ քաղաքակրթ ժողովուրդներէն, որոնք ապահովութեան մէջ ստեղծագործ են: Սենք, մեր գրաւոր հարստութիւններուն կողքին, ունեցած ենք նկարչական արուեստը, ճարտարապետութիւնը, մեր երգն ու պարը, որոնք այսօր արժանացած են միջազգային գնահատանքի ու մեզ դասած առաջաւոր ժողովուրդներու կարգին:

Առանձնապէս, նկատառութեան արժանի է այն պարագան, որ ուրիշ ժողովուրդներ սովորութիւնը չունին մշակոյթի ամիս տօնելու: Սա շեշտուած ճշմարտութեան մը կը վերածէ մշակոյթի հանդէպ հայ ժողովուրդին՝ իր մէջ կրած պաշտօնական ու անբաժանելիութիւնը: Ապացոյց մը ևս, թէ տակաւին հիւանդ ու սուաղ, հայրենիքը իր կազմութեան օրն իսկ հիմնեց իր պետական համալսարանը, որպէս մշակոյթի և լուսաւորութեան կեդրոն, իբրեւ անյետաձգելի պահանջը, հաց ու ջուրի նման:

Ոչ մէկ կասկած, թէ ժողովուրդները պիտի յարգուին և ունենան ապրելու իրաւունքը այն համեմատութեամբ՝ որ կը պեղեն և արգասաբեր կը դարձնեն իրենց մշակոյթը, որոնք հին թէ նոր, կը կռնին հետեւողականօրէն՝ ստեղծագործական աշխատանքի:

«ՇԱՐԺՈՒՄ»

Հ. Մ. Մ.Ի ՀՐԱԻԵՐՈՎ

ԵՐԵՒԱՆԻ «ԱՐԱՐԱՏ»Ը

Պէյրուք կը հասնի Նոյեմբեր 20-ին

Լիբանանի մեր պատկանակից «Արարատ» օրաթերթին մէջ կը կարդանք.

Հայաստանի ֆութպոլի ֆետերասիոնի նախագահ Զաքարեանի կողմէ՝ Լիբանանի ֆութպոլի ֆետերասիոնին և Հ.Մ.Մ.Ի Պէյրուքի տեղական վարչութեան ուղարկուած զոյգ հեռագիրներէն կը տեղեկանանք, որ Երեւանի «Արարատ»ը, Հ.Մ.Մ.Ի հրաւիրով Պէյրուք կը ժամանէ Նոյեմբեր 20ին, Սուրբոյ մէջ հանդիպումներ ունենալէ ետք:

Կը հաւատանք, թէ հայրենի «Արարատ»ին Լիբանան այցելելու այս լուրը, որքան մեծ ուրախութիւն պիտի պարգեւէ Լիբանանի ֆութպոլիստներուն և յատկապէս «Արարատ»ի արտասահմանեան «երկրպագուներուն»: Բոլորին ցանկութեան թարգմանը հանդիսացած կ'ըլլանք անկասկած, երբ մաղթենք, որ «Արարատ» Լիբանան գալ անպայման ախոյեանական երեք մետայիններէն մին հետը բերելով: Ոսկին անշուշտ թէ արծաթէն յարգի է, սակայն յաւ պարագային արծաթը կը նախընտրենք պրոնգէն...

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Եգիպտական Պատուիրակութիւնը կարեւոր խօսակցութիւններ ունեցաւ Սովետ Պատասխանատուներուն հետ

Եգիպտոսի Արաքական Հան-
րապետութեան Նախագահ Պր.
Անուար Էլ Սատար, Եգիպտացի

պետական եւ ընկերվարական բարձ-
րաստիճան անձնաւորութիւններէ
բաղկացած պատուիրակութեան մը

Մոսկուայի մէջ, արաք և սովետ պատուիրակութիւնները՝
բանակցութեանց առաջին նիստին ընթացքին

ԱՄՆ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԻՔՍՈՆ ՄՈՍԿՈՒԱ ՊԵՏԻ ԵՐԹԱՅ

Երեւելաբի օր, Ուաշինգթոնի Սպիտակ Տան մէջ, չկանխատես-
ւած ժամկէտի առաւելի մը ընթացքին, ԱՄՆի Նախագահ Նիքսոն տե-
ղեկացուց, որ ընդունած է Սովետ կառավարութեան հրաւերը, յառա-
ջիկայ Մայիս (1972) - ա տուան վերջին, Մոսկուայի մէջ սովետ ղեկա-
վարներուն հետ Գաղաթի ժողովի մը մասնակցելու:

Այս հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ ԱՄՆի Նախագահին Ժող-
ջիւստտան այցելութեանէն ետք:

Այս յայտարարութեան նման, միաժամանակ հաղորդագրութիւն
մը հրատարակեց սովետ ԹԱՍՍ լրատու գործակալութիւնը, հաստա-
տելով Նախագահ Նիքսոնի՝ Մոսկուա այցելելու լուրը:

Նախագահ Նիքսոն յայտարարեց, որ իր առած այս որոշումը
արդէն նախապէս հաղորդած էր ԱՄՆի Ատլանտեան դաշնակիցներուն:
Միւս կողմէ սովետ իշխանութիւնը, 6 Հոկտեմբերին, այս մասին
տեղեկացուցած էր Ֆրանսայի կառավարութեան:

Նախագահ Նիքսոն յայտարարեց նաեւ, որ թէ Փեքին և թէ Մոս-
կուա իր այցելութիւններուն ժամանակ, իրեն պիտի ընկերակցին ԱՄՆի
Արտաքին Գործոց նախարար Պր. Ուիլիամ Ռոճերզ և իր անձնական
խորհրդական Պր. Հէնրի Գիսինկէր:

ԸՆԿԵՐՆԵՐ Խ. ԻՍԿԵՆԵԱՆ ԵՒ Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

ՊԵՅՐՈՒԹ ՄԵԿՆԵՑԱՆ

Երկուաբթի, 11 Հոկտեմբեր
1971, «Արարատ» Երեւելայի ին-
նաքիւնով, Գանիբի Միջազգային
Օգնականական Պէյրուք մեկնե-
ցան՝ Եգիպտոսի վերերան հնչալ-
եան եւ Ազգային Երեսփոխան ընկ.
Խորէն Իսկէնեան, ինչպէս նաեւ
Պէյրուքի մեր պատկանակից «Արա-
րատ» օրաթերթի խմբագիրներէն՝
դասիարակ - ուսուցիչ, գրող եւ

հասարակական գործիչ ընկեր
Հրանդ Գանգրունի, որուն կ'ընկե-
րանար իր դուստրը՝ Սիլվա Գան-
գրունին:

Ընկեր Հրանդ Գանգրունի, մօտ
երեք շաբաթ Գանիբի իր կեցութեան
օրջանին, այցելեց համալսելիս ազ-
գային, կրթական եւ մշակութային
հաստատութիւնները, գոյց ունեցաւ
(Շաբ. տես էջ 2)

ընկերակցութեամբ, Կիրակի, 10
Հոկտեմբեր 1971, Գանիբիէն մաս-
նաւոր ինքնաթիռով «Եկնեցաւ
Քուէք», միջոցաւ պատկանական այ-
ցելութեան մը համար եւ ընդունե-
ւեցաւ նախագահական պալատե-
րով:

Քուէքի մէջ Եգիպտոսի նա-
խագահը, Էմիլ Եսիլ Սապան Էլ
Սապանի հետ ունեցաւ կարեւոր
բանակցութիւններ՝ Միջին Արեւելի
կացութեան եւ ի մասնաւորի Եր-
կո եղբայր երկիրներուն միջեւ
փոխադարձ եւ սերս յարաբերու-
թեանց շուրջ:

Եգիպտոսի նախագահին ի
պալատ, տեղի ունեցան ժողովրդա-
յին խանդավառ ընդունելութիւն,
ինչպէս նաեւ մեծ ճաշերոյ մը՝
Քուէքի եմիրին կողմէ տուած:

Քուէքէն Մոսկուա իր համ-
բուն վրայ, Անուար Էլ Սատար
վայրէջք կատարեց Թեհրանի օդա-
նավայանը, ուր զինք ընդունե-
լու եկած էր Իրանի Շահը՝ Մո-
համէս Ռեզա Փահլեվի:

Մեկ ժամուան սիրալիք տե-
սակցութեան մը ընթացքին, Եգիպ-
տոսի Նախագահն ու Իրանի Շահը,
ընդհանուր վերահասութիւն մը
ըրին՝ քաղաքական կացութեան եւ
ի մասնաւորի Միջին Արեւելի
ներկայի կացութեան շուրջ:

Թեհրանէն նախագահ Անուար
Էլ Սատար իր հետեւորդներով մեկ-
նեցաւ Մոսկուա, ուր ժամանեց
Երկուաբթի, 11 Ե. Ժամը 4ին (Մոս-
կուայի ժամով): Վնուժովի օդա-
նավայանը, Եգիպտոսի Նախա-
գահը զիմաւորելու եկած էին Ս.
Միւրիսեան ղեկավարները, գլխա-
ւորութեամբ Պ.Պ. Նիկոլայ Փոս-
կոնիի (նախագահ), Լեոնիդ Պրեմ-
նի (կոմկուսի ա. Բարսուղար)
եւ Ալեքսէյ Գոսպիլի (վարչապետ):

Անուար Էլ Սատար ընդունե-
ւեցաւ նախագահական մեծ պա-
տիւններով եւ ապա առաջնորդուե-
ցաւ Քրեմլինի Պալատ, որուն մեկ
բաժնին մէջ բնակեցաւ, Մոսկուա
ի կեցութեան օրջանին:

Առաք եւ Սովետ բանակցու-
թիւնները սկսան Երեւելայի, 12
Հոկտեմբեր 1971, առաւօտեան
ժամը 10ին, Քրեմլինի մէջ, իրա-
նականացողական եւ ամբողջական
բարեկամական մրցութիւններէ:
Այս ժողովը, որուն ընթացքին
հնարկուեցան երկուսուսի յա-
րաբերութեան եւ Միջին Արեւելի
կացութեան հարցերը, տեղեւ երեք
ժամ, Եգիպտոսի Նախագահն ու

(Շաբ. տես էջ 2)

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ ԴԱՆՈՅՇ ՇԱՀՎԵՐՏԵԱՆ

ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

Հայաստանի խորհրդայնացումն անմիջապես ետք, պետությունը մտահոգ սփիւրթի հայ զաղկապանութեան հակառակորդով, միջոցառումներու ձեռնարկեց, կարենալ ներգաղթը յաջողցնելու և բնակիչ մեր ժողովուրդին բնակութիւնը Արարատի փէշերուն տակ ապահովելու համար: Գետնի վրայ գլխաւոր մտահոգութիւնն էր, Հայաստանի տուած զոհերուն տեղ՝ աշխատաւոր հայութեան բազուկները ի սպաս դնել՝ աւերուած, սովի, որբի հայրենիքին վերելքին:

Դանոյշ Շահվերտեանը այդ զեղծ, որպէս յարմար անձ, մեկնեցաւ արտասահման, առաջին առթիւ 1921ին Պոլիս, որ դեռ դաշնակից զինուորական գրաման տակ կը գտնուէր և ուր՝ Նոյնիւնի վերապրող բազմաթիւ մտաւորականներ և հասարակական գործիչներ, եռուն գործունէութեան մը լծուած էին, ազգային կեանքը վերստին ծաղկեցնելու մտահոգութեամբ:

Դ. Շահվերտեանի պատւիրակութեան մաս կը կազմէր նաեւ ակադեմիկոս Ա. Կարինեան:

Գատուիրակութիւնը տարի մը ամբողջ մնաց Պոլիս և ետեւ գործունէութեան մը լծուեցաւ և որուն մեծագլխ օգտակար հանդիսացաւ, խորհ. Հայաստանի կողմէն գտնուող՝ Պոլսոյ Հնչակեան Կուսակցութեան պաշտօնական օրկան «Երկիր» թերթը, որուն գլխաւոր աշխատակիցներն էին՝ ընկերներ Եղուարդ Զոփուրեան, Լ. Կանտ, Ժիրար Միրզախանեան, Սեդրակ Քարեան և Պոլսոյ նախապետերազման շրջանի ողջ մնացած «Կայծեր» սերունդի մտաւորականները:

Հնչակեան օրկանը, իր 1921 Օգոստոսի թիւին մէջ կը գրէր՝ «Դ. Շահվերտեանի առաջնորդութիւնը եւ հայկական գաղութները խորագրով:

Մենք մեր գոհունակութիւնը կարող ենք յայտնել այս առթիւ, նկատելով բարոյական եւ ներքինական այն օգուտը, որ յառաջ պիտի գայ մայր հայրենիքի եւ գաղութներու իրարու հետ ուղղակի կերպով ունենալիք սփումէն... Մեզի համար անձնօր չէ այն խողովորները, որ ինչպէս բոլոր գաղութներու՝ նոյնպէս եւ Պոլսոյ աշխատաւոր խոհանրակցութեան մէջ, միշտ ալ տոգորուած են լաւագոյն տրամադրութիւններով: Հայաստանի կառավարութեան եւ աշխատանքային հանձնարարութեան համար, անոնք պարտաւոր են նոր զոհաբերութիւններու օգնութեան ձեռք կաշկաւելու՝ եթէ իրենց եղբայրակիցներուն:

Հնչակեան Կուսակցութիւնը, որ Պոլսոյ բոլոր թաղերուն մէջ ունէր իր մասնաճիւղերը, մեծագլխ նպաստեց խորհ. Հայաստանի ծանօթացման ուղղութեամբ: Դ. Շահվերտեանի պատւիրակութեան ելոյթներուն կազմակերպման աշխատանքները թերթը անընդհատ իր սիւնակներով կը ծփէր սփիւրթ-հայրենիք կապերու ամրացման սրբազան գործին:

Սփիւռնահայ աշխատաւոր զանգրուածները հետեւում էին մայր հայրենիքի վերածննդին՝ կը գրէ Զ. Ա. զատեան՝ «Հրաքար» հանդէսի 1970 թիւ 10ին մէջ, չմոռալով յիշել նաեւ, որ ուրիշներ անտարբեր ընթացք որդեգրած էին Հայաստան գտնուող 300.000 հայ զաղ-

թականներուն օգնութիւն կազմակերպելու անհրաժեշտ գործին նկատմամբ:

Իսկ ի՞նչ կը գրէր հնչակեան օրկան «Երկիր»-ը. «Օրում հրամայականը եւ ազգային իշխանութիւնները՝ յողումով... երբ իսկապէս ազգային իշխանութիւնները պայքար չեն ուզեր ընել խորհ. Հայաստանի դէմ, երբ իսկապէս անոնց համար բանիկ մեր ժողովուրդի ֆիզիկական գոյութիւնը, որը հիմք է ու նախապայման բազմազան մեր ապագային, ապա ուրեմն համազգային ժողովը պէտք է փութայ նոր շարժումներով հրահրել. խանդավառել ժողովուրդը, կազմելով միաժամանակ կենսաբանական մարմին մը՝ որուն լծուի մեր հասարակական բոլոր գլխաւոր օրկանները՝ կուսակցութիւնները, Հ.Օ.Մ. (Հայաստանի օգնութեան մարմինը), Կարմիր Խաչը, հայրենակցականները, եւ այլն»:

«Այս է այն հրամայականը, որմէ երբ խուսափի Ազգային Լեւոնութիւնը, բնականաբար իր վերայ պիտի հրաւիրէ հայ աշխատաւորութեան արդար զայրոյթն ու ցասումը» (Տես «Երկիր» Օգոստոս, 1921):

«Երկիր» օրկանին մէջ Դ. Շահվերտեանի կողմէ տրուած էր հետեւեալ յայտարարութիւնը. «Հայաստանի Ս. Ս. Հանրապետութեան տնտեսական ներկայացուցչութիւնը, խնդրում է ընտրել թերթերի, պարբերականների և զրբերի հրատարակչութիւնները, իրեն ուղարկել երկուական օրինակ իրենց հրատարակչութիւններին՝ Հայաստանի Մատենադարանին համար»:

Դ. Շահվերտեանի պատւիրակութիւնը, որ տնտեսական ընդթ ունէր նաեւ, Հայաստանի զրկած է 1921ին՝ ալիւր, պատրաստի զգեստ, վերարկու, ամերիկեան կտուտ, թէյ, ինքնաշարժի անիւ, շաքար, կրկնակօշիկ, այգեմշակութեան գործիքներ, դեղորայք, ելեկտրական լամպ, ապակի, գրենական պիտոյքներ, եւ այլն:

Ըստ «Երկիր» թերթի 18 Մայիս 1922ի թիւին, պատուիրակութիւնը 5000 ոսկի տրամադրած է ՀՕՄ-ին, դեղեր զրկելու համար Հայաստան, որուն սուր կարիքը կ'զգացուէր:

Դաշնակցութիւնը՝ եթէ Հայաստանի հանդէպ սուտեցող կ'ուզէր օրօրեւ հայութիւնը, սակայն Հնչակեան Կուսակցութիւնը, առաջին օրէն այդ զրգարութիւններու դէմ կը պայքարէր իր օրկաններով, բոլոր գաղութներէն ներս: Իսկ թերթը «Գործաւոր»-ի, «Երիտասարդ Հայաստան»-ի, «Կուսակցութեան Ձայն»-ի, «Երկիր»-ի, «Տարած»-ի, «Նոր Սերունդ»-ի, «Վերածննդ»-ի, «Սոցիալիստ Հայաստան» ամսաթերթի, «Նոր Կայծ»-ի (Պոլիս) և դուր կը հաստատէր Հնչակեան սոցիալիստական հայրենասիրութեան հետեւողականութիւնը ամենուրեք:

Ինչ կը գրէր հնչակեան «Երկիր» օրաթերթը Պոլսոյ մէջ, երբ ուրիշներ լուսաւոր օրերու սպասումով, վերապահութիւններ ունէին խորհրդային Հայաստանի նկատմամբ:

«Զ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ ասկէ մէկ երկու ամիս առաջ իր տեղական օրկանի միջոցով, մէկէ աւելի սրանման խմբագրականներ նուիրեց Հայաստանի սովետականութեան, ոչ միայն դրական օրէնքներով, այլ և իրենց օրկաններով» (Շար. տես էջ 4)

ԱՍՏՂԱԳԵՏ ՎԻՔԹՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ՄԿՐՏԻՉ Մ. ԳԱՄԲԱՐԵԱՆ (ԶՐՎԵԺ)

Պր. Մաքսիմ Մայնուֆ, Գոլմուֆի Համալսարանէն շրջանաւոր եւ կողմ համալսարանին մէջ՝ «Յետ Գատերագման Շրջանին Սովետներու Յարձակողական» Պուրժուական Դիտութեան Վերայ՝ ներքին տուրք իր բրած վերլուծումին առթիւ, ստացած է պատուաւան, որպէս զի տարուակէ իր տեսութիւնները «Համայնական Գաղափարախօսութիւն» Սովետ Դիտութեան Վերաբերմամբ՝ ներքին տուրք:

Այս պուրժուական գիտական, յօդուած մը բացատրած է «Դիտական Ամսաթերթ»-ի (1) մէջ. (1955 Հոկտ.), «Սովետ Տիեզերաբանութիւնը և Համայնական Գաղափարախօսութիւնը» ներքին տուրք,

Հայ մեծ աստղագէտ, ակադեմիկոս Վիքթոր Համբարձումեան՝ աշխատանքի պահուն

որուն մէջ կը ջանայ վերլուծել, թէ այս վերջին տարիներ, Սովետ գիտութիւնը երբեք չէր համայնական գաղափարաբանութեան, եւ իր գիտական հետազոտութիւնները կը վարէ եւ երկակցութիւններ կը հանէ համայնական գաղափարաբանութեան՝ ազդեցութեան գոյնով, եւ կը հետեւցնէ, թէ սովետ գիտականներ եւ աստղագիտներ կը գործեն բոնական մեթոքի տակ, եւ ուրեմն վախ՛ ազդեցութիւնը կը խաբարէ իրենց խորագրին՝ ժեզերախօսութիւններ: Այլ աւելի առաջ երբեք, այս գիտականը կ'ըսէ, թէ իրապէս ողբալի կացութիւն մը կը յստաջանայ սովետ աստղագիտութեան համար, երբ սովետ աստղագէտ մը գրած կը մնայ տեսանելի աշխատք վերլուծելի փիլիսոփայական մեթոքով, այսինքն՝ ըսել կուզէ, կապիտալիստական հասարակարգի փիլիսոփայական մեթոքով, եւ կ'աւելցնէ, թէ առաջին անգամ ժամանակ՝ (Փոլիք Պիւրոյի անդամը) 1947ին ներմուծեց սովետական արուեստներու, գիտութեանց դէպի Մարս-Լեյնիսեան ուղիով լուծելու մեթոք. Ուրեմն, յայտնի կը լինի որ իրապէս իր զարգացման գաղափարաբանութիւն, հարց մը լուծելու համար ունի իր յատուկ փիլիսոփայութիւնը, այսինքն, ան կը փիլիսոփայէ եւ կը լուծէ տեւ գիտական հիմունք իր տեսութիւններով, եւ կը հանէ երկակցութիւններ ապա տեսութիւններու տրամաբանութիւնով: Սովետական Դարաշրջանի գաղափարախօսութիւնը ուրեմն, իրեն թէ չի պատշաճեցնում Արեւմտեան աստղագիտութեան ազատ խուզարկումներուն, չի կրնար նիշ երկակցութիւններու յանգիլ եւ գոգմսի (անհուն ժեզերքի): ձեւաւորութիւնը հեղին: Վերջապէս, Մարսիզմ - Լեյնիզմի գաղափարական ազդեցութեան երբեք չէր տուած սովետ աստղագիտներ, որպէս թէ բոլորովին կազանդուած կը մնան:

Շարունակեմ վերլուծել Մ. Մայնուֆի գաղափարաբանութիւնը:

Բնագիտութեան հետեւող ընթերցասէրներ, կարողացած են եւ գիտեն թէ երկրաբաններ՝ լեյնիսեան կողմէն վրայ երեւցած հողային, Բարային եւ այլ ներքին տեսութիւններու բարդութիւնները բնական եւ պեղումներէ ելած ուրիշ հազուագիշտ ներքին կազմախօսութիւնները բնական, հասած են այն երկակցութիւններուն, որ մեր այս երկրագունդը ոչ թէ Բաւասուն կամ հարիւր-հազար տարիներու զոյգութիւն մը եղած է, հապա, միլիոնաւոր տարիներու

կեանք մը ապրած է, եւ սակայն այս բնագիտական լուսաւոր տեսութեան հակառակ՝ միսթիքական, կրօնապաշտական միսթիքալիզմ եղող «սահմանաւոր կեանք» եւ «սահմանաւոր ժեզերք» տեսութեան երբեք չէր զիջել գիտականներ, անոնք են որ կաշկանդուած կը մնան և կը վարակուին անձանք ոյժի մը «սահմանաւոր» ազդեցութեան. (Մ.Մ.Գ.)

Պր. Մայնուֆ պուրժուական գիտականներէն մէկն է, որ Սովետ գիտութիւնը համայնական գաղափարաբանութեան երբեք չէր զիջել մէջ կը ջանայ երկակցութիւններ հանել աստղագիտութեան մասին, որ սակայն գործնական ապացոյց մը չունի, աստղաբանութեան իր տեսութեան (թեորի) ճշգրտութեան նը-

կատմամբ, քանի որ իր գիտական տեսութիւնները յարմարեցուած են գերբնական ոյժի մը միսթիքական վարկածով, եւ կը կաշկանդեն գիտութեան ազատ ընթացքը:

Հիմա անցնիմք Սովետ այն գաղափարաբանութեան, որ կը վերաբերի անհուն ժեզերքին եւ աստղային կազմաւորութեան կազմախօսութեան:

Սովետ գիտականներ տեղծիչի մը (Աստուծոյ) ազդեցութիւնը զանգեցնում պուրժուական գիտականներուն գիտական մտածողութիւններուն մէջ, 1938ին, Սովետ Դիտութեան Ակադեմիան, չորս օրուան խորհրդածողովի մը մէջ, հետեւեալ ԲՈՂՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՅՈՒՄ, ինչպէս որ կ'ըսէ «ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ»-ը, ուրեմն են:-

1.- Ներկայ պուրժուական աստղաբանութիւնը ինքզինք կը զսեւ գաղափարական եզրամասի մը մէջ, երբ կը մերժէ ժեզերքի անսահմանութեան տիպէթերը (՝) միջոցի եւ ժամանակի վերաբերման մասին:

2.- Ցաւալիստական գաղափարախօսներ, երբ ժամանակ մը բախանցեցին գիտութեան եւ աստղաբանութեան հաստատութիւններէ ներս եւ մամուլի մէջ, հակադրափոխական բաժնի մը ծայր տուաւ պուրժուական գաղափարաբանութեան եւ գրականութեան մէջ:

3.- Սովետական մաթեմատիկական աստղաբանութեան մի քանի գործեր՝ այսպէսով կ'զիջեցուած են անհեղափոխականութեան:

4.- Սովետ Աստղաբանութեան այս հաւաքոյթը կը յայտարարէ, թէ մերկացնելով Սովետ ժողովուրդի բեմաները, գաղափարական այս թեզին մէջ՝ նոր աստղագէտ մը կը բանայ Սովետ իրապաշտական աստղաբանութեան մէջ:

Վերոյիշեալ իրապաշտական գիտութեան վնասներուն հետեւեալ ժեզերագիտութեան եւ աստղագիտութեան վերաբերմամբ, անհա ճշգրիտ մեկնաբանութիւնը՝ Սովետ ժեզերագիտութեան գաղափարական ազատ ընթացքներուն եւ գիտական յաջողութեան:

Նաեւ, «ՄԱՐՔՍԻԶՄԻ ԴՐՈՇԻՆ ՏԱԿ» հանդէսին մէջ, (ինչպէս որ մէջբերում կ'ընէ գիտական Մայնուֆ) - (1940) - մի քանի յօդուածներ երեւցած են, եւ այս յօդուածներու հեղինակները բնական աստղագիտութեան պատմական հոլովոյթը, զսած են որ ոգորում մը գոյութիւն առած է «ամպարագիծ տիեզերք» եւ «հոլմաւոր կամ սահմանափակ

(Շարունակութիւն տես էջ 4)

(՝) Շրջափոխութիւն

(1) «SCIENTIFIC MONTHLY», October, 1955, 1515 Massachusetts Ave. N. W. Washington, D. C. U. S. A.:

572

ՋԱՆԱԿԻՐ

14
ՀՈԿՏ.
1971

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՃԱՏՐԱԿԻ ՆԱԽԿԻՆ ԱՌՈՅԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ՀԵՏ

Պուենոս Այրեսի մեր պաշտօնակից՝ «Շարժում» շաբաթաթերթի խմբագիրը, ճատրակի աշխարհի նախկին ախոյեան Տիգրան Պետրոսեանի հետ, վերջերս ունեցած է շահեկան հարցազրույց մը։

Առաջին հարցումին, թե ինչ տպավորություն կրած է ան արժանիքի նախաձեռնությունը, որը երբորդ անգամ ըլլալով է որ կ'այցելէ, Պետրոսեան պատասխանած է բնովով. «Աւելի լայն դադարաւոր մը կազմեցի իմ այս այցելութեանս առթիւ և դո՛ւ եմ, որ բազմամարդ հայտնութիւն մը միտնողած կ'ապրի»։

Ապա շարունակուած է հետեւեալ հարցազրույցը։

Հ.— Ճատրակը, ըստ ձերի, մարզա՞նք է թէ գիտութիւն։ Կը մտնէ՞ մեզիկոյրի բնագիտութիւն մէջ։

Պ.— Ճատրակը իւրաքանչիւր լատր (որ իր անունը կը կրէ «Ե»)։ 18 տարիէ ի վեր գործուած է երե-

մասայական ընդթ ունի ան. Հսած ըլլալու էք, որ անցեալ տարի կառուցուեց շախմատի պալատը (որ իր անունը կը կրէ «Ե»)։ 18 տարիէ ի վեր գործուած է երե-

Լուսանկարին մէջ, ճատրակի նախկին ախոյեան՝ Տիգրան Պետրոսեան, Հ.Բ.Մ. Միութեան Գրադարանը այցելած պահուն, «Շարժում»-ի հաւաքածոյ թղթաւոր ժամանակ. իր աջին՝ «Շարժում»-ի խմբագիր Վարուժան Անեմեան, Խորխե Սարաժեան, Գեորգ Գեորգեան, ձախին Խորխե Քեթեբեան։

ճառանութեան նիւթ է թէ ան արուեստ է, մարզա՞նք՝ թէ գիտութիւն։ Ոչ ոք կարող է ասոր պատասխանը տալ. իմ կարծիքով, ամենէն ճիշտ պատասխանը հետեւեալն է. ճատրակը ճատրակ է։

Հ.— Ի՞նչ կը խորհիք Ձեր մրցակիցին մասին։ Թերեւս բարդ հարցում մըն է որ կ'ընենք։

Պ.— Բարդ հարցում մը չէ։ Ես տեղեկ եմ թէ ոմանք մեծաշունթ անհատներով զայն ծանօթացնում են հանրութեան, Կան թղթակիցներ, որոնք «հանճար» է ասում են ըրեն հասար. իմ կարծիքով, թէպէտ ճատրակի մեծ վարպետ է, բայց «հանճար» բառը չափ մեծ է և հարկ է զայն զգուշութեամբ գործածել։

Հ.— Ի՞նչ բարձրութեան վրայ է ճատրակը Հայաստանի մէջ։

Նախկին ախոյեանը չի դեղել։ Կը ստանայ ուրախ դիմադրի՞մ ու խանդավառութեամբ կը պատասխանէ։

Պ.— Հայաստանի մէջ բաւականին լաւ վիճակ և իսկական

խաների յատուկ դպրոց մը, ուրկէ այսօր հասակ նետած է խուճմբ երիտասարդ վարպետներու, որոնցմէ իւրաքանչիւրը մեծ ապագայ կը խոստանայ։ Ես կը կարծեմ թէ ուրախ պիտի ըլլանք բոլորս, եթէ մօտ ատենէն Պուենոս Այրեսի հայ դպրոցը առիթը ունենայ ողջունելու՝ մէկ ուրիշ Հայկական տիւր վարպետի այցելութիւնը, որուն անունը վերջապէս թեան (եան) գտնուի։

Նախկին ախոյեան՝ Տիգրան Պետրոսեան, իր մրցման արդիւնքին մասին կը խօսի ինքնավստահ բայց ծայրայեղօրէն համեստ արտայայտութեամբ. կանխաւ յայտնելով ուրախութիւնը՝ այդ տեսակ հաւանականութեան մը մասին։ Տիգրան Պետրոսեան, թիֆլիս ծնած եւ ներկայիս Մոսկուա բնակութիւն հաստատած ըլլալուն հակառակ, լայնօրէն մեծօրոքիւն ունի հայրենիքի թէ գաղթաբախտի հայ կեանքի եւ մեակութային-գրական օարժումներու մասին։

ՏԻԳՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԸ ՈՊՊԵՐԹ ՖԻԺԵՐԻ ՀԵՏ

Ինչպէս յայտարարուած էր, ճատրակի աշխարհի ախոյեանութեան յաւակնորդներու առաջնութեան մրցումները՝ ընդմէջ հաշտակ Տիգրան Պետրոսեանի և ամերիկացի Ռոպերթ Ֆիշերի, սկսած 30 Սեպտեմբերին՝ Պուենոս Այրեսի մէջ։

«Սան Մարթին Բորնաստ» Թատրոնի սրահը հաւաքուած, հազարաւոր հանդիսականներ աւանդական եղանակով հետաքրքրական մենամարտի։

Թէև Պետրոսեան լաւ սկիզբ ունեցաւ այս մրցումին, սակայն 40րդ շարժումին ան ալիւս բաւարար ժամանակ չունեցաւ

(5 վայրկեան միայն ծնացած էր) մտածելու, ինչ որ Ֆիշերի առաւելութիւնն առաւ որ իր սպիտակ զինուորը թաղուէր դառնայ։

Այս առաջին հանդիպումը այսպիսով վերջացաւ ի նպաստ Ֆիշերի։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ

Հովտեմբեր 5ին, երկրորդ հանդիպումին, Տիգրան Պետրոսեան իր գեղեցիկ խաղարկութեամբ փայլուն յաղթանակ մը տարաւ Ֆիշերի վրայ։

Այսպէսով Ե. հանդիպումի վերջին, երկու յաւակնորդներուն

ՕՐ. ՄԱՐՈ ՆԱԶԻԿԱՆԵԱՆ
ՊՐ. ՊԵՐՃ ԳՈՂՈՐԵԱՆ
խօսեցեալը

Գահիրէ 10-10-71

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, Նազիկանեան և Գոգորեան ընտանիքներուն, և բոլոր պարագաներուն։

ՕՐ. ՆՈՐԱ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
ՊՐ. ՕՆՆՈ ՄԻՋԻԿԵԱՆ
խօսեցեալը

Գահիրէ 9-10-71

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, ծնողաց՝ Տէր և Տիկին Եզնիկ Տէմիրճեանին և Տէր և Տիկ. Յակոբ Միջիկեանին, ինչպէս նաև ընտանիքի բոլոր պարագաներուն։

ՕՐ. ՂՈՒՍԻ ԻԿԵՏՊԱՆԵԱՆ
ՊՐ. ԷՏՈՒՐ ՍԱՅԵԱՆ
ամուսնացեալը

Գահիրէ 10-10-71

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամուսին, ծնողաց՝ Տէր և Տիկին Զաքար Իկիտպաշեանին և Տիար Ժիլպէտ Սայեանին, ինչպէս նաև ընտանիքի բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՐԱՍՏԱՐԱՆԻՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Ողբ. Մարի Բամպուլճեանի (Գանատա) մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի՝ Սյրի Տիկին Ա. Ե. Թ. Ս. Փայեան և զաւակունք՝ Համեալ և Սիլվա կը նուիրեն։

Նուպարեանի ճաշի սեղանին 100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին 100
Եկեղեցւոյ և Գերեզմանատան 100
«Այն Ֆիշեր»-ին 100
«Արև»-ին 100
«Յուսաբեր»-ին 100
«Ջահակիր»-ին 100

Ողբ. Մարի Բամպուլճեանի (Գանատա) մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի՝ Տէր և Տիկին Ժիլպէտ Յովակիմեան և զաւակունք կը նուիրեն։

Նուպարեանի ճաշի սեղանին 100
Եկեղեցւոյ և Գերեզմանատան 100
Աղքատախնամին 100
«Արև»-ին 100
«Ջահակիր»-ին 100

Ողբ. Մարի Բամպուլճեանի (Մոնթրէալ) մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի՝ Տէր և Տիկին Տեղեմաք Բիւրճեան կը նուիրեն։

Այն Ֆիշերին 100
Աղքատախնամին 100
Եկեղեցւոյ պայծառութեան 100
«Արև»-ին 100
«Ջահակիր»-ին 100

Ողբ. Մարի Բամպուլճեանի (Մոնթրէալ) մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի՝ Տէր և Տիկին Հայկազուն Բիւրճեան կը նուիրեն։

Աղքատախնամին 100
«Արև»-ին 100
«Ջահակիր»-ին 100

հաշիւը ոչ ոքի էր, 1ով 1 կէտերով։

ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ

Կը տեղեկանանք, որ մրցման երրորդ հանդիպումին՝ որ տեղի ունեցաւ Հովտեմբեր 8ին, արդիւնքը եղած է հաւասար և իւրաքանչիւր մրցորդ գտնացած է կէս կէտ։

Տարդ երկու յաւակնորդներն ալ հաւասար կ'ընթանան՝ 1,5ով 1,5 կէտերով։

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Իր ապաքինման առթիւ, Տոբ. Հանրի Բեսերեան ներկայիս կուգայ իր խորին շնորհակալութիւնները յայտնել Տոբ. Ֆուադ Պուլադին, ինչպէս նաև բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, կամ այլ ձևով շնորհակալութիւններ անցրին իրեն։

Տոբ. Բեսերեան վերսկսած ըլլալով իր աշխատանքներուն, իր հիւանդները կ'ընդունի ըստ առաջնոյն իր դարմանատան մէջ, նոյն ժամերուն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆ ԳԱՀԻՐԷ

Հինգեաթի, 21 Հոկտ. 1971, կ. Ե. ժամը 9.30ին

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Ելոյթ կ'ունենայ

ԳԱՆՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆ

ՀՈԳՅ. Տ. ՆԵՐՍԵՅ Ծ. ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ

Նիւթ ունենալով

ՍՈՒՐԲ ԷԶՍԻԱԾԻՆԸ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. ՎԵՀԱՓԱՈՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ
Օ Ր Ո Վ

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Հինգեաթի, 28 Հոկտ. 1971, կ. Ե. ժամը 9ին

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Սեպ. Ե. Հոկտ. ամիսներուն մէջ ծնած անդամ-անդամուհիներուն)

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՐԱԽԱՆՔ ԵՒ ՊԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ՓՈՒԱՆ ԶԱՒԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ընկերուհի Երեւանի Իսկէն-Եանի մահուան տխուր առթիւ, Տէր և Տիկին Ընկեր Կիրակոս Տոնիկեան (Պէյրուք) իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ռաբայեալի ամուսնոյն՝ ընկեր Խորէն Իսկէն-Եանին, ընկերուհի պարագաներուն, եւ առ այդ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Լ. Ո. «Արարատ»-ին (Պ. յուր) 5
«Ջահակիր»-ին 5

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դամասկոսի Թեմի Ս. Սարգիս Եկեղեցին կարիք ունի ծխախոտ փախանայի մը։

Թեկնածուները պարտին անձամբ ներկայացնել իրենց դիմումագիրը՝ թմախալ Առաջնորդ Հայր Սարգիս, մինչեւ 1 Նոյեմբեր 1971։

ԴԻԻԱՆ

ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻՆ

Ողբ. Երեւանի Իսկէն-Եանի մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի՝ Տէր և Տիկին Մարտիրոս Սուլթանեան կը նուիրեն 100 Ե. Գ.։

Օր. Ղուսի Իկիտպաշեանի ծնդ. Պր. Էտուար Սայեանի բարեբախտիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն։

Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալանեան 100
Տէր և Տիկ. Նորայր Սիմոնեան 100
Տէր և Տիկ. Նուպար Պալանեան 100
Տէր և Տիկ. Ջահան Պալանեան 100
Օր. Լիւսի Կերիկեան 100

Պր. Պերճ Գոգորեանի ծնդ. Օր. Մարո Նազիկեանի բարեբախտիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն։

Տէր և Տիկ. Ջահան Պալանեան 100
Պր. Յակոբ Մազմանեան և իր խօսեցեալը՝ Օր. Նայիրի Մահաբէճեան 100

Ի պատիւ Նորընծայ քահանայ հայրերուն կազմակերպուած ընդունելութեան առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Տէր և Տիկ. Միսաք Տընկեան 200
Տիար Կարպիս Պերպերեան 100
Տիար Վահրամ Բրուտեան 100

ՋԱՅԱԿԻՐԻՆ

Ողբ. Երեւանի Իսկէն-Եանի կսկածալի մահուան առթիւ փոխան ցաւակցական հետաքրքիր կը նուիրեն։

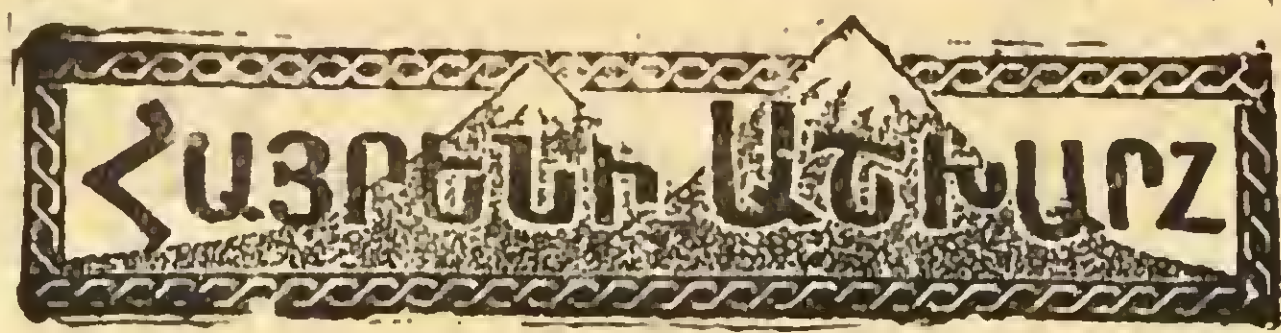
Տիկ. Ելիզ Կէնտիմեան և զաւակը Աւետիս (Նիւ Եորք) 100

Տէր և Տիկ. Սիմոն Սամոնեան և դուստրը Հիւտա (Նիւ Եորք) 100

Տէր և Տիկ. Նուպար Բիւրճեան (Նիւ Եորք) 100

Տէր և Տիկ. Յակոբ Սամոնեան և զաւակունք (Նիւ Եորք) 100

ՀԱՅԿԱԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄՈՏ

ԵՐԵՎԱՆ, (Հ.Հ.Գ.) - Սփիւռ-
քահայութեան հետ Մշակութային
կապի կոմիտէի նախագահ՝ Վարդ-
պետ Համադարեանը ընդունեց,
Հայկական Բարեգործական Ընդհ.՝
Միութեան նախագահ Ալեք Մա-
նուկեանն ու իր տիկինը, միու-
թեան ամերիկեան բաժանմունքի
նախագահ Եղուարդ Մարտիրոսեանն
ու իր տիկինը, միութեան
կեդրոնական վարչութեան ան-
դամներ՝ Միլենդիսի համալսարանի
փրոֆեսոր Տիգրան Փափազեա-
նը և Յակոբ Տէրտէրեանը, ինչ-
պէս նաև Մերձաւոր Արևելքի ու
Յունաստանի Բարեգործական
Միութեան անդամներ՝ Մարտիրոս
Իսկանդերեանը:

ՏԻԵՋԵՐԱԳՆԱՑՆԵՐԸ ՄԵԿՆԵՑԱՆ ԵՐԵՎԱՆԷՆ

ԵՐԵՎԱՆ, (Հ.Հ.Գ.) - Մեկ
շաբաթ մեր հանրապետութեան
մէջ անցնելին խորհրդային Միու-
թեան կրկնակի հերոսներ, խՍՀՄ-ի
տիեզերագնաց-օդաչուներ, օդա-
նավային զօրավար-հաղթողներ
Վլադիմիր Ծաթալովը և Ատրիան
Նիկոլայի: Անոնք մասնակցեցան
«Մարշալ տիեզերքի մէջ» չորրորդ
միջազգային գիտաժողովի աշխա-
տանքին և հիւր եղան Հայաստանի
կոմերիտմիութեան, որ նշեց իր
կենդանային յորդանանը: Հանրա-
պետութեան մէջ գտնուած ժամա-
նակ, տիեզերքի հերոսները ծանո-
թացան Խորհրդային Միութեան
նախկին արդիւնաբերական ձեռ-
նարկութիւններու և գիտական
հիմնարկներու գործունէութեան,
հանգիստներու ունեցան բանուոր
և ուսանող երիտասարդութեան
հետ, գիտեցին տեսարժան վայ-
րերը:

Հոկտեմբերի 5ին, «Յաղթա-
նակ» թերթի մէջ անդամ գիւ-
նորի գերեզմանին, պահպանող զին-
քի խմբի միջոցով տեղադրուեց,
խորհրդային Միութեան կրկնակի

Վարդապետ Համադարեան
ընթերցեց ողջունելով հիւրերը,
նշեց, որ միութեանը բնութագրող
գործունէութիւնը կը կատարէ աշ-
խարհի շատ երկրներու հայկա-
կան համայնքներուն մէջ:
Պատասխան իր խօսքին մէջ,
Ալեք Մանուկեան բարձր գնահա-
տեց Սփիւռքահայութեան հետ
Մշակութային կապի կոմիտէի
գործունէութիւնը, կոմիտէ, որ
կ'ընէ ամէն ինչ, սփիւռքահայե-
րը մայր հայրենիքի շուրջը հա-
մախմբելու համար: Մենք շնոր-
հակալ ենք, ըսաւ ան, որ Հայաս-
տան դասադրեւորով և ուսում-
նական ձեռնարկներով կ'ապահովէ
սփիւռքի հայկական դպրոցներն
ու գոյնճեցները:

հերոսներ, օդանավային զօրավար-
հաղթողներ՝ Վ. Ա. Ծաթալովը
և Ա. Նիկոլայի: Անոնք հետ էին
ՀԱՄԼԿՄ կենտկոմի քարտուղար
Բ. Կ. Պուգոն, եղբայրական հան-
րապետութիւններու երիտասա-
րդութեան պատուիրակները, որոնք
մասնակցեցան Հայաստանի կոմի-
տէի միութեան 50-ամեակին նը-
ւիրուած հանգիստութիւններուն:

Հոկտեմբերի 6ին, Վ. Ա. Ծա-
թալովը և Ա. Նիկոլայի մեկ-
նեցան Երևանէն, Օդեսա և Կի-
յովանի մէջ տիեզերագնացները
ճանապարհ դրին: Հայաստանի
կոմկուսի կենտկոմի երկրորդ քար-
տուղար Գեորգ Տէր Լազարեանը,
Հայկական խՍՀ նախարարաց
խորհուրդի նախագահի տեղակալ
Լարիսա Ստեփանեանը, Հայաս-
տանի կոմկուսի կենտկոմի բաժնի
վարիչ Մովսէս Գալստեանը, ՀՀԿՄ
կենտկոմի քարտուղար Բաբգէն
Վարդանեանը, կուսակցական,
խորհրդային, կոմերիտական աշ-
խատողներ, քաղաքի հասարակու-
թեան ներկայացուցիչներ:

ՊԱՏՈՒՆՑ ՏԻՊԼՈՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

ԵՐԵՎԱՆ, (Հ.Հ.Գ.) - Խորհրդ-
ային Միութեան միջուկային
խորհուրդին առնթրելով արտասա-
նական զբօսաշրջիկների գլխա-
ւոր վարչութիւնը, պատուաւոր
տիպլոմով պարգևատրեց, Երևան-
նի ժամացույցի գործարանի կողմի-
ցից՝ արտասանական զբօսաշրջ-
իկներին ընդունման և սպասարկ-
ման գործին աջակցեց և բնագ-
նաւոր կերպով մասնակցեց յետա-
մաբ: Միայն այս տարի, ձեռնար-
կութեան են այցելել Ֆրանսային,
Ամերիկայի Միացեալ Նահանգնե-
րին, Լիբանանին, Արժանթինին,
Ուրուգուային և այլ երկրներէն
ժամանած հինգ հարիւրէ աւելի
հիւրեր:

ՄԱԿ-Ի ՆՍԱԾՐՋԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ (Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Խնդիրներու մասին, ինչպէս ե՛ն՝ միջազգային ճանաչողական համագոր-
ծակցութիւնը, զարգացման համար փրկաւարումը, մարդկային աղ-
բիւններուն արժեքաւորումն ու օգտագործումը եւ յայտարարութիւնը՝
բիւսաստրատեգիա շարժելուն մէջ առաջադրելու համար խաղաղու-
թեան, փոխադարձ բարեկամի. ժողովուրդներու միջեւ հասկացողութեան
իսկայնեք: Միաձայնութեամբ ընդունուած բանաձեւը, օրհնային գեներ
վրայ կասարեւող գործողութիւններուն վերաբերելով՝ բարեկամելու հա-
մար բարի դրացիական յարաբերութիւնները սարքեր ընկերային-հա-
ղաւական սիւսեմներու պատկանող եւրոպական պետութիւններու միջեւ,
համագործակցութիւնը՝ գիտութեան ու տեխնիկայի բնագաւառին մէջ,
արդիական գիտութեան ու տեխնիկայի դերը ազգերու զարգացման
մէջ եւ անհրաժեշտութիւնը՝ ճեշտական ու ժխտելի-գիտական համա-
գործակցութեան պետութիւններու միջեւ, եւ այլն-բոլոր այս գործողու-
թիւնները պետախոս վկանեց եւ, որով կը բացայայտեն եւ կ'ապա-
ցուցանեն այն իրողութիւնը, թէ մեր երկիրը առաւելապէս գործոն եւ
ազդեցիկ ազդակ մըն է միջազգային համագործակցութեան մէջ եւ
հաստատական ու վճռական մասնակցող մը՝ յանուն խաղաղութեան, հա-
մագործակցութեան ու լարումութեան բուլացման:

«Նոր կեանք», Պուգոնէ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ Ի ՊԱՏՈՒՆ

Արեւմտեան Գերմանիոյ Պա-
պերկ քաղաքին Սենթրոնիք նուա-
գաւորներու շարքին մէջ, Նո-
յեմբերի յայտագիրը նուիրուած է

Արամ Խաչատրեանի ստեղծագոր-
ծութիւններուն:

Եւրոպայի կը պարունակէ
վարպետին շրջ սենթրոնի և թաւ-
շութակի քոնցերթը, մեկնարկու-
թեամբ միջազգային մրցանակա-
կիր՝ Թաւշութակաւորուելի Կարէն
Գեորգեանի, ու նաև «Գայանէ»
պարանուագէն սենթրոնիք սուրբ
մը:

Արամ Խաչատրեան անձամբ
պիտի վարէ սենթրոնիք նուագա-
լուծմը:

=====

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խոր ցաւով կ'իմանա՞ք, թէ
Հայաստանի Հեռագրական Գործա-
կալութեան անօրէն եւ Հայաստանի
Ժողովուրդի Կենտրոնական Նա-
խագահ Արտաւազ Սարգիսեանի ա-
ւագ որդին՝ Վահան Արտաւազը
նախկին, զոհ գացած է ինքնա-
շարժի արկածի մը:

Այս տխուր առիթով կը վըշ-
տակցինք սգակիր ծնողքին եւ
ընտանեկան բոլոր պարագանե-
րուն:

ՊՈՒԼԿԱՐԱՋԱՅ ԿԵԱՆՔ

Ե Կ Ե Ղ Ե Ց Ի Ն Ե Ր Ո Ւ ՀԱՄԱՇԽԱՐԱՋԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՍՈՑԻԱԼԻ ՄԱՍԻՆ

Պուլկարիոյ Մարտիրոս Ա.
Պատրիարքին նախածնուն-
թեամբ, 1971 թուի Օգոստոսի
28ին մինչև Սեպտեմբրի 5ը,
Սոֆիայի մէջ կայացաւ եկեղե-
ցիներու Համաշխարհային Խոր-
հուրդի տարեկան համագումար-
ը, մասնակցութեամբ հինգ ցա-
մաքամասերու 36 երկիրներու
ներկայացուցիչներուն:

Սոյն համագումարին, Հա-
յաստանեայց Առաքելական Ս.
Եկեղեցին ներկայացուց և յա-
տուկ զեկուցումով հանդէս ե-
կաւ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս.
Մարտիրոսեան:

Համագումարի աւարտին
առիթով, Ն. Ա. Մարտիրոս Ա.
Պատրիարք եզրափակիչ ընթրիք
մը սարքեց 6 Սեպտ. 1971 ե-
րեկոյեան ժամը 8-30ին «Սոֆիա»
պանդոկին մէջ:

Մարտիրոս Ա. Պատրիարքի
բարի գալուստի և օրհնութեան
խօսքերէն ետք, Պուլկար պե-
տութեան պաշտօնական խօսքը
ըսաւ Պուլկարիոյ Կրօնից Նա-
խարար՝ Պր. Միհայիլ Բիւլիւ-
րով, որ բարձր գնահատեց Եկե-
ղեցիներու Տիեզերական Շար-

ԹՈՐՈՆԹՈ

Կիրակի, 15 Օգոստ. 1971,
Ս. Պատրիարք մատուցեցաւ Գա-
նատայի Հայաստանեայց Եկեղե-
ցիներուն մէջ և աւանդական խա-
ղապանի յայտագիրը նուիրուած է

Թորոնթոյի մէջ պարագեց
և քարոզեց շրջանին սմանաւոր
հովիւ՝ Հոգ. Տ. Ժիրայր Վրդ.
Թաւշեան: Օրհնեալ խաղը մա-
տուցի նման բաժնուաւ ներ-
կայ հոծ բազմութեան ծխական
խորհուրդի պարագանէն անդամ-
ներուն կողմէ:

Գարաջ դասը ղալմարեց,
ինչպէս միշտ, մեծ արեւատագէտ
Պր. Արթ. Գաւուր:

Եկեղեցաւոր Տիկինք օծաւ-
դակ Յաննախոսեմը, որ տարե-
կան Մեծ Պարահանդէս տուաւ
նշանաւոր զեպակ՝ Գագ Լուսայի
մէջ: Այս զեպակը իւր անգարան-
ը գործածուելի Թորոնթոյի իշխա-
նութեանց ներքէ:

Հայ ընտանի հասարակու-

ՍԵՆ ԳԱԹՐԻՆՉ

Գանատահայ պատմութեան
առաջին հայ դպրութիւնը Գաթ-
րինի մէջ կազմաւորուած է շատ
կանուխէն:

Հայաստանեայց Եկեղեցին,
որ կը կոչուի Ս. Գրիգոր Լուսա-
ւորիչ, օծուած է 1930 թուական-
ին: Այս կալուածը, ունի նաև
ընդարձակ սրահ մը և մարգարե-
տին մը, արձանագրուած է էջ-
միտին վանքին անդամ, շնոր-
հիւ հետադարձ հայորդիներու աշ-
խատանքին:

Ատենօք Սեն Գաթրինը եղած
է հնչական կեդրոն մը Գաթ-
րինի մէջ: Հոն յաճախակի այցե-
լած են հնչական կործիչներ՝
ոգ. ընկ. Ս. Սապարգիւսեան,
(պեթրեան ընկեր Սեպակ Ծահէն
միտմ Լուս Անճելու-Գլխիփորնի)
և ուրիշներ: Այսօր Սեն Գաթրին-
ը հայ նոր սերունդը, թէ և մե-
ծացած է որպէս կատարեալ դա-

թիւն մը ժամանակէն առաջ ար-
դէն զբաւած էր իր տեղերը: Ձեռ-
նարկը, թէ նիւթական և թէ բա-
րոյական գետնի վրայ մեծ յաջո-
ղութիւն արձանագրեց:

Գաթրինի է տիկնանց ժը-
րաջան անդամներուն զոհո-
ղութեան ոգին: Անոնք որոշած
են կազմակերպել թէյասեղան մը՝
հայ դպրոցի բացման առիթը, Տա-
րեկան Գերման-Պաղար մը՝ և ե-
ղանակի բացման Ընտանեկան Պա-
րանցիկ Երեկոյթ մը՝ Հոկտեմբեր
ամսուան ընթացքին:

Սեպտեմբեր 14ին, Հոգ. Տ.
Ժիրայր վրդ. Թաւշեան, մէկ ամ-
սուան արձակուրդի համար մեկ-
նեցաւ Ս. Էջմիածին և Մայր Հայ-
րենիք:

Նոյնպէս, ծանօթ լուսանկա-
րիչ-արուեստագէտ Պր. Արթ. Ս.
Գաւուր, հայրենիքի մէջ հիւր ե-
ղաւ Սփիւռքահայութեան հետ
Մշակութային կապի կոմիտէին:

Նատացի և սակայն հայրենիքի
երազը ունի:

Համայնքին մէջ հայրենաստ-
րական աշխատանք կատարած են
Տէր և Տիկին ընկեր Տիրայր և
Մարուհի Սարգիսեանները: Ողբա-
նալ Տիրայր Սարգիսեանի գերեզ-
մանին վրայ արձանագրուած է
«պրկեալները բոլոր երկրները,
միացէ՛ք: Գալով ընկերուէի Սըր-
բուհի Սարգիսեանին, ան այժմ ա-
լեւեր է և սակայն ունեւ և հայ-
րենասէր հայուհի մըն է, որուն
եղբայրը Տիրայրի և շրջանե-
րուն մէջ հնչական գործիչ ե-
ղած է:

Գանատայի ուրիշ քաղաքնե-
րուն նման, Սեն Գաթրինը Միա-
կան Խորհուրդը իր տարեկան
«Փրքիք»ը կազմակերպած էր
Կիրակի, 15 Օգոստոս 1971, Ս.
Աստուածածնի Տօնին: Խաղաղ-
օրհնէքի արարողութիւնը որոշ-
ւած էր կէս օրէ ետք կատարել,
իր սեփական մարգարեանին վրայ:

Եղած հրաւերներուն պա-
տասխանած էին զանազան շըր-
ջաններէ հայ ընտանիքներ:

Կ'արժէ միջանկեալ նշել, որ
Սեն Գաթրինը կարիք ունի ար-
ժանաւոր հոգեւոր հովիւի մը, որ
ոչ միայն եկեղեցական պաշտօն
վարէ, այլ և ըլլայ հայ լեզուի
քաջածանօթ, կարեւոր օգտակար
ըլլալու տեղւոյն հայ մատաղ սե-
րունդին հայեցի դաստիարակու-
թեան:

Աշխարհի հրաշալիքներէն՝
Նիակարայի ջրվէժի ճամբուն վրայ,
միայն 18 մղոն հեռու, փոքրիկ
քաղաք մըն է Սեն Գաթրինը, ուր
հայութեան թիւը այսօր կը հասնի
1000ի:

Էջմիածնական եկեղեցիին
կողքին կայ նաև Անթիլիսսական
ակումբ-սրահ մը, ուր ամիսը ան-
գամ մը պատարագ կը կատարուի:

Սեն Գաթրինի Միական
Խորհուրդին այժմու առեւտրային
է Պր. Աշոտ Սարգիսեան, որ հա-
կաւակ Գանատայ ծնած և մեծցած
ըլլալուն, շնորհիւ իր ծնողաց
ազգասիրութեան և հայրենասի-
րութեան, կրցած է տիպար հայ
մը ըլլալ: Ան, շրջապատուած իր
աշխատակիցներով, կը գոթողու-
րայ Հայ Եկեղեցիին և դաստիա-
րակիչ ու ազգագետ սրահին վրայ:

Իր հայրը, ոգ. Տիրայր
Սարգիսեան, եղած է եկեղեցիին

(Շար. տես էջ 6)

ԵՐԳԱՆԱՌՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ
ԿԻՊՐՈՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺԱՄԷՆ
«Շիրակ» Երգարանի Թիւ 16ի Մասին
(ԶՈՐԵԲԶԱՐԹԻ 15 ՍԵՊՏ. 1971ԻՆ)

Հայ երգի գորեանքներ Օգոստոսին առաջ հուճճօք տուին, եւ այլ հնձուրներու պէս, Հանգեսեան եղբայրները աշխոյժ քափով մտան հայկական երգին արօրեր եւ իւրեանց կորովի աշխատանքով քաղեցին, կապեցին-կապեցին եւ երգի ընթիւր գորեւը զատեալով, ամբարեցին «Ճերակ» երգարանին նոյն ամբարներուն մէջ:

Այս տարուանը, Հանճեսեան
եղբայրներու ամբարման 16րդ ա-
մառնային հունձին է, որ կը հրա-
սարկուի ճաշակաւոր եւ արժեքա-
ւոր «Շիրակ» երգարանին մէջ:

Հանճեսեան եղբայրներու օր-
նոհալալ աշխատանքին մասին,
սառ առիթներով եւ միջոցներով
կարելի եղած է արտայայտելի
վազայն այսօրուան կատարուե-
լալ գործը, ապագային, մէկ
հասիկի փոխարէն, պիտի տայ հա-
րիւր, - վստահ եմ - քանի իրենց
անկեղծութիւնն ու նուիրումը,
քրիստոնէ պիտի ըլլայ այն ալիւ-
րիկ, որ ապագային հայկական փո-
ռերուն մէջ հաց պիտի ըլլայ, Հաց
մը՝ հայկական բոլորով եւ համով։
Քանի որ անոր հոնտեսքը պատե-
ցան, ծլան, ընծիւղեցան, բազմա-
ցան եւ ծանրացան Շիրակի բերրի
հողին մայրութեամբ եւ հայկական
կարմրիկ արեւին հայրութեամբ,
Շատեր կը սիրեն պնդել, թէ ար-
ւեստը՝ միշտ կարգապիս լեզու մըն է,
բայց այս կարծիքը մասամբ ճիշդ
կրնայ ըլլալ։

Միայն գիտութիւնն է, որ ոչ սահման եւ ոչ ալ հայրենիք ունի, որովհետեւ օրամաբանութենէ կը ծնի: Արուեստը, փիլիսոփայութիւնն իսկ եւ ամեն ինչ՝ որ կը ծնի զգացումսն եւ օրամաբանութենէն սխալումով, պարտաւոր է ցեղի մը կամ ազգի մը դուռը կրել, Հանճեսեան եղբայրները այս նշանաբանութեան գիտակցութեամբ հրահարակութեան մը բնոյթը չհուսնէին, Շիրակիին, այլ զայն լեցունքին հայ զգայարաններէ եւ միջոցին ցայտը լոյսեղծ, եւ ամեն օտար յարանուն վերելով եւ նոստալգիայով, հայ սփիւռքին ներկայացուցին հայկական արուեստին դուռը, Ուրբան գնահատելի ու սրբազան աշխատանք է գեղեցկութիւններ հաստատել եւ մտայնի բնիկ այդ գեղեցկութիւնները փնտրողներուն: Եթէ ամեն արուեստէ աւելի երաժշտութիւնը դիրամատակ է մարդոց, առօր պատեանար իր օրհեղեղական յաջանիւթներուն մէջ պէտք է փնտրել միայն, Նրաժշտութիւնը ամենեւ բարապետ արուեստ է, որովհետեւ իր նկարագրով իսկ է: Անա թէ Շիրակի եղբայրներն հրահարակիչները քաղաքացիական պայմաններու տակ իրականացուցանեցին, հայ երգչային արուեստը բնորոշ են, հայ կենցաղին սիրով կրօնաբանութիւնը աշխարհի ծագումը սփռուած հայ բնիկները:

Ի՛նչ տառապանքներու եւ յուսահատութեանց երեակայ եղած են գեղեցկութեանց սիրահարները, սակայն ներքին կորովով յայրահարած են բոլոր դժուարութիւնները եւ արգելները։ Յօրէ աչէն անցընենք «Շիրակ» երգարանին սկզբնական տշմենները, կը տեսնենք որ այդ համեստ ու անպաճոյն ճիգը այսօր մեծցեր, բարեբացեր, նուաճցեր է եւ վերածուեր է հոյակապ արուեստային հաւաքածոյի կամ մեհենաթի, ուր երգարանային բնոյթին դուռն ելլելով, հայ երգի ու երաժշտութեան սիրահարներէն իմաստաբարեւ հայ արուեստի աւարտինն պատկերազարդ արձա-

գանգներ՝ առկարհի բոլոր կողմերեն, ուր հայ կեսանքը կը կենագործէ եւ իր կենագործուր կ'արտայայտէ արուեստագիտական սեղծագործութեամբ եւ ինքզինքը կը պարտադրէ ուրիշ մեակոյթներուն:

«Շիրակ» երգարանը իր երգարանային բնոյթը պահելով հանդերձ, վերածուած է անցեալի ու նորագոյն հայ արուեստագէտներու աշպոմին:

35 արուեստագէտ երաժիշներ,
իրենց 130 զուգուոր եւ անգոյն
լուսանկարներով եւ կենսագրու-
թեամբ ծել կը գրուեն երգարաննե-
րես: Հանճեսեան եղբայրներու
Շիրակ, երգարանին այս ամառ-
ան հունձնօ՝ Շիրակ, երգա-
րանի 16րդ թիւը, իր կողմէն վրայ
ունի առուղական սիրուած երգիչ՝
Լեւոն Գաբրէեանի զուգուոր լու-
սանկարը եւ թիւը կարծեք իր ե-
րգերուն եւ գործունէութեան նուիր-
ած է: Սակայն, ակնյայտ է, որ
հայրենի երգիչներն ալ արուեստ-
ագէտներ, ինչպէս նաեւ սփիւռքի
այլ արուեստի մշակներ, ճշտող մե-
ծամասնութեամբ հիւրընկալուած
են երգարանէն ներս, Բոլորին ալ
լուսաւոր նախասերը կը պատկ-
երին հայ արուեստին աստուծոյ
պաշնեպատկերով:

«Շիրակ» երգարանի երգային ամբարներուն բացումը կը կատարենք սիրուած երգիչ՝ Լեւոն Գաբրիելեանի երգով: Երգիչը ծանօթ է մեր ունեցողիներուն՝ իր առույտական եւ եսթրասային երգերով, որոնք յաճախ կը լսուին Կիպրոսի ռասթոկայանի հայկական բաժնէն, ըլլան մասնակի կամ ամբողջօրեա՛մբ Երգիչին նուիրուած հալոցողներով: Երգիչը իր բոլոր ծախքներով եւ երգարանակներով յայ երգին օտարածման նպատակով

է: Սիրող անձը չի ձերանաւ, երգ սիրող երգիչն ալ միշտ երթաւարդ կը մնայ: Լեւոն սիրեց հա երգը եւ ջանաց իր սիրած երգ փոխանցել լսողին: Ունկնդիրը Լեւոնի երգով մերթ հերոսացաւ, մերթ հերոսեցաւ եւ մերթ ալ սքիւրեցաւ: Գաբրիէան ծնած է Հալեպ, մանկութենէն սիրած է երգը եւ մաս կազմած է երգչախումբերու: 1960ին փոխադրուելով Լիբանան, հետագայի կ'ըլլայ իր ձայնը զարգացնել, ռոտով կարելի եւ աւելարեւի դժուարութիւններուն լայն քահարելով, կ'ըզտնայ զուսանական եւ ժողովրդական երգերու ինկնաբան: Լեւոն Գաբրիէան «Շիրակ» երգարանին գանձարկղը կը բանալ, երգելով Արեւ Մնակեանի հետկամբ: Սահարունիի ՄԱՅՐԻԿԵՍ երգը:

«Շիրակ» երգարանեն, լեռն
Քաթրնեան կը շառունակէ իր եր-
կերու շղթան, երգելով Ժ. Դոնեանի
Ֆալսամաբ Ս. Իսկենսեբեանի՝ ՎԱՅ-
ԷՆ երգը:

Յաջորդ երգը Շիրակի ամ-
բարներեն՝ Ռ. Մաթեոսեանի կա-
պարմամբ, Արմեն Մանդակունեանի
ԻՄ ԿԱՐԱՊՆԵՐ երգն է:

«Երակ» երգարանի յաջորդ
երգչուհին է Ռոզի Արմեն, որ ոչ
նիայն ինքը խանդավառ է հայե-
կեն երգելով, այլ իր խանդավառու-
իւնը կը փոխանցէ ունկնդիրե-
ուն: Այժմ ունկնդրե՛նք ՆՈՒՊԱՐ
ՈՒՊԱՐ երգը:

Որքան ալ գծուար բլլայ սահանել երաժեշտութեան եռփիւնը, արեւի չէ ուրանալ, որ ան կայ ի կ'ապրի: Ան կը միանայ ջուրի ընկալչին, հովի շունչին, սաւարքեանուն խառափին, մեր ախլին, մեր յազումներուն, մեր տրախտութեան եւ տառապանքին: Երաժեշտութիւնը կը հասնի հոն՝ ուր տաքի կ'գորու ի հասնելու: Շէիս, երգարանին հոսիւումը մեր այս երաժեշտական յայտագիրը կ'ունենի փակել՝ Ռ. Մկրտչեանին կաւարմամբ, Ալիսիա Կրեկոսեանի տնային վրայ յօրինուած՝ Ռոպէր միդիսանեանի ՆՍ ՎԱՆԵՆՈՒՄ ՆՍ ԳՐԱԿ:

ՊՈՒԼԿԱՐԱԶԱՅ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ - ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Զահակիր»ի)

Այս տարուան ամսոնայի
ժամանակաշրջանին, Հայաս-
տանեայց Ուսաքեական Ս. Եկե-
ղեցին ե պուլկարահայգադուծը
անկգամի մը համար ես իրենչ
վերարծեուրումը գտան՝ Գուլ-
կարիտի ազգային, կրօնական ե
կրիտական կենսքէն ներս ար-
ձանագրուած կարեւոր իրադար-
ձութիւններուն առթիւ:

շուրջ, Ռուսմանիոյ Պատրիարք՝ Ն. Ա. Ժիւսթիսիէնի, համայն-Ռուսիոյ Պատրիարք՝ Ն. Ա. Փիմենի, Կրաստանի Կաթողիկոս՝ Եփրեմ Բ. Ի և Պուլկարիոյ Պատրիարք՝ Ն. Ա. Մարտիրոս Ա. Ի կողքին, յատուկ տեղ յատկացուած էր Հայ Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Գեորգ. Տ. Տիբաչը Ս. Եպս. Սարտիկեանին, մինչ բարձրաստիճան ուրիշ եկեղեցականներ, արտասահմանէն մասնաւոր ժամանած կրօնական և աշխարհական ղէմերը՝ զանակալութեան հանդիսաւոր արարողութիւններուն կը հետեւէին Մայր Տաճարի դասէն, ուր օղակներու կարգով, հիւրերու համար առանձնաատուկ դիրքեր սարքուած ու պատրաստուած էին:

ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊՍ.

ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ՝

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՆՈՐԸՆՏԻՐ

ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ.

Ե՝ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ,

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

4 Յուլիս 1971, Կիրարի կէսօրէ առաջ, Սոֆիայի Սբ. Ալեքսանդր Նիկոսրիի անուան կոթողատաղ Մայր Տաճարին մէջ, Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ և անոր արժանաւոր պատՆ.Ս.Ս.Տ.Տ. Կազգէն Ս. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Ներկայացուցչի և Պուլկարիոյ հայուլթեան Թեմակալ Սուազորդի իր կողմէն ի հանգամանքներով, Գերբ. Տ. Տիրար Ս. Եպս. Մարտիկեան իր մասնակցութիւնը բերաւ Պուլկարիոյ նորընտիր Պատրիարք՝ Ն. Ա. Մարսիմոս Ա.ի Գահակալութեան հանգամանքներէնքերէն:

ՄԲ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՆԻՎՍԵՐԻԻ
ՄԱՅՐ ՏԱԾԱՐԻ աւագ խորանին

ՄՐՏԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Գ. Էջէն)

Լսափողս շարժում եմ վերել.
Առից՝ մօր սիրտը, Ջարժիհակ է,
աղմուկն անհետն է, շատ քոյլ,

անկայուն, կարճատև: Այդպիսի աղմուկ եւ շատ էմ լսել, եւ այդ մարդիկ սպրեւ եմ երկար թափ-ներ... Ոչ, այդ աղմուկը արժանի է ուշադրութեան, եւ վճռակա՛ն նշանակութիւն չի կարող ունե-նալ, նա չի կարող խանգարել: Զարմանալի է, ինչպի՛ս եւ ուշա-դիր չեղայ սկզբում: Մեծից յոգնած էի, դրսում աղմուկ էր, ու իմ ա-ռաջին թպաւորութիւնը սխալ էր: Ասի՞նք նախքան ինձ համոզում են, ու դա այդպէս էր... Մտանգո՛ւնի մէջ սկսում է խօսել մարդը...

... Իմ գրադարանում ունեմ հնամալ կազմով ու դեղնած քերթերով մի գիրք, որը պահում եմ մեծ սքեռությամբ: Գա Լայպենի գիրքն է, այն խոռոչ Յրանսիացի գիթնականի, որը 1819 քուականին բեթելութեանը տուեց լսափողը՝ սքեռուկայը: Այդ գրքի մէջ պահում եմ մի քուղք, որի վրայ գրուած են Երախագիտութեան ստաբուլս խօսքեր, իսկ որպէս ստագրութիւն գրուած է մանկական մի ճուրջ մաթի դրոշմը...

վեհացնումս նրա հոգու թռիչք-
ները, աւելի հեռացնելով նրա
երկարակեցութեան սահման-
ները:

Այդ մեծ պարտքին արժանի
երբանկութիւն եմ ցանկանում
էգուարդին և նորից ու դարձ-
եալ աղմուկներ սանձող կամա-
յին հանդարտութիւն, որ յա-
տուղ է անկեղծութեանն ու շի-
տակութեանը, ժամանակի ու
մարդու հկատմամբ վստահու-
թիւն ներշնչող ազնուութեանը,
մէկ էլ այն նշմարատափրութեա-
նը, որ ոչ թէ կուզէկուզ, այլ
ուղիղ է բռնում:

ՀԱԶԳԻՆ ՄԵԱՏԱԿԱՆԵՐՆ

ՄԱՆՐՈՒՔԻՑ ՀԵՌՈՒ, ՄԵԾԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

բարձրագույնից, որովհետև մասնաբաժնի տեսանկյունից ձեռք է բերվում մեծի, կարևորի կորստեան զննով, վերջապես, որովհետև ներդրումները գոյանում է ներքին հարստությունից, հոգու աշխատանք է և սրտի գործունեություն: Մօտ 20 տարի է, ինչ թուփեանը Հայաստանի գրողների միությունն վարչությունն առաջին քարտուղարն է, գրողների ընտանիքի վատահոսության այդ երկարակցությունը նուսնել է ազնիւ ու ոգեշունչ աշխատանքով: Այո՛, լաւ ղեկավարութիւնը նոյնպէս բարձր Հիտաւութեան է մարդը քարոյականութեան լափանիշ է: Դա ոգեւորող բարեխղճութիւն է և անյիշալար սկզբունքայնութիւն, խօսքի ու գործի պատիւ բերող հասարակական գործունեութիւն:

դաշնութուն է կնքողապետ, ուսանց
կարող է տարօրինակ թուել
գրականագետին ու հասարակա-
կան գործչին վերագրուող այ-
բանաստեղծական գնահատում-
ները, կարող է եւ դրանում շատ
է քիչ նրանց մեղքը, դժբախտա-
բար, մենք սովոր չենք տեսնել
բանաստեղծականը, բարձրը, վը-
սեմը այն բարձր ու դժուարին
գործում, որ պաշտօն է հոչում,
առօրեայ մեր ընկալումներում
կապուած է աթոռին, բայց յա-
գեցած է մեծ կեանքով։ Անձամբ
ինձ թուում է, որ անհնար է
պատկերացնել հասարակական
գործիչ - քննադատին առանց
ներշնչանքի, առանց այն ներ-

քին կարգապահութեան, որ շատ յաճախ արտայայտուում է գործարար համբերատարութեամբ և խոր վստահութեամբ զրուցակցի նկատմամբ: Էդուարդը հենց այդպիսի գործարար համբերատարութեան մարդ է, ներքին, այլ ոչ թէ ցուցադրովի այրուժով: Պատահում է (և դա շատերի հետ) ինչ-որ բանից դժգոհ, նոյնիսկ մինչև «վերջին վրը» ձգուած, մտնում ևս Թովչեանի առանձնասենեակ և սկսում, ինչպէս ստուժ է, աշխարհով մէկ որոտալ, իսկ նա համբերութեամբ ունկնդրում է քեզ, ձգտում ըմբռնել քո որոտների մայր կայծակը, որոշել քո արդարացիութեան կամ մոլորութեան աստիճանը: Եթէ իրաւացի ես, դրա աւելցուկները մի կողմ է նետում ու թեթեւ փայտում, յետոյ նրա դէմքին իջնում է այնպիսի մի բարձրութիւն, որ կարծես հենց նոր ծաղիկներ նուիրեցնին իրեն: Ի՞նչ կարող ես ասել, այդպիսին է Թովչեանի բնաւորութիւնը, նա կարողանում է դաստիարակել ոչ միայն արդար կշտամբանքով, այլև փայտով, որ յաճախ աւելի ուժեղ է ազդում մարդուն, քան նախատիւներ:

Էդուարդ Թոփչեանը 60 տա-
րեկան է։ Դա սոսկ տարիների
գումար չէ, այլ որոնումներից,
գտածից ու տուածից առաջա-
ցած մի հարստութիւն, որ տա-
րիք է կոչւում։ Եւ այդ տարիքը

որոշում է մարդու ոչ թե ապ-
րաժով, այլ տուածով: էզուար-
դի յօբելանը օրացոյցից չի
ծնուել, այլ բարի գործերից,
մանրուքը արհամարհող, մեծին
նուիրուած քաղաքացիական ըզ-
գացումից և այն ուղղամտու-
թիւնից, որ մարդկայնացնում
է պաշտօնը:

Ասում են, բարի մարդը մշտապես ընթանում է դէպի իր հոգեւոր երիտասարդութիւնը: Եթէ դա նշմարիտ է, ապա մի հաւատաճգե՛ք մեր յորեկանորաբարձ-թմա՛ծ արձգերին: Այդ հերթակու-թիւնը յարգանքի մատուցում է ապրուած տարիներին և զոյնն է այն անմեղ զայրոյթի, որ եղ-ւարդն ապրել է 1915 թուակա-նին, քայլ հասունացել է հետա-գայում:

Թուրքիանի կենսագրութիւնը սկսուեմ է 1911 թուականից, Սուրմալուի գաւառի եվրիւար գիւղից։ Այսօր արդէն միայն այդքանը բաւական է հասկանալու համար, թէ որտեղից է եկել Թուրքիանը և ինչու է ուսուցըն Ստեփանի որդին իր բախտը կապել զիր ու գրականութեանը, մեր ժողովորդի այն հոգեոր զենքին, որ երբեք պարտութիւն չի կրել։

Ես չեմ ուզում յետադարձ
հայեացքի տակ առնել ինձ հան-
դիպած լաւագոյն մարդկանցից
մէկի՝ Էդուարդի անցած ճանա-
պարհը իր բոլոր ուրախութիւն-
ներով ու դառնութիւններով, ո-
րովհետեւ մեծ է նրա պարտքը
հայ գրականութեան ապագայի
հանդէպ, իսկ այդպիսի պարտքը
միշտ էլ թեաւորում է մարդուն,

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ԱՆՈՒՄՆԻ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՅԻ ԱՐՈՒՍԵՆ

Ա. ՄԱՍԱԹԵԱՆ

1908 թվականը, ոգևորիչ յիշատակներ կտակած է ինձի, և անոնց որոնք գեղարուեստը սիրողներն են:

Տարիքս երիտասարդութեան և պատանութեան միջև կը տատանէր, ուղիղս՝ կը չարարուէր միջաշխարհային հանճարները հասկնալու, մինչ տակաւին առողջ սիրտս լող կուգար՝ յուզումներու անհաշտ խառնուրդի մը մէջ:

Սահմանադրական ազատութիւնը ամպրոպի մը պէս պայթեցաւ բռնապետական վարչաձեւին

ԱՐՈՒՍ ՈՍԿԱՆԵԱՆ

վրայ. փուռ եկաւ այդ խոժոռատեան միջնաբերդը, ցրուեցաւ մահափրկութեան խաւարը և ծագեցաւ կենսատու արեգը ազատութեան:

Այլեւ ազատ էր ամբողջ երկրի ժողովուրդը, ազատ՝ խիզձերը, ազատ՝ պատուաւոր դործունէութիւնը, ազատ՝ գեղարուեստի զործարարութիւնը և ազատ՝ ուղիղ միտքը ու մաքուր դպրացումը, մարդկային իրաւունքներ՝ որոնց եկաւ աւելի ընդարձակ և փեր տալու հանրապետութիւնը:

Եւ բոլոր այս ազատութիւններուն մէջ, ես ու ինձի պէս թատրոնի խելագար մը՝ վաղա՛մեռիկ ծնողք Շահէն, հիմնեցինք ազատ թատրոնը: Մեր տէպլին կ'ընէինք Վ. Հիւկոյի «Արքայն Զրօնուր» տրամով: Փորձերը բաւական յառաջացած և ներկայացումի մասին երկար տեղեկութիւններ տրուած էին Պետերսբուրգէն, Պետրոս միջոցով, երբ օր մը խմբադասարան մը մէջ ծանօթացանք ինձի սիրուն, բարեկամ և խօսուն աչքերով պարմանուկի մը: Արուսեան էր, որ կ'ուզէր դերասանուի ըլլալ:

Էսանանի շրջանը ետին նետած այդ կենսախիղճ պուպիկը, իր շնորհալի ձեւերով և համարձակ խօսակցութիւններով, արդէն իսկ փայլուն ապագայի մը երաշխիքը կուտար մեզի:

Յաւալի էր, որ չէինք կրնար մեր առաջին ներկայացումն մէջ ունենալ Արուսը, քանի որ առաջին դերը տրուած էր էլիզ Գլինէ-մէնեանի և երկրորդը՝ Գամելիա Շահինեանին: Մեր երկրորդ թատերախալին համար փոխադարձ խոստումներով բաժնուեցանք իրարմէ:

Մեր ա. ներկայացումը տրւած էինք և կը պատրաստուէինք յաջորդներուն, երբ Վահրամ Գափազեան Եղիպտոսէն եկաւ իսթանպուլ: Վահրամ նախաձեռնած էր «Օթէլլոյ» ներկայացնելու: Այդ միջոցին երկրին մթնոլորտին տիրող խանդավառութեան շնորհիւ, ան կըրցած էր իր շուրջը հաւաքել խումբ մը երկսեռ սիրողներ, որոնց մէջ էր նաև Արուսեան:

Տասնհինգօրեայ պատրաստութենէ մը յետոյ, Վահրամ իր Օթէլլոյի առաջին ներկայացումը

կուտար Պէյօղլուի «Օտէն» թատրոնին մէջ (այժմ Շարք սինէմա): Ժողովրդական խանդավառութիւնը անչափ էր, խաղին յաջողութիւնն ալ բաւականաչափ, եւ այդ օրը երկու սկանկներ՝ Վահրամ և Արուս, իրենց ապագայ յաջողութիւններուն հիմնաքարը դրին, մէկը՝ Օթէլլոյով, միւսը՝ Տէգտէմոնայով:

Այս առաջին ներկայացումը խրտչեցուցած էր Արուսը: Անոր երկուզը բեմէն ու ալուեստէն չէր սակայն: Փափազեանին վայրագ խաղարկութիւնը զոգացուցած էր Արուսին սիրտը և սարսափած՝ անոր ֆիզիքականը:

Վահրամ, Օթէլլոյի նկարագիրը ստեղծած էր չափազանց կատարի, գրեթէ վարկեր: Վերջին երկու վարպետներուն մէջ, Արուս սկսած էր ընկրկիլ Վահրամի դէմ՝ իրական վախով: Մահաւանդ Տէգտէմոնայի պայանութեան տեսարանին, Արուս համոզուեց էր, որ իրապէս խելագարուելու դատապարտուած է՝ Փափազեան - Օթէլլոյին ջղապիկ մատներուն մէջ:

Փափազեան ալ յանցաւոր չէր: Բոլոր ընծայացուներուն պէս, ան ալ եսթադիոն էր, որ իր մանկութեան ատեն գազաններու դէմ մարտնչող Մովսէսի կարող էր գազանային նկարագիր ունենալ: Այլ բանաւոր՝ ապագայի ուսուցիչներու թիւիննեցող և փորձառութիւններով, Վահրամ հասկցաւ իր առաջին սխալը և գեղեցկօրէն սրբազրեւով՝ դարձաւ սիրելի և գեղարուեստակ Օթէլլոն:

Արուս սարսափած էր Վահրամէն և խուսափեցաւ անոր հետ դէմ առ դէմ գալէ: Խուսափումի յայտնիակ դէպք մը ևս կ'արձանագրէ մեր թատերական պատմութիւնը:

Մեր լուսագոյն դերասանուհիներէն՝ Հրաչեայ, առաջին անգամ կը դիմաւորուէր Աղամեանի հետ՝ սիրային տեսարանի մը միջոցին: Աղամեանի հարուստ առաջնութեան, գրաւիչ շայնացքներուն և բնական խաղարկութեան դէմ՝ Հրաչեայ կը շուարի, կ'առնէնքուի, մինչև անգամ իրականութեան առջև ըլլալ կը կարծէ, և յետոյ՝ դերուստայ Մաղաքեանէն կը խնդրէ այլեւ իրեն դեր չտալ Աղամեանին հետ: Հրաչեայ, իր ամբողջ գործունէութեան շրջանին, հակառակ իր սրտագին փափաքին, բախտ չունեցաւ ուրիշ անգամ դէմ առ դէմ գալու Աղամեանին հետ: Բայց Արուս շատ աւելի բախտաւոր եղաւ այդ կողմէն: Կողմասի մէջ շատ յաճախ Փափազեանը խաղընկեր ունեցաւ ան, և առանց տատամսումի՝ յաջողութեան մրցութիւն եղաւ հոյակապ ողբերգութիւն: Փափազեանի մէկ քանի ներկայացումներէն քիչ յետոյ էր, որ Արեւիկա - Արմէնեան թատերախումբը կողկաւէն ժամանեց Պոլս: Արուս ծանօթութիւն հաստատեց այդ խումբին երիտասարդ դերասաններին Օվի Ոսկանեանի հետ, և կարճ ժամանակ մը յետոյ անոր հետ ա՛մուսնանալով մեկնեցաւ Կովկաս:

Այդ մեկնումին յաջորդող տարիներուն ընթացքին, հեռուէն հեռու իմացանք անոր յառաջատեական յառաջդիմութիւնը, և բարեբախտ օր մըն ալ ան դարձաւ լուսաշող մէկ աստղը մեր թատերական երկնքին, ու ստացաւ ժողովրդական արուեստագիտուհիի տիտղոսը:

Բայց ահա դժբախտ օր մըն ալ իմացանք անոր մահուան գոյժը: Սա բաւական աչքիս առջևն է

(Շար. տեւ. էջ 6)

ՄԱՅՐԸ՝

ԻՐ ՊԱՆԴՈՒԽՅՏ ՏՂՈՒՆ

Քու մանկական օրանքը, Այս հասակը՝ չիմարի, — Քսան եւ մէկ գարնանք, երազներով պանծալի՝ իմ մայրական վառ սիրով, Հաւաքի սուրբ խորանով, Քեզ այսօրից հասցուցի, Այս արեւիդ ու փառիդ:

Աղօթներով հոգեւունջ, Գուրգուրացի եւ վրադ, Որ՝ Աստուծոյ սուրբ աշով, Պաշտպանութիւն զուգարհ: Անցունցի ես իմ կեանքիս, Անցունցի ես իմ կեանքիս, Քեզի համար ես միայն կեցի՝ ճանաչեմ համայն, Որ ըլլաւ դու, մի՛տես, թղա՛ս, Իմասուն ու յաղթական:

Այսօր բախան դու թուր, Թաշուցի պէս՝ իմ ձեռք, Քեզմէ հեռու, ես յոգնած կը մտածեմ եւ վրադ: Խաղաղութեամբ կարօթիմ Ձեզցիդ դու զիս, այսպէս, Մով պէտքով անհամբեր, Քեզ սպասող եմ դարձեր:

Այն գիտեմ, թէ արդեօք Պանդուխտի եւ օրեւոր, Սիր մը ինձ պէս կը գրի՞ք Քեզ՝ խորանին առջեւ սուրբ, Այն համար կ'աղօթեմ: Եւ կամ բուրդ մէջ եւ խոր, Ձեռք մը սիրով կը տոյ՞ք Քեզ, որ չ'ըլլայ թէ բնաւ: «Մայր իմ, արդեօք դու ուր ես»:

Գահիրէ ՍԱՀԱԿ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՅՈՒՆ ԿԵԱՐ

(Շար. Բ. էջ 5)

Գր. Թէոտոր Ժիլքովը, փոխադարձաբար, իր սրտագին շնորհակալութիւնը յայտնեց, Գր. Տ. Տիրայր Սրբազանին արտայայտած անկեղծ ու ազնիւ մտքերուն համար:

ՄԱՐԱԶԱԽՏ

ՅՈՎ. ԲԱԳՐԱՄԵԱՆԻ ՇԵՏ

Սոյն ընդունելութեան իր մասնակցութիւնը կը բերէր նաև, Պուլկարի Ազգ. Տոնին 27րդ տարեդարձին առիթով յատուկ Սովիթ ժամանած՝ Խ. Միլոսկին Ռազմական Ուժերը ներկայացնող բազմախում պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ՝ Ազգ. Հերոս՝ Մարաշխտ Յովհաննէս Բագրամեանին:

Յովհաննէս Բագրամեան հանդիպում մը ունեցան հայ երիտասարդ հոգեւորականն ու խորհրդահայ բարձրաստիճանի զինւորականը: Սրբազանը հայօրէն իրողութեամբ Մարաշխտ Յովհաննէս Բագրամեանը, որ իր կարգին ջերմօրէն շնորհաւորեց Պուլկարի շայն թեմակալ Առաջնորդը և զայն հպարտութեամբ ներկայացուց խորհրդային պատուիրակութեան անդամներուն:

Ապա, շուրջ տասը վայրկեաններու ընթացքին, Գր. Տ. Տիրայր Սրբազան, հաղորդական շունչով պատմեց իր յուշերն ու տպաւորութիւնները՝ Մարաշխտ Յովհ. Բագրամեանի ծննդավայրէն, այն ժամանակաշրջանին, երբ ինք թեմակալ առաջնորդն էր՝ Ասրպէյ-ճանի ու Դարաբաղի շայն:

Մարաշխտ իր խորունկ գոհունակութիւնը յայտնեց, իր բառերով՝ «Շայն Եղիպտոսի» սին՝ հանդիպած ըլլալուն, Սովիթի Պետական Պալատին մէջ:

ԹՂԱԿԻՑ

ԹԱՏՐՈՆ

«ԳՐԵՄՈՆԻ ՎԼԱԳՈՐԾԸ»

ԲԵՍԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻՆ ՄԷՋ

Քանիցս կարգացինք «Ջահակիր» մէջ, կարգ մը յուսահատ արտայայտութիւններ՝ եզրագրաւ հայ բեմի առնչութեամբ, որոնք պէտք է ընդունենք, թէ որոշ ճշգրտութիւններ էին:

Բայց ահա, Շարք, 10 Հոկտեմբեր 1971, երկկայան ժամը 9,30ին, երբ վարագոյրը բացուեցաւ ու ներկայացուեցաւ Ֆրանսուս Գոփէի «Գրեմոնի Վնագործը», կարծես մեր մտահոգութիւնները մասամբ մեղմացան:

Արդարեւ, Ս. Գ. Հնչ. «Արծիւ» թատրախումբը հանդէս եկաւ նուրբ թատերգութեամբ մը, զոր հրաժեշտեցաւ քերական խաղարկու. եւսմը, արտայայտելով դասական գործի մը հմայնքն ու շնորհը:

Հակառակ ներքին ծանօթ ըլլալուն, մենք դարձեալ մեծ հետաքրքրութեամբ մինչև վարագոյրին իջնելը, ապրեցանք ու հետեցանք մեծ յուզականութիւն առթող այդ միաբար բեմադրութեան:

Դէպքը կը պատահի Գրեմոնի գիւղին մէջ, հանգիստութեան մը նախօրեակին, ուր բոլոր արւեստագէտները կը պատրաստեն իրենց շուքները, որոնցմէ լաւագոյնը՝ Վիտի շահէր, լահէր մըցանակը՝ ոսկեայ պիտի: Թատէս Գրեմոնի գիւղացիները՝ ծերունի արուեստագէտ մը՝ խաղաղաւ, կը խոստանայ մրցանակը շահողին կնութեան տալ իր դուստր, բացառիկ դրամափոխով մը:

Սանտրօ, Թատէս Գրեմոնի դուստր՝ ծանրաշարժ սիրահարը, ինքն ալ շինած էր ջութակ մը և սակայն իր միակ մտահոգութիւնը Ֆիլիփին էր, այն կուզէր, որ հակառակ իր գերգաղան վիճակին ու անհուն սիրոյն՝ հանդէպ ծանրաշարժ սիրոյն երջանկուն թեմին համար, զազատաբար փոխանակած էր իր լուսագոյն շուքովը, որուն շնորհիւ անպայման յաղթանակով պիտի տան Սանտրոն:

Սանտրոն իր հետ կ'առնէր նաև Ֆիլիփին շուքակը,

յանձնելու համար դատական կազմին և սակայն ինքն ալ գաղտնաբար, տուփէ տուփ էր փոխանակէր շուքակները, անգիտակցաբար իրեն վերադարձնելով իր շուքակը և սակայն իր խղճի ծայրին շղիմանալով, կուգար խոստովանելու իր արարքը, բայց շատ ուշ...: Կուզէր արդէն շահած էր մրցանքը՝ ոսկեայ շուքակն ու... ծանրաշարժ:

Ամէն ինչ Ֆիլիփին կը մնար: Բայց այս վերջինը, իրեն սիրոյ ու գերադաս զոհողութեան երաշխիք... թողնելով փառք ու պատիւ... կը հեռանար առ յաւէտ Գրեմոնէն:

Այս զգայացունց ներկայացումին իրենց մասնակցութիւնը բերին սրահին լաւագոյն ուժերը:

«Ֆիլիփին» (կուզ շուքակահարը) դուստրին դերը բացառիկ զգայնութեամբ տարաւ Անտրիս Մովսէսեան: Իր գէմքին արտայայտութիւնը ու ծայրին երկնչները, գերադաս ծաղկաւորութեամբ կը յարմարէին իր դերին և եթէ չհնչէր սխալի, Անտրիսին առաջին «տուփ» էր այս, որուն մէջ այդքան յաջողութեամբ ներկայացաւ ան հանդիսականներուն առաջ:

Օր. Հերմինէ Պալանան գիտակցօրէն տարաւ ծանրաշարժ (Ֆիլիփին դուստր) դերը: Ամէն մէկ յօնքի պատում, ամէն մէկ քաղցր սիրային խոսք, ամէն մէկ շեշտ ու հնչում, շատ ճշգրտօրէն ուսումնասիրուած ու պատրաստուած էին իր կողմէ, կը շնորհաւորենք Սր. Հերմինէն ու նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք իրեն:

Գր. Վարդան Ֆրեյման, ի յայտ եկաւ Թատէս Գրեմոնի դերով: Ահաւասիկ աշխարհ ու սիրուած երիտասարդ նոր ոյժ մը, որ այնքան իր ճանապարհը կը մօտենայ բեմին ու լաւագոյն խաղարկութեամբ կը դրսեւորէ իր դերը: Ան կարողացաւ ներգաղանկօրէն մեզի հրամանել, արուեստագէտ հօր մը լուրջ և միաժամանակ զուարթ կերպարը:

(Շար. տեւ. էջ 6)

ԴԱՆՈՅՇ ՇԱՀՎԵՐՏԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջ 5)

Ժամանակի ընթացքին՝ Եռնաստանէն Ա. կարաւանը մեկնեցաւ Հայաստան: Ապա Պուլկարի և Ռուսական ռազմական մեկնեցան երկրի:

1935ին, Գ. Շահվերտեան կը նշանակուի Ներգաղթի Լիազօր՝ Ֆրանսայի համար:

Ֆրանսահայութեան ուղղած լուսաբանութեան մէջ, Գ. Շահվերտեան կու տայ ծանօթութիւններ Ներգաղթի մասին, թէ ինչպէս Ներգաղթի պիտի կատարուի միմիայն Ֆրանսահայ հայ աշխատաւորներու համար և թէ կարաւանը պիտի բաղկանայ 1200 հոգիէ: Միւս երկրներէն (Անգլիա, Մարոք, Սուրիա) կարելի չէր ներգաղթող արձանագրել: Այս առթիւ ան իր ջերմագին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ 204ի բազմաթիւ մասնագիտներուն, հայրենակցական-վերաշինական միութիւններուն և անհատներուն:

Գ. Շահվերտեանը կը գրէ «ԼՂԱԲ. Ի» 1970ի թիւ 10ի մէջ հայրենի պատմաբան Զ. Ազատեանի 1935-36ին մեծ աշխատանք կը կատարէ Ֆրանսահայ հասարակութեան մէջ: Ան կը շրջի և կը քաջալերէ հայ յառաջդիմական մամուլն ու հասարակական կազմակերպութիւնները, ինչպէս

նաև Մարաշի, Լիոնի, Սենթ-Էթիէնի և այլ քաղաքներու գաղթականները կը յուսադրէ՝ հայրենիքը պայծառ իրականութեամբ և մեծ ապագայով:

Գ. Շահվերտեան այնքան մեծ համարում կը վայելէր Ֆրանսահայ աշխատաւորութեան լայն շրջանակներուն մէջ, որ՝ 204ի մասնագիտներէն մին կոչեցին իր անունով:

Սօս տարի մը Գ. Շահվերտեան մնաց Ֆրանսայի մէջ, կազմակերպելով հայերու ներգաղթը դէպի հայրենիք: Մարտի-լիոյ նաւահանգիստէն հայրենադարձներու կարաւանը ուղարկելէ յետոյ, 1936ի Յուլի 1ին, Գ. Շահվերտեան վերադարձաւ Հայաստան: Բոլոր Ֆրանսահայ յառաջդիմական կազմակերպութիւնները, մեծ հանդիսաւորութեամբ ճամբու դրին գիրք:

Հայաստան վերադարձին կառավարութեան կողմէ նշանակուեցաւ Հայ-Պետհրատի տնօրէն:

Գ. Շահվերտեան 1921-1936ի շրջանին, 15 տարի անընդհատ, իր կողովը և ժամանակը տրամադրեց Ներգաղթի կազմակերպման պատասխանատու և ազնիւ գործին իրականացման:

Հ. ԳԱՆԴՐՈՒՆԻ

ՏԱՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԽԱԹՅՈՒՆ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة ج. ع. ت. ١٣٠٩١٥
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سير بيان (بالارد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրանակ 3000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 400 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՅՐ ԶԵՆՈՒԴԷ 3 ԵՂ. ԴԿԷ. ԿԱՄ 26 ԼԻՐ. ԴԿԷ.

عدد ورقم ٤٠٠ — الخميس ٢٨ أكتوبر ١٩٧١

Հ.Մ.Մ.Ի 50-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍԱԴՈՐ ՆՇՈՒՄԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի, 12 Հոկտեմբեր 1971, Երևանի շախմատիստներու տան հանդիսարանին մէջ նշուեցաւ Հայ Մարմնամարզական Միութեան (Հ.Մ.Մ.) յիսնամեայ յորելեանը յախազահութեան կազմին մէջ էին Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային

Հ.Մ.Մ.ի Յիսնամեակին նշումի Մայր Հայրենիք մեկնած՝ Շուրջ յիսուն անդամներէ բաղկացած պատուիրակութիւնը, Հոկտ. 7ին, Ս. Էջմիածնի մէջ ընդունուեցաւ Ամենայն Հայոց Հայրապետին կողմէ: Նկարին մէջ — Հ.Մ.Մ.ի պատուիրակութեան անդամներ, Ս. Էջմիածնի Վիճարանին առջեւ՝ կը տրջապատեն Ամենայն Հայոց Հայրապետ՝ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը:

Կապի կոմիտէի նախագահ Վարդգէս Համադասպանը, նախագահի տեղակալ և Հ.Մ.Մ.ի Հայրենի Յորելեան յանձնաժողովի նախագահ Մարտիրոս Մեղրումեանը, Հայկական ԽՍՀ Նախարարաց խորհուրդի անդամներ ֆիզկական կուլտուրայի և քաղաքի կոմիտէի նախագահի տեղակալ Հրանդ Շահինեանը, Հայաստանի Երիտասարդական կազմակերպութիւններու կոմիտէի նախագահ Ռոպէր Սրբումեանը, Հայ Մարմնամարզական Միութեան Պէրսոնալի շրջանի ատենապետ Տիգրան Սարաֆեանը, Միութեան Հայկական, Դամասկոսի շրջաններու և կանանց մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները: Հանդիսարանի շրջանը կատարեց Մարտիրոս Մեղրումեանը, որմէ ետք ողջոյնի խօսքերով հանդէս եկան նաև Հրանդ Շահինեանը, Ռոպէր Սրբումեանը, որոնք դրուատեցին Հ.Մ.Մ.ի հայրենասիրական և ազգապահպանումի ի նպաստ տարած 50 ամեայ բեղուն գործունէութիւնը:

ՄԱՅ՝ ՄԵՐ ԸՆԿԵՐ ՖԻՐՈՒՋ ԽԱՆՁԱՏԵԱՆԻ

Ս. Ի. Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը, ցաւով կը հաղորդէ մամը՝ հնչակեան հին սերունդի լուսագոյն ներկայացուցիչներէն, հասարակական անկուն գործիչ, խմբագիր և դաստիարակ ՄԵՐ ԸՆԿ. ՖԻՐՈՒՋ ԽԱՆՁԱՏԵԱՆԻ, որ տեղի ունեցած է Հայկական մէջ, Կիրակի, 10 Հոկտ. 1971, առաւօտեան ժամը 1ին, իր բնակարանին մէջ:

Թաղուր տեղի ունեցած է նոյն օրը Կեսօրէ Էսֆ ժամը 4ին. Ս. Գեորգ եկեղեցւոյ մէջ, ապա հանգուցեալին մարմինը ամփոփուած է Ազգ. գերեզմանասան մէջ:

Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանիքի անդամներուն և հարազատներուն:

Ս. Գ. ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԿԵՒՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Այս տխուր առթիւ «Ջահակիր» իր խոր ցաւակցութիւններ կը յայտնէ ողբացեալի աշխիւն, զաւկին՝ Տէր և Տիկին Արա Խանզատեանին, ինչպէս նաև սգակիր բոլոր պարագաներուն:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆԸ ՄԱԿ-Ի ԱՆԴԱՄ

ԱԶԳԱՅԻՆԱԿԱՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆԸ ՀԵՌԱՅՈՒԵՑՍԻ

Նոյեմբերի 26 Հոկտեմբեր, ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովին մէջ Բուխարէստի Ժողովուրդի Բանաստեղծութեան Ժողովը (Ֆորմուլա) գրաւած վերջալիսն Չինաստանը Ազգերու Ժողովի անդամ ընդունելու՝ ԱԿ-պանիոյ կողմէ ներկայացուած առաջարկն ու բանաձեւը, որ ստացաւ 76 Բուխ Ի նպաստ, 35 Բուխ դէմ և 17 ձեռնարկութիւններ:

Այսպիսով, Ժողովուրդային Զինուոր, որուն՝ ՄԱԿի անդամագրութեան առաջարկները բազմաթիւ օտարներէ ի վեր մեծուած էին,

պատշաճապէս հրաւիրուեցաւ տեղ գրաւելու ՄԱԿի մէջ՝ Ազգայնական Զինասանի (Ֆորմուլա) գրաւած տեղը, ինչպէս նաև Ապահովութեան Խորհուրդի հինգ մնայուն ՄԱԿէն:

անդամներէն մին դարձաւ:

Կատարուած Բուխարէստի արդիւնքին հետեւանալով, Ազգայնական Զինասանը հետապնդեցաւ ՄԱԿէն:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յգիտօտի Արաբական Հանրապետութեան նոր Սահմանադրութեան

բուխան որդեգրումին առիւ, երեկ, Նոյեմբերի 27 Հոկտեմբեր, Յգիտօտի ընդհանուր տարածքին վրայ, ի բաց առեալ Սուէզի ջրանցքին երեք տրջաններէն (Սուէզ, Խալիճիա և Փոս-Մայիս) եւ Սիւնայի տրջանէն, տեղի ունեցաւ ընդհ. Բուխարի քիւն, ընտրելու համար նոր Ազգային Ժողով մը՝ բաղկացած 338 անդամներէ:

Շուրջ ուր միլիոն բաղաձայներ դիմեցին դէպի Բուխարի, 1600 թեկնածուներու մէջէն ընտրու համար 338 հոգի:

Այս Բուխարիութեան վերջնական արդիւնքները յայտնի պիտի ըլլան այսօր:

Նախագահ Անուար էլ Սատար Թրիփոլի Մեկնեցաւ Երէկ

Յգիտօտի նախագահը Անուար էլ Սատար, Արաբ Հանրապետութեան Դաւանդուքեան նախագահի Իր հանգամանքով՝ երէկ, Նոյեմբերի, Կեսօրին Թրիփոլի (Լիպիա) մեկնեցաւ:

Թրիփոլիի օդանաւայանին մէջ Անուար էլ Սատար ընդունուեցաւ նախագահական պատիւներով:

Լիպիոյ Յեղափոխական Խորհուրդի նախագահ Եւ վարչապետ՝ Գորափար Քազաֆիի, ինչպէս նաև Յեղափոխական Խորհուրդի միւս անդամներուն, բարձրաստիճան զինուորականներու և զիւրաւագիտական կազմին կողմէ:

Սատար — Քազաֆի բանակցութիւնները սկսան երէկ՝ երեկոյեան:

Ս. Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարար՝ ԲԱԼԱԲԵԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովին Մասնակից

Ինչպէս մեր անցեալ թիւով հաղորդած էինք, ՄԱԿի Ընդհ.

հան և ՄԱԿի մօր Սովետ Ներկայացուցչութեան միջոցով ան-

կարիչ Գ. Կարպիս Գողոսեանի կողմէ և որ մեզի ուղարկուած է

Լուսանկար՝ ԿԱՐՊԻՍ ԳՈՂՈՍԵԱՆԻ

Ժողովի 26րդ նստաշրջանին, Սովետ Միութեան պատուիրակութեան մաս կը կազմեն՝ իբր գլխաւոր խորհրդականներ, Ս. Հայաստանի Արտաքին գործոց Նախարար Բալաբեկ Մարտիրոս-

դամ և արտակարգ պատուիրակ ու իրաւասու Նախարար՝ Վերթիկ Իսրայէլեան:

Նիւ Եորքէն ստացուած այս լուսանկարը, առ ուսում է ՄԱԿի մէջ՝ լրագրող և լուսա-

սիրայօժար:

Լուսանկարին մէջ ծախէն աջ՝ Ս. Հայաստանի արտաքին գործոց Նախարարը՝ Բալաբեկ Մարտիրոսեան, մնայուն պատուիրակ Վերթիկ Իսրայէլեան և Սովետ խորհրդական մը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրախությամբ կը տեղեկացնենք յարգալից հասարակության, քեզ հետ Քաղաքացիական ճակատագրի հետքերը: Տ. Զառեն Ս. Եղիշյան, Հինգերորդ, 21 Հոկտեմբեր, Երեւան, Գանձարի օդանավակայանը ժամանեց Երեւանի օդանավակայանը:

Տեղապահ Սրբազան Հայր, օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

ԴԻՄԱՆ ԳԱՀԻՐԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔ

ԳԵՐԾ. Տ. ԶԱՐԵՆ Ս. ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆԻ ԵՒ
ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅՈՑ ՅՈԳԵՒՈՐ ՅՈՎԻԻ
ԱՐԺ. Տ. ՕԶԱԿԱՆ ԲՅՆՅ. ԱՅԵՐԵԱՆԻ
ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ ԽԱՐԹՈՒՄ

Երեւան, 5 Հոկտեմբեր 1971, Գանձարի Տեղապահ Սրբազան Հայր, օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

Սուտանահայտութիւնը ընդունեց Սրբազան Հայրը, ինչպէս նաեւ հասարակական կողմից, որ միաժամանակ պարտաւորեցաւ Ազգային Հարկերի Կոմիտէին:

Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր 1971, Սրբազան Հայր, օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

Պատարագէն եւ, Ազգային Առաջնորդական Տեղապահի օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

Նոյն օրը, Ազգային վարչական մեծ ճաշկերոյթ մը տուաւ:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԵԱՆՔ

ԳԵՐԾ. Տ. ԶԱՐԵՆ Ս. ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆԻ ԵՒ
ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅՈՑ ՅՈԳԵՒՈՐ ՅՈՎԻԻ
ԱՐԺ. Տ. ՕԶԱԿԱՆ ԲՅՆՅ. ԱՅԵՐԵԱՆԻ
ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ ԽԱՐԹՈՒՄ

Երեւան, 12 Հոկտեմբեր, Առաջնորդական Տեղապահի օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

Սրբազան Հայրը առաջնորդեցաւ հայոց եկեղեցիները, որ առաջնորդական Տեղապահի օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

Ի պատիւ Սրբազան Հայր, օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

Սրբազան Հայր, օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

Երեւան, 11 Հոկտեմբեր 1971, Տեղապահ Սրբազան Հայր, օգնականայանին մեջ դիմաւորեցաւ Հոգ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բաղդուկեան, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արծ. Տ. Սահակ Ա. Քնն. Շախմատի, Պատկ. Թմաւական Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի եւ Պատկ. Բաղդուկեանի Ժողովի Անդամներ Պ. Յովն. Քեհեաշեանի կողմէ:

ԲՆԱԿԱՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Հայաստանի Կոմկուլի Կեդրոնական Կոմիտէի որոշմամբ 1971 թուականի Դեկտեմբերին հանդիսանալու է Կոմկուլիի 100-ամեակը:

Ստեղծուել է հանրապետական կառավարական յոբանայական յանձնաժողով՝ Հայաստանի

ԻՐԱՔ

ՊԱՆՏԱՏԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՂԱԽԱՐԸ

Հոկտեմբերին Պաղատաւով (Իրաք), բացուեցաւ միջազգային ցուցահանդէս-տոնավաճառ, որտեղ 600 քարակուսի մեծ տաճարներով հանրապետական շէնքերով շարունակուեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեանը:

Նկարչներու Միութեան եւ գեղարուեստի ֆոնդի, Կերպարուեստի արտադրամասի գեղարուեստական ձեւաւորման աշխատանքները ղեկավարած է նկարիչ Զառեն Սարգսեանը:

Ուշագրաւ է տաղաւարի մուտքի սրահը: Նկարները, մեծադիպակ կոմպոզիցիաները, խոյաները լուսապատկերները կը խորհրդանշեն մեր ժողովուրդի անցած դարաւոր ուղին, անոր մարտնչական ու պայքարի գրոհները, ազգային արուեստի իւրատարածութիւնները, արդիւնաբերութեան, գիւղատնտեսութեան, գիտութեան եւ այլ բնագաւառներում մէջ ձեռք բերած յաջողութիւնները անցեալին եւ յատկապէս վերջին յիսուն տարիներուն:

Բացման հանդիսութիւններուն ներկայ գտնուեցաւ Ս. Հայաստանի կուրսերը պատմութեամբ Հայաստանի Հանրապետութեան նախարարներու խորհուրդի նախագահի տեղակալ Ա. Մ. Կիրակոսեանը:

Իրաքի Յեղափոխական Ուժերի նախագահի տեղակալ Սատամ Հիւսէյն ընդունեց Հայաստանի պատմութեամբ Հայաստանի պատմութեամբ Հայաստանի Հանրապետութեան նախարարներու խորհուրդի նախագահի տեղակալ Ա. Մ. Կիրակոսեանը:

Ջրոյին մասնակցեցաւ նաեւ Պաղատաւի մօտ՝ Ս. Միութեան ղեկավար Վ. Ա. Լիւսաշովը:

Կոմկուլի Կենտկոմի քարտուղար Ռ. Հ. Պաղատաւի նախագահութեամբ:

Յանձնաժողովում ընդգրկուել են Միութեան եւ հանրապետութեան կուսակցական, սովետական աշխատողներ, գիտութեան, մշակութիւնի ակադեմիկոսներ, կայացուցիչներ:

ՏԻԹՈՐՈՅԹԱԲՆԱԿ ԸՆԿ. ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ 200 ՏՈՒՆԱՐ ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ «ՀԱՅԿԱԿԻՐ»ԻՆ

Ամերիկահայ ծանօթ բարեսէր ազգային ընկեր Լեւոն Մկրտիչեան, որ ամէն առթիւ իր սրտաբուխ մասնակցութիւնները բերած է ի նպաստ ազգային, կրթական եւ մշակութային ձեռնարկներու, թերթիս խմբագրութեան յղած իր վերջին նամակով՝ 200 տոնարի նուիրատուութիւն մը կատարած է «Հայկիր»-ին, առ ի բարեգործութիւն թերթիս կատարած ազգօգուտ եւ հայրենասիրական գործունէութեան:

Սրտագին շնորհակալութիւններ կը յայտնենք մեր նուիրատու ընկերոջ եւ կը մաղթենք իրեն առողջութիւն ու երկար կեանք:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ
ԸԱՐԱԹԱԹԵՐԹԸ
Ն.ԿԱՐԻՇ
ՄԻՄՈՆ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Բանի մը շարքէ ի վեր տատուած է Նիւ Եորք, եւ հայ Նիւ Եորքի մէջ սկսած է հրատարակուիլ «Ափլոզ» անունով շաբաթաթերթ մը, որ ունի զանազան բաժիններ:

«Ափլոզ» չորրորդ թիւին մէջ հանդիսանալու տեսնելու, նախկին եգիպտահայ եւ այժմ Սամսոնեանի իրենց ցուցասրահ-

Միաց. Նահանգներ հաստատուած, տաղանդաւոր նկարիչ Ս. Սամսոնեանի նկարներու արտատպումը:

Արուեստագէտին ստեղծագործութիւններէն, հինգ՝ սեւով գծարար, իսկ վեց՝ գունաւոր տպուած, գրաւած էին ամբողջ երկու էջեր: Տրուած էին նաեւ հակիրճ կենսագրական մը, Սամսոնեանի նկարչական իւրայատուկ ոճին մասին մեկնաբանութիւններ, իր կարգին թեւաւորուած մը անոր շահած մրցանակներուն եւ ոսկեայ մետալներուն ցանկը:

Հայ անուանի արուեստագէտը երեք տարիէ ի վեր հաս-

Նիւ Եորք

ՄՐՏԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ԲԺՇԿԻ ՕՐԱԳՐԻՑ)

ՓՐՈՑ. ԶԱԽԵՆ ՏՈՒՄՆԱՆ

Հայաստանի բնակիչների պատկերավոր աշխարհում է Լիբանանը: Չափազանց նոսր ու բազմակողմանի ծրագիր է կազմում, որի մեջ տեղ է տրվում հիւանդանոցների, այգիների, դպրոցների, մասնագիտական հարցերը միջոցառելի հետաքրքրական են լինում:

Այդ օրը մենք այցելում էինք Բաղաբի գլխավոր հիւանդանոցներից մեկը: Մեզ ուղեկցում էին հիւանդանոցի գլխավոր մասնագետները, օտարեր բաժանմունքների վարիչները, համալսարանի բժշկական դպրոցի դասախոսները:

Մենք եմք արագակցական բաժանմունք, Մանոք միջոց է, Շատ ծանր հիւանդներ:

Ուղեկցող բժիշկը խոսում է մի քանի հիւանդների մասին, կարծիք չափելով: Այս երիտասարդ ծանր արտադրական հիւանդություն ունի, արեւմտյան բժշկական անհայտաբանությունը՝ արտադրական երեւոյթներով: Միջին աստիճանի մի կին տապալում է արտադրական ամենալուրջ հիւանդություններով: Միջանցիկ ծայրում մի առանձին հիւանդատենականում պառկած պատանու դեմքը՝ համարեայ սեւ է, իր ծրերնդեան օրից նրան ուղեկցել է արջի արտաք:

Հիւանդները քաղցած են, լուրջ են մեզ, խոր քախիծ կայ նրանց դեմքին, աչքերի մեջ՝ աղիւստանք, Կարծես յոյսի ունեն, որ հետաւոր երկրից եկած այդ մասնագետները նրանց կենք կը պարզեն: Բայց նրան դպրոցում բժշկի միակ զենքը լինում է խոսքը, դժուարութեամբ գծագրող ժպիտը, ներհանումը՝ Նպասակը՝ ձգձգելով ժամանակը մինչեւ բնութիւնը ինքը կը լուծի հարցը:

Իրանում արեւն է փայլում, ծառեր, ծաղկանոց, մի քիչ հեռու Միջերկրական ծովի սաւ ջրերն են, որոնք շոյում են հիւ փրկելի բարեբեր ափերը: Հիւանդատենական լուսամուկներից ուրուագծւում են Լիբանանի բնութիւնը, իսկ այստեղ ծանր իրանցներ՝ դասապարտւած մահուան...

Մասնագետի բախք ամեն տեղ նայեն: Որտեղ էլ գտնուի բժիշկը, պիտի հանդիսանա լինի մարդկային ամենամանր պրեզենտացիաներ:

Սեւի եղել էինք Լուսնիկի առողջարանում: Սա մի գողտրիկ վայր է, Պեյրոսից 80 քմ. հեռու: Անողջարանը պատկանում է հայերին: Դժուար է մայրել այդ հիւանդներին: Երիտասարդ տղաներ, աղջիկներ, որոնք այդտեղ լինանց:

Կացնում իրենց կեանքը: Թափափում են նրանց հարուստը: Տարօրինակ կերպով իմ մեքում հնչում էին Դուրեանի, Տեքեանի, Մեծարեցի, Զարիթեանի օտարեր:

Նախորդ օրը եղել էի Անթի-լիասի մասնաժողով: Տեք-Ջոր անպատի չոր աւազուկի մեջ խանձած, եւ փաղաղած ոսկորներ են պահում այդ մասնաժողովի ներքոյ: Մոմերի խաւար լոյսի օսկ, ապակեայ կիսամուկ ցուցափեղկերի հետեւում դասաւորուած են նրանք՝ օտարեր չափերի, օտարեր ձեւերի, ամբողջական, կոտորած ոսկորներ, գանկեր, Թուրք է, որ մի նկարչի խենթացած մայրը ղացում է, որ դա սոսկ մի կոտ է: այդպիսի գազանութիւն չի կարող լինել: Բայց ոչ, սա իրականութիւն է, բացարձակ իրականութիւն: Այդ ոսկորների մեջ անգամ զգում եմ կեանքի հետք:

Մասնաժողովի լուսնիկներ պարբերաբար խանգարում է: Մեր լուսնում են խոր հառաչներ, մերք... մանկական ուրախ ձայներ:

Բակում հայկական դպրոց է, առկերտներ դուրս են եկել զբոսանքի: Բնական զօդանցներ այդ մասնաժողով...

Հոգեկան այսպիսի բարդ վիճակ, եւ այսօր հանդիպում եմ ծանր հիւանդների, որոնց մահ է սպասում: Դժուար է վայելել Պեյրոսը:

Դուրս եմք գալիս բաժանմունքից: Մենք եմք վերելակ, Դուրս փակելու պահին ներս է ընկնում մի բուժօրդ՝ ձեռքին իւրահասակ մի կողով: Բժիշկները զուգում են: Լուսնում է արաբերէն, անգլերէն, հայերէն խօսակցութիւն: Այդ աղմուկի մեջ մի մանկական ճիչ էմ լսում: Չեմ հաւատում, գուցէ զգայախաբութիւն է...

Նայում եմ կողովի մեջ: Մի ցորածիկ է, մահուր սպիտակ շոյքով փաթաթուած, աչքեր փակ, օրոնցների անկանոն շարժումներով: Լաց է լինում:

Մեր վերելակը դանդաղութեամբ է, եւ ուրախութեամբ եմ:

Նորածնի լացը բարձրանում է: Սա բնութեմ առնում: Նա ուղիակի հչում է: Սա քոչում եմ...

Երկրորդ յարկում վերելակը կանգնեց: Գոյրը դուրս եկաւ, մի պահ կանգնեց դռան մօտ: Գզու-շուրտքով կողովը բարձրացրեց եւ ժպտալով աչքերը ցոյց տուց: Սա նկատեցի մեռողայ օրացանկի մեջ գրեցողւած մի սպիտակ բուրդ: Կարդացի:

— Թիւ 9ր, Վարուժան:

Բոյրը հեռացաւ: Վերելակը շարժուեց ցած:

ԾԻԾԵՌՆԱԿԱԲԵՐԴ

ՎԱՀԱԳՆ ԿԱՐԵՆՑ

Երեւան եմ ուզում այս բոլորից գրել
Եւ պատմում նման սեղանի իմ սաւ կրծքին, Ու պատմել է այս բոլոր ծիծեռնակի...

Ծիծեռնակաբերդի մասին ես ոչ մի լեզունգ չգիտեմ: Թէեւ նորակառույց «Դուին» հիւրանոցին դէմ-դիմաց, Հրազդանի ա-

րեւելոյ արած տաքանում էին օծերը:

Այդ բլրի վրայ էին մեր հակաօդային մարտկոցները և

դը չկարողացաւ դնել մեր պատերի ու հայրերի, անյայտ ու անանուն, անպատի մէջ կորած շիրիմներին:

Ու թուում է, թէ մարդկային այդ գետին վերջ չկայ: Այդ գետը գալիս է անյիշելի դարերից, և որքան էլ կտրել են նրա ընթացքը, ցամաքեցրել հունը, այնուամենայնիւ գալիս է յորդ ու վարարուն: Դա հայ ժողովուրդն է, հայոց գետը...

Ահա մի համակրելի ծերունի՝ իր ամբողջ գերդաստանով, Նա իր կնոջ, զաւակների, հարսների ու թոռների հետ գնում է զոհերի յուշարձանին ծաղիկներ դնելու: Նրանք խօսում են և ես լսում եմ նրանց:

— Երբ ես թաղանից մազապուրծ եղանք, երկու հոգի էինք՝ ես ու դու, այժմ մենք յիսուն հոգի ենք, յիսուն սիւն՝ մեր երդիկի տակ:

Ինչպէս որ այդ հայի օջախն է մեծացել, այնպէս էլ երեւանը: Այժմ երեւանի իր թեւերը փռել է շրջակայ բոլոր բլուրների վրայ, տարածուած եկել բայց չի պաշարել ծիծեռնակաբերդը, այն մնում է իբրեւ մի կանաչ զանգուած՝ երկիրը յառնող բարձրաբերձ շէնքերի անտառում: Ծիծեռնակաբերդը ամենայնամարդի տակն է, որ տեղից երևում են Արարատեան զանգուածի նորակերտ թաղամասը, Աջափնեակի պողոտաները, որոնք արդէն ձգւում են դէպի Աշտարակի ճանապարհի վրայ կառուցուող կինոթատրոնը:

Ծիծեռնակաբերդից երեւում է Մայր-Հայաստան յուշաքանդակը, որի մօտ վերջերս ամփոփեցին Հիւսիսային Կովկասից բերուած հայ անյայտ զինուորի անձինքը: Այժմ Մայր Հայաստանը հսկում է որդու նիւջը մայր հողի մէջ:

Այստեղից երևում են Արին բերդը, Կարսի բլուրը և Նորքը իր կանաչ թեւերով: Երևում է Հայաստանի ԾԱ-ամենակը խորհրդանշող յուշասիւնը՝ իր ոսկեղէն բոցով:

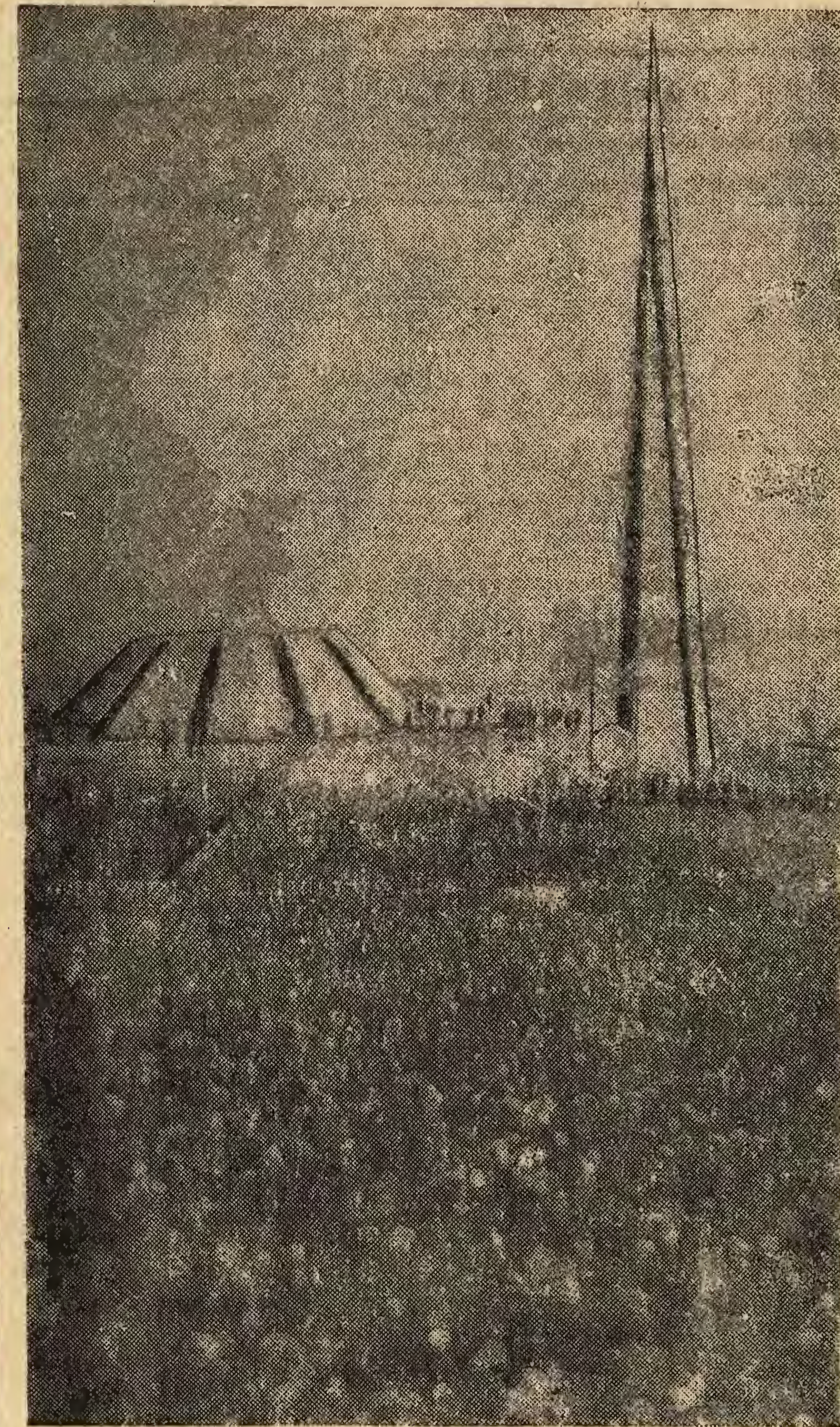
Հայ ճարտարապետներն ու շինարարները Ծիծեռնակաբերդի ստորոտում Հրազդանի ափին, կարծես երկնից ցած բերած մի հրաշալիք՝ դրել են հանրապետական մեծ մարզադաշտը, պետական մի սկուսեղ:

Մեզ մօտ հիւր էին վրաց բանաստեղծներ Գարեգին Գալստեան և Մորիս Փոքրիշվիլին, ես ներանց տարա Ծիծեռնակաբերդ, Նայում էին Երեւանի կենտրոնում Հրազդանի վայրի գեղեցկութեանը, վիթխարի կանաչ ծորին, լճակներին, կամուրջներին, գետափնեայ խճուղիներին ու հիւանդանոց:

— Ձէ, ուրիշ է երեւանը: Մենք բոլորը ասում ենք մեր ծաղկած Հայրենիքը: Բայց իսկական ծաղկած հայրենիքը հայերին է, որովհետեւ նրանք ժայռը փշրում են, հող են դարձնում և տնկում դեղձներ:

Եղեռնի յուշարձանը կանգնեցնելուց յետոյ, երեւանի ամենամարդաշատ անկիւնը՝ Ծիծեռնակաբերդն է: Ուշ երեկոյններին անգամ մարդաշատ են այս բլրի ծառուղիները: Երկվակոնանոց

(Շաբ. տեւ էջ 4)

ջափնեայ բարձունքին կան հեղաշրջան բարձրացրելու պահիս ու հաստատեցրելու բարձր, որոնք բերդի բարձր են յիշեցնում:

Իհարկէ, նաեւ ծիծեռնակներ են ճառագայում օդում, բայց թէ որտեղ է նրանց բերդը, յայտնի չէ: Ծիծեռնակաբերդի բլրի տակով անցնում է ուրարտական առուն, առուի եզրին կան դարձուր ուռնիներ, ուռնիների ճիւղերին՝ Թուրքների բնակ, բայց ասում են, որ ծիծեռնակները ծառերի վրայ բոյն չեն դնում:

Ծիծեռնակաբերդ:

Որքան բանաստեղծութիւններ են հիւսուած այս բլրի մասին: Ես յիշում եմ այս բլուրը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին: Սա մի լեռն բլուր էր, որի թախծոտ ու ժայռակոփ լանջերին վտառներով

ներ կը սպասուին, նկատելով որ փնտառուները կը շարունակէին արագ թափով եւ ընդարձակ տարածութիւններում վրայ: Անշուշտ հորի մը յայտնաբերումը չի նշանակել, որ անոր շահարկումը անմիջական է եւ կարեւոր ճիգեր անհրաժեշտ են հասնելու համար նպատակին, որ նախքան արտադրութիւնն է:

Այս կերպով ուրեմն, տարիներ կը յատկացուին նախքանորեւ զարգացման, եւ եթէ անհրաժեշտ է նեւեռնը ներկայիս արտադրող հորերու քարտէսին վրայ, կը նկատենք թէ անոնց յայտնաբերումը և շահարկումը տարիներու հարկ է: Էլ Մորկան հորը, որ գտնուած էր 1965ին, արտադրելու սկսեալ 1967ին, Էլ Ալմէյնը յայտնաբերուեցաւ 1966ին եւ արտադրութեան սկսաւ 1968ի Օգոստոսին: Պարագան միւսնայ է միւս նախքանորեւ: Ուստի (Շաբ. տեւ էջ 4)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Եգիպտոս արագ բափով գարգացնելու վրայ է ֆարիզի իր նարտարարութեամբ

Տակաւին ոչ շատ ժամանակ առաջ, աննշան կարեւորութիւն մը ներկայացնող եգիպտական քարիւղի արտադրութիւնը, մօտեւս պիտի հասնի տարեկան 20 միլիոն թնի: ԱՄՆ ԱՆԴՐՄ, իր վերջին թիւերէն մէկուն մէջ, երկար ուսումնասիրութիւն մը նուիրած է Եգիպտոսի քարիւղի ճարտարարութեան աւելնալու ու հսկայական զարգացումին, հակառակ արաբական յեղափոխութեան պատերազմին:

Նշելէ ետք թէ տարեկան 20 միլիոն թոն քարիւղի արտադրութիւնը երբեք զապաթնակէտը չէ, Թերթը կը գրէ:

«Մենք յոյս կայ այս մակարդակը լայնօրէն գլխու յարաբերաբար կարճ ժամանակի մը մէջ: Եւ այս ոչ ոք արդար է: Այս ուղղութեամբ ի յայտ եկած վերջին նշանը, որ իմաստի մէջ (արեւմտեան անապատ) երեւան հանուած նաֆթին է, կը հաստատէ՝ եթէ դեռ հարկ կայ այդպիսի հաստատում մը կատարելու այս գոտիին քարիւղային կարեւոր արժէքը:

Այս յայտնաբերումէն քիչ առաջ, արեւմտեան անապատին մէջ զարմեայ ծնունդ կ'առնէր Ապու էլ Զարաթիքը, եւ Ապուէթի եւ Ապու Մատիի հորերու յայտնաբերումէն ետք, նոր յայտնաբերում

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ج. ٢٤٤ - ت. ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بيات (بالإيطالية)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱՆՍԵՐՈՎԻՅԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍՅԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 401 — ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՏԸ 26 ՆՈՎԵՄԲ. 3 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 26 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد ورقم ٤٠١ - الخميس ٢ نوفمبر ١٩٧١

ԳԱՂԱՓԱՐԻ ԴՐՈՇԱԿԱԿԻՐԸ

(«ԱՂԱՎԱԿԻՐ»-Ի ՑՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Եզրագրողի մամուլը, 80-ական թուականներին ասդին, միշտ գտնուած է իր բարձր կողման հաւատարմիւ և կարելի սահմաններուն մէջ՝ ծայնատարը հանդիսացած է ոչ միայն հայ մշակոյթի և պատմական մեր անցեալին, այլ նաև Արևմտահայաստանի դրժ-բաղդ հայութեան սրտի ու մտքի կանչը դարձած է:

«Ջահակիր» շարունակելու կոչուած էր «Արտեմիս», «Էլուսար-ծակ», «Ջարթօնը» և «Աշխատանք» հնչական թերթերուն գործը: 25-րդ անոնք գաղութէն ներս, տազնապալի օրերուն ալ գիտցած են հայ գիրի միջոցաւ՝ գաղափարական վսեմ շունչ մը փոխանցել Եզրագրողի հայութեան և յատկապէս երիտասարդ սերունդին սրտին մէջ արծարծելով անշեղ հայրենասիրութեան ոգին:

Ութ տարի առաջ լոյս տեսնել սկսած մեր օրկանին առաջին թիւի խմբագրականին մէջ կը դրսևորուի անոր մտահոգու-թիւնը: Լսենք:

«Ջահակիր»-ի հիմնական առաջադրութիւնն է ուրեմն՝ մշտական պահել հայ մշակոյթի ջանք առատահամանի մէջ: Դառնալ փրկարար կամուրջ Մայր Հայրենիքի եւ Հայ Սփիւռքի միջեւ, գաղութայնութեան նայուածքն ու փայլերը ուղղուած պահել յաւերժական Արարածին, Դառնալ հայ ժողովուրդի պատմական իրաւունքներուն անմահաց պատկերացումը: Դառնալ համագործակցութեան շողկալ մը՝ ոչ միայն մեկ գաղութի հայրենասէր օտարներ հասուածներուն միջեւ, այլ տիման միջոց՝ օտարներ գաղութներու հայրենասէր զանգուածներուն միջեւ:

«Ջահակիր» պիտի ունենայ սկզբունքային իր յատուկ ուղեգիծը:

Տարիներու ընթացքին, թերթը պահեց իր ուղին, պահեց իր սկզբունքը, համախմբեց գաղութի մտաւորական ուժերը, ունեցաւ սփիւռքի թէ՛ հայրենիքի իր աշխատակիցները, կենդանի ու բա-բախուն սիրտ դարձած՝ արծազանգը հանդիսացաւ հայրենի աշ-խարհի վերելքին եւ Եզրագրողի ժամանած հոգեւոր թէ՛ աշխարհա-կան հայրենի հիւրերուն առջեւ, լայն բացաւ իր էջերը:

Ազգային-եկեղեցական տազնապալ ընթացքին, դիրքորոշուեցաւ ի նպաստ մեր եկեղեցւոյ միասնականութեան պահպանման: Ան, Հայրապետական զոյգ Աթոռներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող վէ-ճերուն վերջ դրուելուն կողմնակից հանդիսացաւ, սակայն չբաշ-ւեցաւ երկփեղկումի կողմնակից տարրերը մերկացնել:

Անոր էջերը, հնարաւորութեան սահմանին մէջ, բացուեցան սփիւռքահայ գործընկերուն, արուեստագէտներուն և հասարակա-կան գործիչներուն առջեւ:

Մեծ Դադափարի նուիրուած օրկան մը ունէր և ունի իր դժուարութիւնները անտարակոյս: «Ջահակիր» եթէ ունեցաւ սր-տով զինք քաջաւերոյնը, ունեցաւ նաև իր հակառակորդները: Ան, շնորհիւ իր անխնայ խմբագիրներուն, յատկապէս ընկեր Սար-գիս Պալանքիին նիւթական և բարոյական մեծ գոհողութեանց, աս-տիմանաբար նօսրացող այս գաղութին մէջ չդադրեցաւ և պիտի չդադրի լոյս տեսնելէ, որովհետեւ «Ջահակիր»-ը կուսակցութեան մը օրկանն է, այն կուսակցութեան՝ որ անընդհատ գտնուեցաւ Ապտէլ Նասէրի ընկերվարական գաղափարներու յաղթանակին ի նպաստ դիրքորոշուած մասսայի կողքին, չբաշուեցաւ իրաւ հայ-րենասիրութեան ջահակիրը դառնալ նոր սերունդին մէջ և ա-նայայլ ու հետեւողականօրէն պաշտպանեց յառաջդիմական շար-ժումը այս երկրէն ներս և պահանջեց Իսրայէլի կողմէ ընդագրա-ւուած հողամասներուն վերադարձը՝ արաբ ազնիւ ժողովուրդին:

«Ջահակիր»-ի համար կայսերապաշտութիւնը մնաց այս երկրին գլխաւոր թշնամին: Ան զօրավիգ կանգնեցաւ ազատութեան և գե-րիշխանութեան համար պայքարող բոլոր ժողովուրդներուն և յետադիմութիւնը հարուածեց, երբ տեսաւ, թէ ասիական աղէտ մը կրնար դառնալ այս երկրի հաւաքատ գաւակներուն շահներուն դէմ:

Ահա թէ ինչու, մեր թերթին տպագրանակը ներկայիս երեք անգամ աւելի է շրջանին այլ օրկաններէն:

Շնորհիւ խմբագրութեան, նոր միջոցառումներուն, «Ջա-հակիր» պիտի շարունակէ իր նոր վերելքը՝ որակաւոր նոր աշ-խատակիցներով, ծառայելու համար ժողովուրդին, որ պէտք ունի ջերմ շունչի, դիմադրել կարենալու համար սպառնացող վտանգ-ներուն:

Երբ մեր օրկանը կը մտնէ 3րդ տարուան սեմէն ներս, կը մաղթենք, որ ան ծաղկի այս ամիսներուն վրայ՝ յօգուտ հայ մշակոյ-թին, հայրենիքին և մեր սուրբ գաղափարաբանութեան:

Դանիել

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ ԵՒ ԱՐԺԷՔ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՂ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՕՓԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆԸ Հրոյ մարակ դարձաւ անցեալ Հինգաբքի

Անցեալ Հինգաբքի, 28 Հոկ-տեմբեր 1971, առաւօտ կանուխ,

անձանք կը մնան, արագօրէն ծա-լալեցաւ Գահիրէի Պետական Օփե-

Հրդեհէն ետք՝ Գահիրէի պատմական Օփերայէն մնացած աւերակները

անարկու հրդեհ մը՝ որուն ծագման իսկական պատճառները տակաւին

այս Թատրոնին մէջ եւ ամբողջու-թեամբ բանդեց շէնքը, ինչպէս եւ

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱԻԷՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆ Նախագահ Ընտրուեցաւ Աղեփանդորից Եկեղեցիներու Խորհուրդին

Աղեփանդորի Գրիգորեան Եկեղեցիներու Խորհուրդը (Կաթո-

ԳԵՐԱՇՆՈՐՇ ՏԵՐ
ԶԱԻԷՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆ

դիէ, Օրթոտոք և Աւետարանա-կան), տարեկան իր Ընդհ. Ժողովը

գումարեց անցեալ Ուրբաթ, 29 Հոկտեմբեր 1971, «Մէն Մարզ» վարժարանին մեծ աղօթարանին մէջ, որ այս առթիւ սիրայօժար կերպով տրամադրուած էր:

Օրակարգի հարցերն էին՝ Նա-խագահի եւ քառասունչորս ընտրու-թիւները, ինչպէս նաև Տնօրէն Ժողովի քսան անդամներու նշա-նակումները:

Պապական Նուիրակի փոխա-նորդ՝ Գերապայծառ Ժան տը Գա-փիսթրան Գալէ, որ Նախագահեց այս հաւաքութիւն, առաջարկեց Խորհուրդին Նախագահ՝ Հայ Լուսաւորչական համայնքի Եպիսկոպոս (Առաջնորդական Տե-ղապահ) Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Զինչինեանի վերընտրութիւնը:

Զաւէն Սրբազան միաձայ-նութեամբ վերընտրուեցաւ Նա-խագահ՝ Աղեփանդորի Գրիգորեա-նայ Եկեղեցիներու Խորհուրդին:

Օրինագծի համաձայն, քառ-սունգորս առաջարկումը Նախա-գահի իրաւասութիւնն է: Զաւէն

(Շաբ. տես էջ 4)

մոխիրի վերածեց հարիւրամեայ բաւոյնին պատմական իրեղենե-րը՝ զգեստներ, զարդեր, կահ կա-րասիք, սեփուհներ, երաժշտական գործերն ու գործիքները: Այս բո-լորը, քեւե ճիւղական սահմանա-փակ՝ բայց պատմական մեծ արժեք ներկայացնող իրեր էին եւ անոնց-մէ շատերը՝ բաւոյնին հիմնադրու-թեան օրերէն յիշատակ մնացած:

Հրդեհներու կեղծոնական կա-յանը, որ հրկիզեալ բաւոյնին հազիւ հարիւր մեք հեռաւորութեան վը-րայ կը գտնուի, շատ ուշ է որ տեղեկութիւն տացած է, երբ շէնքը արդէն հսկայ բոցերու մէջ մնացած է, եւ այս՝ առաւօտեան ժամը 7ին, ու հակառակ էաղաքին բոլոր բա-ղամասերէն եկած բազմաթիւ հր-ժեշ մեքենաներուն եւ հրդեհներու ջոկաներուն քափած մեծ ջանքե-րուն, հրդեհը կարելի եղաւ մարել՝ աւելի քան 24 ժամ տնայնաց ջան-քերէ ետք միայն:

Ապահովութեան ուժերը եւ ոստիկանական ջոկաները ամբող-ջութեամբ պատարած ըլլալով հր-դեհին տեղանք՝ որուն մէջ կը գրե-նուի նաեւ բերքիս խմբագրութիւնը (Օփերայի տեղին էթին), եւ այն-տեղի երբեք չկորսուեց արգիլուած ըլլալուն, «Ջահակիր»-ի անցեալ Հինգաբքիի թիւն տառապանք-ները կարելի չեղաւ նոյն օրը օր-պարան փոխադրել, ինչ որ տա-գրութիւնը աւանայ յայտադեցուց աւելի քան 36 ժամով:

Եզրագրողի նախագահին հը-րահանգով, հրդեհէն մնացած աւե-րակներն ու զանազան պատերը այժմ վերջնականապէս կը փլցուին, որպէսզի արագօրէն մաքրագործուի այդ տեղանքը եւ երբեք չկորսուի կանոնաւորութիւնը:

Նաեւ, այս հրդեհը պատճառ կը հանդիսանայ, որ Գահիրէի մէջ արդիական Պետական մեծ Օփերայի բաւոյնի մը շինութեան ծրագիր-ները, որոնք երբ տարիներէ ի վեր արդէն իսկ պատրաստուած էին, արագօրէն գործադրուին:

ԼԻԲԱՆՆԸ

ՊԵՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

ՊՈՂՈՏԱՆԵՐ

ՀԱՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆԵՐՈՎ

Գոհունակութեամբ կը տեղե-կանանք որ, Գերշ. Ս. Յիւրի Եւ Ֆրիւ քաղաքապետութիւնը, վերջերս հայկական անուանելով կոչած է շրջանին գլխաւոր պողոտաներէն մէկ քանին, անոնց տալով Երեան, Անդրանիկ, Վարդան, Գոմիտաս և այլ անուններ:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐԱԼ

ԳԵՆԵՐԱԼ

ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱԿԻ

Կը տեղեկանանք, որ այս Դար, 6 Նոյեմբեր 1971, կ. Ե. ժամը 6.30ին, Մոսկովայի մէջ տեղի կ'ունենայ մեծաւուր հանդիպումները մը, նուիրումը անուանի եկեղեցական ու գիտական երանանքի Գարեգին Կարողիկոս Յովսէփեանի, անոր ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ:

Այս հանդիպումները տեղի պիտի ունենան Մոսկովայի Մայր Տաճարի (Մայր Մանուկեան) սրահին մէջ, հովանաւորութեամբ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարի Խորհուրդին եւ կազմակերպութեամբ՝ Մամիկոնեան Մօակոսային, Յանգամարտին, Կոմիտաս Դպրոց Դասուն եւ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Երիտասարդաց կազմակերպութեան:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՆԵՐՍ

Հոգե. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապունեանի Հոգեւունջ Բանախօսութիւնը

Նախանցեալ Հինգշաբթի, 21 Հոկտեմբեր, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ՝ ընտրանի հասարակութեան մը ներկայութեան, համայնքի սիրուած եւ յարգուած, մտաւորական հոգեւորական Հոգե. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապունեան, իմաստալից եւ հոգեպարար բանախօսութիւն մը կատարեց, նիւթ ունենալով՝ «Ս. Էջմիածինը՝ Ն.Ս.Ս.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Վեհափառ Հայրապետի օրով»:

Երեկոյթին բացումը կատարեց Սրահի վարչութեան ատենապետ ընկեր Նուպար Գալսեան եւ հրաւիրեց որ Հայր Ներսէս Բապունեան կատարէ իր բանախօսութիւնը:

Ինչպէս մեր ընթերցողներուն հաղորդած էինք, Հայր Սուրբ Օգոստոսի վերջերուն Մայր Հայրենիք մեկնած էր, իբր հիւրը՝ Ս. Էջմիածին:

Ս. Էջմիածին իր կեցութեան շրջանին, Հայր Ներսէս Էջմիածնայ տաճարին մէջ մատուցած էր Ս. Գառարազ, ինչպէս եւ քարոզած էր հոծ թիւով հաւատացեալներու ներկայութեան:

Մէկ ժամ տեւած իր բանախօսութեան ընթացքին, Հայր Սուրբ զխառնաբար խօսեցաւ Էջմիածնայ ներկայի եւ անոր արժանաւոր գահակալ՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. ի մեծագործութեանց ու Հայ եկեղեցւոյ վերելքին ի նպաստ կատարած մեծ աշխատանքներուն մասին:

Հայր Ներսէս իր բանախօսութեանը սկիզբին ըրաւ հակիրճ պատմականը՝ հայ ժողովուրդի հոգեւոր կեդրոն Ս. Էջմիածնի, անդրադառնալով անոր հիմնադրութեանն այսօր՝ դարերու ընթացքին անցած փառաւոր եւ տխուր շրջաններուն մասին:

Ապա ունեցանք իրենց լիարժեք պատկերացումը՝ արտայայտութիւններով ներկարգեց Էջմիածնայ վանքը, իր ոգեղէն եւ մարմնային կառոյցով, ու խօսեցաւ 1955 թուականին այսօր Ս. Էջմիածնայ մէջ կատարուած շինարարական եւ հոգեւոր աշխատանքներուն շուրջ, աշխատանքներ՝ որոնք իրագործ-

Բանախօսելու համար Ուսոյնքընէն յատկապէս հրաւիրուած է Գեո. Տ. Բաբգէն Սպ. Վարժապետեան:

Գեղարուեստական նոյն յայտագիրի մը մաս պիտի կազմեն կենդանի պատկեր, լուսապատկերներ, արտասանութիւն, նուազ եւայլն:

Յաջորդ օրը, Կիրակի, 7 Նոյեմբեր, առաւօտեան, Մայր Տաճարին մէջ պիտի կատարուի Նախկին անկան Պատարագ, Գեո. Տ. Բաբգէն Սպ. Վարժապետեանի կողմէ:

Կեսօրին տեղի պիտի ունենայ հաշի բացառիկ սպասարկութիւն՝ եկեղեցւոյ Տիկեանց Միութեան կողմէ:

Ճաշէն ետք, պիտի ցուցադրուի ժամանակարի ժապաւեններ՝ Էջմիածնի եւ Վեհափառ Վազգէն Ա. ի մասին:

Եւցան եւ կը շարունակուին իրագործուիլ, շնորհիւ մեծ Հայրապետ Վազգէն Ա. Վարչական, իմացական եւ բարոյական մեծ արժանիքներուն:

Սյա առթիւ, Հայր Սուրբ երկարօրէն խօսեցաւ Հայոց Հայրապետին սիւթեմաթիք գործելակերպին, ինչպէս նաեւ հայրենի պետութեան, զեկավարներուն եւ ժողովուրդին մօտ Անոր վրայ յայտնուած մեծ յարգանքին, ժողովրդականութեան եւ հեղինակութեան վրայ:

Հայր Ներսէս իր անհուն գոհունակութիւնը յայտնեց իտեալայն խանդավառութեան, որ հայրենի ժողովուրդը՝ ոչ միայն իր տարեց այլ Նոյնիսկ իր երիտասարդ սերունդով՝ սէր ու յարգանք եւ նոյնիսկ ջերմեանդութիւն կը տածէ հանդէպ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին եւ անոր արժանաւոր Գահակալին:

Նոսեւէ նոր Ս. Հայաստանի հողին վրայ գտնուող այլ սրբավայրերու, աղօթատեղիներու, եկեղեցիներու ու վանքերու եւ անոնց վերանորոգմանց աշխատանքներու մասին, Հայր Ներսէս երախտագիտական իր զգացումները յայտնեց Վեհափառ Հայրապետին, իրեն ուղղուած այս հրաւերին համար, որուն շնորհիւ ինք իր կեանքի ամենաներքնիկ պահերէն ապրեցաւ:

Երկարատեւ ծափահարութիւններով՝ ներկաները իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին Հայր Սուրբին, իր կատարած այս հետաքրքիր եւ հոգեպարար բանախօսութեանը համար:

Զ. Գ.

Փ. ԵՌԻՍԹԻՆՈՎԻ ՆՈՐ ԵԱՐԺԱՆԿԱՐԸ

Հայկական ծագումով անգլիացի Փիլիք Երեստիւնով, պիտի բեմադրէ «Համարմիթ փախաւ» շարժանկարը, զոր ան այժմ Կիրակոսէ Մեծերկոյի մէջ, Հոլիվուտի հռչակաւոր դերասաններ՝ Ռիչարդ Գարթընի եւ Լիլ Թէյլորի խաղարկութեամբ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՆԿԱՐՁՈՒՅԻ ԷԼԶԱ ՄԱՂԱԶԵԱՆԻ ՅՈՒՑԱՆԱՆԴԵՍԸ

Երկուշաբթի, 11 Հոկտեմբեր, կ. Ե. ժամը 8.30ին, Արեւիկ. ՆԵԱՍ ԿԱԼԻՐԻ՝ սրահին մէջ բացումը կատարուեցաւ ծանօթ Եկարչունի Օր. Էլզա Մաղազեանի նկարչական գործերու ցուցահանդէսին, հայ եւ օտար գեղարուեստասէր հասարակութեան մը ներկայութեան:

Ներկաները հետաքրքրութեամբ դիտեցին Եկարչունիին մեկմեկ գեղազանցող եւ սեղծագործական իմացալից բնոյթ կրող նկարները, եւ մեկնելէ առաջ՝ օգոհալի արեւսագիտութիւն ընդհանրեցին ու յաջողութեան լաւագոյն մաղթանքներ քրին:

Կարելի է անվարան յուսալ, թէ աղանդաւոր Եկարչունիին այս ցուցահանդէսը՝ նման նախորդներուն, մեծ յաջողութիւն պիտի արձանագրէ:

ՆՈՐ ԱՅԵԱՐԶ

ՍԵՆԵ

ՄԻՈՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՊՈԼՈՍԱՅ ՖԼՈՐԻՏԱՅԻ ՄԵԶ

Թեմիս (Ֆլորիտա) քաղաքի կարեւորագոյն փողոցներէն մէկը կը կոչուի Արմենիա Կիլմիլ:

Փողոցը բաժնուած է երկու մասի. Նոր Արմենիա եւ Սուրբ Արմենիա եւ զանազան խանութներ կամ հաստատութիւններ Արմենիա անունով մկրտուած են:

Օրինակ՝ Արմենիա կենդանիներու հիւանդանոց, Արմենիա Տեխնիքալոգիա եւայլն:

«Արմենիա Էլեմէնթ» ամէն մէկ փողոցին անկիւնը ձող մը տնկուած է, վերէն վար վրան գրուած՝ Արմենիա: Հարկերէնով են այս ձողերը, ու անոնց վրայ՝ Հայաստանի անունը...

ՏԻՐՈՒՆԻ

Նոր ցաւով կ'արձանագրենք, զաղուրդի սիրուած եւ յարգուած անձնաւորութիւններէն ՏԻՐ Եւ Տիկին Նազարէր Գառարապետի մօր՝

ՈՂԲ. ՏԻԿԻՆ ԷԼԶԱ ԳԱՍԱՊԵԱՆԻ (ԾՆԵԱԼ ՆԱԳԱՇԵԱՆ)

մանր, որ տեղի ունեցաւ Գահիրէի Լալալայան հիւանդանոցին մէջ, Դեպք, 30 Հոկտեմբեր:

Թաղման կարգն ու յուրանկարները կատարուեցան Կիրակի, 31 Հոկտեմբեր, կ. Ե. ժամը 1ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Թեմիս Առաքնորդական Տեղապահ Գեո. Տ. Ջաւէն Ս. Սպ. Զինչիեանի, եւ մասնակցութեամբ Հոգե. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապունեանի եւ քահանայից զատուց:

Աւարտութեանց աւարտին, հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Հելիոպոլիս Ամենայն Մերց Ազգային Գերեզմանատունը եւ ամփոփուեցաւ բնական կամբարանին մէջ:

Այս յիշու առթիւ, «Ջահալի» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ՏԻՐ Եւ Տիկին Նազարէր Գառարապետին եւ նոնց դստեր, Տիգրան Գառարապետի եւ Ռոպեր Գառարապետի բնակիչներուն, Նազարեան եղբայրներուն, ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն:

ԵՐԺԱՆԻՐ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ «ԵԱՐԺՈՒՄ»Ի ՏԱՆ ՄԵԶ

Դեպք, 9 Հոկտեմբեր, ԵՄԱՐԺՈՒՄԻ ՏԱՆ մէջ տեղի ունեցաւ, մեր պաշտօնակից «Եարժում» շաբաթաթերթի խմբագիր Գր. Վարուժան Աճէմեանի կողմէ դասախօսութիւն մը՝ «Գարի Մազունի եւ Էլզա Մաղազեանի շուրջ»:

Դասախօսութիւնը կազմակերպուած էր, Մշակոյթի ամսական առթիւ՝ Ս. Տիգրանի ծրար. Ուսանողացի կողմէ Ուսանողացի երիտասարդ անդամակի մը կարծիքներով մը բացումը կատարեց ու անդադարեալ Մշակոյթի ամսական նշանակութեամբ:

Օրուան խանութք վերլուծական մօտեցումով բացատրեց պարի ունեցած առեւտրութիւնը՝

մարդկային կեանքին հետ, սկսելով նախապատմական շրջաններէն մինչեւ մեր օրերը, ապա զայն կապեց մեր տոմիկ պարի: Ասոր յաջորդեց լուսարձակով պատկերաստուած Հայաստանի Գեղական Գարախանութիւն երկրներէն, որոնք քաղաքի մէջ տեղի ունեցած էին այս տարուան ընթացքին:

Գատկերներու հարուստ պաշարով իր մասնակցութիւնը բերաւ նաեւ երիտասարդներէն՝ Գր. Գեորգ Գեղեցեան: Ներկաները, վերջի-ջիւղին այդ օրերը ու չկրցան զբաղել իրենց բացականչութիւնները ու խանդավառ ծափերով ողջունեցին մեր արուեստագէտներուն կրկնբեմումը:

ՆԿԱՐՁՈՒՅԻ ՈՐԶԱ ՏՈԼԱՊԵՏԱՆԻ ՆԿԱՐՆԵՐՈՒ ՅՈՒՑԱՆԱՆԴԵՍԸ

Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր, Հ.Բ.Ը. Միութեան Ս. Գեղեցեան սրահին մէջ, բացումը կատարուեցաւ նկարչունի Օր. Ռոզա Տօլապետեանի նկարներու ցուցահանդէսին:

Բացման խօսք կատարեց Գր. Միկէլ Անիէլ Գարբիէլեան:

Ցուցահանդէսին զրուսած էին 28 գործեր, բաղկացած իւրաներկերէ եւ ջրաներկերէ, ստեղծագործուած 1955—1971 տարիներու ընթացքին:

Հետաքրքիրներու հոգեւորութիւնը մը ներկայ գտնուեցաւ այս ցուցահանդէսին բացման արարողութեան:

Օր. Ռոզա Տօլապետեանի պատանները, նկարչական արուեստի

հանդէպ խոր թափանցում կը յատկանշեն, որ արտայայտչական բազմազանութիւնն ու յարատեւ որոնման մտաւորութիւնը տիրակալ է: Ունին Արեւելքի տաքութիւնը՝ եզրապահ, ատակներու մէջ, բայց իր պատանները՝ առաւելապէս շեշտուած են գոյներու յանդգնութեամբ, ուր կեանքի մէջ ըլլալու երջանկութիւնը կ'ապրի արուեստագիտութիւնը:

Օր. Ռոզա Տօլապետեան գեղարուեստի բարձրագոյն ընթացքի Փրոֆեսորի տիպոս ունի ու մասնաւորապէս ծանոթ է իր արժանիքներուն արուեստի շրջանակներու մէջ:

ՈՒՐՈՒԿՈՒԷՑ

«Ս.Ր.Մ.Ե.Ն.Ի.Ս.» ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Մոնթէվիտէոյի (Ուրուկուէյ) հայ գաղութը, 11 հայ ազգային հաստատութիւններու համագործակցութեամբ, իրականութեան վերածեց «Հայաստան» անունով մկրտուած քաղաքի հրապարակներէն մին եւ անոր կից բաժանալի: Գաղաքապետական հրամանագրով այդ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ 12 Հոկտեմբերին, որուն ներկայ գտնուեցաւ Մոնթէվիտէոյի քաղաքապետը՝ ճարտարագէտ Գր. Մարիո Բելլոթի:

Գր. Բելլոթի, ինչպէս նաեւ նախկին քաղաքապետ Տոթթ. Օսթրա Գալէթիի աջակցութիւնն ու օժանդակութիւնը մեծապէս նպաստած են, զաղութեան խնդրանքին գործադրութեան:

Գաղաքապետութեան որոշմանաբար, արարողութեան հրաւիրուած էր նաեւ Երեւանի քաղաքապետ Գր. Գրիգոր Հարաթեանը: Ահա օրինակելի եւ ծափահարելի աշխատանք մը, որուն նմաններով գործեն հանդիսանալու են քաղաքապետի հայ համայնքները: Գայման չէ, անշուշտ, հրապարակներ մկրտել Արմենիա անունով: Բայց պայման է, որ սերտ յարաբերութիւններ ստեղծուին հայ եւ տեղացի ժողովուրդներու եւ անոնց վարչիներուն հետ, ապա՝ մշակութային ու բարեկամական նկատումներով եղած այցելութիւններով ծանօթանալով մենք զմեզ եւ թէ՛ հայ հայրենիքը: Այդ, ոչ միայն պիտի նպաստէ երկու ժողովուրդներու զրոյր՝ ճանաչման, այլ նաեւ պիտի խթանէ հայ համայնքները՝ ապրելու ազգ. ոգեղիտութեամբ եւ հայրենիքի հաղթանակով սիրով: Մեր համամարդկային զգացումները, այս կերպով եւս առաւել ճանաչում պիտի

գտնեն մեր ապրած երկրներուն մէջ, ուր որեւէ հայ, մայր հայրենիքին հետ ունեցած կապի առեւթուր, առիթ պիտի ունենայ նաեւ խանդաղատանքով արտայայտուելու իր անբասիր կապը, հանդէպ զինքը՝ հիւրասիրած ժողովուրդներուն: Եւ այս ամէնը՝ իրապաշտ հետեւողականութեամբ եւ միանշանկ ոգով:

ՔՐԱՊԱՐԱԿ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԱՆԻԹԱ ԹԵՐԶԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԸ ՀԱՆԳԻՍԱՆԱՅ ՄԻՒՆԻՏԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԻՆ ՄԵԶ

Ամերիկայի մեցցոսփրան Օր. Անիթա Թերզեան, 25 տարեկան, այս տարի երկրորդ հանդիսացաւ Երաժշտական միջազգային 20րդ մրցանքի երգի բաժնի մէջ, որ տեղի ունեցաւ Միւնիխի մէջ, 31 Օգոստոսէն մինչեւ 17 Սեպտեմբեր: Առաջնութեան մրցանակ ոչ ոքի արուած է:

Իբր վարձատրութիւն, Օր. Թերզեան պիտի ստանայ 4000 մարտէս եւ իրաւունք պիտի ունենայ մասնակցելու վերջնական երաժշտական միջազգային 20րդ մրցանքի երգի բաժնի մէջ, որ տեղի ունեցաւ Միւնիխի մէջ, 31 Օգոստոսէն մինչեւ 17 Սեպտեմբեր: Առաջնութեան մրցանակ ոչ ոքի արուած է:

Իբր վարձատրութիւն, Օր. Թերզեան պիտի ստանայ 4000 մարտէս եւ իրաւունք պիտի ունենայ մասնակցելու վերջնական երաժշտական միջազգային 20րդ մրցանքի երգի բաժնի մէջ, որ տեղի ունեցաւ Միւնիխի մէջ, 31 Օգոստոսէն մինչեւ 17 Սեպտեմբեր: Առաջնութեան մրցանակ ոչ ոքի արուած է:

ՆԻՐԱԶ Է.295089

ՄԱՍՆԱԿԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ

ՎԱՐՊԵՏ ԹՈՎԱՄԱՍԻ ԴՈՒՌԵ

ՎԱՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ

Վարպետ Թովմասի կինը՝ Տիկին Նարկիզը սովորաբար չէր հեռանալ իր տանից, երբ դուրս էր գալիս սենյակից կամ ներս մտնում։ Միշտ բաց էր թողնում։

Իսկ Վարպետ Թովմասը, ընդհանրապես, ուղարկվել էր, որ սենյակի դուռը միշտ ծածկուած մնայ։

Այդ ու կին շատ սիրով ու խաղաղ ապրում էին, տան մեջ ուրիշ չէր չկար, եթե չլինէր դուռը բաց չթողնելու ամենօրեայ վերջ։ Բայց այդ վերջ կար և մըշտական էր։

— Նարկիզ, դուռը ծածկիր, — կ'ասէր Վարպետ Թովմասը, երբ Տիկին Նարկիզը սենյակից դուրս էր գալիս կամ ներս մտնում։ Նա, ըստ իր բարի սովորութեան, դուռը միշտ բաց էր թողնում։

— Հա՛, մոռացայ, — ասում էր Տիկին Նարկիզը ու դուռը ծածկում։

Տուն է, տան տիկինը միշտ էլ գործ կ'ունենայ, ներս — դուրս կանի, խոհանոց է գնում, վարպետ Թովմասի ընկերներին համար սուրճ պատրաստում, ջուր բերում, բաժակները հաւաքում և այլն, հազար մի գործ։ Եւ Տիկին Նարկիզը նորից էր մոռանում դուռը ծածկել։

— Նարկիզ, դուռը ծածկիր, — նորից էր յիշեցնում վարպետ Թովմասը համբերութեամբ, թէ և այս անգամ ձայնը մի քիչ բարձրացնելով։

— Լա՛ւ, լա՛ւ, ասում էր Տիկին Նարկիզը և դուռը ծածկում։

Ե՛, Տիկին Նարկիզը անգործ կ'էր, առտին գործերն այնքան շատ էին, որ ի վիճակի չէր գտնել կէս ժամ հանգիստ նստելու սենյակում, կամ պատշգամբի վրա լսելու, կամ միջանցքը մաքրելու, կամ պատահանների վարակոյրներն ուղղելու, կամ լըւալցի ջուր տաքացնելու և լըւալցի անոթում ու դեռ անհանձնում գործեր։ Որտեղից ժամանակ գտնէր սենյակի դուռը միշտ ծածկելու ու նորից բացելու։ Թող բաց մնար, քանի որ ելք մոռանալիս անէր...

Իսկ Վարպետ Թովմասը չէր մտածում այդ բոլորի մասին և միշտ իր ջուրնակն էր նուազում։ Նարկիզը դուռը ծածկելի, դուռը... Նարկիզը կարծես ուրիշ գործ չունէր այլևս, դուռը, դուռը...

Վարպետ Թովմասն առհասարակ չէր մտնում կնոջ դուռը թեան մէջ։ Ո՞ր տղամարդն արդէն մտնում է կնոջ դուռը թեան մէջ։ Բոլորն էլ եսասէր են և պահանջկատ։

Տիկին Նարկիզը յաճախ էր յիշեցնում այդ մասին ամուսնուն։ Բայց անօգուտ։ Ե՛րբ էր փոխւած տղամարդը...

— Նարկիզ, սուրճ եփիր, Նարկիզ, ջուր բեր, Նարկիզ, սենյակը պատրաստիր, Նարկիզ, Նարկիզ... Եւ Տիկին Նարկիզը ջուրն էր բերում, սենյակը պատրաստում, սուրճը եփում։ Այդ բոլորը սիրով անում էր։ Բայց մոռանում էր սենյակի դուռը ծածկել։

— Նարկիզ, նորից բաց թողնելի դուռը, — վրդովուած ձայնը բարձրացնում էր Վարպետ Թովմասը։

— Լա՛ւ, լա՛ւ, հասկացանք, հերթ է, դուռը, դուռը, — վրդովում էր նա Տիկին Նարկիզը և վերջ սկսում էր։

— Ի՛նչ է, ձեր քաղաքում տները դուռ չունենին, — դիտել էր տալիս Վարպետ Թովմասը։

— Այո՛, չունէին, — պատասխանում էր Տիկին Նարկիզը իրեն ինչ թոյնով։

— Ո՞ր կ'ունէր արդէն կարգին խելք ունի. ամառը երկար, խելքը կարճ, ինչպէս շատ ճիշտ բնութիւնն էր ժամանակին, — մըթմըրթում էր Վարպետ Թովմասը։

— Ընդհանրապես, կ'մայ տղամարդկանց մազերն աւելի երկար են... — պատասխանում էր Տիկին Նարկիզը, բայց չարունակութիւնը չէր ասում, կախման կէտերն ունէր։

— Լա՛ւ, թող այդպէս լինի։ Դուռը ծածկիր, — ասում էր վարպետ Թովմասը և կարճ կապում, կարծես նահանջում էր ու աւելւացնում, — ով կ'ունէր հետ գլուխ է հանել արդէն...

Վարպետ Թովմասը ջանում էր, որ կ'ունէր մոռանալ իր սովորութիւնը և սովորի սենյակի դուռը ծածկել։ Ներս մտած կամ դուրս ելած ժամանակ։

Սակայն տարիներն անցնում էին և Տիկին Նարկիզը մի կերպ չէր մոռանում իր սովորութիւնը և չարունակում էր բաց թողնել սենյակի դուռը։ Դուռը ակամայի 25-՞ որ դուռը է ծուռն ուղղել, երբ չորանում է ճիշդ կամ հաստատում, կորցնում իր ճիշտութիւնը։

Հակառակ վարպետ Թովմասի ջանքերին, Տիկին Նարկիզը ոչ միայն չփոխուեց, չվերակառուցւեց, այլ սկսեց վարպետ Թովմասին մեղադրել շատախօսութեան մէջ։

— Բանի տարիքդ առնում ես, այնքան աւելի ես զուտալիս կ'զգակիր, — ասաց մի օր Տիկին Նարկիզը։ Ամէն բանի մասին խօսում ես։ Իսկ դուռը... Օ՛, կեանքս կերպ ալ դուռը։ Ամէն ինչ դուռը, դուռը։ Ել ուրիշ գործ չունենք։ Միշտ միեւնոյն տալու ելք, — վայրացաւ Տիկին Նարկիզը և սենյակից դուրս եկաւ ու ծիծիկ շառաչով ծածկելով դուռը։

Վարպետ Թովմասը, երբ ըզգաց, որ կ'անարար չէ ուղղել, բարեփոխել կնոջը, մտածեց ուրիշ ելքի մասին։

Եւ մի օր, երբ Տիկին Նարկիզը տանը չէր, տեղ էր գնացել, վարպետ Թովմասը վառեց գործադրել իր որոշումը։

Սենյակի դուռը հանց իր տեղից և փոխարէնը հաստ վարպետը կախեց, որպէսզի կ'ունէր ներս-դուրս գնալ գալու ժամանակ, դուռը ծածկելու հոգսը չունենայ այլևս ու վերանայ վերջ տալիքը։

Յետոյ դուռը տարաւ այդուհեուաւ մէկ անկիւնը, կացինի հարուածներով բեկորների վերածնունդ այն ու բեկորները խաչաձև շարքեր իրար վրայ, ինչպէս փայտածուխ պատրաստողներն են անում, և վրան նախքան անկույց յետոյ, լուցկով բռնկեցրեց։

Երբ բոցը բարձրացաւ, վարպետ Թովմասը դիմացը կանգնած լուռ դիտեց, մինչև որ բոցն աստիճանաբար նուաղեց ու հանգաւ։ Իսկ երբ բոցը վերջին մարտեց կըրակը, վարպետ Թովմասը մոխրը վերցրեց թիով ու շաղ տուեց այգու մէջ։

— Վառուեցիր ու հանգար, մոխիր դարձար, պրծա՛ր։ Այսուհետեւ մեր տան վերջն էլ թող հանգի, մոխիր դառնայ, պրծնենք, — ինքնիշխան մընջաց վարպետ Թովմասը և խաղաղ սրտով վերադարձաւ սենյակ, գո՛հ իր գիւտից։

Սակայն կը հանգեն իսկապէս ընտանիքի վեճերը, թէ՛ դուռը ի դուրս մոխիր դարձաւ... Ընտանիքում միայն դուռն է վեճի առիթ տուողը...

Երեւան

Վ. ՊԱՆԵԱՆ ԵՒ Ռ. ԶԱՐԵԱՆ ԿԸ ՊԱՏՄԵՆ

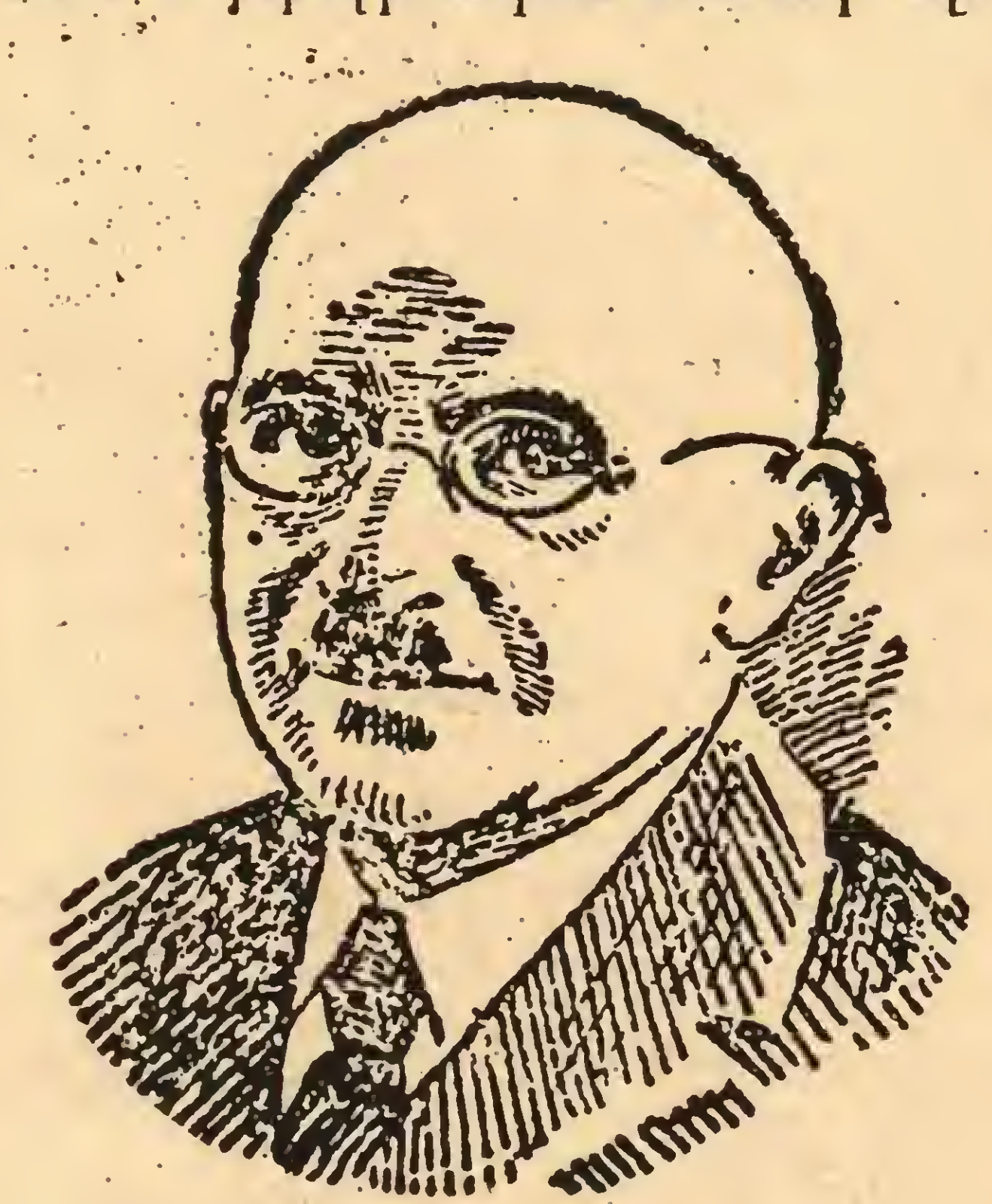
ԻՆՉՊԵՍ ՊԻՏԻ ՆՇՈՒԻ ԱՆՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Հարցազրոյցն սկսում ենք տուն-բանգարանից, Պանեանը երեւի այն է, որ մշակութային այդ օճախը անմիջականորէն կապում է կոմպոզիտորի կեանքի ու գործունեութեան հետ։ Եւ այսպէս, առաջինը պատմում է տուն-բանգարանի սօրէն՝ Բնկեր Պալեանը։

— Ես միանգամից պէ՛տ է սկսեմ յորելիճական միջոցառումներից, քանի որ կոմպոզիտորի կեանքին ու գործունեութեանը վերաբերող նոր նիւթերի մասին մասնուում արդէն հաղորդում եղել է։ Ամենից առաջ ցանկանում եմ պատմել յորելիճական երջուն ցուցահանդեսի մասին։ 32 վառանակից բաղկացած այդ ցուցահանդեսը, ամբողջական պատկերացում է Տալիս Սպենդիարեանի կեանքի ու գործունեութեան մասին։ Յոբելիճական օրերին, այն կը ցուցադրուի կոմպոզիտորի անունը կրող օփերայի եւ պալէստիկական բաժնի սրահում, Այնուհետեւ ցուցահանդեսը նախապահ կ'ընկնի դէպի Մոսկուա, որպէսզի Ալեքանդր Սպենդիարեանին յորելիճական միութեան համակարգողութեան օրը՝ Դեկտեմբերի 24-ին, ցուցադրուի Սովետական Միութեան ակադեմիական Մեծ Թատրոնի սրահում։

Ինչպէս յայտնի է, Սպենդիարեանի յորելիճական նշանակումը մի միայն Հայաստանում ու Մոսկուայում, այլեւ կոմպոզիտորի անունը հետ կապուած մի շարք այլ վայրերում։ Երջիկ ցուցահանդեսի համակարգողութեանը փութեղը բաւականին

նապահորդութիւնը չի սահմանափակուի միայն Երեւանով ու Մոսկուայով։ Մոսկուայից անմիջապէս յետոյ, ցուցահանդեսը կը ներկայացուի Լենինգրատում, որից յետոյ կը տեղափոխուի Խրիմ՝ Յալթալում ու մի շարք այլ քաղաքներում ցուցադրուելու համար։ Ի դէպ, Լենինգրատում նախատեսուած է յորելիճական համերգ՝ Երեւանի Ինքնիշխանական Դրամատիկական թատրոնի միջոցով։

Իրենց կոմպոզիտորի յիշատակին, Յիշեցնեմ, որ ցուցահանդեսը, Մոսկուա մեկնելուց առաջ, կը ցուցադրուի մեր հանրապետութեան քաղաքներում, հիմնարկ-մեթոդական կոմիտեներում, ուսումնական հաստատութիւններում, գիւղական վայրերում, որտեղ միաժամանակ կ'անցկացուեն նաեւ համերգներ ու զրոյցներ։

Ինչպէս տեսնում եք, երջուն ցուցահանդեսի համակարգողութեանը փութեղը բաւականին

խիս է։ Ինչ վերաբերում է բովանդակութեանը, ապա ցուցահանդեսում յատուկ բաժնեցնում կ'առնա յորելիճական կեանքի ու ստեղծագործական ուղու հիմնական հանգրուանները, մանկութիւնն ու պատանեկութիւնը՝ Խրիմում, ուսումնական կոմիտեներում, Մոսկուայում ու Փեթերպուրկում, բարեկամական ու բուհականագործական կապերը Խիմալայի Գորաֆոնի, Կոբիի, Գլանուզովի, Լիպովի եւ ժամանակի մշակողի գործիչների հետ։ Առանձին բաժիններում են ներկայացուած կոմպոզիտորի հանդիպումներն ու սեպտեմբերական-բարեկամական կապերը Թովմասեանի, Իսահակեանի, Սարգսեանի հետ, նա հասարակական բուհական գործունեութիւնը Հայաստանում։

Մի ամբողջ բաժին են կազմում «Այմաս» օփերայի բեմադրութիւններին, դրանց մասնակցած արքայաներթին նուիրուած նիւթերը։ Լուսանկարները կը պատմեն կոմպոզիտորի անուան հետ կապուած, այդ անունը յաւերճացնող մշակութային օճախների, յուշարձանների մասին։

Չմոռանա՛մ ասել նաեւ, որ պատասխանատու եւ ճշգրիտ միջոցառումն իրականացնողներն են՝ ցուցահանդեսի հեղինակ, արեսագիտութեան թեկնածու Ք. Գրիգորեանը, նկարիչ-մեթոդագէտներ Զ. Յարութիւնեանը եւ Վ. Պալեանը։

ՀՍՀՂ ԳԱ արուեստի ինստիտուտի ճեմարանի Պ. Զարեանը, պատմեց ինստիտուտում տարածուած աշխատանքների մասին՝ կապուած Սպենդիարեանի 100 ամեայ տօնի կապով։

— Արդէն տարածուած է Ալեքանդր Սպենդիարեան» ծաւալուն ժողովածուն, որ կազմել եւ խմբագրել է մեր ինստիտուտի երաժշտութեան բաժնի վարիչ՝ արեսագիտութեան թեկնածու Գեորգ Գեորգիանը, ժողովածուն բացուած է Արամ Խաչատրեանի ընդհանուր բնոյթի յօլածով։ Գիրքն ընդգրկում է Սպենդիարեանի բուհականագործութիւնը լուսաբանող յօդուածներ, որոնց հեղինակներն են՝ Երաժշտագէտներ Մ. Տերեանը, Մ. Տեր Սիմոնեանը, Մ. Մուրադեանը, Ռ. Սեփանեանը, Ա. Գրիգորեանը, Մ. Ռուսիկեանը, Գ. Գեորգիանը եւ ուրիշներ։ Գիրքում տեղ են գտել կոմպոզիտորի կեանքի առանձին դրուագները պատկերող լուսանկարներ։

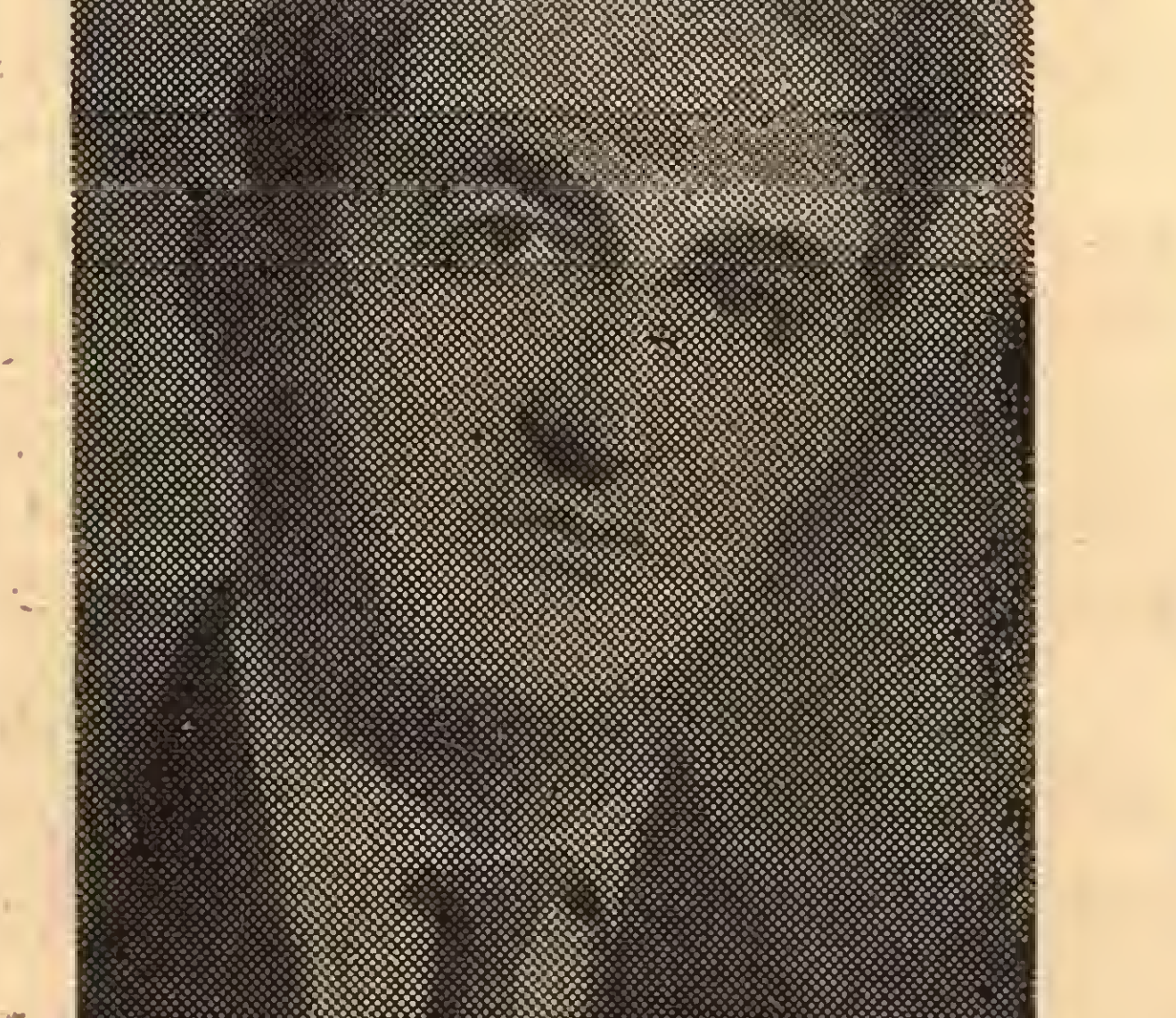
Ինստիտուտը վաղուց ձեռնարկել էր եղել Ալ. Սպենդիարեանի երկերի լիակատար ժողովածուի հրատարակմանը։ Ժողովածուն կազմել եւ խմբագրել է Գ. Բուդաբեանը։ Հասցեները ինքն արդէն տարածուած են, Տասներորդը լոյս կ'ընծայուի յորելիճական օրերին։ Հրատարակման է պատրաստուած 25 ամառ ծաւալով մի նոր գիրք՝ «Սպենդիարեանի կեանքի եւ Գործունեութեան Տարեգրութիւնը» վերնագրով։ Հեղինակը՝ կոմպոզիտորի դուստրն է՝ Մարիա Սպենդիարեանը։

Յօդուածների կապակցութեամբ մեր աշխատակիցները գեկուցում են, որ յորելիճական հանդես կու գան Հանրապետութեան տարբեր վայրերում։ Ինստիտուտում առաջիկայում՝ Կոմպոզիտորների Միութեան մասնակցութեամբ, կ'անցկացնի Սպենդիարեանի ստեղծագործութիւններին նուիրուած գիտական նստաօրհան։

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ԴԵՄՔԵՐ

ԱՐԱ ՊԵՔԱՐԵԱՆ (ՀԱՅՍՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՆԿԱՐԻՉ) ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Հայաստանի գեղանկարչութեան ընդհանուր ներքին ինքնուրոյն վաստակով և իր վառ գոյներով, առանձնայատուկ տեղ ունի Հայկական Հանրապետության գեղանկարչության զարգացմանը։

ԱՐԱ ՊԵՔԱՐԵԱՆ

տունը նա ժողովրդական նկարիչ՝ Արա Պեքարեանը։

Հանդիմ է միաժամանակ պատմել ու վարկ է հանչել Արա Պեքարեանը, իր արուեստի աշխարհով, իր գեղարուեստական մտերմութեամբ և իր այն պատասխաններով, որոնք ինքնաբերական գեղունակ արտայայտութիւններն են իր արուեստագէտ մարդու մտահորիզոններուն, ստեղծագործելու իր ծգտունին ու մանաւանդ լաւն ու գեղեցիկը կերտելու և տալու իր ուժեղ կամքին, անկողնի հիգիեն։

Արա Պեքարեանը կ'ապրի իր դէպի յաւերճականութիւն

սուրբացող սրանչելի ստեղծագործութեամբ, իր արուեստին կրթութեամբ, և խորաթափանցութեամբ և առաւել՝ իր վերջին ծրագրով վերածաղկող հայրենի ընտրիւնն ու յաւերճական հայ ժողովուրդի հերոսական մարտնչութեանը բնութագրելու անընկճելի կորովով։

Արա Պեքարեանը հանչալու պատմելու ունեցայ 1971 թուի սկզբնական օրերին, երբ անգամը մը համար ևս կը գտնուէի քաղաքամայր Երեւանի մէջ, Հ.Մ.Մ. եւս կազմակերպչական ներկայացուցչի որպէս, իսկ մասնակցութեանը բերելու Հայ Երիտասարդութեան անդրանիկ հաւաքին։

Իր և իմ միջեւ կապը հանդիմացաւ ժամանակակից հայ գեղանկարչութեան հաւատարմորդ սպասարարն ու ինքնավստահ աշխատող վաստակաւոր արուեստագէտ Գրիգոր Խանջեանը, որ իր հետ ունենալով իրեն բարեկամ ու խոստումնալից նկարիչ ծարօնածին Չուրում Գրիգորեանը, հնարաւորութիւն ընծայեց ինձ, կարճ ժամանակամիջոցի մը ընթացքին կարենալ ողջունելու և զնահատելու՝ արուեստագէտ հայ մարդը Արա Պեքարեանի անձնաւորութեան մէջ։

Այսօր, ես ուրախ եմ Արա Պեքարեանի հետ իմ ունեցած բարեկամութեամբ և մտերմութեամբ։

(Շաք. տն. էջ 4)

Հ.Մ.Մ.-ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿ

ՓԱՌՔ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ

ՀՀԳ-ի ԹԶԱԿՑԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒՄ Է
ԼԻԲԱՆԱՆԱԶԱՅ ԼՐԱԳՐՈՂ ՍԱՐԳԻՍ ՆԱԶԱՐԵԱՆԸ

ԵՐԵՎԱՆ, (Հ. Հ. Գ.) -
Դրոշմ է, որ արդեն կը
գտնուինք քաղաքամայր Երե-
ւան։ Այդ եօթ օրերու ընթացքին
մեր սեփական աչքերով տեսածը,
մեր վայելած հիւրասիրութիւնը
վկայական է հարկ չեմ տեսներ,
արտայայտելու համար իմ և ըն-
կերակիցներու հիացումը չեմ ու
զեղումներ վարդապետ Երեւանի
հանդէպ։ Մեր Հ.Մ.Մ. ականնե-
րու աղջկը կը հանդիսանայ առիթ
մը, սեփական աչքերով հաստատե-
լու այն ամէնը, զոր հիւրընկալ
ափերու վրայ մեր վաղ մանկու-
թեան օրերէն կ'իմանայինք հայ-
րենիքի, անոր բարգաւաճումին,
վերելքին ու յառաջդիմութեան
մասին։

Որպէս պատասխանատու մէկ
անդամ Հ.Մ.Մ. եան պատուիրա-
կութեան, որ իր յանձնարարիչ և ըն-
դամ իրերէ առաջին միջոցառում,
այսինքն է իր յիսուն տարինե-
րու գործունէութեան փառքը
եղող հայրենիքը՝ Խորհրդային Հա-
յաստան, ոչ միայն պատուիրա-
կութեան անդամներուն, այլ
արաբական արեւելքի հիւրընկալ
ափերէն մինչև հեռուոր Ամերիկա
հասնող Հ.Մ.Մ. եան ընտանիքի
անունով, կրնանք միայն խոր
երախտագիտութեամբ ու յարգան-
քով ողջունել հայրենի մեր քոյ-
րերն ու եղբայրները, որոնք հաշ-
մաժան թափով մը վերականգ-
նած են եւ դեռ կը կառուցանեն
համայն հայութեան հայրենիքը՝
Խորհրդային Հայաստանը։ Այս-
քան հակադրաբար յառաջդիմու-
թիւն այնքան կարճ ժամանակի
մէջ, փիւրքերն կը թողնու ամե-
նէն յոռետեսներն անգամ։ Այժմ
տեսնաք և նորը, վարդապետ ու
երկնասլաց, տպաւորիչ ու հպար-
տաբեր։ այսպէս է նորը բոլոր
բնագաւառներու մէջ։ Այն անհա-
մար շինարարական բեռնարար-
ները (կոունկները), որոնք ըն-
ձուղտորու նման իրենց գլուխնե-
րը բարձրացուցած են դեռ եւ կա-
ռուցուելու վրայ եղող շէնքերու
վերեւ, որոնք կարելի է հանդիպիլ
իւրաքանչիւր քայլափոխի երեւա-
նի թէ անոր արուարձաններուն
մէջ, կուգան վկայելու շինարարա-
կան այն հակայական աշխատանք-
ներու մասին, որոնք կատարուելու
վրայ են և որոնք կը մտնեն հայրե-
նաքանակ ժողովուրդին աւելի հա-
զրաւաճեալ հեռանք մը պարգեւե-
տահմանաւած միջոցառումներու
ծիրէն ներս։

Մեր հիացումը արտայայտե-
լու համար հանդէպ հայրենիքի
կենսաշող իրականութեան, պատ-
շունչ վկայական տպաւորիչ-
ները՝ անոր բարձր մշակոյթին, որ
համայն աշխարհի հիացումին
առարկան է այսօր, ոչ ալ անոր
արձանագրած ակնյայտ վերել-
քին։ Թող այդ մասին վկայեն ու
խօսին այն հաղաւաճող օտարա-
հրպատակները, որոնք ամէն տարի
կ'այցելին Հայաստան և գնահա-
տական ու հիացական խօսքերով
միայն հրաժեշտ կ'անեն անկէ։
Մենք պէտք չունինք վկայակոչե-
լու այդ բոլորը, որովհետեւ այն
հայրենասէր միջավայրը, ուր հա-
սակ նետած ենք՝ սկսեալ մեր հօ-
րենական տունէն, ինչի և Հ.Մ.Մ. -
ական ընդունելու ստորագրեցած է
հաւատարմ, անխախտ համոզումով
հաւատարմ հայ ժողովուրդի մտքի
ու բազմակի հրաշագործ կարողու-
թեան, որուն հոյակապ պատուիր-
կը հանդիսանայ արդի Հայաստանը
իր աշխարհահռչակ մշակոյթով,

գիտութեամբ, ճարտարարուեստով
ու արդիւնաբերութեամբ։
Մեփական աչքերով կատա-
րած մեր հաստատումները, եկան
առաւել ամրապնդելու մեր հա-
ւատքն ու համոզումը այն մասին,
թէ ներկան լաւագոյն գրաւականն
է աւելի փայլուն ու երջանկաբեր
ապագայի մը և թէ ոչ մէկ ուժ
այլեւս ի վիճակի է խափանել հա-
յուն վերածնունդի արեւը, որ յիս-
նամեակ մը առաջ ծագեցաւ արեւ-
ելքի հորիզոնին վրայ՝ հայ ժողո-
վուրդին բերելով ապահով կեանք,
անվտանգ ստեղծագործելու ա-
ռիթ, յառաջդիմելու անսպառ
միջոց՝ հայրենիքի վերաշինու-
թեան բոլոր բնագաւառներուն մէջ։
Փառք այդ վերածնունդը
կերտող հայ ժողովուրդին։

ԱՐԱ ՊԵՔԱՐԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. Կոյն)

Լիալոյս եմ, որ իմ ընթեր-
ցողները ևս միեւնոյն բերկրանքն
ու ուրախութիւնը պիտի ունե-
նան մօտէն ճանչնալով զինք։

Արա Պեքարեան ծնած է
1913 թուի Մայիս 30ին, քաջ
Անդրանիկի ծննդավայր՝ Շապին
Գարահիսար քաղաքին մէջ, ու-
սուցչութեան ասպարէզը ընդ-
գրկած համեստ ընտանիքի մը
երդիքին տակ։

1925 թուին, ծնողներուն
հետ կը ներգաղթէ Խորհրդային
Հայաստան։

Էջմիածնի շրջանին մէջ, ուր
կ'անցնին Արայի պատանեկու-
թեան տարիները, կը յաճախե-
քաղաքի Խորհրդային դպրոցը,
զոր կ'աւարտէ 1929 թուին։

Նոյն տարին, կ'ընդունուի
Երեւանի նկարչական ուսումնա-
րանէն ներս, ուր երեւանի կուգան
վաղուան նկարիչ մարդու իւր
արժանիքներուն նախագծերը,
և զոր կ'աւարտէ 1932 թուին,
զօրանալով և զարգանալով իւր
երկու երախտաշատ ուսուցիչ-
ներուն՝ Վահրամ Գալֆէնցեանի
և Սեդրակ Առաքելեանի դաս-
տիարակական շունչին տակ։

1932 թուին, Երեւանէն շըր-
ջանաւարտ Արա Պեքարեանը
կ'ընդունուի Լենինկրատի Հա-
մառուական Գեղարուեստական
Ակադեմիային ներս։

Շրջանաւարտի վկայակա-
նին տիրանալու իր աշխատան-
քը կը կատարէ 1939 թուին, գե-
ղանկարչութեան վարպետ՝ Ա-
լեքսանդր Օսմյոնկիւի գլխաւո-
րած դասարանին մէջ։

Լենինկրատի մէջ, իմ հիմ-
նական դաստիարակները կը
հանդիսանան Ալեքսանդր Օս-
մյոնկիւի և Փաւել Նաումովը։

1939 թուականէն մինչև
1945, Խորհրդային քաղաքացի
իր հանգամանքով, արուեստի
ասպարէզէն ներս վկայեալ Արա
Պեքարեանը կը ծառայէ Կարմիր
Բանակի շարքերուն մէջ։

Իր դրական մասնակցու-
թիւնը կը բերէ, նախ Ֆինլան-
տայի պատերազմին և ապա՝
Երկրորդ Աշխարհամարտին։

Բանակի շարքերէն կը զօ-
րացրուի 1945 թուին։

1945 թուականէն մինչև այ-
սօր, կանոնաւորաբար կը դա-
սաւանդէ Երեւանի Գեղարուես-
տական Ուսումնարանէն ներս,
ուր 1952ին, իրեն կը շնորհուի

ԸՆԿԵՐՈՒՄԻ ԵՐՐՈՒՄԻ ԻՍԿԵՆԱՆ

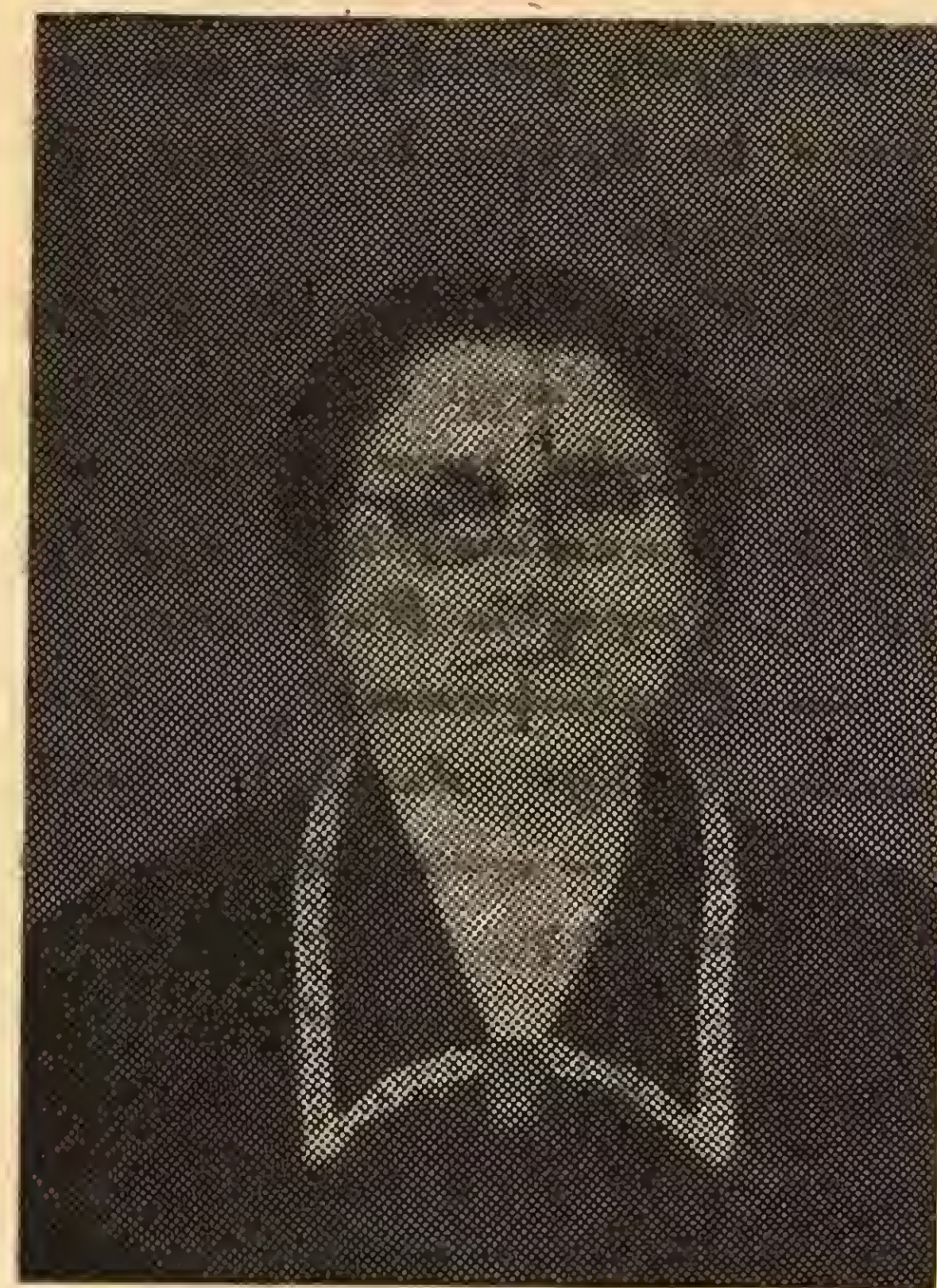
(ՄԱՆՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻ)

Վերջերս մահացած, բնիկ
այնքապցի, բնկերուի Երուսի
Իսկէնեան, այն քիչ հայ կիներէն
էր, որոնք ոչ միայն իրենց ընտա-
նիքին կը ծառայէին, այլ նաեւ ի-
րենց հաւաքականութեան և հայ-
րենիքին։

Կ'ուզէր ներգաղթել... բայց
չպէտքաւ՝ Այնքապի հեղուամար-
տին իր եղբայրներուն հետ Բեմա-
լական բերդ ուժերուն դէմ զինք
բարձրացուցած հայրենիքին։

1920-ական բուհականներուն,
Դամասկոսի մէջ կ'օժուի եւ Ս. Գ.
Հնչակեան Կուսակցութեան գա-
ղափարաբանութեան՝ օրինաւոր
շարքայինը կը դառնայ։ Իր ա-
մուսնից, հետեւողական հնչակեան
ղեկավար՝ բնիկ Խոսէնեանից
հետ, ամբողջ յիսուն տարի կը ծա-
ռայեն Գաղիի Հայկական Ըն-
թերցարանին, անցունելու եւ նը-
լիրում։

Առիթով մը, բնկեր Խոսէն
Իսկէնեան երբ բնկերուի ճեմ

ՈՂՔ. ԵՐՐՈՒՄԻ ԻՍԿԵՆԱՆ

ցոյց կու տայ եւ վաշակաճ աւ-
խասաններէն հեռանալու որոշու-
մը կ'ուզէ գործադրութեան դնել,
բնկերուի Երուսից օտն զոնէն
ներս չընդունի զինք եւ կ'ըսէ։

— Եթէ չեարեւակես կու-
սակցական աւխասանները, ա՛լ
գործ չունիս մեր տան մէջ, կրնաս
մեկնիլ...։

Այլ առիթով մը, երբ ամու-
սինը գործադրութեան կը դառն-
պարտուի, բնկերուից կ'ըսէ իրեն։

— Շարունակե՛ կուսակցական
գործը, եւ, շնորհիւ կարի այս մե-
կեցային, պիտի չգեղմ ուր բնի-
քիս...։

Ողբացեալը չէր ախորժե-
պատեալաբանէր, գործատեւներէ,
կես-կիսական հայրենասէրներէ,

ԳԵՐԺ. Տ. ԶԱԽԵՆ Ս. ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱԻ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐՈՅԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Եպիսկոպոս առաջակից Տօքթ. Տ.
Մոսգոնսոյ (յոյն օրթոդոքս) որ
հիմնադիր անդամ է և քարտու-
ղար 1958 էն ի վեր։

Տօքթ. Մոսգոնսոյ առողջա-
կան պատեւանքով չուզեց տեսնե-
նել այդ պաշտօնը և հակառակ
եպիսկոպոսներուն և նախագահ-
ներուն պնդումին, ան հաստատ
միայն իր որոշումին վրայ։ Այն
ատեն Զաւէն Եպիսկոպոս, հրա-
ժարեալ քարտուղարի ծառայու-
թիւնները վեր առնելով շէտեց,
որ անոր փոխարինութիւնները մե-
ծապէս օգտակար հանդիսացած են
Խորհրդային և առաջակից զայն
հոգեկեկեղեցիներու խորհուրդին։

Երեւանի Պատմութեան
Թանգարանին մէջ, մասնաշա-
տուկ տեղ տրամադրուած է իր
Ստանկի Ապստամբութիւնը և
«Հողի Զոր» պատգամները՝
Դաւիթ Բեկի օրով գեղանկարնե-
րուն։

Նոյնպէս քաղաքամայր Երե-
ւանի մէջ, Պետական Պատկերա-
սրահ այցելող արուեստասէր
հասարակութիւնը, հիացմունքով
կը դիմէ Արա Պեքարեանի «Օթո-
բոցի մօտ», «Հայաստան 1920 թիւ»,
«Առաւել» և «Օտական» գեղա-
նկարներն ու «Քաջ Նազարի» նը-
կարաւորքէն և «Մեծապատի Մու-
րացիականները» գեղանկարները։

Իսկ Մոսկուայի Արեւելեան
Արուեստի Թանգարանին մէջ, Ա-
րա Պեքարեան ներկայացուած է
իր «Մաղկապատմութիւն» գեղան-
կարով։

Սայաթ. Նովայի անունը
կրող պողոտայի իր երեւանեան
բնակարանին մէջ, Արա Պեքար-

հայրենիքի պատիւը բարձր բռնել
չուողներէ։

Ներգաղթի օրացին առա-
ջին արձանագրուողներէն Ե-
րուսի ան իր ընտանիքին հետ, Այդ
օրերուն սնունդները պատրաստել
տուաւ, որպէսզի իր երկու աղջիկ
կապկներն ալ հայրենիքի մէջ
կատարելագործեն իրենց ուսումը
և հոն ալ ծառայեն մայր եկեղեցի։
Ապստ. սակայն, աչքերու գործա-
դրութեան անհրաժեշտութիւնը ար-
գել հանդիսացաւ իր մեկնումին
և մնաց այս ամբողջ վրայ եւ
հոս ալ քաղուեցաւ, ուրիշ հայրե-
նասէր հայրերէն կողմին։

Ընկերուի Երուսից եւ՛ ու-
պէս պատուաւոր ժայր եւ՛ ու-
պէս հնչակեան ընտանիքի շարա-
ւիյն, օրինակելի եւ թաւար կից մը
էր։ Անա թէ ինչո՞ւ մեծ օգուով
քաղուեցաւ քաղաքի սգակերե-
րու ներկայութեան։

Թարգմ.՝ իր յիշատակին։
ԸՆԿԵՐ ՄՐ։

Ողբացեալ բնկերուի Եր-
ուսի Իսկէնեանի մահուան քա-
ռասուններէն արթիւ, հոգեհան-
գրատեան պաշտօն կատարե-
ցաւ Գաղիի Ս. Գրիգոր Լու-
սաւորիչ եկեղեցիին մէջ, նա-
խագահութեամբ թեմիս Առաջ-
նորդական Տեղապահ Գերբ. Տ.
Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի։

Սգակիր պարագաները, յա-
ւարտ հոգեհանգստեան պաշտօ-
նին ընդունեցին՝ ողբացեալին
յիշատակը յարգելու եկած բն-
կերներուն, ծանօթներուն և քա-
րեկամներուն ցաւակցութիւննե-
րը և ապա, Հելիոպոլսոյ Ամե-
նայն Սրբոց Ազգային Դերբամա-
նաւունքը այցի գացին՝ խոնար-
հելու անոր շիրմին տեղ և
գերեզմանօրհնէք կատարելու։

Այլ առիթով մը, երբ ամու-
սինը գործադրութեան կը դառն-
պարտուի, բնկերուից կ'ըսէ իրեն։
— Շարունակե՛ կուսակցական
գործը, եւ, շնորհիւ կարի այս մե-
կեցային, պիտի չգեղմ ուր բնի-
քիս...։

Ողբացեալը չէր ախորժե-
պատեալաբանէր, գործատեւներէ,
կես-կիսական հայրենասէրներէ,

Եպիսկոպոս առաջակից Տօքթ. Տ.
Մոսգոնսոյ (յոյն օրթոդոքս) որ
հիմնադիր անդամ է և քարտու-
ղար 1958 էն ի վեր։

Տօքթ. Մոսգոնսոյ առողջա-
կան պատեւանքով չուզեց տեսնե-
նել այդ պաշտօնը և հակառակ
եպիսկոպոսներուն և նախագահ-
ներուն պնդումին, ան հաստատ
միայն իր որոշումին վրայ։ Այն
ատեն Զաւէն Եպիսկոպոս, հրա-
ժարեալ քարտուղարի ծառայու-
թիւնները վեր առնելով շէտեց,
որ անոր փոխարինութիւնները մե-
ծապէս օգտակար հանդիսացած են
Խորհրդային և առաջակից զայն
հոգեկեկեղեցիներու խորհուրդին։

Երեւանի Պատմութեան
Թանգարանին մէջ, մասնաշա-
տուկ տեղ տրամադրուած է իր
Ստանկի Ապստամբութիւնը և
«Հողի Զոր» պատգամները՝
Դաւիթ Բեկի օրով գեղանկարնե-
րուն։

Նոյնպէս քաղաքամայր Երե-
ւանի մէջ, Պետական Պատկերա-
սրահ այցելող արուեստասէր
հասարակութիւնը, հիացմունքով
կը դիմէ Արա Պեքարեանի «Օթո-
բոցի մօտ», «Հայաստան 1920 թիւ»,
«Առաւել» և «Օտական» գեղա-
նկարներն ու «Քաջ Նազարի» նը-
կարաւորքէն և «Մեծապատի Մու-
րացիականները» գեղանկարները։

Իսկ Մոսկուայի Արեւելեան
Արուեստի Թանգարանին մէջ, Ա-
րա Պեքարեան ներկայացուած է
իր «Մաղկապատմութիւն» գեղան-
կարով։

Սայաթ. Նովայի անունը
կրող պողոտայի իր երեւանեան
բնակարանին մէջ, Արա Պեքար-

հայրենիքի պատիւը բարձր բռնել
չուողներէ։

Ներգաղթի օրացին առա-
ջին արձանագրուողներէն Ե-
րուսի ան իր ընտանիքին հետ, Այդ
օրերուն սնունդները պատրաստել
տուաւ, որպէսզի իր երկու աղջիկ
կապկներն ալ հայրենիքի մէջ
կատարելագործեն իրենց ուսումը
և հոն ալ ծառայեն մայր եկեղեցի։
Ապստ. սակայն, աչքերու գործա-
դրութեան անհրաժեշտութիւնը ար-
գել հանդիսացաւ իր մեկնումին
և մնաց այս ամբողջ վրայ եւ
հոս ալ քաղուեցաւ, ուրիշ հայրե-
նասէր հայրերէն կողմին։

ՋԱՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԼԵՄԵՐԹ

4
ՆՈՅ.
1971

Ա. Մ. ՈՒՍՆ ՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 31 Հոկտեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 7.30ին, Գանձերի Ա. Գրիգոր Լուսառնիչ էկեղեցիին մեջ տեղի ունեցավ պատկառալիկ Պանդուկ Պանկ. Թեմական ժողովի փոխ-անգնապետ ընկեր եւ Տիկին Հայկ Օհանեսյաններու որդւոյն

ՏՈՔԹ. ԱՐԵԳ ՕԶԱՆՆԵՍԵԱՆԻ

Բ Ե Դ

ՕՐ. ՅԱՍՄԻԿ ԹԵՐԶԵԱՆԻ

Դուստր. Աղեքանհրդ Պանկ. Թեմական ժողովի յարգելի անդամ եւ հայրենասէր Տէր եւ Տիկին Կարապետ Թեքեանի:

Նորապաշտօնական կենսապայտուկը ստանձնած էին Տէր եւ Տիկին Արամ Աղեքանհանները:

Այս բարեխառն առիթով եւ Ս. Պանկի խորհուրդին նախագահելու համար, Օհանեսյան ընտանիքի հարազատ բարեկալ՝ Ա. Եւսեբան Ստրուպի Կարողիկոսական Պատկառնիկ ու Փարիզի Առաջնորդ Գեորգ. Տ. Սերովքե Արք. Մանուկեան, Ֆրանսայէն յաջակապէս ծախման եւ Գանձերի:

Գանձերի Մայր Տաճարը զգեցած էր մասնաւոր զարդարանք: Ներկայ էին հոծ թիւով ընտանեկան պարագաներ, Գանձերի Պանկ. Թեմական եւ Փողնակական ժողովներու անդամներն ու անդամներէն շատեր, Աղեքանհրդ Պանկ. Թեմական ժողովի անդամներ, հայ մամուլի ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաեւ նորապաշտօնական եւ անոնց ընտանիքներուն ծնօրեկներն եւ բարեկամներէն շատեր:

Պատկառնութեան նախագահեց Գեորգ. Տ. Սերովքե Արքեպիսկոպոս, օրհնախոսեց Բեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւեն Ս. Եպս. Ջրեկեանէ, Հոգեւ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապունեանէ, Արք. Տ. Սահակ Ա. Քենյ. Շախարանէ եւ Տ. Նաւեկ Քենյ. Ֆրանկեանէ:

«Շնորհալի» երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Մ. Նիկոլայ Յակոբեանի եւ երգչուհիներէն Տիկ. Շախարանի Գեորգեանի, առաւել փայլ տուաւ արարողութեան:

Ս. Պանկի խորհուրդի արարողութեանց աւարտին, Փարիզի Առաջնորդը՝ Գեորգ. Տ. Սերովքե Արքեպիսկոպոս, իմաստալից խօսքերով վեր աղաւթեց ընտանեկան իմաստը: Եւ բացառեց թէ ինչպէս կարելի է իսկական երջանկութիւնը ստեղծել ընտանեկան յարկէն ներս: Սրբազանը իր հայրական յորդորները թափեց օրհնեց նորապաշտօնականը:

Ապա ներկայից բոլոր, իրենց շնորհալուրով եւ երջանկութեան լաւագոյն մարտնչները ըրին՝ նորոգ ամուսնացեալ ամուլին եւ ծնողաց:

Այս բարեխառն առիթով, «Ջանակի» կուգայ իր ջերմ օնորհաւորութեանց միացնել, երջանկի կեանքի մը լաւագոյն մարտնչները՝ նորապաշտօնականը, ինչպէս նաեւ անոնց ծնողներուն՝ Տէր եւ Տիկին ընկեր Հայկ Օհանեսյանին, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Թեքեանին, ընկերներին Մայր Օհանեսյանին, Տէր եւ Տիկին Վահան Զեյնեանին եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

ԳԱՅԻՐԵԻ ՊԱՏԿ. ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

Շարունակութիւն Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդի նշանակումը, ինչպէս նաեւ Հոգեւորի Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապունեանի նշանակումը փոխանորդի բացակայութեան ժամանակ:

Արծառագործեցաւ:

4. — Թեմական ժողովի մասնակի ընտրութեան հարց:

Գատկ. Գաղաքական ժողովի ատենապետ Գր. Հայկազունի Բիւրքեան ժողովի հարգողեց, թէ Ներքին Գործոց նախարարութեան պետական գրասենեակը, արքայապետ է կատարելու Թեմականի մասնակի ընտրութիւնները, համաձայն կազմական կանոնագրի 23րդ յօդուածի տրամադրութիւններուն:

Ժողովին ներկայացաւ Ա. Առաջնորդականի փաստաթան Մէթր Կիրիկի Տոն Է յաւելեալ տեղեկութիւններ տուաւ այս մասին ու կարգադրեց իր պատրաստած գրաւոր տեղեկագիրը:

Յետ խորհրդակցութեան եւ հիմնուելով Ներքին Գործոց նախարարութեան թելադրութեան, ժողովը որոշեց պատկան գրասենեակին նամակ մը գրել ստանալու համար հարկ եղած հրահանգը այն մասին, թէ ընտրողական ցանկերը պիտի վերաբացուին, թէ նոյնութեամբ պիտի պահուին:

Այս մանրամասնութիւնները ունենալէ ետք, կարելի պիտի ըլլայ որոշել ընտրութեան թրականը:

5. — Դպրոցական հարցեր:

Ժողովի ատենապետ Գր. Յովհաննէս Բէհեան հարգողեց, թէ ատենին է այլեւս որ Ազգային Իշխանութիւնը մտածէ մեր ազգային վարժարաններու մէջ միջազգային բաժիններ հաստատելու մասին:

Ժողովը այս հարցի ուսումնասիրութիւնը յետագայ պայագային, երբ Թեմականի մասնակի ընտրութիւնները ընթանալէ ետք նորակազմ Թեմական ժողովը կազմուի:

Ժամը 7.15ին տեղի ունեցաւ փոքր դադար մը:

Ժողովը վերաբացուեցաւ 7.30ին Է ատենապետին առաջարկով վերածուեցաւ ղեկավարի:

Կարգադրեցաւ Է վաւերացուեցաւ Գատկ. Թեմական ժողովի 16րդ նիստի ատենագրութեան ղեկավարի մասը, որմէ ետք ժողովը ուսումնասիրեց օրակարգի մնացեալ հարցերը:

Նիստը փակուեցաւ նախագահ Սրբազան Հօր Տէրունական Աղօթքով եւ «պահպանելով» ժամը 9.40-ին:

Դիմել ԳԱՀԻՐԵԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՆՈՐԱՅՈՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆԵԿԱՆՈՎ)

Տոքթ. Արեգ Օհանեսյանի ընդ Օր. Յասմիկ Թեքեանի բարեխառն առիթով ծախման ուրախ առթիւ՝ Տոքթ. Առաջնորդ Փափազեան կը նուիրէ:

Հայկական Ընթերցարանին 200
«Արեւիկ» 100
«Յուսարբ»-ին 100
«Ջանակի»-ին 100

(Ստանալ «Ջանակի»-ին)

Տոքթ. Արեգ Օհանեսյանի ընդ Օր. Յասմիկ Թեքեանի բարեխառն առիթով ծախման ուրախ առթիւ՝ Տոքթ. Նաւեկ Քենյ. Ֆրանկեան Է ընտանիք կը նուիրէ:

«Արեւիկ» 100
«Ջանակի»-ին 100

Իր սիրելի դասընկերոջ Տոքթ. Արեգ Օհանեսյանի ընդ Օր. Յասմիկ Թեքեանի բարեխառն առիթով ծախման ուրախ առթիւ՝ Տոքթ. Նաւեկ Քենյ. Ֆրանկեան (Մոսկիթ) կը նուիրէ:

«Յուսարբ»-ին 100
«Ջանակի»-ին 100

Իրենց շատ սիրելի հօր Է մեծ հօր ողբ. Տէրուն Սահակեանի (Գանատա) մահուան քառասունօրին առթիւ Է անոր քաղցր յիշատակին, Տէր Է Տիկ. Արմէնակ Սահակեան Է զաւակունք կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները:

Ս. Գողոս-Պետրոս Եկեղեցւոյ Գայժառութեան 200
Աղքատախնամին (Աղքատ) 200
Տէրուն Երկաթ Հայ Մշակ. Միութեան 100
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին (Աղքատ) 100
«Արեւիկ» 100
«Ջանակի»-ին 100

Ողբ. Տիկ. Էլիզ Գառապեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան Մ. Է Տիկին Յովհաննէս Եկեղեցւոյ Յովհաննէս կը նուիրէ:

Եկեղեցւոյ պայժառութեան 100

(Ստանալ նուիրատուէն)

«ՋԱՆԱԿԻՐ»

Տէր Է Տիկ. Մարտիրոս Փափազեան (Թորոնթո), առ ի զանաւորութիւն Թեքեանի ազգային Է հայրենասիրական ողջամիտ ուղղութեան կը նուիրեն 15 տոլար:

Տոքթ. Արեգ Օհանեսյանի ընդ Օր. Յասմիկ Թեքեանի բարեխառն առիթով ծախման ուրախ առթիւ կը նուիրեն:

Տէր Է Տիկ. Յակոբ Մարգարեան 100
Տէր Է Տիկ. Յակոբ Համբարեան 100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՆ

Տոքթ. Արեգ Օհանեսյանի ընդ Օր. Յասմիկ Թեքեանի բարեխառն առիթով ծախման ուրախ առթիւ կը նուիրեն:

Տէր Է Տիկ. Սարգիս Գալաեան 200
Մ. Է Տիկ. Յ. Եկեղեցւոյ 100
Տէր Է Տիկ. Նուպար Գալաեան 100
Տէր Է Տիկ. Զաւեն Գալաեան 100

Ողբ. Տիկին Էլիզ Գառապեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան Տէր Է Տիկին Նուպար Կիրիկեան կը նուիրեն 100 Է. Դ.:

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Ողբ. Տիկին Էլիզ Գառապեանի մահուան տխուր առթիւ կը նուիրեն:

Տէր Է Տիկ. Յովհ. Բեհեան 100
Տէր Է Տիկին

Գրիգոր Զարեկեան 100
Տէր Է Տիկ. Յակոբ Ժամկոչեան 100

Վարդան Առաքելեան 100
Անդրո Վարդապետեան 100

«ՋԱՆԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒՐԻՆԵՆ

Տէր Է Տիկին Աւետիս Խ. Զաւենեան (Գանդէ) մեկ տարուան «Ջանակի» կը նուիրեն Տիկին Լիւսի Բեքեանի (Մոսկիթ):

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ, ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ

ՇԱԲԱԹ, 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971, Կ.Ե. ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ

ՄԵԾ ՊԱՐԱԶԱՆԴԻՍ

ՄԵՐԻԼԷՆՏԻ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ

RAM - JAM

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՒԱԳԱՌՈՒՄԻՆ

ԻՐ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՊԱՐԵՐՈՎ ԵԼՈՅՔ ՊԵՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ

ԱՐԵԵԼԵԱՆ ՀՈՉԱԿԱՌՈՐ ՊԱՐՈՒԶԻ

ՍՈՂԵՐ ԶԱՔԻ

ՎԻՃԱԿԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ ՃՈՒՆ ՆՈՒԵՐՆԵՐՈՎ

ՎԱՅԵԼԵՑԷ ԵՐԿՈՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ԶՐՈՍԱՊՏՈՑՆԵՐ

ԴԵՊԻ ԱՐԵԵԼՈՑ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

«Olympic Airways»-ով

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏԲ ԵՒ ՃԱՇ 300 Ե. Դ.

ՀԱՅԵՐԵՆԱԿԻՅՆԵՐ, ԿԱԶՄԵՑԷ ԶԵՐ ԽՈՒՄԵՐԸ ԵՒ ՓՈՒԹԱՑԷ ԿԱԶՄԵՆ ԱՊԱՀՈՎԵՆ ԶԵՐ ՍԵՂԱՆԵՐԸ, ԶԶՐԿՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՅՍ ՀԱՅԵԼԻ ԵՐԵՎԱՆԻՆ, ԴԻՄԵԼՈՎ:

Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի փառալուարութեան հետ. 66730, Սքիսիօ Անդրո հետ. 75542, Պր. Յակոբ Ժամկոչեանի 54480, Տիկին Գոհար Եփեսեանի հետ. 865920, Տիկին Թեքե Արքապետի հետ. 862930:

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդառաջելով ընդհանուրին փափաքին՝ պարահանդէսը յետագումաւ է Շաբաթ, 13 Նոյեմբեր 1971-ին Վաճառուած տոմսերը ի զօրու են:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ-ԳԱՅԻՐԵ.

Այսօր Հինգշաբթի, 4 Նոյեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 9ին

ԵՐԻՏՍՍՐԳԻՍԿԱՆ ՀՍԻԱՔՈՅԹ

տեղի պիտի ունենան

ա) Հեաքեքական լուրեր

պատրաստուած ընկ. Աւետիս Մովսէսեանի կողմէ

բ) Մեակոթային խաղեր

պատրաստուած ընկ. Մարտիկ Պալեանի կողմէ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Կիրակի, 7 Նոյեմբեր 1971, ամբողջ օրը

ԶՐՈՍԱՊՏՈՑՆԵՐ ԴԵՊԻ

«Vue des Pyramides»ի

ԳԱԶԻՆՈՆ

ՀԱՆԳՍՏԱՒԵՏ ԻՆՔՆԱՄԱՐԵՐՈՎ

ՀԱՅԵԼԻ ԽԱՂԵՐ ԵՒ ԱՆԱԿՆԱԿԱՆԵՐ

Մեկնում Հայկական Ընթերցարանին առաւօտեան ժամը 9.30ին, վերադարձ երեկոյեան:

Մասնակցութեան սակ՝ 35 Ե. Դ.

(Անդամներուն մասնաւոր զեղչ)

Արծառագրութեան համար դիմել՝ ընկ. Տէքեան Գալաեանի Հայկական Ընթերցարան մասին երեկոյ ժամը 8-10 (Հեռ. 934908):

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ - ԱՂԵՔԱՆԴՐԻԱ

Կիրակի 7 Նոյեմբեր 1971

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՍՒՔՈՅԹ

Առաւօտեան ժամը 10ին սկսեալ

Տեղի պիտի ունենան նարտի, պոլո եւ փինկ-փոլո մրցումներ Կէսօրին ժամը 1ին նաեւ սպասարկութիւն

Ճաշացուցակ՝ Բէշկէկ, բրինձի փրկաւ, բանջարեղէն սոթէ միս աղցան, պտուղ եւ անուշեղէն:

Արծառագրութեան համար դիմել Սիւրբեան Տիկեանց Յանձնարարութիւն:

Երեկոյեան ժամը 7.30ին

ՊԱՍԷՔ-ՊՈԼԻ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄՐՈՒՄ

Հ.Մ.Ը.Մ.- ՆՈՒՊԱՐ (Կրօնք մանչեր) ընդդէմ ԹՐԱՄԻ

Ժամը 8.30ին

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ (Ա. խումբ) ընդդէմ ԹՐԱՄԻ (Ա. խումբ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՄԲԱԾԱԾԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԾԱԾԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱՆԻ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԵԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 402—ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

١٩٧١ — الخيس ١١ نوفمبر ١٩٧١

ՈՒՇԱԳՐԱԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՄԸ

Շարժաներ առաջ, «Երեսա-սարդ Հայաստան» Թիւ 17-18-ի մէջ հրատարակեց հարցազրոյց մը, ընդ-մէջ Հնչակեան Կուսակցութեան Բարձրագոյն Մարմին քարտուղար ընկեր Յարութիւն Կոստանի իւր Գէյորտի «Երեսա-սարդ Հայ» շա-բաթաթերթին:

Հետաքրքրական այդ հարց-ազրոյցին մէջ մասը Մեծ Եղեռնի համազգային յիշատակութեան բա-ցակալութեան պարզաբանումը ը-լալով, մենք այդ մասը համառ-տելով կը յերկայացնենք այս սիւ-նակի ընթերցողներուն, որոնց հա-մար դեռ անծանօթ է թէ ինչո՞ւ 1965 թուէն յետոյ համազգային զեղեցիկ այդ երեւոյթը կանգ ա-ռաւ, երեւոյթ մը հայրենասէր հո-գիները ջերմացնող:

Ահա պատասխանին ամփո-փումը:

Ապրիլ 24ը, 1965ին համա-զգայնային կերպով ձեռնարկեալ Հնչակեան Կուսակցութեան նա-խաձեռնութեամբ՝ հորէն Կարդի-կոսի հետ համախորհուրդ, Ժողովը տեղի ունեցաւ Աճառիկայի մէջ ոչ միայն հայ Կուսակցութեանց մաս-նակցութեամբ, այլեւ բոլոր հայ եկեղեցիներու մասնակցութեամբ, եւ առաջին անգամ ըլլալով 50 տարուայ մէջ, մարզաւանին մէջ մեր կազմակերպած միջոցառ-ման համազգային բնոյթ ստացաւ, Մեծ 1965ին, մեր նախաձեռնութեամբ սգալու համար չէ որ միացանք: Մեր նը-պասակը այն ժամանակ անկէ ա-ւելին էր, Մեծ այդ ժամանակ կը կարծէինք, քի հիմը դրինք ազգա-յին գործակալութեան մը, որ Ապրիլ 24ով կը սկսի եւ պիտի յաջորդի քի՝ հայրենիքի եւ քի՝ մեր ազգա-յին Դատի հետապնդման շուրջ ազ-գային միասնակցութիւնը իրա-գործելու: Անկէ յետոյ մեծ այդ նախաձեռնութիւնը բոլորեալ էինք եկեղեցական երեք համայնապե-տութիւններու նախաձեռնութեամբ: Մեծ ուղղակի զարմացանք, երբ այս տարի յանդիման զարմուղի մի-ջոցներով, առանձինն նախաձեռ-նութիւններով, բեկով կը ձաւառ-եանք կամ այսպէս կոչուած նա-խաձեռնութեամբ, յանդիման հա-տաւած մը ելաւ առանձին եւ սկսաւ կոչ ընել: «Կազմակերպութիւն-ներ, եկե՛ք միացե՛ք մեզի, որպէսզի մեծ զայն միասին ձեռնենք»: (Շե-ղագրումը մեզմէ: Ս.):

Այսպէս առաջին բաժանէն է, որ ուշիմ ընթերցողը հասկնայ թէ ո՞ր հոսանքը անհատաբար եւ դա՛ւ ու քայլեր առած է 1965ի նման զեղեցիկ համախմբումը ար-գելով, դարձեալ հատուածական ձեռնարկներով:

Ինչպէ՞ս կը սիրէինք, որ քա-ղաքական կուսակցութեանց գո-յութեան ճիշդագործողներ, կար-գային վերի գրուածը եւ հասկնա-յին թէ՛ ո՞ր հոսանքն է եղած իր գոյութեան ի վեր հայ անշատ ու-

ժերու համախմբման արգելքը եւ ազգային միասնական գործերը շարունակելու, որոնց յաղաքականու-թիւնն արդէ, որպէսզի բոլորն ալ մէկ շուրջ լինեն:

Եւ թէ՛ հակակուսակցական տարրը, կարեւոր հասկնալ հոսան-

ԸՆԿ. ՅԱՐՈՒԹԻՆ ԿՈՒՇՈՒՆԻ

քի մը զեղեցիկութեան խաղա ած լաղերը, դժուար է հաստատել թէ բոլոր կուսակցութիւնները հա-տաւարապէս յանցաւոր նկատելու մեղքը պիտի գործէ, պատասխա-նատու պիտի հաշակէ՝ համազո-րակցութիւնը բացակայելուն հա-մար ազգային հրատապ հարցերու շուրջ: (*)

Եւ ոչ ալ կը հաւատանք, թէ Գոթիներ (Հայրենիք) թոյլ պիտի տար իրեն Պրոպագանդայի առ-նելու՝ գրեթէ «Քանի՛ ձեռնարկ եւ գործերն են կան ու անցան, քանի՛ ոսկերեքն են քարոզչութիւնը ոսկերեքի գրեթէ մաշեցան, յոր-դորելով ու թեւադրելով որ հա-մազգային-համազգայնային նա-խաձեռնութեամբ ոգեկոչուին նա-հատակները:

«Արդիւնք»:
«Պատկերը մնաց, ու կը մնայ-գրեթէ անփոփոխ: Նոյն «Խորհուր-դները»՝ ամէն տարի եւ ամե-նուրեք»:

Ասիկա մի՞թէ չի յիշեցներ «գոյն ու ծով ըլլայ, տան տէրը յանցաւոր կը հանէ» առաջուածքը: Դաշնակ զեղեցիկութեանց պատմութեան անվերջ կրկնու-թիւնը, թեւադրական դա՛ւ ըլլալով է բոլոր անոնց՝ որոնք ժողովի կը նստին ազգային հրատապ հար-ցերու շուրջ:

ՍԻՐՎԱՐԻ
(*) Արդար է դիտել զալ հա-կա-կուսակցական տարին, որ երբ քաղաքական կուսակցութեանց մէջ համագործակցութիւնը, բայց անոնք երբեք չբերեցան նոյնա-մային վարկեաններուն միակամ բռնամիտ դեմ ճակատելու եւ ի-րենց արքունիքներու ու զարկերը, ոճրագործ իրքիհատի ծրագիրը փոխելով՝ ձեռք բերել ազատութիւն:

ՆՈՅՆ

ԱՅՍՈՐ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՌԱՋԻՆ ՆՍՏԱԾՈՋԱՆԻՆ ԲԱՑՄԱՆ՝ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ

ազգին պիտի պարզէ Բաղաճական եւ գիտութեան կացութիւնը

Այսօր, կ.ե. ժամը 8.30ին, Ազգային Ժողովը իր առաջին նշա-տաշրջանին բացումը պիտի կա-տարէ:

Հանրապետութեան նախա-գահը այս առթիւ ճառ մը պիտի խօսի, որուն ընթացքին ազգին պիտի պարզէ քաղաքական եւ զին-ւորական կացութիւնը եւ ազգային գործունէութիւնը՝ յառաջիկայ հանգրուանին համար:

Այս առաջին նիստին ներկայ պիտի գտնուին նաեւ փոխ-նա-խագահ պր. Հիւսէյն էլ Շաֆէի, վարչապետ Տոքթ. Մահմադ Սաւաթ, փոխ-վարչապետները, նախա-րարները եւ զիւանադիտական

կազմի արտ. եւ օտար անդամները: Հանրապետական նախագահը իր ժամանակն պահուելով պիտի գի-տաւորութիւն Ազգային Ժողովին նոր նախագահին եւ փոխ-նախագահ ներուէ կողմէ:

ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՆԱԽԱԳԱՀԵՑ ԶԻՆԵԱԼ ՈՒՇԵՐՈՒ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱԲՈՅՑԻՆ

Երեւոյթի, 9 Նոյեմբեր 1971, Հանրապետութեան նախա-գահ: Եւ Զինեալ Ուժերու ընդհ. հրամանատար Անուար էլ Սաւաթ, նախագահը՝ Զինեալ Ուժերու Գերագոյն Ուղեւորի հաւաքոյ-

թին, որ տեղի ունեցաւ Ընդհա-նուր հրամանատարութեան կեդ-րոնատեղիին մէջ եւ տեղեւ մինչեւ գիշերուան յառաջացեալ ժամերը: Այս հաւաքոյթին վերաբա-նութեան նիւթ դարձան՝ Միջին Արեւելքի ներկայ կացութեան հետ կապ ունեցող գիտութեան կա-րեւոր հարցեր:

Այս հաւաքոյթին ներկայ ե-ղան պատերազմական նախարար Ֆերիք Մոհամադ Ահմէտ Սաւաթ, փոխ-նախարարները, սպայակոյտի պետը, Սոցիալիստական Ինչպէս նաեւ բանակի զանազան միաւոր-ներու հրամանատարները եւ զին-ւորական հետախուզութեան տնօ-րէնը:

★ ՊԱՏԻ ՀԱՅՐԵՆԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ★ Ս. Միութեան 1971ի Ֆուտպոլի Ախոյեանութեան Մրցաւարժին՝ Երեւանի «ԱՐԱՐԱՏ»-ը Վերջնականապէս Երկրորդ Հանդիսացաւ Յաջորդելով Քիւնի «ՏԻՆԱՄՕ»-ին

ՎԵՐՋԻՆ ՄՐՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԷՋ ԸՆԴԴԵՄ ՄՈՍԿՈՒՅԻ «ՏԻՆԱՄՕ»-ԻՆ, ԵՒ ՎԵՐՋԱՑԱԻ Ի ՆՊԱՍՏ «ԱՐԱՐԱՏ»-Ի 2ՈՎ Օ:

Երկուշաբթի, 8 Նոյեմբեր 1971, Երեւանի բնակչութիւնը Հոկտեմբերեան Յիշատակութեան 54րդ տարեդարձի տօնա-կատարութիւնները տակաւին կը շարունակէր: Բանուորութիւնն ու աշխատաւորութիւնը արծակու-ղի մէջ էր, մինչ ֆուտպոլայէր-ները մեծ անհամբերութիւն ցոյց կուտային, ներկայ գտնուելու համար Ս. Միութեան այս տար-

ւան ֆուտպոլի ախոյեանութեան մրցաշարքին՝ «Արարատ»-ին վեր-ջին մրցումին ընդդէմ Մոսկուայի «Տինամօ»-ին, Երեւանի «Հրազ-դան» մարզականի դաշտին վը-րայ:

«Արարատ», որ ընդհ. դա-սաւորման մէջ երկար ամիսներէ ի վեր բ. տեղը կը գրաւէր, վերջին կարգ մը անյաջող մըր-ցումներէ ետք, լրջօրէն վտան-

գաւոր կացութեան մատնուե-ցաւ: Այս վերջին մրցման ար-դիւնքին՝ կախուած էր ուրեմն «Արարատ»-ի կացութիւնը: Եթէ յաղթանակը ապահովէր, ապա-նոված կ'ըլլար նաեւ բ. տեղը, այլապէս՝ գ. տեղը գրաւելու բացարձակ ապահովութիւնն ալ կրնար չունենալ:

Ճակատագրական այս մըր-ցումի առաջին կէտին, հակառակ մրցորդ խումբերուն յաջողա-կան գործերուն, ոչ մէկ ար-դիւնք արձանագրուեցաւ:

Բ. մասի սկզբնականութեան, հայ ֆուտպոլիստները սկսան զօրաւոր մնչում բանեցնել «Տի-նամօ»-ի բերդին վրայ եւ սակայն մինչեւ 18րդ վայրկեանը՝ ոչ մէկ արդիւնքի հասան:

Եւ սակայն Արարատցիները ինքնավստահ էին: Յաջորդական գեղեցիկ փոխանցումներէ ետք, խումբին փայտին՝ աստղերէն եղ. Մարգարովը, կտրուկ հար-ւածով մը ճեղքեց ամէն պաշտ-պանութիւն եւ գնդակը մխրճե-ցաւ «Տինամօ»-ի դարպասէն ներս:

Ընդհանուր ծայրայեղ խան-դավառութիւն սկսեց կողմ. Այս կողմ Մարգարով կը խփէր ֆուտպոլային իր ասպարէզին 150-րդը իսկ այս մրցաշարքի ընթացքին իր 14րդ կողմ:

(Շաբ. տեւ 6)

ԱՐԱՄ ԽԱԶԱՏՐԵԱՆ ԱՐԺԱՆԱՅԱԻ ՍՈՎԵՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻՆ

Հայազգի սովետական Երաճա-կան է), որ Դաճիքի երաճաճութեան գմայրանին առաջին դար-ձաւ այն օրերէն ի վեր, երբ իր սեղծագործութիւնները կատարող նուա-գիստ մըր զեկավարեց Երաճաճի մէջ եւ ու մինչեւ այսօր ալ մեր ա-րար հայրենակիցները մեծ հաճոյքով կ'ունենան իր գործերը՝ յառա-յակ արեւելեան բնոյթ կրող իր շեշտներու համար, Կիրակի, 7 Նոյեմբեր 1971, Հոկտեմբերեան Յիշատակութեան 54րդ տարեդարձին, Մոսկուայի մէջ արձանացաւ Սովետ Միութեան երաճաճական Պետական մրցանակին, զոր իրեն յանձնուեցաւ Սովետ Միութեան Կոմկուսի Կենտրոնի եւ կա-նավարութեան կողմէ, գրականութեան, երաճաճութեան, նկարչութեան եւ շարժանկարի արուեստի մարզերուն մէջ՝ այս տարուան դաճիքիցի-րու մրցանակաբաշխման հանդիսութեան ընթացքին:

Արամ Խաչատրեան այս մրցանակին արժանացաւ՝ դաճակի, ջու-րակի, բաշտակի եւ նուագախումբի համար յօրինած իր սեղծա-գործութիւններուն համար,՝ կը գրէ «Ալ-Ահրամ» արարական մեծ օրաթերթը:

ՀԱՅԱՐ ՕՐԻ ԿԵՍԹԱՓՈՅԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՈՎ

ԼԵՒՈՆ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

Սիւլաշի գորշ-կանաչաւուն ջրերում, յստակ արտաթորում են թաւշնայ ամպերը, որ դանդաղ, քուլա քուլա սահում են ջրին շրջակայում: Նրանք արագ փոփոխւում են՝ չնդնդում բոսոր արեւի շողալ գոյներով, որն իր պայծառ ճառագայէտները հետզհետեւ հաւաքելով, հրաժեշտ է տալիս ցերեկուան, իր տեղը զիջում գիշերային լուսաւորին՝ լուսնին:

Երեկոյեան այդ ժամերին լիճը անտարբեր լուռ է: Երա պղտոր մակերեսը բաց-վարդագոյն է: Այդպիսի գոյն նա ստանում է միայն իր լիճի չորային ամառային կենսաբան, երբ լճի ջրերը ուժգնորէն գոլորշիանում է ու սկսում աղաւելում:

Լճի լայն ափով, կիրճայի սապոգներով (երկարածիւղ կոչւի) լինում: Թաղուկով աղի մէջ, գրեթէ անաղուկ քայլում էին նրանք: Երեկոյ լճին: Ուշագիւրդի տեղանքը, ավտոմատ հրացանը ձեռքին առնելից քայլում էր մի բարձրահասակ տղամարդ՝ սովորական զինուորի համազգեստով: Ժամանակ առ ժամանակ նա կանգ էր առնում, աւանդ զննելով գիշերային լուսթեանը, ապա դառնալով իր ուղեկիցներին, համար շարժմանը ցոյց էր տալիս, որ հանգիստ կարելի է ճանապարհը շարունակել:

Նրան հետեւող զինուորական իրենց հետեւից քայլ էին տալիս մի ինչ-որ ծանր բեռ, որ փաթեթաւած էր շինարար (զինուորական վերաբերու) մէջ:

— Գուցէ, ընկեր հրամանատար, ես նրան մենակ տանեմ՝ կը դնեմ ուսիս, — շշուկով ասաց թիկնեղ տղամարդը գիւղից իր ուղեկիցին, որ ունէր հրամանական էֆթէյթորի համազգեստ:

— Այս անգամ ծանր լինու՞մ: հանդիպեց մեզ: Ոչինչ, վասնի, շուտով դուրս կը գանք բացատ,

այնտեղ կը հանգստանանք, — պատասխանեց հրամանատարը:

Մօտ երեք հարիւր մէթր անց՝ նկուղայից յետոյ նրանք կանգ առան: Ծնուրջ ցաքուցիւ տարածւում էին թփուտների նոսր շարքերը: Ստեղծում մնացած Սիւլաշի ձգում էր անչափ հեռու, տեղանքը կենտում էր աղեղածու, շրջափակում դառնալով փոքրիկ լճակներ, որոնց ցամաքած ափերը լոյսից փայլում էին աղի նշմուշաճանքերով:

— Դէ, մենք համարեմ թէ տանն ենք, — յոգնած նստելով գետին, ասաց հրամանատարը:

— Տնքում է անիծեալը, — շեղ նայելով լճից: Նկատեց ավտոմատաւոր զինուորը՝ Գարկուն ազգանունով:

— Ոչինչ, կը տեսայ ու կը դադարի՝ Լաւ կ'իմանայ թէ ինչ է նշանակում տէրութեանը: Մենք նրան մեղ մօտ էինք հրաւիրել, — փաթեթները ոտին դանդաղ փաթեթելով ըրիմնջաց վասիլի Սիւլաշի:

— Դու, վասնի, լաւ կը լինի պատմեա, թէ լեյտենանտի հետ ինչպէս նրան վերցրեցինք:

— Ինչ է, ընկեր Մարտիրոս, եսին հետ մենք առաջին անգամն ենք լեզուով վերցնում: Մա արդէն երբորդն է: Առաջին անգամ երկու զինուոր վերցրինք, — իսկ այս մէկը, կարծես էֆթէյթոր լինի: Ճիշտ է, մի քիչ անյաջողութիւն կ'ընկեր, քոստոր հաշմանդամ դուրս եկաւ, բայց հրեւում է շատ բան գիտի: Ընկեր լեյտենանտ, — ասում է, թէ նրանց շտաբում է աշխատում:

— Բայց և այնպէս, ինչպէս էք նրանց վերցնում, — միշտ հար-

ցու փորձ էր անում Գարկունը, որը հետախույզներին ստիճիւն անգամ էր ուղեկցում:

— Ո՞նց, թէ ինչպէս, — անբաւական մեթոթաց Սիւլաշի:

ՀԵՐՈՍ-ՀԱՅՎ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Ընկեր Մարտիրոսն զերմաներէն շատ լաւ է խօսում: Նա սկզբում ուժ պէտք է՝ աչքի տակ է առնում, խաբելով նրան իր ետեւից գրաւում է ձորակը, հենց այդտեղ էլ ես շինելը նրա գլխին եմ գցում: Յետոյ օգնութեան եմ կանչում քեզ նման մէկին: Ահա և ամբողջը:

— Ինչ-որ նա չափից աւելի է պարզեցնում, ընկեր լեյտենանտ, — դարձաւ Գարկունը Մարտիրոսին, որ մտադրաւ նստել էր պատկած լճից: Կողքին:

— Հետեւեալ անգամ Սիւլաշի փոխարէն հետս քեզ կը վերցնեմ: Ինչպէս ասում են, աւելի լաւ է մէկ անգամ տեսնել քան հարիւր անգամ լսել: Տէ, իսկ հիմա, տղաներ, համբայ ընկերներ, — Եւ հրամանատարը առաջինը ոտքի կանգնեց:

... Մարտիրոսն իր զինաւորութեամբ բռնուած լճից: խօսաւէր դուրս եկաւ: Զօրամասում շատ գոհ մնացին և նրան բանակի շտաբ ուղարկեցին:

Երեք օր անց, լեյտենանտ Հայկ Մարտիրոսեան իր մօտ կանչեց վաշտի հրամանատարը: Դա մի բարձրահասակ, նիւար տղամարդ էր, մի ինչուր սպի վտիտ դէմքին:

— Հրամանատարութիւնը Ձեզ շնորհալուծութիւն է յայտնում թանկարժէք լեզուով: Երեւում է համար: — Այս բառերով նա հրամանատարին դիմաւորեց իր մօտ պլինտաժում: Բայց դուք, ընկեր Մարտիրոսեան, — շարունակեց նա, — մէկ ժամից յետոյ այտք է լինէք բանակի շտաբում: Այդպիսի հրաման եմ ստացել:

Բանակի շտաբ տեղաւորուած էր իրիմի գիւղերից մէկում, Փերեգոփի պարանոցից ոչ հեռու, որը նեղ շերտով անցնում էր Սիւլաշից մինչեւ սեւծովան ծովախորշը:

Պարանոցը լեցուն էր սովորական գործերով, որոնք կասեցնում էին հիթլերեան բանակի զորքը, բանակ, որը զավթել էր Ուկրաինայի մեծ մասը և կանչւում էր իրիմի դարպասների մօտ:

1941 թուականի այդ անկողնային, շարժման մէջ էին դրոշմաբեր ուժերը՝ որպէսզի թշնամին չկարողանայ դաւաճել երկրի առողջ շարանային շրջաններից մէկը:

Նախկին առողջարանները, հանգստեան տները դարձել էին բերդեր՝ թշնամուն հարուստեան համար:

Հայկ Մարտիրոսեանը դեռ երեք ատիթ չէր ունեցել զրուցելու գեներալ Փեթրովի հետ: Նա միայն մէկ անգամ էր տեսել նրան, երբ հրամանատարը շրջագայելով զօրքերը, այցելեց այն զօրամասը, որը ծառայում էր Հայկը: Գեներալին դուր եկաւ տիպիկայի մարտական պատրաստութիւնը և, դիմելով հրամանատարին, ասաց. — Երեւում է ձեր տղաները մարտական են, նրանց հետ կարելի է լեռները շրջել:

Գեներալը այցելութիւնից մէկ շաբաթ յետոյ, տիպիկայի նետեցին Փերեգոփի համար մղուող կոնքերի մէջ: Տղաները իսկապէս մարտական էին՝ անասան իրենց գիրքերում: Ֆաշիստները բազմիցս հոգեբանական գրոհներ էին ձեռնարկում, բայց ոչ մի կերպ չէին կարողանում առաջ շարժւել: Գեներալը հասկանում էր, որ այդպէս երկար ժամանակ չէր կարող շարունակուել: Հիթլերականները ուժով ու տեխնիկայով գերազանցում էին մեզ, Դուրս համարում շտապուհներ, ստիպւած էին այդ կարեւոր բնագիծը թողնել: Գեներալը ամենեւին չէր տարակուսում, որ սովորական զօրքերը կրկին կը վերադառնան ֆաշիստների զավթած հողերը: Բայց այդ վերադարձը թիկնեղների համար, անհրաժեշտ է թշնամու թիկնեղում սեփական մարդիկ ունենալ, որոնք կ'օգնեն զիջումներին ֆաշիստների պլանները: Հենց այդ նպատակով էլ բանակի շտաբ էր կանչուել Հայկ Մարտիրոսեանը:

Գեներալ Փեթրովը նստել էր մի մեծ սեղանի առջեւ և ինչ-որ թղթեր էր աչքի անցնում:

(Շար. տես էջ 5)

ԵՐԶ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

և Աշխարհէք Գալանթարի, որոնց հետ կը կազմէր երրորդ անդամը Հայաստանի Հնու-թեանց Պահպանութեան Կոմիտէին:

Խորհրդային Հայաստանի Գիտութեանց Ինստիտուտի գիտական անդամ կը նշանակուի 1921ին, և կը հրատարակէ «Բանբեր» ժողովածուի առաջին մեծ հատորը՝ Կանոնի միւս անդամներուն հետ: Էջմիածինը, 1924ին, դարձաւ կը մատնուի նիւթական ծանր կացութեան: Ինքը կը ստանձնէ հանգանակութեան գործը և կը կարողանայ հաւաքել 120,000 ռուբլի, որով կ'ապահովուի Մայր Աթոռին մէկ տարեկան եկամուտը:

1925ին կը բարձրանայ Արագածի գագաթը, որուն նկարագրութիւնը կ'ընէ «Արագածի Կագաթին» ի խնդիր Լուսաւորիկ Կաթողիկոսի գործին մէջ, որ առանձին գրքով կը տպագրուի 1921ին: Դէտրոյթ Ս. Կաթողիկոսի օրով կ'ըլլայ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի անդամ և Միաբանական Ժողովի նախագահ: Լեւինականի մեծ երկրաշարժին (1926) ժամանակ, Կաթողիկոսին կողմէ ինքը կը զրկուի աղետին վայրը՝ Ժողովուրդին սիրտ տալու և մխթաբելու:

1927ին կ'ընտրուի առաջնորդ Ռուսաստանի, Խորվաթի և Նոր Նախիջևանի թմարի: 1932ին կը նպաստէ իրենի Կաթողիկոսի ընտրութեան յաջողութեան, իսկ ինք կ'ընտրուի Գերագոյն Խորհուրդի անդամ: 1934ին կը նշանակուի Լիազօր Նուիրակ և Ներ-

կայացուցիչ Հայրապետի, որպէսզի այցելէ հայ գաղութները և յատկապէս դարձանէ Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ յառաջ եկած եկեղեցական պառակտումը:

Ամերիկա կը ժամանէ 8 Ապրիլ 1936ին՝ իբրեւ Հայրապետական Լիազօր Պատուիրակ: Թեմի Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը 4 Սեպտ. 1938ին, զինք կ'ընտրէ Առաջնորդ: Թէև հաստատումը կը յապաղի մինչև 5 Մայիս 1939, սակայն նոյն տարեան Յունիսի սկզբը ան եռանդաւոր կը ձեռնարկէ իր պաշտօնին: Կը բառնայ Առաջնորդարանի բազմահարկ տուրներու պարտքը, կը հաստատէ «Լուսաւորիկ Լուսնայի» և Առաջնորդարանի Օմանդակ Միութեան «Մի տուր իւրաքանչիւր Անհատ» տարեկան տուրքերը: Կը յաջողի ճիշդել տալ Թոյլի, Պիսկիւմի, Պլուզի, և Ութթիթաւի եկեղեցիներուն պարտաւորականները: Կը զոգնուի նոր եկեղեցիներ և իր ձեռքով կ'օծուին Նորթ Ֆիլադելֆիայի, Ուեսթ Ալիսի, Նիւ Պրիմընի եկեղեցիները, կը նորոգուին և կը բարեկարգուին Փրաւիտէնսի, Պոսթընի, Փիթերսընի եկեղեցիները, կը կառուցուի նահատակ Դուրեան Արքեպիսկոպոսի մատուռը՝ Տիար Հայկ Գալուստեանի ջանքերով և շիրիմաբարը կը հոգացուի Զեւոնդ Դուրեան Յիշատակաց Տիկնանց օմանդակութեամբ, և շիրիմաբարին հայ-

կական ոճով զարդարութիւնը կու տայ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը:

Բառամիայ պաշտօնավարութեան շրջանին, այս նիւթական կարեւոր գործունէ գաւառելի հիմնական և տեական աշխատութիւններով կը բարեկարգէ Առաջնորդական Աթոռը, կը վերակազմէ Ազգային Կեդրոնական վարչութիւնը, Ուսումնական Խորհուրդը, Տնտեսական Խորհուրդը: Կը նշանակէ այցելու հովիւներ, կրթական տեսուչ: Կը հրատարակէ «Հայաստանեայց Եկեղեցի» պաշտօնաթերթը, կը հաստատէ ժողովրդական լսարան, եկեղեցականաց Համագումար: Հոգեմբեր աւմիսը կը հռչակէ «Մշակոյթի Ամիս», և կը մտադրէ հիմնել բարձրագոյն վարժարան մը պատրաստելու համար ուսուցիչներ և եկեղեցականներ:

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Պատգամաւորական Ժողովը, 10 Մայիս 1943ին, միաձայնութեամբ զինք կ'ընտրէ, Կաթողիկոս:

Կաթողիկոս կ'օծուի 1945 Ապրիլ 8ին, Անթիլիասի Հայոց Կաթողիկոսարանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորի Մայր Տաճարի մէջ, ի ներկայութեան պետական, տեղական թէ օտար ներկայացուցիչներու և ժողովրդական հոծ բազմութեան: Ապրիլ 22ին, Սուրիական Հանրապետութիւնը իրեն կը շնորհէ «Սուրիական Մուսթաֆա» բարձրագոյն աստիճանի պատուոյ նշանը՝ ի գնահատութիւն իր մատուցած ծառայութեան:

Յունիս 5ին կը մեկնի դէպի Էջմիածին, նախագահելու համար Կաթողիկոսական ընտ-

րութեան Պատգամաւորական Ժողովին, որ միաձայնութեամբ Կաթողիկոս կ'ընտրէ Տեղակալ Տ. Գէորգ Աբբ. Զէօրէքեանը, որուն օժման կարգը կը կատարէ Գարեգին Կաթողիկոս, 1945 Յունիս 24ին, Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ, իր շուրջ ունենալով Էջմիածնական և Կիլիկեան արքեպիսկոպոսներ:

Հայաստանի կառավարութեան կողմէ իրեն տրամադրւած օդանաւը՝ իր շֆախումբով կը մեկնի Թեհրան, ուր կ'այցելէ Շահին, որ մեծավայել ընդունելութիւն կը արքէ ի պատիւ իրեն: Թեհրանի մէջ կ'օժէ նորակառոյց Ս. Աստուածածին եկեղեցին՝ Օգոստոս 7ին և կը հասնի Անթիլիաս:

Լիբանանի հայութիւնը, 1943ին, կը տնէ իր յորելեանը, պանծացնելով իր վաթսուհայ եկեղեցական, գիտական ու գրական գործունէութիւնը, և ծննդեան ութսուհայական ու քահանայութեան յիսնամեակը: Հանդիսութեանց ներկայ կ'ըլլայ Լիբանանի նախագահը՝ վարչապետին ընկերակցութեամբ: Այդ առթիւ իր կուրծքը կը դարձաւ Լիբանանեան Մայրի Ա. Կարգի շքանշանով:

Իր Կաթողիկոսութեան շրջանին՝ Երանշնորհ Գարեգին Հայրապետ կը զօրացնէ Դպրեւանքը, անոր կողքին բանալով բաճանայից դասարան մը, եռապատկելով աշակերտութեան թիւը և հրաւիրելով պատրաստուած դասախօսներ: Յատուկ ուշադրութիւն կը դարձնէ Դպրեւանքին շրջանաւարտ երիտասարդ եկեղեցականներու համալսարանական ուսումը ջամբելու, և առոր համար խումբ մը

խոստումնալից հոգեորականներ կը զրկէ Ամերիկա և Եւրոպա:

Չարկ կու տայ տպարանին, կը հաստատէ կազմատուն: Բովանդակալից կը դարձնէ «Հասկ» ամսագիրը: Կը հրատարակէ «Հայագիտական Հասկ Տարեգիրքը»: Կը կազմակերպէ Ժողովրդային Լսարանը, Գեղարվեստի Օրը, Հնագիտական և Հայ Արուեստի Յուզահանդէսը: Հոգեմբերը կը հռչակէ «Մշակոյթի Ամիս»: Կը յաջողցնէ ներգաղթի հանգանակութիւնը և կ'օրհնէ ներգաղթող իր զաւակները, անձամբ նաւ բարձրանալով:

Կը զնէ Յովսէփեան Կալւածը՝ Պէյրութի Շարա Համրա պողոտայի վրայ, վանքին մէջ շինել կու տայ Դպրեւանքի նոր շէնքը՝ Թանգարան-Մատենադարանի ընդ որ թափնեղով, իսկ Պրեքայայի բարձունքներէն միոյն վրայ՝ 52,000 քառակուսի մեթր տարածութեան վրայ, Կաթողիկոսարանի Ամարանոցը՝ ընդարձակ շէնքով եւ Մատուռով մը:

Երբ կը գրէր յառաջաբանը՝ «Հայագիտական Հասկ Տարեգիրքի» Բ. Հատորին, սիրտէն վիրաւոր կ'իյնայ անկողին՝ 1950 Դեկտեմբեր 23ին: 18 ամիսներու պարբերական ապաքինումի և նոր տապալաններու շրջանէն ետք, ան կ'աւանդէ իր բարի հոգին, 1952 Յունիս 6ին, Ուրբաթ առաւօտ ժամը 5 40ին: Կը թաղուի Անթիլիասի Ս. Գրիգոր Լուսաւորի Մայր Տաճարին կից՝ Կաթողիկոսներու յատկացւած բաժնին մէջ, Տ. Սահակ Բ. Խապայեան և Տ. Պետրոս Մարաճեան Կաթողիկոսներու գերեզմաններուն միջև:

ՅԱԿՈԲ ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Յակոբ Սանտալճեան հայերու մէջ եղաւ առաջինը՝ որ նուագեց հունգար մեծ երգանա Պելա - Պար-բօքի սեղծագործութիւնները՝ զբ-ւած ալքի համար եւ առ այդ Հուն-գարիայէն ստացաւ շնորհակալ-գիր։ Իսկ դեռ ոչ շատ ժամանակ

1961 թուականին կը սկսի ա-պիրանական շրջանը եւ որ հազար հոգիէն միայն մեկուն բախտ կը վիճակուի ուսանելու։ Այս շրջանին, բացի համերգային սովորական ե-րեկոներէն, ան կը մասնակցի հե-ղինակային երեկոներու եւս, միայ-

Հայրենի տաղանդա-ւոր ալքիսթ Յոսեփ-կահար Յակոբ Սան-տալճեան

առաջ, 1971 թուի Ապրիլ ամսուն, թեղի ունեցաւ Մոնթրալի կրկնակի գոնչերոյի կատարումը՝ ջութակի, ալքի եւ նուագախումբի համար։ Ահա այդ համերգին գնահատակա-նք։ Իրենց ողջ զգացական աւ-խարհն են մեր առջեւ բացուած ալքն ու ջութակը՝ երկխոսութեան միջոցով։ Ալքը պատմում է իր հո-գու խռովքի մասին, իսկ ջութակը մեղմութեամբ ու քնարականու-թեամբ պատասխանում է նրան։ Յիշենք թէ ալքը կը նուագէր Յ. Սանտալճեան իսկ ջութակը Անանիոս Տիգրիկեան։

ճակ վարելով ամբողջ երեկոն, կատարելով այս կամ այն հեղինա-կի սեղծագործութիւնները։

1966 թուին, հաշուի առնելով կատարողական իր բարձր տաղան-դը ու մանկավարժական մեծ հրմ-տութիւնը, աւագ դասախօսի պա-տենով կը հրաւիրուի Երաժշտանոց, որ Երաժշտական ամենաբարձր ու-սումնական հաստատութիւնն է։

Սակայն Յ. Սանտալճեան մտա-հոգուած էր ազգային ալքիի գրա-կանութեան պակասով։ Ուրեմն իր եւ Հայաստանի երգահաններու

միութեան փոխ-նախագահ երգա-հան Էմին Արսուկեանի հա-մաեղ ջանքերով, ծնունդ առաւ սովետահայ առաջին ալքիի գոն-չերոն, իսկ աւելի ուշ՝ Տիգրան Մանուկեանի ալքիի գոնչերոն։ Առաջին մասնագէտներու կարծի-նով, իր ելուցումը, հոգու հարս-տութեամբ, ազգային երանգալնա-կով եւ վիրթիզալական հնարաւո-րութիւններով, ոչ միայն ազգային ալքի եւ համախառնային ալքի գրա-կանութեան մաս կը կազմեն այս գործերը։ Ի միջի այլոց, վերեւ յիշ-ւած երկու գործերն ալ նուիրուած են Յ. Սանտալճեանին, ինչպէս նաեւ իրեն է նուիրուած՝ վերջերս գրուած ալքիի ուրիշ գոնչերո մը եւս, որուն հեղինակն է Յարութիւն Պոստոլեանը։

Կատարողական մանկավարժա-կան գործունէութենէն զտ, Յ Սան-տալճեանը նուիրուած է զիտական աշխատանքի։ Ուսումնասիրելով իր ալքին, որ 1625 թուականին շին-ւած է, ան փորձեց թափանցել ալ-քիի պատմութեան, ուսումնասիրե-լով գործիքին զարգացումը՝ սկսած հիմ երջաններէն մինչեւ օրեւ, ինչ-պէս նաեւ նուագելու բոլոր ձե-ւերն ու մեթոդները, եւ ի վերջոյ առաջադիւլու համար ալքի նուա-գելու իր նոր մեթոդը։ Այս խորա-թափանց աշխատանքը՝ ան այժմ հրատարակութեան կը պատրաստ, որուն համար անկասկած կը ստա-նայ արուեստագիտութեան տեքստի բարձր տեղը։

Մեր գրոյցի աւարտին, հարց տուինք տաղանդաւոր ալքահարին, թէ պիտի չփափաքէ՞ր արդեօք այցել-լի իր ծննդավայրը՝ Եգիպտոս, ո-րուն ի պատասխան ան ըսաւ. «Ենձ համար շատ հաճելի պիտի ըլլար անտես այցելել ծննդավայրս ու ամենակարեւորը՝ շատ մեծ հաճոյ-նով պիտի նուագէի իմ սիրելի հայ-րենակիցներու համար»։

ՆՈՒՊԱՐ ՏԵՂԵԿԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐԻՆ

Մեր անցեալ թիւով նկարագրած էինք Ս. Գասկի արարողու-թիւնը՝ Տորթ. Արեգ Օհաննեսեանի ընդ Օր. Յամիկ Թերզեանի, որ տեղի ունեցաւ Կահիրէի մէջ, 31 Հոկտ. 1971։

Հարսանիքի հրաւիրատուներն առ ի պատասխան, հայրենի մեծ բանաստեղծ Յովհաննէս Երրազ, Երեանէն գեղեցիկ է իմաս-տալից բանաստեղծութիւն մը կը ձօնէր նորապսակ ամուսին՝ վասն շնորհաւորութեան։ Ստորեւ կը հրատարակենք Երրազի այդ բա-նաստեղծութիւնը։

Ո՛չ թէ բոլ միտս ոսկի տեղայ
Փետայութեան իմ հայրողոց.
Թո՛ղ մարգարիտ, քաղ չեղայ
Հարսնութեանը կուսանց հայոց,
Ոսկին ի՞նչ է սրբութեան դէմ՝
Հաւատացե՛ք իմ սուրբ խօսքին,
Ի՞նչ է ոսկին՝ հայրութեան դէմ,
Սրբութեան դէմ ի՞նչ է ոսկին։

Թո՛ղ սրբութեան անճիւղ տեղայ՝
Փետայութեան իմ Արեգի,
Միտս սրբութեան քաղ չեղայ՝
Հարսնալիւսին իմ Յամիկի։

Թո՛ղ ծերանան միտս մի բարձի
Ձայն էլ միտս սուրբ ու սուրբ մնան,

1971 Սեպտ., Երեան

Դեպի Մասիս՝ վերադարձի՝
Հայոց միակ համբին բանան,
Իրար այնպէս միտս համբուրեն
Որ՝ նման Սիւ իմ բալիկի՝
Եօրբ բալիկ աշխարհ բերեն՝
Ի սէր հայոց մեծ գալիքի...

Որ նորից-նոր ոսկի տեղայ
Փետայութեան Արեգեանի,
Հայաստանի գլխին շողայ
Նորից քաղք մեծ Մասիսի։

Որ տուն բերենք, ծովն էլ վաճայ -
Սեւանն իսպառ չի ցամաքի,
Ծովանայ հողն իմ Սեւանայ՝
Բանայ համբին հարեմբի...

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԵՐՐԱԶ

ԱՎՆԱՐԿ ՄԸ ՀԱՅ ԱՂՔԱՏԱՑ

ՀՈԳԱՐԱՐԾՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Հոգաբարձութեանս նպատակն է օգնութեան հասնիլ յըաւո-րին, արցունքը սրբել որբին ու այրին, ամբողջաբար հիւանդին, պատապարել անտուն ծերունին։ Ու այս մարդկային ու վսեմ նպատակին համար ոչ մէկ ջանք կը խնայուի։

Վերջացող 1970 տարուան ընթացքին, Հոգաբարձութեանս նպատակաւ ընտանիքներու եւ անհատներու թիւը կը հասնէր 82-ի, որոնց կանոնաւորաբար բաշխուած է 3344,875 եգ. Ոսկի նպաստ։

Նպաստը նկատելի էր երկուքը ընկերացուած են Ապպառիէ Թա-ղամասին՝ յարկաբանի մը մէջ, որուն տարեկան վարձքն է Ե.Ո. 54,180 միլ.։

Նաեւ Հոգաբարձութիւնս ծերանոցներու մէջ զետեղած է 2 ծե-րունիներ, որոնց համար տարեկան կը վճարուի Ե.Ո. 144.։

Հիւանդները կը ստանան բժշկական խնամք եւ դեղ, իսկ բժշկական մասնաւոր խնամքի կարօտեալները կը զետեղուին հի-ւանդանոցներու մէջ։ Ներկայ տարուան ընթացքին, հիւանդներու համար Հոգաբարձութիւնը ծախսած է Ե.Ո. 843,366 միլ. գումար մը։

Հայրենակիցներ, այս բոլորը կ'իրագործուին ծեր արակցու-թեամբ։ Շարունակեցէ՛ք կանգուն պահել մարդասիրական այս հաստատութիւնը։

ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱՐԱՐԾՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԴԻՍԱԽՈՐ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Բանախօս ընկերոյ խօսքերը խոր տպաւորութիւն թողոցին եւ զնահատուկեցան երկարատեւ ծա-փերով։

Ապա տեղի ունեցաւ մոմա-վառութիւն, զոր ձեռնհասօրէն վարեց ընկեր Կարապետ Մ. Տէր-տէրեան։ Մոմավառութենէն զո-յացաւ 600 տողերի կոկիկ գումար մը՝ արտաբուխ նուիրատուութիւն-ներով։

Թողուտ ձեռնարկին անուշե-ղէններու եւ այլ ուսուցիչներու, նուէրներ ըրած էին՝ ընկերուհի-ներ Արուսեակ Նաճարեան, Աննա Թա-րաքեան, Վիքթորիա Յովակիմ-եան, Տիրուհի Իշլէմէճեան, ընկեր եւ ընկերուհի Կարապետ Կիւլպէնկե-ան։

Ճաշկերոյթի պատրաստու-թեան եւ սպասարկման աշխա-տանքները զնահատելի կերպով կատարեցին ընկերուհիներ՝ Ա-րուսեակ Նաճարեան, Աննա Թա-րաքեան, Տիրուհի Իշլէմէճեան, Փե-րուզ Փիլիկեան, Մարգրիտ Նշան-եան, Արուսեակ Սիմոնեան, Վիք-թորիա Յովակիմեան, Մէրի Ղու-կասեան, եւ ընկերներ՝ Տօնապետ Սիմոնեան, Վրաժ Աղաժեան, Յա-րութիւն Նշանեան։

Շնորհակալութիւն բոլոր գործողներուն, գեղարուեստական բաժնին մասնակցողներուն, խօ-սողներուն եւ մոմավառութեան մասնակցող նուիրատուներուն, ո-րոնց բոլորին նիւթական ու բա-րոյական զոհաբերութեամբ՝ ձեռ-նարկը յաջողութեամբ պսակե-ցաւ։

Յաջորդ օրը՝ Սեպտ. 5-ին, Կիրակի առաւօտ ժամը 9-էն սկըս-եալ, յաջորդական նիստերու մէջ, Գաղափարական Ժողովը միառ-մի քննելով օրակարգի բոլոր հար-ցերը, յանգեցաւ շինչ որոշումնե-րու՝ յառաջիկայ տարեշրջանի գոր-ծունէութեան առնչութեամբ։

Կէսօրէ ետք ժամը 4-ին, Գատ-գաժաւորական Ժողովին աշխա-

տանքները լրացած ըլլալով, վա-րիչ Մարմնի առեւտրային ընկեր Արաքէն Ճէրէճեան, իր փափման խօսքին մէջ շեշտեց՝ յառաջիկայ տարեշրջանին եւս, վճարակամու-թեամբ մեր կուսակցական պար-տականութիւնը կատարելու անհը-րաժեշտութիւնը եւ ապա՝ շնորհա-կալութիւն յայտնեց Ուսարի Ա-րանց եւ Կանաչ Մասնաճիւղե-րուն, որպէս հիւրընկալ մասնա-ճիւղեր՝ Գաղափարական Ժո-ղովին առթիւ իրենց կատարած զնահատելի աշխատանքներուն հա-մար։

Այնուհետեւ ժողովը՝ փակե-ցաւ խանդավառ տրամադրութեան տակ, «Հեռաւոր Երկիր» Հնչակեան քայլերգով։

ԹՂԱԿԻՑ

ԿԵՍՈՒՓՈՑԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՈՎ

(Շար. Դ. էջէն)

Նկատելով ներս մտնող Մարտի-րոսեանին, նա տեղից վեր կացաւ ու նրան ընդառաջ գնաց։

— Բարեւ ընկեր Մարտիրոս-եան, — ժպտալով ձեռքը մեկնեց Հայկին։

Գեներալի բարեկամական վերաբերմունքը, նրա անկեղծ ժպիտը միանգամից տաք մթնո-լորտ ստեղծեցին։

— Մենք կանգ առանք ձեր թեկնածութեան վրայ, — իսկոյն գործին անցնելով, սկսեց գեներա-լը, — որովհետեւ գերմաներէնին դուք շատ լաւ էք տիրապետում։ Բացի այդ՝ կոմերիտական աշխա-տանքում դուք արդէն կոփուած մարդ էք, կարողանում էք շփուել մարդկանց հետ ու ակթիւ ստեղ-ծել։ Ահա ձեր այդ բոլոր յատկու-թիւններն էլ հարկաւոր կը դառնային (վերջը յաջորդով)

"L'AMERIQUE SEMBLE PLUS PROCHE QUAND VOUS VOUS ENVOLEZ AVEC LES BELGES"

Où qu'ils aillent, les Belges semblent créer une agréable ambiance. Même leur 747, malgré sa grande dimension, paraît d'autant plus confortable. Bruxelles est une ville merveilleuse pour en partir et pour y retourner. Capitale en outre du Marché Commun, elle est aussi le paradis des achats. SABENA a gagné l'Oscar de la gastronomie et elle l'a bien mérité.

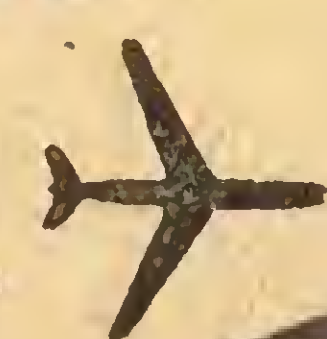
Voilà pourquoi nous volons par Sabena, Lignes Aériennes Mondiales de Belgique

Volez sans escale

Caire - Bruxelles, Bruxelles - Amérique du Nord.

LE CAIRE : Rue Mariette Pacha - Tel. 57294 - 43625
ALEXANDRIE : 6 Rue Talaat Harb - Tel. 34564

SABENA

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԸ

Արտատպեր — ԱՅՏԱՍԵՐՈՎԵՐՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 403 — ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿՈՄ 26 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ٤٠٣ — الخميس ١٨ نوفمبر ١٩٧١

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ԼԻԿԱՅԻ ԿԵՐՐՈՆԵՆ ՄԷՋ

ԱՐԱՐ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Արար 12 պետությանց արտաքին գործոց նախարարները և մնացածներուն ներկայացուցիչները, երկու յաջորդական օրերու ընթացքին համագումար ունեցան Գահիրէի մէջ, Արաբական Լիգայի պալատին մէջ, 13 և 14 Նոյեմբեր 1971:

Յանձնախումբ մը կազմուեցաւ, որուն պարտականութիւն տրուեցաւ պատրաստելու փոքրիկ ժողովին

ՏՈՔԹ. ՄԱՀՄՈՒՏ ՌԻՍԱՏ ՄԱԿ-Ի ՄԷՋ

Նկարին մէջ՝ Տոքթ. Մահմուտ Ռիսատ կը պատասխանէ միջազգային լրագրողներու հարցումներուն, ՄԱԿի պալատին սեղիի հիւսարաններէն մեկուն մէջ:

(Լուսանկար՝ ԿԱՐՊԻՍ ՊՕԳՈՍԵԱՆԻ)

օրակարգը: Այս օրակարգին հինգ հարցերը կազմեցին.

ա. — Համախմբումը արաբական բոլոր կարեւորութեանց, ազատագրման պայքարի նախաեսմանը համար.

բ. — Կարգ մը արաբ պետութեանց միջև միջոցառումներու բարելաւում:

գ. — Յարգանքի և Պաշտօնի նշանակալից օրերու հռչակումը, որոնք կ'ընդգրկեն ՄԱԿի 17 Նոյեմբերին գումարուելիք Միջառաքական խորհուրդին:

դ. — Աշխատանքի ծրագրի պատրաստութիւնը՝ յառաջիկայ 27 Նոյեմբերին գումարուելիք Միջառաքական խորհուրդին:

Այս օրակարգը վաւերացուեցաւ նախարարներուն կողմէ:

Նախքան Դիմագրական Զեկուի միջև հաշտարար Միջառաքական խորհուրդին հռչակումը, որ արաբ պետութեանց միջև յառաքականութեանց բարելաւումը այս օրերուն անհրաժեշտ է:

Վստահ եղէ՞ք, շնորհք ան, որ Իսրայէլ իր գրաւած հողերէն թիզ մը չլսի իր շարժի, եթէ ուժ չ'ունենանք: Միւս կողմէ Ալճերիոյ պատմութեան պէտք է զրոյց մը ընդհատուի, որ իր երկրէն արաբական ժողովուրդին համար պետութեանց հետ, հասնելու համար Միջին Արեւելքի տագնապին կարգադրութեան, հիմունքներու և արգարութեան վրայ: Ան աւելցուց, որ արաբ ազգին նշանակեալ պէտք է որ ըլլայ գիտական պայքարը թշնամիին դէմ:

ՂԱՏԻՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՆՈՐԻՆ ԱՄԵՆԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ՇՆՈՒՏԱ Գ.Ի Գահակալութեան Հանդիսութեանց Մասնակցեցան Հայաստանեայց Եկեղեցին և Եփրատահայ Համայնքը

Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն ստացուած՝ 13 Նոյեմբեր 1971 թ. զոյգ հաղորդագրութիւններէն տեղեկացանք, որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա., Ելմիսիմէն ուղարկած հեռագրով մը հրահանգած է, որ Եփրատահայ Հայոց Առաջնորդական Տեղապահ՝ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան, Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Եկեղեցական Եպիսկոպոսներուն հետ, Ամենայն Հայոց Հայրապետութիւնը և Ս. Ելմիսիմէն ներկայացնեն՝ Լայի Օրթոքսա Պատրիարք Ն. Ամեն. Տ.Տ. Շնուս Գ.Ի Պատրիարք Աղեքսանդրիոյ և համայն դպսաց, գահակալութեան հանդիսութեանց, որոնք տեղի ունեցան Գահիրէի մէջ Կիրակի, 14 Նոյեմբեր 1971:

Հետեւաբար, անցեալ Կիրակի, Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապար, ընկերակցութեամբ Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեանի ինչպէս նաեւ Պ.Պ. Յովն. Քենեանի (անհնապէս Գահիրէի Պատ. Թեմական Ժողովի), Յարութիւն Ամասուրիի (անհնապէս Աղեքսանդրիոյ Պատ. Թեմական Ժողովի), Հայկազուն Քիւրճեանի (անհնապէս Գահիրէի Պատ. Թեմական Ժողովի) և Լեւոն Հրամբիզի (փոխանհնապէս Աղեքսանդրիոյ Պատ. Թեմական Ժողովի), ներկայ գտնուեցան Լայիներու Գահիրէի նորակառոյց Ս. Մարկոս Մայր Ծառային մէջ տեղի ունեցած հանդիսութեանց, Գեորգ. Տ. Զաւէն Սրբազան, զգեստաւորուած Եպիսկոպոսական հանդիսաւոր հանդերձներով և Եպիսկոպոսական գաւազանը ձեռքին տեսնելով Պատրիարք Շնուս Գ.Ի կողմէ, իր հետ ունենալով Հոգե. Հայր Լուրբը:

Այս առթիւ, Աղեքսանդրիոյ արքեպիսկոպոս Կիրիլիոս Շնորհազարդ Խորհրդի Ա. Կաթողիկոս, պատասխանեց Եփրատահայ Հայոց Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան, Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեան, Արժ. Տ. Նարեկ Քենչ. Ֆրընչեան, ինչպէս նաեւ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Եկեղեցական Եպիսկոպոսներուն հետ:

Օգնականայանի ընտանեկան արարչին մէջ ներկայ էին այս «Թիթով» Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան, Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեան, Արժ. Տ. Նարեկ Քենչ. Ֆրընչեան, ինչպէս նաեւ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Եկեղեցական Եպիսկոպոսներուն հետ:

Օգնականայանի ընտանեկան արարչին մէջ ներկայ էին այս «Թիթով» Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան, Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեան, Արժ. Տ. Նարեկ Քենչ. Ֆրընչեան, ինչպէս նաեւ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Եկեղեցական Եպիսկոպոսներուն հետ:

Ներկայից Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան, Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Եկեղեցական Եպիսկոպոսներուն հետ:

ՆՈՐԻՆ ԱՄԵՆ. ՇՆՈՒՏԱ Գ.

Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեանի՝ ինչպէս նաեւ Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեանի, Արժ. Տ. Նարեկ Քենչ. Ֆրընչեանի և Ազգ. Եպիսկոպոսական պատրիարքական կողմէ:

Կիրակի, օրուան հանդիսութեանց ուրեմն ներկայ գտնուեցաւ ու իր մասնակցութիւնը բերաւ Կիրիլիոս Շնորհազարդ Կաթողիկոսը՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Խորհրդի Ա. հանդիսաւոր զգեստաւորուած և Կաթողիկոսական գաւազան ձեռքին, տեղ գրաւելով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան պատրիարքական ձախին:

Չնունակութեան արարչութեանց, Կիրիլիոս Շնորհազարդ Խորհրդի Ա. Կաթողիկոսը և իր Եփրատահայ Հայոց Վեհա-

փառ Հայրապետ Վազգէն Ա. Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան և Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեան մասնակցեցան, երգելով՝ «Հայր Մեր» և «Ուրախ Լի» եւ մասնաւոր աղօթքի մը հայերէն ընթերցումը կատարելով:

Լայի Նորմալ Պատրիարքի Գահակալութեան առթիւ, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. ուղարկած էր քանկարձեւ ընծա մը՝ Ս. Աստուածածնի ոսկեայ դիմանկար մը (իզոն), զոր Ն. Ամեն. Շնուս Գ.Ի յանձնուեցաւ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեանի կողմէ, Կիրակի երեկոյան, Գահիրէի «Ալ Փահիր» (Վաստագրութիւն) ակումբին մէջ տեղի ունեցած պատգամական հանդիսաւոր հանդիսութեան ընթացքին:

Այս նախաձեռնութիւնը ներկայ գտնուեցան նաեւ Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեան և Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ հայ համայնքներուն պատրիարքական անդամները:

Կը տեղեկանանք նաեւ, որ Կիրիլիոս Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Խորհրդի Ա., որ իր Եփրատահայ հանդիսութեան պատգամական դիմանկարը ձեռքին տեսնելով, իր յանձնած է Լայի նորմալ Պատրիարքին:

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹԱՇԵԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է

Յաւով կը տեղեկանանք, որ մեր պատգամակից՝ «Յուսաբեր» Օրաբերի երկարամեայ խմբագրութեան և հմուտ հայագէտ, գրականագէտ Բենիամին Թաշեան, որ երկար տարիներ ի վեր կը տառապէր հիւսկոպիքէն, իր մանկանացուն կնիւմ է Սրբեմաբքի, 16 Նոյեմբեր 1971, առաւօտեան:

Թաղման կարգն ու յուղարկումը իրենց տեղի ունեցան Երեւան, Սրբեմաբքի 17 Նոյեմբեր 1971, կէսօրին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ, ուր կը ողբացեալին մարմինը փոխադրուեցաւ և ամփոփուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Ազգային Գերեզմանատան մէջ:

Այս խուր առթիւ «Ջահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին ալիքին, գաւկից, «Յուսաբեր» ի խմբագրութեան, ինչպէս նաեւ բոլոր սգակիր պարագաներուն:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ, 12 Նոյեմբեր 1971 թ. երեկոյան, «Միտլ Իսթ»-ի օդանավ Գահիրէի Միջազգային օդանավակայանը ժամանեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Խորհրդի Ա., ընկերակցութեամբ Կիրիլիոս Կաթողիկոսական փոխանորդ՝ Հոգե. Տ. Արսէն Ս. Վրդ. Աւետիքեանի և գաւազանակիր՝ Տ. Արամ Վրդ. Քէշիշեանի:

Օգնականայանի ընտանեկան արարչին մէջ ներկայ էին այս «Թիթով» Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան, Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեան, Արժ. Տ. Նարեկ Քենչ. Ֆրընչեան, ինչպէս նաեւ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Եկեղեցական Եպիսկոպոսներուն հետ:

Օգնականայանի ընտանեկան արարչին մէջ ներկայ էին այս «Թիթով» Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան, Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեան, Արժ. Տ. Նարեկ Քենչ. Ֆրընչեան, ինչպէս նաեւ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Եկեղեցական Եպիսկոպոսներուն հետ:

Օգնականայանի ընտանեկան արարչին մէջ ներկայ էին այս «Թիթով» Եփրատահայ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նապ. Չինչինեան, Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեան, Արժ. Տ. Նարեկ Քենչ. Ֆրընչեան, ինչպէս նաեւ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Եկեղեցական Եպիսկոպոսներուն հետ:

ՀԱՅԱՐ ՕՐԻ ԿԵՍԹԱՓՈՅԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՈՎ

ԼԵՒՈՆ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

(Շարունակությունն նախորդ էջից եւ վերջ)

... Որտե՞ղ էր ապրում Հայկ Մարտիրոսեանը պատերազմից առաջ: Ինչո՞վ էր զբաղվում: Որտե՞ղ էր ուսումնասիրել գերմաներենը: Այդ բոլորը հարցերը միանգամայն լուրջ են ինչպես հարցեր, երբ մի քանի տարի առաջ ես առաջին անգամ լսեցի անունը սովետական հետախույզի, որը թշնամու թիկունքում հազար օր եղել էր կես-թափոյականի համազգեստում:

Եւ ահա սկսեցին որոնումները: Թեոդոսիա, Գորշ, Նոփորոսիակ, Մայրապետ Ելի մօտ տասնեակ քաղաքներ ու գիւղեր, ուր պատերազմից յետոյ ցրուել էին Հայկ Մարտիրոսեանի բարեկամներն ու ընկերները, նախկին փար-

ինստիտուտի մուտքի մօտ, գրում է Թեոդոսիայի միջնակարգ դպրոցի գրականության դասատու Օ.Լ. Սալիմովան, - ես հիմա էլ լաւ եմ յիշում նրա խորաթափանց հայեացքը և դեմքի խելացի արտայայտությունը: Մտայնող ու լրջմիտ, նա ինստիտուտի լաւագոյն ուսանողներից էր և ակթիւ կոմերիտական աշխատող:

Հայկը երազում էր ինստիտուտն աւարտելուց յետոյ, կրկին դպրոց վերադառնալ ու աշակերտներին դասաւանդել մաթեմատիկա և ֆիզիկա: Պատերազմը խանգարեց նրան զբաղուելու իր սիրած գործով: Հապճեպ տիպ-լուծ ստանալով, նա աշխատող

հաւանօրէն, նրանց թիրախը չէին: Ինչ էն մտադրել անել նրանք: Յանկարծ փողոցի ուղրանից մի հսկայ սև աւտոմեքինայ երևաց: Տղաները նկատեցին ու ալեկոծեցին: Նրանցից մէկը, որն աւելի բարձրահասակ էր, մի ինչ - որ կտր առարկայ հանեց դրպանից: Երեւի նշանակ է, - մտածեց Հայկը, և այստեղ մի յանդուգն միտք ծագեց նրա գլխում:

Երբ մեքենան մօտեցաւ, պատանին բղաւտով «Ահա ձեզ, դարձելիներ» նետեց նշանակը: Բայց այն նպատակին չհասաւ: Հայկը մի վայրկեանում արդէն մեքենային մօտ էր: Նա կարողացաւ ընթացքի մէջ բռնել նշանակը և մի կողմ նետել: Պայթիւնը խլացրեց փողոցը: Մեքենան կտրուկ կանգ առաւ: Երկու գերմանացիներ դուրս ցատկէին «Մերսեդես»ից և բացեցին անկարգ հրաձգութիւն: Տղաները ի գոլը չէր, որ հենց այդ տեղն էին ընտրել:

Նրանք ճարպիկօրէն խցկւեցին ցանկապատի ճեղքերից ներս ու թաքնուեցին բակի խորքում: Փաշիստները վազեցով մօտեցան ցանկապատին ու կանգ առան: Նրանք վախեցան առաջ գնալ և հետապնդել նրանց:

— Պարոնայք սպաներ, վըտանքը վերացել է և ձեզ ոչինչ չի ապստնում, - գերմաներէն արտասանեց այս բառերով էլ Հայկը ընդհուպ մօտեցաւ մեքենային:

— Դուք ո՞վ էք, - իր երկարաւուն դէմքից քրտինքը սրբելով դիմեց նրան չիկաւարս ֆաշիստը:

— Ինչպէս դուք կարողացաք նկատել, ես ձեզ բարեկամ եմ:

— Այո, դուք շատ ճարպիկօրէն բռնեցիք նշանակը, - վախից (Շար. տես էջ 6)

թիգաններն ու ընդատակեայ աշխատողները, նրանք՝ որոնք սովորել, աշխատել էին նրա հետ միասին և Հայրենական Մեծ Պատերազմի տարիներին պայքարել ֆաշիստների դէմ:

Մարտիրոսեանը ծնունդ ու մեծացել է Խրիմում, Շէյխ Ալի գիւղում (ներկայումս Փարթիզանի): Հայկը սովորել է գերմանական դպրոցում, այն աւարտելուց յետոյ ընդունուել է Թեոդոսիայի մանկավարժական ուսումնարանի գերմանական բաժանմունքը: Գերազանց աւարտելով, նա երկու տարի աշխատել է որպէս այդ դպրոցի դասատու: Այստեղ նա հրապուրուել է ֆիզիկայով և մաթեմատիկայով:

Ահա թէ ինչ է գրում նախկին մանկավարժ՝ ներկայումս Թեոդոսիայի երկրաչափական կայանի տնօրէն Վ. Պ. Դանիլովը:

Այն ժամանակ, երբ Մարտիրոսեանը սովորում էր մաթեմատիկական դպրոցում, ես աշխատում էի որպէս ֆիզիկայի դասատու: Հայկը աչքի էր ընկնում կարգապահութեամբ և պարտքի զգացումով: Աշխատանքի ընթացքում նա ճշգրտակից էր, ըստ որում միշտ հանդէս էր բերում նախաձեռնութիւն: Նա մի բազմակողմանի զարգացած պատանի էր: Սիրում էր գեղարուեստական գրականութիւնը, զբաղւում էր ֆութպոլով և թիֆե աթլետիկայով: Ընկերների նկատմամբ աչքի էր ընկնում իր ջերմ վերաբերմունքով, մարդասօտ էր, կենսախինդ: Նա վայելում էր ո՛չ միայն իր ընկերներին, այլև ուսուցիչներին: Երբ քաղաքից ու ահա Մարտիրոսեանը ո՛չ միայն հիանալի տիրապետում էր գերմաներէնին, այլև լաւ էր ընկալում ֆիզիկան ու մաթեմատիկան: Նա ժամերով զբաղւում էր ֆիզիկայի տարբարունակ ընկերով տարբեր փորձեր, ներթափանցելով առարկայի խորքը: Նրա գիտական բոլոր զբաղմունքները տեղի էին ունենում իմ աչքերի առջև, և հենց դրա համար էլ ես նրան խորհուրդ տուեցի ընդունուել Թեոդոսիայի ուսումնական ինստիտուտի ֆիզիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետը:

Հայկ Մարտիրոսեանին, աւելի ճիշդ նրա լուսանկարը, առաջին անգամ տեսայ Պատույ Տախտակի վրայ, որ կախուած էր

ընդգրկուեց ֆերբերփի պարանոցում մղուող պատերազմի ամենաթեժ ոլորտում: Փաշիստները այդտեղ մեծ ուժեր էին կենտրոնացրել Խրիմը գրաւելու համար:

Թշնամին ձգտում էր դէպի արևելք: Աւերում էին անները, հրկիզում առողջարանները, զբաղոցները, հիւանդանոցները: Փողոցները ամայացել էին: Մարդիկ շուռվեցին պահած, նստած էին իրենց բնակարաններում, չիմանալով թէ ինչ է կը լինի յետոյ:

Բայց բոլորը չէ, որ այդ վիճակում էին: Լարուած աշխատում էին ընդատակեայ կուսակցական ու կոմերիտական կոմիտեները: Արդէն կազմակերպւում էին առաջին փարթիզական ջոկատներն ու խմբերը՝ ֆաշիստների դէմ պայքարելու համար:

Գտնուելով Թեոդոսիայում, Հայկ Մարտիրոսեանը նոյնպէս պատրաստուել էր իր հանդիպմանը՝ զաթիշներին հետ: Բայց ամենից առաջ հարկաւոր էր ոչնչելանք այն բոլոր հետքերը, որոնք կարող էին մատուել նրան գերմանացիների առաջ...:

Առաւօտեան Հայկը ստոյգ և բոլորովին հանգիստ քայլում էր քաղաքի փողոցներով: Հարկաւոր էր պարզել, թէ որտե՞ղ է տեղաւորուած ֆաշիստների պարետատունը, որպէսզի առաջարկի նրանց իր ծառայութիւնները՝ որպէս թարգմանչի, որոնց կարիքը զաւթիշները խիստ զգում էին: Բայց մի անսպասելի զիպք Հայկին կանգնեցրեց հենց ճանապարհի կէտին: Մի տան մօտով անցնելիս, Հայկը ցանկապատի ետեւից լսեց հազիւ լսելի խօսակցութիւն:

— Դէ, մենք հիմա նրանց ցոյց կը տանք: Տես, կոլիա, չըվըրպիսիւն ձգեալ վասիւնաւում էր, որ նրանց պետք եկել է մի մեծ սև մեքենայով:

— Մի՛ յուզուիր, ամէն ինչ կարգին կը լինի, - չընջաց մի այլ ձայն: — Դէ գնացիր:

Հայկը թաքնուեց դիմացի տան բակում: Երկու գեռահաս պատանիներ դուրս եկան դարպասից: Ուշագիւր նայելով իրենց շուրջը, նրանք արագ ուղեւորուեցին դէպի քաղաքի կենտրոնը: Հայկը աննկատելիօրէն հետևեց նրանց:

Մոթորի զղրղուէր տղաներին ստիպեց թաքնուել: Պատանիներին միտով անցնող մոթորիկիստները,

ՄԱՆՈՒՄԸ ԲԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻ

ԸՆԿԵՐ ՖԻՐՈՒԶ ԽԱՆԶԱՏԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(ՏՈՔԹԵՕՐ ԻՐԱԽԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ)

Առնանալին օր մը Հոկտեմբերի 10ին, սեւ հողին յանձնեցինք Հրեա-հակամարտեան հիմ սերունդի լաւագոյն ներկայացուցիչներէն իրաւագիտութեան Տոքթօր՝ Ընկեր Ֆիրուզ Խանզաթեանը:

Ընկեր Ֆիրուզ Խանզաթեան ծնած է 1890-ին, Խարբերդի կուսակալութեան Պէնէնի քաղաքին մէջ, բնիկ Ակնցի ծնողքի յարկին տակ: Հայրը՝ Առաքել Խանզաթեան, ասպարէզով փաստաբան էր, մայրը՝ Հռիփսիմէ Ալթունեան՝ Ակնայ ունեւոր ընտանիքի զաւակ:

Ան իր նախնական ուսումը կը ստանայ Ակնայ «Կամարակապ» արուարձանի Ազգային Նախակրթարանին մէջ, ուրկէ կը փոխադրուի Կոստակալութեան Գետական Լիսէն, որուն ընթացքը յաջողութեամբ կ'աւարտէ 1908-ին: Նոյն տարին, հայրը զինք կ'ուղարկէ Պոլիս, ուր կ'ընդունուի Գետական Համալսարանի Իրաւագիտական Ֆակուլթէն, որուն առընթեր ան կը հետեւի նաեւ Պատմափիլիսոփայութեան եւ Գըրականութեան Ֆակուլթէի դասընթացներուն:

1913-ին, յաջողութեամբ կ'աւարտէ Օսմանեան Համալսարանի յիշեալ ֆակուլթէներէն մասնագիտական տիւրումը Ժողովրդական Կենտրոնի Գիտական Ֆակուլթէի մէջ «Տոքթօր» ընելու համար:

Ծամբու ընթացքին կը հանդիպի Զուրաբեան՝ Լօղան, ուր կը գտնուէր այդ օրերուն, բոլոր ժամանակներու մեծագոյն յեղափոխականը՝ Վլատիմիր Լիւնին:

Երիտասարդ մտաւորական հայը՝ Ֆիրուզ, որ իր համալսարանական ուսման տարիներուն ապրած է Տոքթ. Պէնէնի եւ Վանիկի շուռչիւն տակ, անոնց ընկերվարական գաղափարներով տոգորուած, Լօղանի մէջ կը յաշտուի հանգիստին:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԸ ՀԱՅՍՍՏԱՆԻ ՄԷՉ

Նախ երկու խօսք մամուլի մասին:

Մամուլի ոյժ մեծ է ազդեցութեան վրէժին մէջ: Ոյժ մը անուրանալի, որ թէ՛ շինող է և թէ՛ քանդող, հանրութեան կեանքը երջանկացնող կամ թշուառացնող:

Մամուլը կ'աճի, կ'ուճեալայ և հասարակութեան կեանքը կը ջերմացնէ ազատութեան մէջ, հոգ չէ թէ որոնք են տիրապետողները, հերիք է որ մտահոգ են հասարակութեան բարեկեցութեան, երջանկութեան:

Բանապետական երկիրներու մէջ մամուլը ոչ միայն խորշակահար կ'ըլլայ, այլև երկար կեանք չունենար, եթէ չձառնայ տիրապետող տարրի քաղաքականութեան, որը ո՛չ արդարութեան կը ձգտի, ո՛չ ալ ժողովուրդին ազատ, անկաշխան ազատութեան մտահոգութիւնը ունի, այլ՝ տիրապետողներու շահը:

Մամուլը ոյժ մըն է, որ ժողովուրդները կրնայ առաջնորդել պատերազմի դաշտը, կրնայ և ուղեւորաշինել վերադարձնել տուն, ստեղծելով անոնց միջև բարեկամական տրամադրութիւններ, աշխիւ ձգտումներ:

Մամուլի ոյժով է որ կարգ մը ազգեր՝ թէև կը խօսին խաղաղութեան, իրարահակացողութեան մասին, և սակայն կը թունաւորեն ժողովուրդները, որպէսզի նախապաշարունակ, զինուոր, միմեանց դէմ և աշխարհ սպանդանոցի վերածեն:

Անդրադառնալով մեր վերնագրին, պիտի ըսենք, որ հայրեն-

Լենինին, այս վերջնոյն համեստ բնակարանին մէջ:

Սօսակցութեան նիւթը կ'ըլլայ Օսմանեան Թուրքիոյ եւ Յա-

ՈՐԲԱՏԵԱԼ ԸՆԿԵՐ ՄԷՐ ՖԻՐՈՒԶ ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ

բական Թուսաստանի մէջ ապրող հայ ժողովուրդի անտանելի վիճակը, Պոլսոյ Հնչակեան երիտասարդութեան կատարած աշխատանքն ու այդ օրերուն Պոլսոյ տեսնող «ԿԱՅՄ»-ի տեսակցանայան խոսքերը և ինչպէս նաեւ Լօղանի մէջ Լենինի հրատարակած «ԻՄ-ԴՐԱ» պարբերականի հետ գործակցութիւնն ստեղծելու հարցը:

Երիտասարդը, բարձրագոյն ուսման տենչով տոգորուած՝ կը հասնի Փարիզ, կը հետեւի Սորպոնի իրաւագիտութեան դասընթացներուն և «Տոքթօր»-ի տիտղոսին արժանացած, 1914-ի սկիզբը կը վերադառնայ Թուրքիա և Ատանայի մէջ կը սկսի փաստաբանութեան, ասպարէզ՝ զոր կը շարունակէ մինչեւ Ա. Համաշխարհային Պատերազմի սկիզբը:

Ուրիշներու կարգին, պարտադիր զինուորական ծառայութեան կը կանչուի նաեւ երիտասարդ հայ փաստաբանը, որ իր լեզուագիտութեան շնորհիւ կ'ընդունուի Օսմանեան Պատերազմական Նախաբարութեան Թարգմանչաց Դիւանը:

Հոն քանի մը ամիս ծառայելէ հետք, կը սկսի հալածանքը հայ մտաւորականութեան դէմ, կը սկսին ձերբակալութիւնն ու բռնագաղթը:

Կը ձերբակալուի նաեւ ինքը՝ Ֆիրուզ Խանզաթեան և որպէս Օսմանեան Հայրենիքի դաւաճան կը լսանուի Պատերազմական Առեւտրին, որուն բանտին մէջ երեսուն երկու ամիս շարունակ դժոխային շարժարաններու ենթակուելէ հետք, կը զրկուի Պաշտօնեան ուղեւորական, որպէս հասարակ զինուոր, ահմանուած տաժանակիր աշխատանքի:

«Եռեակ Ձինակցութիւն» կոչւած աւազակային համադաշնակցութեան պարտութեան հետեւանքով ստեղծուած կացութիւնէն կ'օգտուի Խանզաթեան եւ բանակէն փախուստ տալով, կը վերադառնայ Պոլիս, կը մնայ Թաքստոցի մը մէջ անլուր զրկանքներով և քանի մը ամիս յետոյ կը վերադառնէ իր ազատութիւնը՝ «Ջրնադադար»-ի հաշկումով:

1919ին կուգայ Կիլիկիա, որ կը գտնուի Ֆրանսական զբաւման տակ: Հոն կը գտնէ իր երկու քոյրերը:

(Շար. տես էջ 5)

(Շար. տես էջ 5)

ՈՒՐՈՒՆԿՈՒՆԵՐ

“ԱՐՄԵՆԻԱ ՀՐԱՊԱՐԱԿ” ՄՈՆԹԵՎԻՏԵՆՈՅԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ, 12 Հոկտեմբերին՝ որ կը զուգարկուէր «Յեղի Օր»-ու, կրկնակ պատեհութիւն առթած խանդավառութեամբ ու գոհութեամբ զգացումով՝ բազմահազար հայ և տեղացի Ուրուկուէյցիներ, ներկայ գտնուեցան «Փլասա Արմենիա»-ի պաշտօնական անուանակոչման արարողութեան, Մոնթեվիտէյի մէջ, ուր շանրային Սպասարկութեանց Դաշնակապետ՝ Պր. Մարիօ Փէյրոթ և խօսք առնելով՝ նշեց հազարամեակներու հայ ժողովուրդի արժանաւորութիւնը ու երկրին բերած նպաստը և օգտակարութիւնը:

Մոնթեվիտէյի «Ռատիօ Արմենիա»-ի Տէր Ենթին ընկեր Յարութիւն Ռուբինեանի նախաձեռնութեամբ սկսուած խնդրագիր մատուցանելու շարժումը, որ կը հետապնդէր հայ գաղութին անունը յանձնարարելով՝ «Ռատիո»-ն Թէսսալոսի և «26 տէ Մարգար» միջև գտնուած հրապարակն ու ռաւալան «Փլասա Արմենիա» անուամբ մկրտելու, յանձնարեցաւ այս առթիւ կազմուած Յանձնախումբի մը, Տորթ. Արմանտօ Յարութիւնեանի նախագահութեան ներքեւ, որպէսզի աշխատանքները միասնաբար տարուին: Հայկական 13 կազմակերպութիւններ (ի բաց առեալ դաշնակ կազմակերպութիւններէն), ընդառաջեցին և իրենց բացարձակ աջակցութիւնն ու գործակցութիւնը բերին, որոնցմէ եօթը՝ Իրաւական Անձնաւորութեան (Փէրսօն Ժիւրիտիք)՝ ճանաչում գտած են: Ստորեւ կուտանք անուանացանկը՝ մասնակից կազմակերպութիւններուն:

- 1.— «Ռատիօ Արմենիա», Ռատիօ-հաղորդումներու կեդրոն:
 - 2.— Հ.Բ.Ը. Միութիւն:
 - 3.— Ս. Դ. Հնչակեան Հայ Տուն:
 - 4.— Տիկնանց Բարեգ. Միութիւն:
 - 5.— Մարաշի Հայր. Միութիւն:
 - 6.— Եղգակաւի Հայր. Միութիւն:
 - 7.— Ամանոսի Հայր. Միութիւն:
 - 8.— Այնթապի Հայր. Միութիւն:
 - 9.— Սիսի Հայրենակց. Միութիւն:
 - 10.— Հարունէի Հայր. Միութիւն:
 - 11.— Հայ և Ուրուկուէյցեան Մշակութային ու բարեկամական շարժում:
 - 12.— Նոր Հայ Սերունդի Շարժում:
 - 12.— Հայ Աւետարանական Եղբայրական Եկեղեցի:
- 12 Հոկտեմբերի անուանակոչման արարողութիւնէն 12 օր

«ԱՐՄԵՆԻԱ ՀՐԱՊԱՐԱԿ»-ի անուանակոչման արարողութեան ժամանակ Ս. Դ. Հնչակեանի և Պր. Մարիօ Փէյրոթի մէջ

յետոյ, 24 Հոկտեմբեր, Կիրակի օր, նոյն հրապարակին վրայ տեղի ունեցաւ խորհրդանշական բացման երկրորդ արարողութիւն, «Փլասա Արմենիա»-ի վը-

րայ կանգնեցուած յուշակոթողին՝ որ ուրուկուէյցիներին կողմէ երախտագրական և հաւատարմութեան անկեղծ արտայայտութիւն մը կը հանդիսանայ եւ որուն վրայ արձանագրուած է հետեւեալ գրութիւնը:—

«Ուրուկուէյ», ընդունի՛ր Քուրդեգրած գաւակներուց երախտագրութեան եւ հաւատարմութեան խորհրդանշանը:—

Հանդիսաւոր արարողութեան, Յանձնախումբի նախագահ՝ Տորթ. Ա. Յարութիւնեան, Հայ Գաղութին անունով, Յուշակոթողը խորհրդանշական կերպով յանձնեց Մոնթեվիտէյ գտնուող՝ ճարտարապետ Մարիօ Փէյրոթին, որ իր կարգին պատ-

ւեց հայերը՝ փողի մը թրթռացող կողին ներքեւ, Յուշակոթողին ծածկոյթը բանալով, եւ երեւան բերելով յուշարարը, որ (Շար. տեա. էջ 6)

մարեցին փարթիզանքի շարքերը: Եւ գրանուած գլխաւոր դերը կատարեց Հ. Մարտիրոսեանը:

Հայկի համար օրէցօր գնալով աւելի էր գոհաբանուած աշխատանքը: 25-ը որ այդ օրը փախուսականները կամ վերադարձեցին, կամ ծայրայեղ հիւսիսեւորեցին հասցեւորուած մարդիկ: Անհրաժեշտ էր նրանց թէկուզ մի քիչ կերակրել, բուժել, հագցնել, սկզբում ինչ-որ մի տեղ թաքցնել, մատակարարել անհրաժեշտ փաստաթղթեր:

Փաստաթղթերի հարցը ամենափոխադրուելի էր, բայց և ամենադժուարինը, որովհետեւ առանց դրանց՝ փախուսած ուղղակի դատաւարութեամբ էր անյաղութութեան, իսկ այդքան փաստաթղթեր ձեռք բերելը՝ գրեթէ անուղծելի խնդիր էր: Բայց Հայկը յաջողութեամբ լուծում էր այդ խնդիրը: Թշնամութիւններու նա կազմակերպել էր ընդհատակայ աշխատողներին մի ամբողջ ցանց: Նրա մարդիկ գործում էին ֆաշիստական բոլոր շտաբներում ու հիմնարկներում:

Մարտիրոսեանն աթիւրօրէն օգնում էր փարթիզանքին: Նա հաղորդում էր նրանց թշնամական զօրքերի ու պատժիչ ջոկատներին տարանդուստը, մատակարարում էր անցագրեր, որոնք փարթիզանքին հնարաւորութիւն էին տալիս իրենց ամառը շարժուելու: Ընդհատակայ աշխատողներին ու փարթիզանքին հետ կապը իրականացնում էր Հայկի տասնհինգամեայ քոյր՝ Թամար Մարտիրոսեանը: Փաշիստներին մօտ ոչ մի կասկած չէր առաջացնում այդ փոքրիկ, արա-

գաւոր, կարճահասակ աղջիկը և նա յաջողութեամբ կատարում էր իր պարտականութիւնները՝ անհրաժեշտ տեղեկութիւններ հասցնելով փարթիզանքին:

1943 թուականին առանձնապէս անց Հայկի դերը՝ մասնաշնորհին յայտնաբերելու ու քննադատելու գործում, որոնց կենտրոնը նստում էր Սիսի փարթիզանական ջոկատներն ու ընդհատակայ կազմակերպութիւնները: Արեւելեան Սիսի փարթիզանքի ու ընդհատակայ աշխատողների գէտ պայքարող փաշիստական ըրմանատարութեան յանձնարարի ծախսով, իր թերազանքներին ստիպեցին վերըստուգել կենթափոյի աշխատակիցներին:

— Մի մասնիչի մասնութեամբ, պատմում է Մարտիրոսեաններին Նախկին հարեանուհի Յ. Ս. Սիւմակը, Հայկ Մարտիրոսեանին ձերբակալեցին: Դա 1944 թուականի Փետրուարին էր: Մինչդեռ մինչև Սիսիի ազատագրումը, սովետական բանակի կողմից ձեռք բերւած 40 օր: Իսկ Թամարային ուստիկանները բռնեցին հենց այն պահին, երբ նա հերթական հաղորդում էր տանում փարթիզանքին: Ձերբակալութեան ժամանակ նա կարողացել էր կուլ տալ ծածկագիրը:

1959 թուականի Մարտին, Կրասնոստր ջաղաքում հայրենիքի մի քանի դաւաճանների գործով տեղի ունեցաւ դատավարութիւն: Դատաւարականից մէկը՝ Միխայիլը, որն այն ժամանակ ֆաշիստներին մօտ աշխատում էր որպէս ոստիկան, դատարանում պատմում էր, որ Թամարային ամ-

բողջ գիշերը տանջում էին, դաւաճանաբար խոշտանգում հենց եղբորը աչքերի առջև, բայց պիտի ներուհին տոկուէր, չարտասանեց ոչ մի բառ: Լուսաբացին նա սեռու խոշտանգումներից, Ֆաշիստները ոչինչ չտեսանալով, Հայկից, որին գաղանային խոշտանգումներից յետոյ գնդակահարեցին:

Հայկի և Թամարայի ձերբակալումից յետոյ, Կիթիւրականները պատրաստուած էին նրանց ծնողներին և տանականայ եղբորը՝ Լեւոնին՝ ողջ-ողջ այրել, հրկիզել նաև տունը: Բայց փարթիզանքները նրանց փրկեցին ժամանակին: Հերոսները մեռան, բայց նրանց անունները չեն մոռացուել: Թէոդոսիները սրբութեամբ են պահպանում նրանց յիշատակը:

Մենք Հայկ Մարտիրոսեանին երբեք չենք մոռնալ և միշտ կը յարգենք նրա պայծառ յիշատակը: Նրա կերպարը ոչ միայն Հայրենիքի նկատմամբ մեծ սիրոյ, այլև ձերբակալութեան օրինակ է ծառայում:— գրում է Սիսիի Արեւելեան միաւորման փարթիզանքի նախկին հրամանատար Ա. Կուրկուկի:

Հայկ Մարտիրոսեանին անուշնով են կոչում թէոդոսիայի քաղաքի մի քանի պիտեղական ջոկատներ: Նրա անունը մտցնում է «Յաւերթ Փառք»-ի գրքում, Գաւառագրական Թանգարանում նրան յատուկ փեղկ է յատկացւած: Այն պատմում է սովետական հետախույզի սխրագործութիւնների մասին, որն իր կեանքը նուիրեց յանուն ազատութեան, յանուն մարդկանց երջանկութեան:

ԼԵՆԻՆ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

Գ Ն Ա Հ Ա Տ Ա Կ Ա Ն
ԳԱՆՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՓԱՐԱՆԻՆ
Հ Ա Ղ Ո Ր Դ Ե Գ Ի Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ուրախութեամբ կը հաղորդենք մեր սիրելի հասարակութեան՝ որ Գաղութեան Ազգային Վարժարանի Տնօրէնութիւնը՝ Կրթական նախարարութեան Գահիրէի Հարաւային Շրջանին, 1 Յունիս 1971 թուակիր տեղեկագիր մը ստացած է, որ մեծ գնահատանքով կ'արտայայտուի բոլոր մարզերուն մէջ վարժարանին ձեռք բերած գնահատելի մակարդակին մասին, մասնաւորաբար շնորհելով Տնօրէնութեան և ուսուցչական կազմին յայտնաբերած զոհողութեան բարձր օգին:

Այս նոյն տեղեկագրին մէջ, բացառիկ գնահատանքի արժանացած է վարժարանի արաբերէն լեզուի նախկին ուսուցչուհի՝ Տիկին Աշխէն Զաքարեանը, ստանալով 92 % առաւելագոյն գնահատութիւնը: ԳԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԸՆԿ. ՖԻՐՈՒԶ ԽԱՆԶԱՏԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Առանայի մէջ կ'ամուսնանայ ծանօթ հայ փաստաբան Միսաք Մէյմարեանի դստեր՝ Տիգրանուհի Մէյմարեանի հետ, որմէ կ'ունենայ մանչ զաւակ մը և երեք աղջիկներ:

Կը զբաղի փաստաբանութեամբ: Կ'ունենայ հասարակական-կուսակցական բնուէն գործունէութիւն՝ որպէս ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ անդամ: Կը հրատարակէ «ՏԱԽ. ՈՍ» թերթը:

1922-ին, Կիլիկիոյ պարպումէն վերջ կը հաստատուի Սանճաք, Անտիոք: Հոն կը շարունակէ պարպի փաստաբանութեամբ և կը կատարէ քաղաքական-կուսակցական արդիւնաւոր աշխատանք, կը հրատարակէ «ԱՆԹԱԳԻԱ» թերթը, թրքերէն լեզուով, իսկ նոյն թերթը՝ Արաբերէն լեզուով կը հրատարակէր Ժորժ Մէտէնի անուն արաբ թրիստոնեայ մտաւորական մը:

Սանճաքը 1939-ին փրանսական մանտարէր իշխանութեանց կողմէ անարդարօրէն կ'անջատուի Սուրիայէն և կը յանձնուի Թուրքերուն:

Անգամ մը ևս կը սկսի հայութեան Սանճաքեան կոթողանքին արտագաղթը՝ զէպի Սուրիա և Լիբանան:

Հայութեան պարպումը ապահովելէն ետք, Սեթր Ֆիրուզ Սանճաքեան, իրենցով կը փախադուրի Հալէպ և ի բացաւայութեան թրքական դատարանին կողմէ կը դատաւարտուի որպէս լուսավար, Հայ և թուրք երկուստապարտութեան մէջ անբաղձալի վարդապետութեան մը սերմեր ցանոյց, Հայրենիքի թշնամի և առայդ կը զրկուի թրքական քաղաք ցուրթիւնէ, որ նախօրէ պարտադրուած էր իրեն մինչև վերջին յայտն գաղթը: Անտիօք կարենալ մնալու հասած:

Սուրիական բարենշամ կառավարութիւնը սուրիականացութեան շնորհից իրեն. փաստաբանական կանադը իր շարքերէն ներս առաւ զինք, հանգստան թուրք սանճաքեան քաղաքական հայ փաստաբանին:—

Հալէպի Կիլիկեան ձեմարանէն ներս, տարիներ շարունակ վարեց ուսուցչութեան պաշտօն, որպէս Ընդհանուր Ազգայնութեան և Ազգ. Գաղութեան շաւատում:

Ապա անցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան Լ. Նաճարեան Վարժարանը, որ շարունակեց դասաւանդել մինչև իր կողակիցին՝ Տիգրանուհիին մահը, որու հետեւեալ քաշեցաւ տուն և առանձնացաւ չորս պատերու մէջ՝ սպասելով մահուան, որ չ'աւացաւ:

Անագորոյն հիւանդութիւն մը աղիքային քաղցիկը բոյն դրած էր իր որովայնին մէջ և ցցելով իր գլուխը անկողին գամեց հ. կայ մը: Գաղութեան, որ ահամայ հայաւորական մահուան հետ և փակեց իր աչքերը Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր 1971-ի առաւօտեան ժամը 1-ին:

Յուզարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ նոյն օրը՝ Ս. Գեորգ Եկեղեցւոյ մէջ, նախագահութեամբ

Արժանապատիւ Տէր Զարմայր Բենյ. Հիմնադրանքին, որ խօսեցաւ պատշաճ դամբանական մը, վերադարձուցաւ հանգուցեալին՝ հանրային, կուսակցական և կրթական գործունէութիւնը:

Այսօր, երբ յաւէտ բաժնուած է մեզմէ Սեթր Ֆիրուզ Սանճաքեան, կարելի չէ յետ մահու խօսք ըսել հանգուցեալին մասին, առանց անդրադառնալու անոր հըրապարակաբանական գործունէութեան:

Համալսարանական ուսանող Ֆիրուզ Սանճաքեան ապրուստը ճարելու և համալսարանի ծախսերը հոգալու համար, աշխատած է Պոլիս հրատարակչու թրքերէն, ֆրանսերէն և հայերէն թերթերուն, որպէս յօդուածագիր, թարգմանիչ և խմբագիր:

Այսպէս, ան աշխատակցած է «Արեւելք»ին, «Առաւօտ»ին, «Նոր Աշխարհ»ին, ինչպէս նաև «Իդրատում», «Թափ»-ի չֆրէր, «Սեֆ»-ին Կազէթ» և «Սապա» թրքերէն օրաթերթերուն:

Մեծ բաժին բերած է Պոլսոյ Հնչակեան «ԿԱՅՄ»-ին և «ԻՇԹԻ-ԲԱԿ» սոցիալիստական օրկանին: Իր դասընկերոջ՝ Ասատուր Մաթէոսեանի հետ, հրատարակած է «Ֆէլէք» գրական, անտաղական և քաղաքական ամսաթիւրը:

Հալէպի մէջ խմբագրած է «Նոր Մերունդ» և «Սուրբ» օրաթերթերը:

Անգուց մահը այժմ կը բաժնէ մեզ Հնչակեան հիւսիսեւորի մտաւորական այն ներկայացուցիչին, որ ապրեցաւ լեցուն կեանք մը, իրազգին, հայրենիքին և կուսակցութեանը համար, և շիջեցաւ հասուն տարիքի մէջ, իր դաւանելու ուն գոհգոհութեամբ և երկակայ:

Ան յաճախ ուղեց դուրս գալ ազգային ենդ սահմաններէն, սոցիալիստական քաղաքարարանութեան սերմերը փորձեց սերմանել նաև թուրք բանտարկութեան և երիտասարդութեան մէջ:

Հասաւ զնահատելի արդիւնքներու, ինքզինքը քաղաքականապէս վաճառելու գնով:

Հակառակ ամէն կարգի շարաւարկից տառապանքներու, Պոլիսէն Ատանա, Ատանայէն Անտիօք ու Հալէպ, ան մնաց պատենէի վրայ, հաւատարիմ մարտիկ փարմազի կուսակցութեան:

Յղաւ անվերապահ հաւատաւորներէն ներկայ խորհրդային Հայաստանի, զայն նկատելով իր կուսակցութեան ծրագրի իրականացումը և հայ ժողովուրդի վերականգնման միակ լատար:

Մէթր Ֆիրուզ Սանճաքեանի հանրային, կուսակցական և քաղաքական գործունէութեան մանրամասն վերադաստատումը թողելով՝ պաշտօն Հնչակեան պատմագիրին, իր գաղափարի ընկերներուն անունով՝ կը խնամարիմ անոր անթաւան յիշատակին առջև:

Միթարութիւն իր պարագաներուն:

Հանդիսւ իր յոգնատանջ աշխատանքին:— Ռ. ՏԻՐԱՐԱՆ

ԳԱՀԻՐԵԻ Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻ Փայլուն Պարահանդեսը «Մերիլին»ի Մէջ

Անցեալ Շաբաթ, 13 Նոյեմբեր, 1971, Հիւնդարային «Մերիլին» շքեղ զբոսարանին մէջ տեղի ունեցաւ Գաղափար Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպար Սարգսյան Սիւնիական կողմէ կազմակերպուած Պարահանդէսը, որ արձանագրուեց մեծ յաջողութեամբ Ընկալ Բարոյական, Ընկալ Բարոյական, Ընկալ Բարոյական մը:

Այս առթիւ հայ փափկասուն տիկնանքը ամէն շաբաթ թափած էր, իրենց ճոխ և արդիական զգեստներով զբոսը գերազանցեցին:

Նուպար Սարգսյան կատարած երաժշտական վերջին ներդրումները, առատ ըմպելի և ճաշացոյցներն ճոխ և համադրած ճաշերը, ներկայ հասարակութեան ուրախ տրամադրութիւնները աւելցուցած էին արդէն, երբ տեղի ունեցան վիճակահանութիւնները:

Մուտքի տոմսերու թիւերուն վրայ քաշուած ա. վիճակահանութեան պարգեւը Գահիրէ-Աթէնք օդանւագային երթուղարձի տոմս մը՝ տրամադրուած «Սիւնիական» ընկերութեան կողմէ, վիճակահանեցաւ Պր. Կարպիս Դէնիսեանին, իսկ բ. վիճակահանութեան առաջին պարգեւը, նոյնպէս օդանւագային տոմս մը՝ Գահիրէ-Աթէնք երթուղարձի, նոյն ընկերութեան կողմէ տրամադրուած՝ վիճակահանեցաւ Պր. Արքայան Սիմոնեանին: Այս բ. վիճակահանութեանը համար բազմաթիւ հայ թէ օտար անհատներ կամ հաստատութիւններ նուիրած էին թանկարժէք պարգեւներ՝ թուով 2.9.

40 հատ, որոնցմով բախտաւորեցան ներկայիս շատեր:

Այս առթիւ հրատարակուած՝ ծանուցման լայնածաւալ զրբոյժ մը, միութեան ապարդիւց ներկայան կարեւոր հասոյթ մը:

Գէս զիշարէն ետք, ներկաները հետաքրքրութեամբ և ժպիտով դիմեցին զրբոյժին՝ արեւելեան պարուէր Սոհր Զաքիի ելոյթները և կատարած մարմնական ճշուն և ուղիւն շարժումները, արեւելեան նուագախումբի մը առաջնորդութեամբ և լուսարձակի գոյնը գոյն լոյսերու տակ:

Նախքան վիճակահանութիւնը, Սիւնիական Ժաշան և զորոշեալ անհատներէն Պր. Յակոբ Էքսերեան, որ երկուշաբթի խօսնակի պաշտօնը ևս ստանձնած էր ուրիշ բազմաթիւ պաշտօններու կազմին, բարձրախօսէ յայտարարեց, որ վարչութեան որոշումով, Հ.Մ.Ը.Մ. Սիւնիական Շրջանայինի առեւտրային և Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի նախորդ շրջաններու երկարամիայ ատենակցութեան Պր. Յովհ. Դէնիսեան, կը հաշակուի Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի Պատուոյ Նախագահ: Այս յայտարարութիւնը ողջունեցաւ երկարատեւ ժափերով:

Կը տեղեկանանք, որ այս Գարահանգէսը՝ որուն յաջողութեան համար ախոյեան է զեր վարչութեան անէն մէջ անդամներ ընտանիքին անդամները, ինչպէս նաեւ միութեան բարեկամները որոշեցին շաշան խնայած, Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին ապահոված է նաեւ ներկայիս մեծ հասոյթ մը, որ պիտի ծառայէ հայ սփռոյն և հայ երրորդականութեան գերեզման:

Շնորհաւորելի են բոլոր անոնք՝ որոնք հոգեւոր և մարմնով նուիրուեցան այս ձեռնարկին յաջողութեանը: 2.9.

«ԱՐՄԵՆԱ ՀՐԱՊԱՐԱԿ» ՍՈՒԹԵՎԻՏԵՈՒՄԻ ՄԷՋ (Շարունակութիւն Ե. Էջէն)

Օսովուած եւ Արաբիայի եւ Սովետ. Հայաստան. քրօսակաւոր, սրտայայտ, Ազգային Բանակը Հրատարակութեանը ըր ստանալուց թուով թուով, աղաներն արարածով ալ այս արարողութեան պատու, սրբ կը սուգաւորեն Արաբիայի եւ Սովետական Հաստատար պետական քայլերդ: Կար:

Յուշակոթողի յանձնումի արարողութեանէն ետք, զայն ծածկող Ս. Հայաստանի դրօշը եղբորուցաւ «Արմենիա» Ազգային Վարժարանի տնօրէնութիւնին, որպէսզի զայն զետեղէ Վարժարանի շէնքին նակատը:

«Մարալիք» պարախումբին ելոյթը, հայկական տոնմային գոյն տուաւ իրարարութեանը ինքնութեան, ինչպէս Հ.Մ.Ը.Մ. Սիւնիական Գայլիկները, որոնք կարգապահութեան հսկեցին, և «Արմենիա» վարժարանին երկրորդական աշակերտութիւնը, որոնք իրենց կարգին պատուոյ դիրք գրաւեցին ազգային գոյք գործներուն առջեւ, որպէս վկայութիւն՝ Ուրուկուէյ և Հայ անկեղծ եղբայրակցութեան:

Ուրուկուէյի պատմութեան մէջ, Ազգային Բանակի Նուագախումբը, այս առթիւ, Ուրուկուէյի ազգային քայլերդէն ետք, առա-

ՄԱՍՈՒԼԻ ՕՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ (Շաբ. Գ. Էջէն)

անհրաժեշտութիւն դարձած են ժողովուրդին համար: Այսպիսի անհրաժեշտութեանը է մատնանշել այլ երկրներու մէջ:

Հայաստանի լրագրողներու աշխատանքը ոչ միայն գնահատուած է, այլև անոնցմէ յիսունը պարգեւատրուած են, ստանալով Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութեան վաստակաւոր ժողովուրդի պատուաւոր կոչում:

Զեկուցանողը զեկույցը եղբայրական է, հանրապետութեան ժողովուրդին համար կողմէ ջերմ շնորհակալութիւն յայտնելով Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմին:

Հայ մամուլին հայրենի աշխարհին մէջ այսքան կարճ ժամանակամիջոցին ձեռք բերած հրաշալի նուաճումը, փոքր տարածութիւնով երկրի մը մէջ և նոյնքան փոքրաթիւ ժողովրդով, չի փաստեր միթէ հայութեան՝ գրի և գրականութեան հանդէպ տաժած վառ սէրը:

Այս հարցումին պատասխանը թող ընթերցողը տայ:

ՍԻՐԱՊԱՐԻ

զին անգամ ըլլալով նուագից Ս. Հայաստանի հիմնը, եւ «Արմենիա» հրապարակին վրայ ծածանեցան երկու երկիրներուն քրօսակները:

ՆՈՒՊԱՐԻ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆՔԱՆՈՎ)
ՀԱՅԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ

Ողբ. Յոգի. Անթուան Գաս-մանեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Օր. Լիւսի Կերկեան կը նուիրէ 100 հ.դ.:

Ողբ. Գեորգի (Սօսնակ) Շամ-րեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն. Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալան 100
Նուպար Գալան 100
Զաւէն Գալան 100

«ԶԱՆԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒՐԵՆ

Տիկ. Սիրանոյ Յարութիւնեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զա-նակիր» կը նուիրէ իր եղբոր՝ Պր. Սուրէն Տիգրան Հաճարեանի (Երեւան):

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

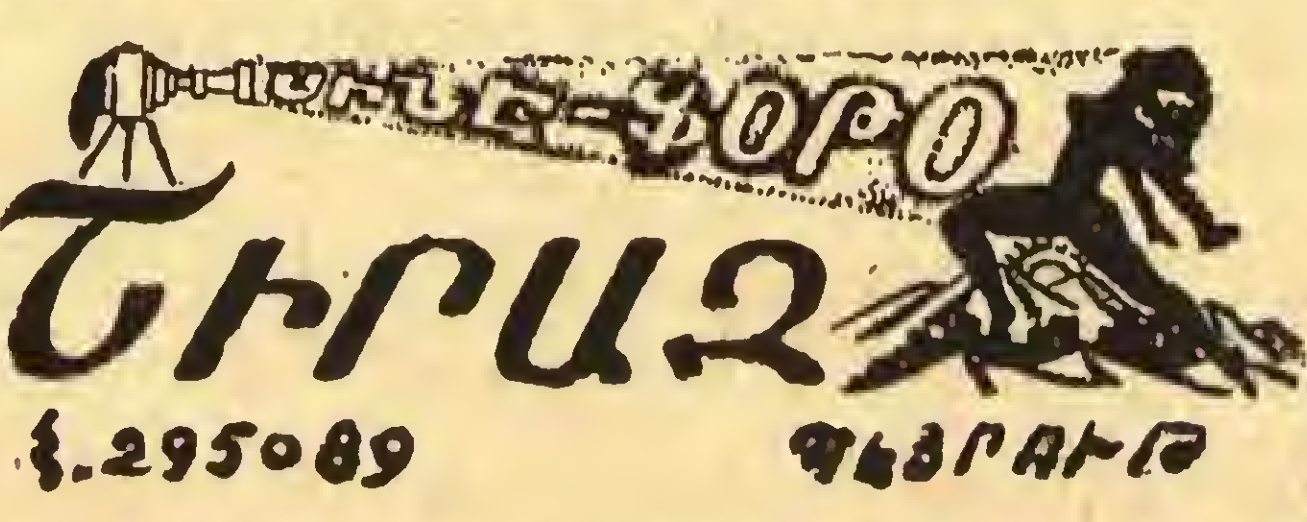
ՄԱՐԻ ԵՒ ԶՈՒՍՐԹ (Աղեր-սանդրիա).- Թղթատարութեան կողմէ թերթիս նամակատուի վերադարձուած է, ձեր կողմէ Միլանո (Իտալիա) ձեր մէկ հա-րազատին՝ Տէր և Տիկին Ժորժ Աստուրեանին հասցեագրուած «Զանակիր» թիւ 393 և 394 հա-մարները, որոնց հասցէն՝ ըստ նամակատան արձանագրութեան, սխալ է, քանի որ նշանակուած փողոցին վրայ թիւ 54 գոյու-թիւն չունի:

Կը խնդրուի հետեւաբար, որ ճշդէք ձեր ազգականին հասցէն՝ նախքան ուրիշ առաքումներ կա-տարելը:

Պր. Յ. Կ. ին (Գահիրէ).- Ձեր գրութեամբ կը տեղեկացնէ՝ թէ Կի-րակի օր, Ղաթի նորընթիւ Պատիւա-րին Գահակալութեան հանդիսու-թեան ընթացքին, պատկերասփիւռ մէջ նշանուած է ազգային երես-փոխան Պր. Արք. Պլեքսանեանը՝ հայ հայալոյսի ներկայացուցիչներու շարքին, եւ հարց կուտայ, թէ ան նախկին Գաղափարականի առեւտրային հանգամանքով եւ որ հրաւիր-ւած է:

Մենք թեւ պատկերասփիւռէն չնմանեցինք, եւ սակայն տեղեկա-ցանք, որ Պր. Արք. Պլեքսանեան, Կիրակի օր գացած է Ազգային Առաջնորդարան, թէ ինչ հանգա-մանով ան ներկայ գտնուած է Ղաթի Պատիւաւրի Գահակալութեան հանդիսութեան, մենք տեղեկ չենք, եւ սակայն չենք խորհիր, որ «այժմու կամ նախկին» ասեմայիս ըլլալը անհրաժեշտ է, որ ազգային երեսփոխան մը մաս կազմէ հա-մայնքի մը կողմէ կազմուած պա-տիւրակութեան մը:

Այսուհանդերձ, այս մասին յստիկ եւ մանրամասն կրնա՞ք տե-ղեկանալ, դիմելով Ազգային Ա-ռաջնորդարան՝ առ որ անկ է:

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻ, ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ

ՊԱՍԲԵԹ-ՊՈԼԻ Հ.Մ.Ը.Մ.-ԱԿԱՆ ՄԻՋՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Կիրակի, 21 Նոյեմբեր 1971, կ. Ե. Ժամը ճիշդ 6ին
Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻ ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ ՄԱՐԶԱԴԱՇԵՆ ՎՐԱՅ
ԳԱՀԻՐԵ ԸՆԴՊԻՄ ԱՂԵՔԱՆԴՐԻՈՅ (ԱՂԵՔԱՆԵՐ)
Երեկոյեան ժամը 7ին, մանչերու մրցում.

ԳԱՀԻՐԵ ԸՆԴՊԻՄ ԱՂԵՔԱՆԴՐԻՈՅ
ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԵՆ ԵՏՔ, ԽՐԱԽԱՆՔ ԵՒ ՊԱՐ
ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԱՄԲ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԻ ՆՈՒԱԳԱՌՈՒՄԻ

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ՀԱՇԿԵՐՈՅԹ - ԽՐԱԽԱՆՔ

Կողմակերպութեամբ
ՀԱՅ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱՍԻՐԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, Հ. Ա. Հ. ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՆԻ
ԵՒ ՀԱՅԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ
Տեղի կ'ունենայ

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971, կ. Ե. Ժամը 8.30ին
ՀԱՅԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻ ՄԷՋ
ՈՒՂԵՐՁ - ԲԱԺԱԿԱՃԱՌ
Գեղարուեստական ելոյթներ՝ մասնակցութեամբ տեղւոյս
արուեստագետներուն եւ սիրողներուն
Հրաւիրատու ստանալու համար դիմել՝ Հայկական Ընթեր-
ցարան ամէն երեկոյ ժամը 8-10, կամ հեռաձայնել թիւ 934908:

ՀԱՅԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆ ԳԱՀԻՐԵ

Այսօր, Հիմեաբթի 18 Նոյեմբեր 1971 կ. Ե. Ժամը 9ին
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՄԱՔՈՅԹ

- ա) Ուր և սխալը
Ընկեր ԱԻՏՏԻՍ ՄՈՎԱՍՏԵԱՆԻ կողմէ
- բ) Ընթերցում ազգային լուրերու
պատասխան ընկեր ԱՐԱ ԳԱՋԱՋԵԱՆԻ կողմէ
- գ) Ընկերային խաղեր
Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Հիմեաբթի, 25 Նոյեմբեր 1971, կ. Ե. Ժամը 9.15ին
ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻ
ԿԸ ԲԱՆԱԾՈՒՄԸ

հիւրաբար Բաղաւ ԳՏՆՈՒՄԸ
ՏԻԿԻՆ ԶՈՒՍՐԹ ԳԱԼՍԵԱՆ
ԵՐԵՒԱՆԻ ՌԱՏԻՈ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐՈՒ
ԱՐԱՔԵՐԵՆԻ ԲԱԺՆԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒՇԻ
ՆԻԻԹ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ

«Սփիւռփախայ Կնոջ Պարտականու-
թիւնները՝ Հանդէպ Մայր Հայրենիքին»
Միւրալիք հրաւէր բողոքին

ՅՈԳՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՆԴԻՍՏԸ (Շարունակութիւն Գ. Էջէն)

Ռուսո, հասկացած ըլլալով որ շար-
ժուը անհրաժեշտ տարր մըն է
ստեղծագործման համար և ըսած
է. «Շարժման մէջ կայ բան մը, որ
կ'ազդէ և կ'օգտուի մտածողու-
թիւնը Գործուն հանգիստը մեծ
գեր կը խաղայ յոգնութիւնը վե-
րացնելու մէջ, աշխատանքի ուժը
վերակազմելու համար: Մտադրա-
ղումներուն կամ զբաղումներու
փոփոխութիւնն ալ գործուն հա-
ղիստի շատ լաւ միջոց մըն է:
Միջէլ Անեկո, իտալացի մեծ

քաղաքագործը, պատրաստ էր
ձգէր ձեռքէն ուստանալու կը գրէր
Իսկ Տանթէ փոխ ի փոխ կը գրէր,
ու կը նկարէր:

Մտաւոր աշխատողներու կը
յանձնարարուի մասնաւորապէս
աշխատանքէ յետոյ բացողեայ
շարժում: Հանգիստն ու աշխա-
տանքի կարողութեան վերակազ-
մութիւնը կ'իրագործուի աւելի
գիւրջն ու աւելի արագ՝ բնու-
թեան բուժիչ ուժերուն շնորհիւ
(արեւ, մաքուր օդ, պաղ և վճիտ
ջուր):

Գործուն հանգիստի մէկ ուրիշ
ձեւն է նաեւ ֆիզիքական մարզա-
քը, անհատական մարմնամարզի
ձեւով, բաց օդի մէջ, նոյնպէս
պայտները, զբոսաշրջութիւնը:
Բարձր աստիճան կը հանգստացնեն
ջղային դրութիւնը, կը գերադ-
նեն մարմնին չիւթափոխակա-
նութիւնը, կ'արագացնեն արեան
շրջանը և նմանապէս շնչառական
շարժումները: Գետք է խուսափի
գեղեղէ (վիթալիտիւնը, կլիթոնը և
այլն): Հանգիստը լաւագոյն մի-
ջոցն է մարմնի վերակազմութեան
համար:

606 ՅՈԳՐ. Ե. ՅՈՒԿՈՒԹ

Կ. Ե. Ժամը 9.15ին

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԻՖԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ٢٤٤٣ - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سريديان (بالإيمان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱՆԻ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍՍՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍԻԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 404 — ՀԻՆԿԵՐԱԹԻ 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՐ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد ٤٠٤ - الخميس ٢٥ نوفمبر ١٩٧١

ՆԱԽԱՅԱՐԱՐՈՒՄ ԿԸ ԶԱՐԴՈՒՆԱԿԵ ՅԱՄԱՌԻԼ ԵՒ ՈՒՇԱՑՆԵԼ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼԵԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Մէկ քանի օր առաջ, Աստ-
ղիկ թրա Փրէս Գործակալութիւ-
նը տուալ յատկանշական հաղոր-
դագրութիւն մը, ըստ որում Իս-
րայէլ կը շարունակէ Սինայի
մէջ իր բանակին դիրքերը զօ-
րացնել և ոչ մէկ նպատակ ունի
Սուէզի ջրանցքէն քաշուելու:

Միջերկրականի և Սինայի ծոցին
միջեւ բարձրացած աւազէ
պատկերները մը մէջ-կը հզօր
պիկան Գործակալութիւնը 150
ամրութիւններ կառուցում են,
ուրիշ թանքերը կրնան կրակ
բանալ, եւլն:

Յատկանշական է ոչ միայն
այս հաղորդագրութեան բովան-
դակութիւնը՝ այլեւ անոր երեւոյ-
թաւուն պահը: Այս վերջին ժա-
մանակները, ամերիկեան բարդ-
չութիւնը հիգ չի խնայել, այն
տպաւորութիւնը տալու համար՝
որ Ուաշինկթընի դիւանագիտու-
թիւնը, Մերձավոր-Արեւելքի մէջ
սկսած է արդիւնք տալ եւ թէ
Սուէզի ջրանցքին վրայ նաւա-
կութեան բացումը մօտաւորա-
մէջ: Այլ խօսքով, մինչ ամերիկե-
ան դիւանագիտութիւնը որպէս
«անկողմնակալ միջնորդ» մը կը
ներկայանայ յայտ արաքական
կարծիքին, միւս կողմէ Թեւ Ա-
ւիւ բաց է ի բաց ծայրայնդու-
թիւն ցոյց կուտայ:

Նորեք, վարչապետ Կոլտա
Մէյր լրբօրէն յայտարարեց,
թէ Երուսաղէմի կցումը դատա-
պարտող Ապահովութեան Խոր-
հուրդի որոշումը՝ «գործէր բա-
րոյական ամէն հիմքէն»: Դեռ ա-
ւելին, ան վճռականօրէն յայ-
տարարեց, թէ երբեք թոյլ պիտի
չտրուէր: Եզրապարտի զինեալ ու-
ժերուն կրկին Սինայի վերա-
դառնալ:

Դժուար է հաւատալ, որ իս-
րայէլացի ծայրայնացիները, յան-
դգին նման գրգռիչ զեւր մը
ընել Ուաշինկթընի նկատմամբ:
Ահա թէ ինչու բազմաթիւ դէտեր
այն կարծիքէն են, թէ այս պա-
րագային մէջ հարցը կը կայանայ
իւրաքանչիւրին իրեն յատուկ
դերի բաժանման մէջ, նոյն նպա-
տակին հասնելու համար՝ տար-
բեր գործելակերպեր վարելու
մէջ: Ուաշինկթընի կարծեցեալ
միջնորդութեան նախաձեռնու-
թիւններն ու միջոցները, որոնք
կը կատարուին առանց խորհրդ-
դակցութիւն ունենալու Վաշին-
կթի Խորհուրդի միւս ան-
դամ պետութեան հետ, իրակա-
նին մէջ սահմանուած են քողար-
կելու խորաշէն և անոր թիկուն-
քը եղող իմպերիալիստական մո-
նօփունքուն նուաճողական փլան-
ները:

Անոր մէկ պերճախօս ապա-
ցոյցն է նաեւ՝ ծաւալուն գործու-
նէութիւնը ամերիկեան բոնկը-
սէն ներս Իսրայէլի կողմնակից-
ներուն, որոնք նոր գէնքեր և
«Ֆենթրմաներ կը պահանջեն Իս-
րայէլին համար»:

Այս ամբողջ գրգռիչ խառ-
նաշփոթութիւնը, բացայայտ հա-
կասութեան մէջ է ամերիկեան
դիւանագիտութեան Մերձավոր
Արեւելքի մէջ ցուցադրական
ձեռնարկներուն հետ և քնաւ չի
նպաստեր արաք - իսրայէլեան
թշնամութեան կարգադրութեան:

Միակ միջոցը կը կայանայ,
նախադրական ինքնուր չկանգ-
նիլը՝ Ապահովութեան Խոր-
հուրդի որոշման գործադրու-
թեան դրուելու ատեն: Մերձավոր
Արեւելքի մէջ մնալուն խաղա-
ղութիւն մը կը հաստատուի, երբ
իսրայէլեան զօրքերը պարպեն
արաքական բռնադրուելու դոդ-
քը և պաղեստինցի ժողովուրդը
իր օրինական իրաւունքներուն
տիրանայ:

Ն. Գ.

ԶԱՅԱԿԻՐԻ
ՅԱԶՈՐԻ ԹԻԻԸ ՆՈՒԻՐՈՒՄ
ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ
ՍՈՎԵՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
51ԴԳ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅԱԿԵԱՆ ՎԵՐԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԵՆ՝ ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆԻ ՄԱՅԸ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խոր ցաւով կը տեղեկանանք, որ Ս. Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան
Պուլկարիոյ օրհանի վերեւան անդամներէն, հասարակական գործիչ եւ
մեծ հայրենասէր՝

ՈՂԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ

Խոր ծեռութեան մահացած է Սոփիայի մէջ, Եւրաք, 6 Նոյեմբեր 1971,
սուգի մահելով ոչ միայն իր բնակեցեան հարազատները, գաղափարի
իր բնկերները, այլեւ Պուլկարիոյ, Հայրենիքի եւ արտասահմանի մէջ
իր բազմաթիւ բարեկամները:

Թաղման կարգն ու յուղարկանքները կատարուած են Կիրակի,
7 Նոյեմբեր 1971, կ. Ե. ժամը 2ից, յուղարկաւորներու հոծ բազմու-
թեան մը ներկայութեան:

Ներկեցեցեան արարողութեանց աւարտին, Սոփիայի Հովիւ Արմ.
Տ. Մեսրոպ Բահանայ խօսած է իմաստալից դամբանական մը, վեր առ-
նելով ողբացեալ բնկերից հասարակական, հայրենասիրական եւ գա-
ղափարական գործերով ի կեանքէն արժէք ու նշանակութիւնը:

Այս տխուր առթիւ, «Հաւակիր» իր գգածուած ցաւակցութիւն
ները կը յայտնէ ողբացեալին այլ ինչ: Ընկերուէի վերին Պոսթանճեա-
նին, զաւկին՝ Տէր և Տիկին Ժիրայր Պոսթանճեանին, հարսին ու
թոռներուն, ընտանեկան սգակիր բոլոր պարագաներուն, ինչպէս նաեւ
Պուլկարիոյ մեր գաղափարի բոլոր սգակիր ընկերներուն:

ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏԵ «Խաղաղութիւն կարելի չէ առանց որ Իսրայէլ ամբողջական կերպով ետ փառուի գրաւուած հողերէն»

Նախագահը մանրամասնօրէն պարզեց Եզրայոսի կեցումները, այժմու կացութեան
վերջին զարգացումներուն լոյսին տակ

Եզրայոսի ճախագահ Անուար
էլ Սատար, Երեւաքի, 23 Նոյեմ-
բեր 1971, Երեւոյեան, Գահիրէի
«Հիլլըն» պանդոկին մէջ խորհրդ-
դաժողով մը ունեցաւ՝ Ափրիկեան
Միութեան Կազմակերպութեան
կողմէ չորս «բնասուն»ներու
յանձնարարութիւն անդամներուն հետ:
Այս չորսերու պահանջած պետու-
թեանց Արաքին Դորձոց ճախա-
րարները ներկայ գտնուեցան այս
հաւաքոյթին:

Եզրայոսի կողմէ ալ ներկայ
եղան պալ. Մանուէլ Ռիաս (փոխ-
վարչապետ եւ արաքի գործող
ճախարար) եւ Համեդ Բաւայիլ
(Համ. ճախագահի խորհրդակցան):

Այս խորհրդաժողովին ըն-
թացքին, ճախագահ Անուար էլ Սա-
տար մանրամասնօրէն պարզեց
Եզրայոսի կեցումները՝ կացու-
թեան վերջին զարգացման լոյ-
սին տակ, ըսաւ, թէ խաղաղու-
թիւն կարելի չէ առանց որ Իսրա-
իլ ամբողջականօրէն ետ փառուի
գրաւեալ հողերէն:

Պր. Մանուէլ Ռիաս, ափրիկե-
ան 4 երկրներուն արաքի գոր-
ծող ճախարարներուն հետ ունեցած
մէկ ժամուան հանդիպումէն ետ,
յայտարարեց, որ Ափրիկեան Յանձ-
նարարը ոչ մէկ առաջարկութիւն
ներկայացուցած էր, այլ միայն

հարցաւոր մը, Ապահովութեան
Խորհուրդի 22 Նոյեմբեր 1967ի
որոշումին տրամադրութեանց գոր-
ծադրութեան մասին՝ երկու կող-
մերուն տեսակետները ունենալու
համար:

Պր. Ռիաս ըսաւ, որ Եզրայ-
ոսի կողմը անմիջապէս պիտի
սկսի այս հարցաւորին իր պա-

տախտան պատրաստելու եւ պիտի
յանձնէ Յանձնարարութիւնը՝ երբ
նախաւոր ըլլայ, այլապէս Եզրայ-
ոսի պատախտանը Տաքար պիտի
ուղարկուի, ուր, Յանձնարարութիւնը
պիտի ժամանէ՝ Թէ Աւիւ կատա-
րելիք իր այցէն ետ, Ափրիկեան
Նախագահներուն հետ հեղեկացելու՝
իրենց դիմումներուն արդիւնքները:

ՏՈՒՐ. ՀԱԹԷՄ ՄՈՍԿՈՒՄ ՄԵԿՆԵՑԱԻ

Եզրայոսի փոխ-վարչապետ
եւ Մեակոյթի ու Տեղեկատվութեան
ճախարար Տոք. Ապիլ Գաքեր
Հաքեմ, մէկ շաբաթուան այցի մը
համար մեկնեցաւ Մ. Միութիւն եւ
Երեւաքի, 23 Նոյեմբերին Մոս-
կու ժամանեց, ուր վրեժը դի-
մաւորեցին սովեթ. պատգամական
անձնակազմի անդամները:

Գահիրէէն իր մեկնումին պա-
հուն, ճախարար յայտարարեց, որ
իր այցելութեան նպատակն է Մ.
Միութեան եւ Եզրայոսի միջեւ
մեակութեան համաձայնութիւն մը
ստորագրել՝ երկու երկրներուն
միջեւ յարաբերութիւնները ամ-
բայեղելու ձգտող:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Առ ի գիտութիւն մեր յարգող հասարակութեան կը տե-
ղեկացնենք, թէ Մայր Հայրենիքի Պետական Տօնին Յիգ
տարեդարձին առթիւ, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորի, Ե-
կեղեցիին մէջ, Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971, ի ժամ Ս. Պա-
տարազի տեղի պիտի ունենայ Գործարանական Աղօթք:

Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտ՝ ժամը 7.30ին
Ս. Գաւարաք » » 9ին
Գործարանական Աղօթք » » 10ին

Կը հրաւիրենք մեր հաւատացեալ ժողովուրդը ներկայ
գտնուել յայն արարողութիւններուն, աղօթելու համար որ
Տէրը միշտ անսասան պահէ Մայր Հայրենիքը և հայ ժողո-
վուրդը: ԴԻԻԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՆԴԻՍԱԻՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

51-ՐԳ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ՀԱՇՎԵՐՈՅԹ - ԽՐԱԽՈՒՄ

Կազմակերպութեամբ

ՀԱՅ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱՍԻՐԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, Հ. Ա. Հ. ԿՈՎԱՆԵԱՆ ՍՐԱՇԻ

ԵՒ ՀԱՅԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐՈՒ

Տեղի կ'ունենայ

Կիրակի, 23 Նոյեմբեր 1971, կ. Ե. ժամը 8.30ին

ՀԱՅԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

ՈՒՂԵՐՁ - ԲԱԺԱԿԱՆԱՐ

Գեղարուեստական ելոյթներ՝ մասնակցութեամբ տեղւոյ
արուեստահներուն եւ սիրողներուն

Հրաւիրատուն ստանալու համար դիմել՝ Հայկական Ընթեր-
ցարան ամէն երեկոյ ժամը 8-10, կամ հեռաձայնի թիւ 934908:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿԵՆՏՐԱԼ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ

ԱՏԻՍ ՀԱՐՄԱՆՏԵԱՆ ԿԸ ՀՄՍՅԷ ԱՄԵՐԻԿԱՆԱԿԱՆ

ԱՏԻՍ ՀԱՐՄԱՆՏԵԱՆ
ՆԻՆ ԵՆՐԻԿ ԴԵՅ՝ իր
ԵՂՈՅԻ ԸՆԹԱՑԳԻՆ

Այս վերջին երեք տարիներու ընթացքին արագորէն բարձրացող լիբանանահայ աստղը՝ Ժողովրդական երգիչ Ատիս Հարմանտեան, դուրս գալով լիբանանի սահմաններէն, իր ժողովրդականութիւնը աւելցուցած էր՝ Իրանի Թուրքիոյ, Եգիպտոս-

տեմբեր, և նոյն օրը երեկոյեան «Դաւութեան» հանդիսարանին մէջ տուաւ ԱՄՆի մէջ իր առաջին համերգը:

Սրանք, ուր միայն 800 հոգի կարելի է ընդունել, այս առթիւ լեցուցած էին 1000է աւելի հայ երգի սիրահարներ, որոնց մեծ մասը հարկադրուեցաւ ոտքի մնալ ներանցքներուն մէջ: Առանց չափազանցելու կարելի է ըսել, որ նման երեկոյթ ցարդ միայն արձանագրուեցաւ Հայաստանի արուեստագէտներուն՝ օրերս տուած համերգին առթիւ:

Յաջորդ օրը, Կիրակի 24 Հոկտեմբեր 1971, Ատիս և իր խումբը մեկնեցան Գալիֆորնիա, և Լոս Անճելըսի «Փաստենա Սիվիլ» հանդիսարանին մէջ՝ 2500 երաժշտասէրներու ներկայութեան, լիբանանահայ երգիչը կատարեց 24 ժողովրդական երգերէ բաղկացած ճոխ յայտագիր մը, արդիական ու ինքնուրույն հարմարեցուած:

Ամերիկահայերը Ատիսը կը նկատեն հայ «Թոմ Զոնս»ը:

Հարմանտեան և իր խումբը յաջորդաբար և նոյն խանդավառութիւնը պահպանելով, Ելոյթներ ունեցան Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու զանազան քաղաքներու մէջ:

Այսպէս, 29 Հոկտեմբերին՝ Սան Ֆրանսիսկոյի մէջ, 5 Նոյեմբերին՝ Ֆրեզնոյի մէջ, 6 և 7 Նոյեմբերին՝ Կրիլին Լոս Անճելըսի մէջ, ապա անցնելով դէպի արեւելեան կողմը, Նոյեմբեր 12ին Շրգակոյի մէջ, Նոյեմբեր 19ին Պոսթըրի մէջ, 20 Նոյեմբերին Փրո-վիտանսի մէջ և 21 Նոյեմբերին Ֆիլադելֆիոյ մէջ:

Ատիս Հարմանտեանի հրաժեշտի համերգը տեղի ունեցաւ Կրիլին Նիւ Եորքի մէջ, այս անգամ «Ալիս Թիւլլի» սրահին մէջ,

Տե՛ր և Տիկ. Ատիս
Հարմանտեան, Տե՛ր
և Տիկ. Ժագ Գոն-
եսան և Նիւ-Եորքի
Հ.Բ.Լ.Մ.ի «Անդրա-
նիկ» երգի պարի
խումբի պարու-
սոյց՝ Սաթգիս Բաս-
գալեան:

(Լուսանկարներ՝
ԿԱՐՊԻՍ
ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ)

գիւլի մէջ, ու արժանացաւ Թո-ղովրդական խանդավառութեան: Այս շրջապտոյտէն ետք, Ատիս Պէյրութ վերադարձաւ՝ կրկին մեկնելու համար, այս անգամ իր նուագախումբին ընկերակցութեամբ, դէպի Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, ըստ պայմանագրութեան մը Ելոյթ ունեցաւ ռազմաթիւ հայաշատ քաղաքներու մէջ:

Այս ուղեւորութեան, Հարմանտեանի կ'ընկերակցէր ծանօթ Լիբանանահայ դաշնակահար և ժողովրդական երգերգչուհի Երազմա Գոնեսան, ինչպէս նաեւ չորս հոգիներ իր նուագախումբը:

Ատիս Նիւ Եորք ժամանեց իր խումբով Շաբաթ, 23 Հոկ-

տեմբեր տոմսերը՝ լաւելի քան 1000, համերգէն տասն օրեր առաջ արդէն ամբողջութեամբ սպառած էին:

Այս առթիւ կ'արժէ յիշատակել նաեւ, որ 23 Հոկտեմբերին՝ Նիւ Եորքի մէջ տրուած առաջին համերգին աւարտին, Նիւ Եորքի մեր պաշտօնակից «Տե՛ր Արմինեան Ռիփորթը» անդիմադրելի շարժումներով հրատարակել և խմբագիր Պր. Նոյաբոյ Գ. Պո-ղոսեան, ի պատիւ հայ երգիչին և իրեն ընկերացող նուագախումբի անդամներուն՝ Ժագ Գոնեսանի, Սամի (Թմբակահար), Կի-թառիստներ Վահէի և Վիգէնի, ճաշկերոյթ մը սարքեց «Տարտա-նել» հայկական ճաշարանին մէջ և որուն հրաւիրուած էին 70 հոգի:

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՏՈՒՄ

ԱՇՈՏ ՊԱՊԱՆԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒՄ

ՍՍՀՄ Գերագոյն Սովետի
Նախագահութեան 15 Սեպտեմ-
բեր հրամանագրով՝ Սովետա-

ԱՇՈՏ ՊԱՊԱՆԵԱՆ

կան գրականութեան ասպարէ-զին մէջ ունեցած վաստակի և ծննդեան վաթսուներեակի կա-պակցութեամբ, գրող Աշոտ Պա-նոսի Պապանեանը պարգևատր-ւած է «Պատուոյ Նշան» շքանշանով:

«Ջախակի» ջերմօրէն կը օր-նոհաւորէ իր սիրելի բարեկամը:

ՌՈՒՄԱՆԵՆ

ԱՅՏԱ ԿԱՐՃԱՐԵԱՆ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ ՊՈՒՐԵՆԻ ՌԱՏԻՈՅԷՆ

Ռուսահայ երիտասարդ դաւանակահարուհի Այսա Կարճա-րեան-Ժամկոչեան, Ելոյթ ունեցաւ ՊուրեՆի ռատիոկայանէն: Յայտագիրն մէջ ունեցաւ իր հետեւեալ կոմպոզիցիան:

Մոցարտ-Ֆանիբիլի ռե միսե-օր, Պերիոդիկ-Սոնատա Ֆա մաժօր, Էնեմսո-Փալմա - սուլիա օփուս, Մուսորկիսի - Վալսի դիւետ, Քապալեվսկի - Վարիստոններ ռե մաժօր:

Այս շրջապտոյտի ընթացքին, Ատիս Հարմանտեանի և Ժագ Գոնեսանի ծայնապնակներէն մեծ թիւ մը սպառեցաւ Միացեալ Նահանգներու մէջ և նոր մեծ ապրանքներ ևս կատարուեցան:

Այս երկար և խանդավառ շրջապտոյտը, կը յուսանք, որ բարոյական մեծ յաղթանակի կողքին՝ Ատիս Հարմանտեանի և իր խումբին ապահովեց նաեւ նիւթական շոշափելի արդիւնք մը:

Կը շնորհաւորեն լիբանանահայ ժողովրդական երգիչը և կը մաղթենք, որ անոր աստղը տակաւին երկար ժամանակ փայ-լի երկրագունդիս զանազան երկ-նակամարներուն տակ:

Այս առթիւ խմբագրութիւնս հրապարակաւ իր շնորհակալու-թիւնները կը յայտնէ նաեւ՝ ամե-րիկահայ ծանօթ լուսանկարիչ և թղթակից Պր. Կարպիս Պօղոսեանին, որ ամէն առթիւ և սի-րայօժար, խմբագրութեան կը հասցէագրէ ամերիկահայութեան ծոցին մէջ տեղի ունեցած նշա-նակելի իրադարձութիւններուն նկարներն ու նկարագրականները:

ԲՆԱԿԻՑ

ԱՄԻՐԱՅԵԱՆ ԿՏԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ ողբացեալ Տիկին Էմմէ Ամիրայեանի կողմէ, իր ողջութեան, Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանին ըրած կտակին հետեւանքով, ողբացեալին բնակարանին բոլոր գոյքերն ու իրերը՝ որոնք Ազգային Առաջնորդարանէն փո-փառուած էին Ալի Հոսնիի անուրդի սրահը, Ուրբաթ 12, Շա-բաթ 13 և Կիրակի 14 Նոյեմբեր 1971, հրապարակային աճուրդով վաճառուած են և ապահոված՝ 4270 Եգ. Ոսկիի զուտ գու-մար մը:

Այս գումարին վրայ աւելցուելով ողբ. Էմմէ Ամիրայեանի դրամատան հաշիւը՝ շուրջ 700 Եգ. Ոսկի, որ ատենին արդէն մուտք եղած էր Առաջնորդարանի սնտուկին մէջ, ազգայն եղած Ամիրայեան կտակին ընդհ. գումարը կը հասնի շուրջ 5000 Եգ. Ոսկի:

Վստահ ենք, որ Ազգ. Իշխանութիւնը ի մօտոյ պաշտօնապէս «Ազգային Բարերարներ» պիտի հռչակէ ողբացեալներ՝ Տէր և Տի-կին Յարութիւն և Էմմէ Ամիրայեանները և ըստ այնմ պիտի յար-գէ անոնց յիշատակը:

ՍՈՒՐԻՆ

Հ.Մ.Մ.-Ի ՅԻՄՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԵՋ

Մարզական և մշակութային հայ մեծ կազմակերպութիւն՝ Հ.Մ.Մ.-ի յիսնամեակը այս օրի ամե-նուրեք կը սօսուի մեծ խանդավա-ռութեամբ, սկսեալ Մայր Հայրե-

նիքէն մինչեւ հեռաւոր Ամերիկա-ները:

Այս պատմական առիթով, Հ.Մ.Մ.-ի Դամասկոսի արանց և կանանց մասնաճիւղերը, մեծ ձառ-կերոյթ-Պարահանդէսով կազմա-կերպեցին Շաբաթ, 20 Նոյեմբե-րին, սեղոյն Գլխաւոր Թիւրքի (Նաօի Էլ Շարֆ) մէջ, մասնակցու-թեամբ Լիբանանահայ սիրուած երգիչ Վարդէլառ Անթոնեանի և իր «Լոս Ամորէս» նուագախումբին:

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Թերթի բարեկամներէն և ծանօթ ազգային Պր. Խաչիկ Բիւս-եան, վերաբուծական գործողու-թեան մը ենթարկուած է, որ ան-ցած է յաջող:

Այս առիւ խմբագրութիւնս շուսափոյր և կատարեալ ապա-փիւնով կը մաղթէ իրեն:

Նոյեմբ, Թերթի բարեկամ Պր. Արթուր Սարգսեան, Երեւաթի, 16 Նոյեմբերին, Գահիրէի Իսալա-կան հիւանդանոցին մէջ ենթա-կուեցաւ վիրաբուժական յաջող գործողութեան մը և այժմ ապա-փիւնով Երեւան մը կը բոլորէ:

Կը մաղթենք շուսափոյր և կատարեալ ապահովութեամբ մեր երի-տասարդ բարեկամին:

ԳՈՒՊԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

(ԹՈՒՌԻՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿ)

Մեքսիկայի, Չիլիի, Սան-թոմէ-Պրինսիպի, Փորթ-Րիկոյի և Կուբայի ընդմէջ բազմած է կողորդիչներն ու հայ Գուպան: Անթիլիան արիւթիկը գոյսի մեծա-գոյն և ամենահարուստ հողատան է, մօտ ինը միլիոն բնակչու-թեամբ: Օրէնքը և գրութիւնը ըն-կերկարական է և պաշտօնական բարբառը՝ Սերվանթէսի ճկուն լե-զուն, Երկիրը ճիշդ ու շատ չիւ-նայեր ճարտարապետական բարձունքներու հասնելու համար:

Երկրին գլխաւոր արտադրու-թիւնը շաքարն է: Հարիւր յիսուն շաքարեղէնի գործարաններ կա-ղան եղէք, արտադրելով տարե-կան 75-8 միլիոն թոննա շա-քար:

Գուպա կ'արտադրէ նաեւ ծը-խախտ, օղի և սոճոն ի միջի այլոց: Անթիլիան ծովուն այս մարգարիտին տարածութիւնն է հարիւր քառ հազար քառակուսի քիլոմէթր: Կլիման՝ զարուն, ամառ, աշուն և Մեր հասկացողութեամբ ձմեռ գոյութիւն չունի: Կղզին ունի վեց նահանգներ: Մայրա-քաղաքն է Կուպուա-Էլ Նուա, երկու միլիոն բնակչութեամբ:

Հայեր Գուպա հաստատուած են 1923-ին ի վեր: Առաջին բնա-կիչն է եղած գործարանատէր Միլոն Զոնիկեան, Գրէյֆֆի: Մինչև 1933, Գուպա իր ծոցին մէջ կը հաշուէր մօտ երեք հազար հինգ հարիւր հայորդիներ, Արեւ-մուտեան Հայաստանի զանազան դաւանանքներն ընդառնալով:

Փութով կազմուեցան և մար-մին առին Հայրենակցական միու-թիւններ, կուսակցութիւններ և համագործակցային ծանօնախումբ: Ազգային փառք իրական դերին մէջ էր: Բացուեցան դպրոցներ՝ Հավանա և Թունաս: Տեղակա-րուեցան, հանդիսներ և Թատր-րական ներկայացումներ իրար յաջորդեցին մինչև 1956, Նոյն իսկ յաջողեցաւ Թերթ հրատարա-կել, մամուլ, տառ ու տպիւր ա-պրարելով Վիեննայէն: Սակայն, յոյսերն ու ծրագիրները իրարու չհասան: Տարեբային գաղթը դէպի Ուաշինկթընի երկիրը, ջուրը ձգեց ամէն ակնկալութիւնները՝ այս օտար, հիւրընկալ այլ լպրծուն ա-փերուն վրայ:

(Շաբ. տես. էջ 4)

ՄՐՏԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ԲԺՇԿԻ ՕՐԱԳՐԻՑ)

ՓՐՈՑ. ԶԱԽԵՆ ՏՈՒՄԱՆՅԱՆ

Իմ ընկերոջ մայրն էր մահացել, Այնքան էլ մեծ չէր. ընդամենը 56 տարեկան: Մահն էլ անբնական էր եղել: Զի՞հաս է, ունեւորեալ զանգեցեալ տղայի կողմից, մի քանի անգամ էլ եղել էր մեր հիւանդանոցում, բուժուի էր տեսել, բայց այնուամենայնիւ, բժշկական իմաստով մահը խիստ անկեղծ էր:

Գերեզմանատանը անցկացաւ իմ վիճակը: Եւ տեղի ունեցաւ, Լաց, ողբ: Վիճառ տաւ մեծ էր:

Գերեզմանատանից յետոյ նորից տուն: Մեծ տեղանք: Այդու եւ ցաւակցութեան բաժանեալ: Ոմանք ձեռնակն են մասնակցում, ոմանք՝ հայկական սեղանի բոլոր օրհններով:

Իմ ուսուցիչները գրաւում է մի ծեր կին, սեւեր հագած, սպիտակ մազերով, սեղանի մօտ բազկաթոռի վրայ նստած: Նա մեր խօսում էր, մեր լուում, մեր լաց էր լինում, մեր լուում խօսողներին:

Իմ ուսուցիչներն էին: Գրաւում է մի ծեր կին, սեւեր հագած, սպիտակ մազերով, սեղանի մօտ բազկաթոռի վրայ նստած: Նա մեր խօսում էր, մեր լուում, մեր լաց էր լինում, մեր լուում խօսողներին:

Ինձ համար անհասկանալի էր: Շատ բարի կերպարանով մի ծեր կին էր: Նա յիշեցնում էր իմ մեծ մօրը:

Խեղճ կինը չգիտէի ինչ անել: Նա զգում էր հայեացքների հարումը եւ ամեն կերպ ձգտում էր խուսափել: Ինձ բուժում է, որ ձեռքերն էր, որ խոր ծերուկ է, ուղեղը լաւ չի գործում եւ լաւ չի հասկանում ոչ եղբայրներն էր ոչ էլ այդ սեղանի իմաստը:

Իմ հետաքրքրութիւնը գաղափարական հասաւ, երբ սեղանակիցներից մէկը բաժակ վերցրեց, մի քանի ցաւակցական խօսք տեսնելու փոխարէն բարձրացնելով խօսքեր ուղղեց ծեր կնոջը:

— Նրա կեանքի մնացած օրերը ձեզ լինին:

Այդ խօսքերը տաւ տարօրինակ հնչեցոյթ իմ ականջին: Նախ, նրանք մի տեսակ հեղինակեալ երանգով արտասանուեցին: Երկրորդ, անհասկանալի էր, այդքան մեծ տարբերութիւն կ'ընդունէր ցանկանում եւ մահացողի կեանքի մնացած օրերը, Ընդհանրապէս նման խօսքեր ասում են մահացողի երեսօտացի հարազատներին: Ինչու՞ այդ ծեր կնոջը պիտի ուղղուէին այդ միջոցառական բարեմալութիւնները:

Ո՞վ էր այդ կինը: Հարցրեցի մօտ նստած մի մարդու: Նա զարմացած ինձ նայեց եւ ասեց.

— Ի՞նչ է, չգիտեմ: Այդ պառնաբանութեան մայրն է: 90 տարեկան է: Փոխանակ ինքը մահացած է, իր աղջիկը մահացաւ: Ո՞ւմ է պէտք նրա աղբիւր:

Սա նոր հասկացալ հայեացքների իմաստը:

Զարմանալի է մարդ արարածը, ուզում է բնութեան օրհնների մէջ իր ցանկացած հերքականութիւնը մտնել:

Ինչու՞ էր մեղաւոր կինը: Զի՞հաս էր ծեր, մեծացել, դաստիարակել իր աղջկան: Ո՞վ այդքան կարող էր անել մեծ վիշտ ունենալ, քան այդ կինը, այդ խեղճ մայրը: Մի՞թէ մարդիկ, որոնք սոցիալական օրհնները սրբութեամբ էին պահպանում, չէին հասկանում այդ:

«ԳԺՈՒԹԵՆ ԳԵՊԻ ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐԸ»

Խմբագրութիւնը վերջերս Գանասայէն ստացաւ նամակ մը՝ «Հագորհ Սիւրբերթս օֆ Գանասա» ընկերութեան տնօրէնութեան, եւ ներկայեալ ծանօթութիւնները՝ այդ ընկերութեան նախագահութեան նախագահին մասին: Այս ծառայութեան ներքին կը կազմէ Հայկական եղբայրները: Ստորեւ կու տանք համառոտ տեղեկութիւններ այդ ծառայութեան մասին:

Այս է նաեւ «Հագորհ Սիւրբերթս օֆ Գանասա» ընկերութեան ծրագրած ծառայութիւնը, որ պիտի ներկայացնէ 1914-15-ին թուրքիոյ մէջ նահատակուած մեղադարձ միլիոն հայերուն ջարդը եւ պիտի նուիրուի անոնց յիշատակին:

Ծառայութիւնը արտագրութեան տարբեր հանգրուաններէն ամենագլխաւորը՝ առաջինը արդէն նուաճուած է: Դրանք հանգրուաններն են՝ 1. Նախ 8րդը, որ արտաքին երկրներէ, Սուրբիոյ անապատէն, Լիբանանէն եւ Պարսկաստանէն առնուած տեսարաններ կան: Եթէ այս շրջանները այցելուէր զոհարարութիւն ունենան, պատրաստողները պիտի օգտագործեն Ամերիկայի անապատային շրջանները: Որոշած են որեւէ արգելքի առջեւ կանգ չառնել:

Ծառայութեան կը յիշեցնէ իշխա Գաղանի «Ամերիկա», Ամերիկայի, Կալիֆորնիայի մէջ կ'անցնող զանազան պատրաստութիւններ:

Բոլոր գերակատարները քանակութիւններ են: Օրինակէն 7 գանասայիցներ արդէն իսկ զեր զերցուցած են Տէր Զորի անապատին վրայ հայ կիներուն մահուակէն:

Ներքին շարժարանները պատկերացրեցին տեսարաններուն մէջ:

Ծառայութիւնը մէջ պիտի տեսնուի գերմանական Կարմիր խաչի անդամ Արմին Վեյնէրը, որ կեանքը վտանգելով օգնած էր հայ կիներուն եւ երեխաներուն փախուստին: Իր անձնական տեղեկութիւնները փաստաթուղթեր են, որոնք ցոյց կուտան, թէ եղածները ծրագրուած քաղաքականութեան մը հետեւանքներն են:

Յիշման վերջի մասին պիտի տեսնուի պաշտօնական արձանագրութիւնը, ըստ որում՝ բազմաթիւ գաղտնի հրահանգներ զրկուած էին բոլոր շրջաններուն, մասնաւորապէս Հալէպի կառավարչին:

Գլխաւոր գերբերը վերցուցած են օթանակները, որոնք կը ներկայացնեն սոցալ հայ կիներ՝ իրենց երեխաներուն հետ, անոնց վայրագորէն սպաննուիլը, բոլորութեանը երթարկութիւնը եւ բազմաթիւ սի շարժարաններ:

Յիշման պատրաստութեան մէջ բաժին վերցնողներուն 70 առ հարիւրը գանասայիցներ են: 20 առ հարիւրը, որ պէտք է ծանօթ ըլլայ հայերէն լեզուին եւ պատմութեանը՝ պիտի գայ Միջին Արեւելէն:

Անցնող երկու ամիսներուն ընթացքին, ընկերութիւնը պէտք եղող ուժերը մէկտեղելու համար ի գործ դրած է իր բոլոր միջոցները եւ պիտի շարունակէ, մինչեւ որ ամբողջացնէ անհրաժեշտ թիւը:

Այսպիսի աշխատանք մը բացառիկ առիթ է երիտասարդ տաղանդներուն համար: Այս ձեռնարկին մէջ իրենց ձեռքը փորձելով, կրնան պայքարել սրտեմայի մէջ բարձր աստիճաններուն հասնել:

Ընկերութեան փոխ-նախագահ Մարթ Լընան կը գրէ. «Մեր աշխատութիւնը գրաւեց մասնաւոր պարագայ մը: Այսպէս, դերասանները՝ սիրող, շարժարանքի ու ողբերգական պատկերներուն մէջ կը վախճան իրենց զիրենց արտայայտելով: Այս երեւոյթիւն տուն տուն պատճառները բազմաթիւ են: Կարգ մը պատկերներն են մէջ կրօնքի, ընտանեկան եւ ընկերային համոզումներէ յառաջ եկող պարտաւորութիւնները կը կաշկանդեն դերակատարները: Նման դժուարութիւններ չունեցող, լաւ հասկացող, ներկայ ընկերային պահանջները գոհացող, պատրաստուած առաջնորդներ կը փնտռենք, այս ֆիլմը յաջողութեամբ պատկերահամար:

Ծառայութեան անգլերէն խօսունքն է, գոհաւոր եւ սեւ-ճերմակ, 370 դերակատարներով, գանազան լեզուներով բացատրութեամբ (մին ֆրանսերէն) եւ 2 ժամ 10 վայրկեան տեւողութեամբ: Կը նախատեսուի, որ ֆիլմը պատրաստ ըլլայ 1972-ի Յունիսին:

ՓԱՐԻԶ

ԿԱՅԾ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄՐԱՅԸ ԿՈՉԵՑԻՆԵՐ ՎԱՀԱԳՆ ԻԶԳԱՆԱՅԵԱՆ

Կիրակի, 25 Սեպտեմբեր, կեաւորին, տղի ունեցաւ Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան «Կայծ»-եան նոր սերունդի Յերեկոյթ-Հանգստարան, Ազգային Տան իր սեփական ակումբին մէջ:

Ներկայ էին բազմաթիւ հրաւիրեալներ եւ հիւրեր: Մասնաւորապէս էր ներկայացուցուած Յերեկոյթի եւ Յերեկոյթի երեխաները՝ եկած զանազան հորիզոններէ:

Հաւաքութիւնը նպատակն էր Կայծեան Սերունդի տարի կոչել, Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Պոլսոյ Ուսանողական Միութեան ամենէն սիրուած եւ խոստումնալից անդամներէն՝ ընկ. Վահագն Իշգալացեանի անունով:

Ուրաջեալ ընկերը մօտէն նանչողները, կը հիմնային բազմաթիւ արժեքներով եւ հմուտ մատուցական անոր համես կեցումով իր վրայ:

Հաւաքութիւնը վարչիւն էր ընկեր Նազարէր Պետիկեան, որ քանի մը խօսքով հաւաքութիւնը նպատակը բացատրելէ յետոյ, հանդիսականներուն ներկայացուց մեզմէ յաւիտեան բաժնուած մեր ընկերոջ կեանքի ընկերակից՝ Տիգրան Նոթր Իշգալացեանը, որ ընտրուեցաւ հանդիսին Պատուոյ Նախագահութիւն: Ընկերակիցն այս առիթով, իմաստալից խօսքերով ունեցաւ գեղեցիկ ելոյթ մը:

Այս խօսք առաւ ընկեր Յովհաննէս Մովսէսեան եւ յոյս յայտնեց, որ նոր սերունդը լիովին պիտի գործէ այս ուղղութեամբ եւ երեքներ իրենց բոլոր աշակցութիւնները պիտի չխնայեն անոնց:

Վերջին խօսքը եղաւ «Կայծ»ի սերունդին Մէր Սեդրակ Քարեան, որ տուաւ տեղեկութիւններ Ուսանողական Միութեան կազմակերպութեան եւ գործունէութեան, ու անոր

պատասխաններին: «Կայծ»ի կատարած դերին մասին, մասնաւորապէս գաղափարական եւ տեսաբանական մարգերուն մէջ:

Յարգելի բանախօսը վեր առաւ Ընկեր Իշգալացեանի ընկերային ըմբռնութեան խոր հասկացողութիւնը, խաղաղ սիրտը ներքին եւ քանակական կեանքի մասին տեղեկութիւններ, անդադարաւ լով տաւ մօտեցողի գիտելիք մը: Կատարած երկար տարիներու աշխատանքներուն:

Հանդիսականները խորապէս զգացին կուսակցական անձնաւորութեան մը՝ որուն պահանջը մեծ է ներկայ շրջանին:

Պատասխանած էր գեղարուեստական նոյն բաժնի մը, որուն մասնակցեցաւ ընկ. Յարութեան, իր բառով մեզ տեսնելով պահ մը դէպի խաղաղութեան աշխարհը: Ներքին ընկերակից Տեղեկական, Անդրեանեան, Նոյն եւ Գեորգ Պալեանեան, մէջ ընդ մէջ երգեցիս, արտասանեցին եւ պարեցին մեծ յաջողութեամբ, խլելով որոշակի դուրս օտարներ:

Ի վերջոյ Ընկեր Ն. Պետիկեան խնդրեց Տիգրան Արմինէ արարածներէն՝ որպէս պիտի արտասանութեամբ մը հանգիսէն փայլող առաւել եւս անկեղծ եւ իսկապէս ալ Տիգրան Կարապետեան, իր արտասանութեամբը ապրեցաւ եւ ապրեցուց ներկայները, արժանանալով բոլոր ծափահարութիւններուն:

Ընկեր Պետիկեան եւ իր կարգին տաւ յաջող կերպով արտասանեց Ս. Զարեանի «Գով Հայաստան»-ին, որմէ յետոյ երթասարդներու մեծ խանդավառութեան մէջ հանդէսը վերջ գաւ:

«Յարգանք»

ԸՆԿԵՐՈՒՄԻ ԵՍԹԵՐ ԻԶԳԱՆԱՅԵԱՆ ԽՕՍԲԸ

Յարգելի ընկերներ, ընկերակիցներ եւ հայրենակիցներ:

Նախ քոյ յուր, որ շուրհաւորեմ Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Փարիզի Մասնաճիւղի Վարչութեան անդամները, որոնք գեղեցիկ գաղափարն ունեցան հիմնելու «Կայծ» երթասարդաց Միութիւնը, որուն գործունէութեան բացումը կը կատարենք այս պահուս:

Մտածող մեր փառապանծ անցեալով եւ կուսակցութեան տեսլականութեամբ անցեալներէն Կախապետեալ Հոգեւոր բարեկամներէն Ընկերակիցները, որոնք անհրաժեշտ ուսերու պապաւր, ներկաներու տարիք մէջ: Այսօր ստանալով իր փառապանծ կը զգամք բնա այս երթասարդութեան ներկայութեամբ:

Սրբիկ երթասարդներ, երթասարդութեան գիտէ՞ք թէ ինչու մեր ընկերները այս օր կազմակերպութիւնը մկտ ծնա «Կայծ» անունով: Ահա թէ ինչու:

1905 թուականին, երբ զանիկ Սուրբան Համբարձումեան Բաղրապատ Երկրի տապալեցաւ ու հուշակոյցաւ Ստանիսլաս Սահմանադրութիւնը, տարիներ ի վեր մեր խաղաղութեամբ մօտեցողը սկսաւ վերածնել: Հայ Բաղրապատ կազմակերպութիւնները որոշ չափով ազատութիւն ստացան գործելու: Այդ տարիներուն էր, որ Ս. Դ. Դանակցութիւնը եւ Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը ծնուեց յուր երկու ուսանողական միութիւններուն: Դառնակցական ձգտում ունեցողները կոչուեցան «Երկուկեան Սերունդ», իրենց պատեհական օրհան՝ «Երկուկեան» բերքի անունով, իսկ հնչակեան ձգտում ունեցողները՝ «Կայծեան Սերունդ», իրենց պատեհական օրհան՝ «Կայծ» բերքի անունով:

Ձեր նորաշեղծ կազմակերպութիւնը կը խորհրդանշէ նախկին Կայծեան սերունդը: Այդ միտքն անցեալներ, զանազան գաղափարներ հասած ուրիշ երթասարդներ էին եւ

ՀԱՅ ՄԵԾ ԵՐԳՉՈՒՄԻ ՔԵԹԻ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԿԸ ԾԱՐՈՒՆԱԿԵ ԻՐ ԾՐԱԳԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արդարեւ հանքի անակնկալ մըն էր ինձի համար, Քեթի Պերպերեանին վերջերս հանդիպումս Նիւ Եորքի Պալատի նախասրահին մէջ՝ նախ պահուս:

Քեթի, ամեն անգամ անելի շէջ կը բուրեւ ինձի պատմեց իր ամենավերջին գործունէութիւններէն մի քանի:

Անոնցմէ ամենակարեւորը, Իրանի Շիրազ քաղաքին մէջ Միւլաթեան Գաղափարներէն մասնակցելու իրեն ուղղուած հրահանգն էր: Այնտեղ արեւմտաւայել կերպով ընդունուած էր եւ լուսանկարուած՝ Իրանի Կայսրութիւն հետ: Իր բերած մասնակցութեան իր յաջողակ գնահատման, կայսերական պալատին Քեթիի ներկայութեան մէջ էին յաջողութիւնը:

Քեթի Պերպերեան Միացեալ Նահանգներ հասաւ 25 Հոկտեմբերին, զիստաւարտ հետաւաստեալութեան իր 13 կայանին համար արձանագրելու յայտարար մը, բաղկացած իր ամենամասնաւոր երգացանկէն, ինչպէս նաեւ հարցազրոյցի մը:

Կիրակի, 31 Հոկտեմբեր 1971, Քեթի ելոյթ ունեցաւ Նիւ Եորքի Նոր Վարժարանին մէջ «Սրբաւիճակի ի յարգանս» նուագահանդէսին: Ուրաջեալ մեծ երգահան Սրբաւիճակի, 1964-ին, Քեթիի համար յորինած էր, իր լաւագոյն սեղագործութիւններէն մին՝ «Ողբ ձոն Գննեցի»:

Նոյեմբերի սկիզբներուն Եւրոպա վերադառնալով, Քեթի ծրագրած է Գերման հետախնդիրին

ՔԵԹԻ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

այս առթիւ յաջողապէս պատասխանած զգլխի զգեստաւորումով մը, որ յղացուած էր Փարիզի մէջ ծանօթ «Էրեք» հանդերձանան կողմէ եւ արժան էր 3000 տոլար, կը կուէր 18 քիլո եւ պատասխանած էր բազմաթիւ մեքերով լիւս սաթէն կերպարներ, երկար պոչաւոր եւ պշրուած բերեղներով, ոչխար բաթի մոքերով, փայլեցներով եւ շալլամի բազմաթիւ փետուրներով:

Քեթի կը շարունակէ բնակիլ Միւլաթեանի մէջ եւ իսպաիւր կը խօսի բնիկ մը անելի լաւ:

Փ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

«ՏԵՐ ԱՅԻՆՆԵՐ ՐԻՓՈՐԹԵՐ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط. ٢٤٣ - ت. ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سرديان (بالإدارة)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱՆ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 405 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹ 3 ԵՂ. ԴԿԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԿԿ.

٩٧١ — الخبير ٢ ديسمبر ١٩٧١

ՈՂՋՈՅՆ ՓԱՌԱՊԱՆԾ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՆՈՅՆԵՐԵՐԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՐԺԵՔԸ

ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Աշխարհի բոլոր երկրներն ու իրենց ժողովուրդները ունին ՏՕՆ մը, որ բոլոր տոներէն ամենանուիրականն է իւրենց համար: Այդ տօնը՝ իւրաքանչիւր ժողովուրդի Ազգային Տօնն է:

Հայ ժողովուրդը դժբաղդ պայմաններու բերմամբ, շուրջ եօթ դարեր չունեցաւ իր Ազգային Տօնը և միխթարուեցաւ մօտ-նեղով իր պատմութեան անցեալի փայլուն օրերու նշանակելի թուականները կամ իր եկեղեցական պատմութեան գլխաւոր մօտ-ները:

Այսօր, սակայն, շնորհիւ հայ ժողովուրդին համար պատմական անկիւնադարձ՝ Նոյեմբեր 29ի, հայը ունի իր Ազգային Տօնը և կը տօնակատարէ հպարտութեամբ ու անխառն ուրախութեամբ:

Հայ ժողովուրդին համար սակայն Նոյեմբեր 29ը լոկ Ազգային Տօն մը չէ այնպէս ինչպէս աշխարհիս շատ մը ժողովուրդներու Ազգային Տօները: Հայուն այսօրուան Ազգային Տօնը շատ բանով կը տարբերի միւսներէն:

Եթէ Նոյեմբեր 29ը բազմաշարժար և նահատակ հայ ժողովուրդին բերաւ հայրենիք և պետականութիւն՝ ու դարձաւ Ազգային Տօն, Նոյեմբեր 29ը բերաւ մանաւանդ ապահովութիւն ու խաղաղութիւն, և աւելին, Նոյեմբեր 29ը հայուն պարզեց նոր հաշիւ, նոր գաղափարաբանութիւն և նոր ինքնագիտակցութիւն, որոնց շնորհիւ ան՝ ընկերային նոր հիմունքներու վրայ կըրցաւ արագընթաց վերադարձիւն, արագընթաց յառաջդիմելու հասնիլ այնպիսի բարձունքներու ուրկէ տակաւին շատ հեռու կը մնան իր քանակին տասնապատկելու աւելի մեծ բնակչութեամբ և իր հողամասին տարածութեամբ քանապատկելու աւելի լայնատարած երկրներ և ժողովուրդներ, որոնց Ազգային Տօնը՝ լոկ հոգային և քաղաքական ձեւական անկախութեան մը տօնն է:

Ահա թէ ինչու համար Նոյեմբեր 29ի Ազգային Տօնը՝ հայ ժողովուրդին համար ունի մասնաշատուկ և արժեքաւոր իմաստ:

Նոյեմբեր 29 ուրեմն լոկ հայ պետականութեան մը ստեղծումը չէ: Այդ թուականը սրբազան խորհրդանշիչ մըն է, որովհետեւ Նոյեմբերեան գաղափարաբանութեամբ շարախուսած հայ ժողովուրդը՝ ոչ միայն յարութիւն առաւ, այլ և անոր ընկերավարական գաղափարական վեհ ըմբռնումներուն շնորհիւ, այսօր մեր հայրենիքի սահմանները պաշտպանուած են ըլլալ կարմիր Բանակի հզօր զօրաբաժնիներով և զինուորական թիկնախմբի ամենաարդիական սարքերով և ըլլալ մանաւանդ՝ սովետ ժողովուրդի համամարդկային իտեաներուն և չեմ֊ հայրենասիրութեան զգալունքներուն ոգեկան պարիսպներով:

Հայը այլևս ոչ միայն չի կրնար հարկադրուիլ իր հայրենիքը յանձնելու թշնամիին կամ ներխուժողին, այլև առաջին պատեհ առիթով ան կարող է և պիտի կարողանայ Նոյեմբերի վերադարձաւոր իր պապեանական և պատմական արդար իրաւունքներուն, կարենալ վերամիաւորելու համար իր ժողովուրդին համայն դանդաղեցումները, որոնք տակաւին ի ցրիւ կ'ապրին օտար աստղերու և օտար երկնակամարներու տակ:

Ու միաւորուած՝ խաղաղասէր ողջ հայութիւնը պիտի նշխրուի ժողովուրդներու անկեղծ բարեկամութեան և համաշխարհային վերջնական խաղաղութեան վսեմ գործին:

Թող յաւէտ ապրի հայրենի աշխատանքներուն ու մտաւորականութիւնը:

Թող յաւէրժ և անսասան մնայ մեր պանծալի հայրենիքը՝ Սովետական Հայաստանը, և՛

Թող անմար մնայ Նոյեմբեր 29ի գաղափարաբանութիւնը՝ իւրաքանչիւր հայու սրտէն և հոգիէն ներս:

ԿԵՑՑԷ ՀԱՅ ԵՒ ԱՐԱՐ ԺՈՂՈՎՈՐԴՆԵՐՈՒ

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԱՐԺԱՆԱՎԱՅԵԼՈՐԷՆ ՏՕՆՈՒԵՑԱԻ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՁ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՑՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՄԲԸ ՊԱՏՈՒԵՑԻՆ ԱՅՍ ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Սովորութիւն դարձած է, որ Նախաձեռնութեամբ Գահիրէի ե- Թեմական ժողովի, Գր. Արթո Գահիրէի մէջ Սովետական Հա- րեք մշակութային ակումբներու՝ Գրքատանն (Ազգ. Երեսփո- յատանի տարեգարծի գլխաւոր Հայ Գեղ. Միութեան, Կոկանեան (սան), ընկեր և ընկերուհի Սար-

ՍՈՎԵՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԶԱՇԿԵՐՈՑԹ-ԽՐԱԽԱՆՔԻ ՊԱՏՈՒՅՑ ՍԵՂԱՆԸ

Աջէն ձախ՝ ընկեր Հայկ Օհաննեսեան, Պր. Հայկազուն Քիւրճեան, Տէր Նախ. Բն. Երիւ- հիմ, Հոգ. Տ. Ներսէս Մ. Վարդապետ, ընկերուհի Պողոսեան ընկերներ Գրիգոր Պողոսեան, Լեւոն Շահինեան, Տիգրան Մխիթարեան, Տիկին Ալիս Տեփոյեան, ՊՊ. Արթո Պրլիմանեան, Վահագն Տեփոյեան և ընկեր Սարգիս Պալանտ

տօնակատարութիւնը տեղի ունե- նայ՝ Հայկական Ընթերցասրահին մէջ, Ճաշկերոյթ-Խրախանքով մը.

ԻՄ ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Իմ սուրբ հայրենիք, դու՝

urshu մէջ ես, Դու urshu մէջ ես, ո՛չ

լեզուիս վրայ, Իմ urshu վիշից՝ թէ սիրս

հեղեմ, Դուքիդ բոցը պիտի հուրհայ:

Ձեմ ուզում գտալ իմ սիրոյ

մասին, Սակայն, իմացիք, հայրենիք

իմ մեծ, Քեզ հաբիր սեղով խոցեց

բացառիկ, Բայց հազար սեղով իմ սիրք

խոցուեց: Ես ամբողջովին փոխեմ

հայրենիք, Եւ մովի նման, համբի՛ղ

վրայ, Քո փառքի համար թէ մի օր

վառուիմ, Մոխրաբլի՛ժ անգամ ինձնից չի

մնայ: ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՐԻՍՁ

Մրասի և Հայկական Ընթերցաս- րահի:

Հետեաբար Մայր Հայրենիքի՝ Սովետական Հայաստանի 51-րդ տարեգարծը, այս տարի ևս հան- դիսաւորապէս նշանակաւ մեծ ծաշ- կերոյթ-Խրախանքով մը, որուն նախադասեց Հոգ. Տ. Ներսէս Մ. Վրդ. Բապունեան և իրենց ներկայութեամբ փայլեալ աւելցու- ցին Մայր Հայրենիքի պետական ներկայացուցիչներ և անուանի մասնագէտներ՝ յանձնա Ընկեր և Տիկին Գրիգոր Պողոսեան (Ս. Ա. Հ. մէջ գործող երկարուստի Սովետ մասնագէտներու ղեկավար), ըն- կերներ՝ Լեւոն Շահինեանի (Գա- հիրէի Սովետ. հիւպատոսի կցորդ), Տիգրան Մխիթարեանի (մասնա- գէտ-ճարտարագէտ), Ներկայ էին նաեւ Արթ. Տ. Նարեկ Դեյ. Ֆը- րընճեան և Երիցուհի, Ազգային Իշխանութեան անդամներէն ընկեր Հայկ Օհաննեսեան, փոխ-ատենա- պետ Պատկ. Թեմական ժողովի (ատենապետ Պր. Յովհ. Քիւրճեան) հեռախօսով նախապէս տեղեկա- ցուցած էր արտասահման իր մեկ- նումը և այդ պատճառով անկա- բիլութիւնը՝ ներկայ գտնուելու, ՊՊ. Հայկազուն Քիւրճեան (ատե- նապետ Պատկ. Բապունեան ժո- ղովի), Ներսէս Պետրոսեան և Տէր և Տիկ. Վահան Զէչճեան (Պատկ. Բապունեան ժողովի անդամներ), Տէր և Տիկին Կարապետ Տէմիր- ճեան (փոխ-ատենապետի Պատկ.

գին Պալանտ (Ազգ. Երեսփոխան և «Ազգակիր» խմբագիր), Տէր և Տիկին Վահագն Տեփոյեան (Հայ Գեղ. Միութեան ատենապետ ու ատենադպրուհի), Տէր և Տիկին Սիմոն Ստեփանեան (Կոկանեան Մրասի Վարչական անդամ), Տէր և Տիկին Աւետիս Եսափունեան (Խմբագիր «Արեւ» օրաթերթի), Հայկական Ընթերցասրահի վարչ- ղութեան կազմը իրենց աղու- փայլ տիկիններով, ինչպէս նաեւ հոծ թիւով հայրենասէր հայեր:

Այս առթիւ սրահը դրօշա- զարդուած էր եգիպտոսի և Ս. Հայաստանի մեծածաւալ դրօշակ- ներով, և Ս. Հայաստանի՝ բոլոր մարզերու մէջ յառաջդիմութիւնը արտացոլացնող մեծադիր նկարնե- րով և լողունքներով:

Ճոխ սեղաններու շուրջ հա- մախմբուած՝ հրաւրեալները ճաշակեցին սրահին անդամուհի- ներուն կողմէ պատրաստուած հա- մադամ ճաշը և բաժակներ պար- պեցին Մայր Հայրենիքի և հայ- րենի ղեկավարներուն ու ժողո- վուրդին կենացը:

Հանդիսութեան բացումը կա- տարեց և տօնին առթիւ ներկա- ները ողջանելէ ետք օրուան յա- տագիրը վարեց, Հայկական Ըն- թերցասրահի նուիրեալ ատենապե- տը՝ ընկեր Նուպար Պալանտ: Յաջորդաբար տեղի ունեցան ար- տասանութիւններ, մեներգներ և բաժակահառներ: (Շար. տես. էջ 2)

ԳԱՆՈՒՐ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՆՈՐԻԶ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՄԷՋ

Հանդիսաւոր Պատարագ եւ Գոհարանական Մաղթանք
Ս. Հայաստանի 51-րդ Տարեդարձին Առթիւ

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971, Գրիգորի Ս. Գրիգոր Լուսանորիզ Եկեղեցին եկած լեցուցած էին հոծ բնակչութիւնը՝ հաւատարմութեամբ եւ հայրենասիրութեամբ, ինչպէս նաեւ հայրենասիրութեամբ եւ հայրենասիրութեամբ Ս. Հայաստանի 51-րդ տարեդարձին առթիւ կատարուելիք հանդիսաւոր Պատարագին եւ Գոհարանական Մաղթանքին աւարտողութեամբ:

Ներկայից մեզ կը գտնուին Ազգային Իշխանութեան անդամներ՝ Շահումեան Եւ Գոհարանական Մաղթանքին աւարտողութեամբ, հայ մշակութային եւ հայրենասիրական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ եւ անդամներ, հայ մամուլի բոլորակցներ եւ աշխատակիցներ, Գալուստեան Ազգային Վարժարանի աշակերտները, ուսուցչական կազմը, սօցիոլոգներ, մեդիոլոգներ, միութեան վարչական անդամներ, հոգաբարձուներ ինչպէս

աւելանալով մաղթեց հայ ժողովուրդին, հայ հայրենիքին՝ Ս. Եկեղեցին եւ անոր վեհափառ Գահակալին եւ Հայրենիքի կառավարութեան:

Բարոյեան Եւ Եկեղեցական Գոհարանական Մաղթանքին կրօնական ամբողջական դասին կողմէ, Պատարագի աւարտին, ներկայից գիտաւ ընդհանուրեցին սօցիական այս առթիւ, ու եկեղեցին մեկնեցան՝ հայրենասիրական ներկայացուցիչները մը կատարած ըլլալով հոգեկան բարութեամբ եւ գոհունակութեամբ:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐԶԸ

(Շար. Ա. Էջն)

Արտասանութեամբ հանդէս եկան Նուար Պատարան (Մարտ 29-ին Նոյեմբերին), Օր. Զապէլ Ստեփանեան (Սիւլվա Կապուտիկեանի «Գոհարան»-ը), ընկեր Պերճ Գոհարան (Յովհ. Շիրազի «Մարդկանց Անուններ»-ը), Օր. Նայիր Փարթմեան (Սիւլվա Կապուտիկեանի «Հայկազուն»-ը), Օր. Մարո Սաբաթեան (Սիւլվա Կապուտիկեանի «Հայրենասիրական»-ը) շարք մը:

Պատարագի Պատկ. Բաղաճարանի ժողովի անդամներ Օր. Հայկազուն Քիւրճեան, իր խօսքերով ներդրականը ըրաւ այն կարգերուն՝ որոնք հաստատուեցան 29 Նոյեմբերին մայր հողին վրայ ու իմաստին եւ վեհութեանը մասին:

Գրիգորի անդամ եւ վեհարանի Հեղինակներ ընկեր Հայ Եկեղեցական Մարտիկան ընկերը, որ Նոյեմբերին յաղթանակի օրերուն վաղէն ընդհանուրեցին հայրենասիրական շարքին՝ ապաստանած էր Հայրենասիրական շարքին մէջ եւ այդ ժամանակուան իրաւունքները ընկերը, վեր առաւ 29 Նոյեմբերի քաղաքական եւ ընկերային իմաստը ու ի միջի այլոց ըսաւ. «Մեր բեմակներ եւ մեր բարեկամ բեմակները, միացած՝ ուղեցին հայ ժողովուրդին դադար գտնելու եւ ներքին պայմաններն անկախը: Բայց 1920-ին, Նոյեմբեր 29-ին, Լեւոնի յայտարարած՝ ազգերու ինքնորոշման իրաւունքին համաձայն հաստատուած Սովետական կարգերու ընդդէմ, հայ ժողովուրդը ազգայնաբար, եւ երբ հայր Աստուծոյ հրաշքով մը կը սպասէր, այդ հրաշքը սովետական կարգերու հաստատումը եղաւ: 1920-ին եւ, հայ ժողովուրդը իր եղբայրներով կերտեց հայրենիք եւ այն ժողովուրդը, որուն հետ Պրիմար 1880-ական թուականներուն երկրորդ Հայրենիքի ըրած յայտարարութեան համաձայն, պաշտօնացի իր մէկ մեծագոյն գործունէութիւնը ունեցան իսկ չէր փոխուի, այդ ժողովուրդին հետոյ գաղութները: 1945-ին պատերազմի Պոլսի կողմէ եւ յաղթանակի դրօշը բարձրացուցին Ռայսթրալի կատարին:

Հայրենի մեծ ճարտարագէտ-եկեղեցագէտ ընկեր Գրիգոր Պողոսեան, իր ելոյթին ընթացքին:

արտայայտուեցան ու որոշակի մաղթանքներ ըրին՝ զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները եւ պատուոյ հիւրերը:

Նախ, կարճ բայց զբաղանք ունեցող պատմաստեմ իր ուղեւորը կարգաց ծանօթ եղբայրական գրող՝ Արմէն Տատուրը (տեսնել թերթիս այս թիւին 3րդ էջին վրայ):

Ապա խօսք առաւ Հայ Գեղ. Միութեան ատենապետ Պր. Վահագն Տեփոյեան եւ հայրենիքի Տօնը ուղեւորեց ետք, հակիրճ պատմական ըրաւ մեր երկրին մէջ 1920 Նոյեմբեր 29-ին նախորդող կարգութեան ու կատարուած իրադարձութիւններուն, ու ի միջի այլոց ըսաւ. «Նոյեմբեր 29-ը հայուն այն թուականն է, որ իր փրկութիւնը ուսացաւ ռուս մեծ ժողովուրդին, որուն դարեւոր մեծ եղբայրացի պիտի մնանք:

Նոյեմբեր 29-ը օճեցը ամեն հայու պարսկականութիւնն է՝ իբր Ազգային Տօն եւ անոնք որոնք չեն օճեցը Նոյեմբեր 29-ը. անոնք իրենց հայու պարսկականութիւնը չեն կա-

րիւնը ամբողջական չըլլաւ, երբ երբեք պիտի եղած յարգանքի տուրք չմատուցանեմք նաեւ այն նոր կարգերուն, որ ստեղծուեցան Սովետական Հայաստանի մէջ, որովհետեւ այդ կարգերն են՝ որ միջոցները ստեղծեցին, որպէսզի մոխիրներէն բարձրանան եւ, ընդհանուր առմամբ, եւ ֆրոնթին՝ մեր հայրենի եղբայրներուն եւ ֆոյերուն, այսօր ունինք վաղուան Հայաստանը, որով կը հայտարարանք սփիւռքի մէջ:

Ուրեմն, ես իմ բաժակ կը բարձրացնեմ ոչ միայն Մայր Հայրենիքի կենացը, այլ նաեւ Մայր Հայրենիքի ֆոյերուն եւ եղբայրներուն կենացը եւ իրենց նախասիրած կարգերուն կենացը՝ որոնք փաստօրէն յառաջդիմական եղան, որովհետեւ ստեղծեցին մեր հայրենիք՝ փառապանք հայրենիք, որ այսօր շատերու եւ մանաւանդ մեր բեմակներուն նախանձը կը շարունակէ:

Երրորդ խօսքը եղաւ Գահարէի Պատկ. Թեմական ժողովի փոխ ատենապետ, Հայկ. Ընթերցարան

Գրիգորի անդամ եւ վեհարանի Հեղինակներ ընկեր Հայ Եկեղեցական Մարտիկան ընկերը, որ Նոյեմբերին յաղթանակի օրերուն վաղէն ընդհանուրեցին հայրենասիրական շարքին՝ ապաստանած էր Հայրենասիրական շարքին մէջ եւ այդ ժամանակուան իրաւունքները ընկերը, վեր առաւ 29 Նոյեմբերի քաղաքական եւ ընկերային իմաստը ու ի միջի այլոց ըսաւ. «Մեր բեմակներ եւ մեր բարեկամ բեմակները, միացած՝ ուղեցին հայ ժողովուրդին դադար գտնելու եւ ներքին պայմաններն անկախը: Բայց 1920-ին, Նոյեմբեր 29-ին, Լեւոնի յայտարարած՝ ազգերու ինքնորոշման իրաւունքին համաձայն հաստատուած Սովետական կարգերու ընդդէմ, հայ ժողովուրդը ազգայնաբար, եւ երբ հայր Աստուծոյ հրաշքով մը կը սպասէր, այդ հրաշքը սովետական կարգերու հաստատումը եղաւ: 1920-ին եւ, հայ ժողովուրդը իր եղբայրներով կերտեց հայրենիք եւ այն ժողովուրդը, որուն հետ Պրիմար 1880-ական թուականներուն երկրորդ Հայրենիքի ըրած յայտարարութեան համաձայն, պաշտօնացի իր մէկ մեծագոյն գործունէութիւնը ունեցան իսկ չէր փոխուի, այդ ժողովուրդին հետոյ գաղութները: 1945-ին պատերազմի Պոլսի կողմէ եւ յաղթանակի դրօշը բարձրացուցին Ռայսթրալի կատարին:

Ահաւասիկ քի ինչ բերաւ մեզի Նոյեմբեր 29-ը:

Ազգային երեսփոխան Պր. Արթուր Պալանդեան, ներդրականը ըրաւ. «Հայաստանին, 29 Նոյեմբերի պատմական տօնին առթիւ, ու յառաջանալով հայրենասիրութեան վեհ գաղափարի մասին. «Ինձի համար ամբարշտելի եւ անհասկերեցելի է, որ կարգ մը հայեր՝ որոնք ինքնին կը յարգուին հայրենասիրներ, ըլլալ հոս կամ ուրիշ գաղութներուն մէջ, կ'ուրանան, կամ կ'անգիտանան, կամ կ'ուզեն ըսեմանք Նոյեմբեր 29-ի շատ պայծառ իրականութիւնը, շատ յստակ եւ արեւի պէս տոյգուն իրականութիւնը՝ մեր ազգային նախասիրութեան հետ կ'անհասկանալ:

Շնորհիւ Նոյեմբեր 29-ին է՝ որ կ'ըսանք ունենալ պիտի եղած ազատութիւնը, իսկապէս իրենք եւ ապառնութիւնը, որպէսզի մեր ժողովուրդը բարագաւաքի եւ ունենայ պետութիւն, ունենայ հայրենիք եւ նաեւ բարձրագոյնը:

ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ Ս. ԷԿԵՂԵՑԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ

ՀԱՆՈՐԴԱՆԻԹԻՆ

Սոյն Թուականի Նոյեմբերի 9-16, Սուրբ Էջմիածին այցելեցին Անթիւիտի Տ. Զնն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Երեմիայն Եւ Նոյեմբերի 10-12-ը օրերին, բարեկամական միջոցառում, չորս հանդիպումներ ունեցան Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներին հետ:

Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներն էին Գեղարքունիքի Զոհրապուրդ Կոնյալի Ս. Սերոբէ Արքեպիսկոպոս Մանուկեանը՝ Հայրապետական Պատուիրակ Հայոց Արքեպիսկոպոս Երեմիայն Եւ Առաջնորդ Փարիզի, Ս. Կոմիտաս Եպս. Տէր Մտեփանեանը՝ Առաջնորդ Հայոց Վրաստանի եւ Փրոֆ. Սարգիս Մելիքեանը:

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչներն էին Ս. Տաճատ Արքեպիսկոպոս Որբաբեկը՝ Առաջնորդ Հայոց Լիբանանի, Ս. Արտաւազ Եպիսկոպոս Թրթրեանը՝ Տեսուչ Կիլիկիոյ Գաղութացուց, Տիար Վահէ Սեթեանը՝ Ատենապետ Ազգային Լեզուներու Ժողովոյ եւ Տիար Սահակ Գալիկեանը՝ Ատենապետ Ազգային Կեդր. Նախկին Վարչութեան:

Կարծիքներ փոխանակումից յետոյ, Մայր Աթոռի ներկայացուցիչները Կիլիկիոյ Աթոռի ներկայացուցիչներին յանձնեցին ամփոփ կերպով բանձնաւոր Մայր Աթոռի առաջագործները, զերեւապատուեցաւ համար Հայ Եկեղեցւոյ միութեան ընդհանուր վիճակը:

Ս. Էջմիածին Գրիգորի ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ Ս. ԷԿԵՂԵՑԻՆ 16 Նոյեմբեր 1971 թ.

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԳԵՂԱՐԳ ԷՄԻՆ ՆԻԻ ԵՌԲ ԺՍ.ՄԱՆԵՑ

Կիրակի, 14 Նոյեմբեր, Կ. Ե. Ժամը 6-ին, Նիւ Երբքի Բէնեդիկտին Եկեղեցւոյ մէջ Մայր Աթոռի ներկայացուցիչները Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներին հետ հանդիպում ունեցան:

Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներն էին Ս. Տաճատ Արքեպիսկոպոս Որբաբեկը՝ Առաջնորդ Հայոց Լիբանանի, Ս. Արտաւազ Եպիսկոպոս Թրթրեանը՝ Տեսուչ Կիլիկիոյ Գաղութացուց, Տիար Վահէ Սեթեանը՝ Ատենապետ Ազգային Լեզուներու Ժողովոյ եւ Տիար Սահակ Գալիկեանը՝ Ատենապետ Ազգային Կեդր. Նախկին Վարչութեան:

Ս. Էջմիածին Գրիգորի ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ Ս. ԷԿԵՂԵՑԻՆ 16 Նոյեմբեր 1971 թ.

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԵԴԱՐԶԻ ՏՈՒՆԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նիւ Երբքի մէջ պաշտօնաւոր Կիւր. Սերոբէ Արքեպիսկոպոս Հայրապետական Պատուիրակ Հայոց Արքեպիսկոպոս Երեմիայն Եւ Նոյեմբերի 9-16, Սուրբ Էջմիածին այցելեցին Անթիւիտի Տ. Զնն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Երեմիայն Եւ Նոյեմբերի 10-12-ը օրերին, բարեկամական միջոցառում, չորս հանդիպումներ ունեցան Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներին հետ:

Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներն էին Գեղարքունիքի Զոհրապուրդ Կոնյալի Ս. Սերոբէ Արքեպիսկոպոս Մանուկեանը՝ Հայրապետական Պատուիրակ Հայոց Արքեպիսկոպոս Երեմիայն Եւ Առաջնորդ Փարիզի, Ս. Կոմիտաս Եպս. Տէր Մտեփանեանը՝ Առաջնորդ Հայոց Վրաստանի եւ Փրոֆ. Սարգիս Մելիքեանը:

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչներն էին Ս. Տաճատ Արքեպիսկոպոս Որբաբեկը՝ Առաջնորդ Հայոց Լիբանանի, Ս. Արտաւազ Եպիսկոպոս Թրթրեանը՝ Տեսուչ Կիլիկիոյ Գաղութացուց, Տիար Վահէ Սեթեանը՝ Ատենապետ Ազգային Լեզուներու Ժողովոյ եւ Տիար Սահակ Գալիկեանը՝ Ատենապետ Ազգային Կեդր. Նախկին Վարչութեան:

Կարծիքներ փոխանակումից յետոյ, Մայր Աթոռի ներկայացուցիչները Կիլիկիոյ Աթոռի ներկայացուցիչներին յանձնեցին ամփոփ կերպով բանձնաւոր Մայր Աթոռի առաջագործները, զերեւապատուեցաւ համար Հայ Եկեղեցւոյ միութեան ընդհանուր վիճակը:

Ս. Էջմիածին Գրիգորի ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ Ս. ԷԿԵՂԵՑԻՆ 16 Նոյեմբեր 1971 թ.

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԽՕՍԲ՝ ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

(ՈՂԲ. ԳԵՈՐԳ ԿԱԿՈՍՏԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ Բ. ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Երկու տարիներ անցան՝ ցուրտ ձմեռը օրհնեց, երբ Նեղոսի ափին՝ իր գարուն հասակին մեզմե յաւիտեան պաճըր-ւեցաւ ափիւտեանայ երիտասարդութեան տղայը զԿԿՈՍՏԱՆԻ Բ. Բ.

ՈՂԲ. ԳԵՈՐԳ ԿԱԿՈՍՏԱՆԻ

Մեր մեակութեան տղայը ծնունդից իր անունով մը խոստումնալից ու իր ժողովուրդին համար պարծանք բերող երգիչը, մեր բոլորին սիրուած Գեորգը:

Կակոստան ընտանիքի քեռն մեծահարուստներու ակումբին անդամներուն մաս չի կազմեր եւ սակայն զոնոպոսեան, հայրենասիրութեան եւ մարդասիրութեան ոգիով աւելցուն անդամներէ կազմուած է եւ որուն ընտանեկան երգիքին տակ կը բարբախտ ազնիւ, մաքուր եւ հայրենակարօս արեւ:

Այդպիսի արժու օժտուած երիտասարդ Գեորգն ալ, իր կեանքին երազը բոլոր եւ նուիրուիլ եւ ծառայել իր ժողովուրդին, իր հայրենիքին ու անոր մեակութեան եւ իր

բնակարանային ու կասարեկացործած երաժշտական բեմերուն՝ ի սփիւռս աշխարհի տարածել հայ երգը, եւ այդ երգին միջոցաւ հայ մեակութեան վեհապետը եւ գեղեցկութեան ծագողներէ երկրագունդի ժողովուրդներուն:

Խանգալաւ եւ աշխատեալ այս համեստ երիտասարդը՝ մեր բոլորին սիրելի Գեորգը, իր առաջին ֆալետուն մեջ իսկ, բոլորիս կուսար ապահովութիւնը՝ որ իր նպատակագրով լոկ երազ մը չէր, քանի որ ոչ միայն հայերը՝ այլ եւ օտար արուեստահները եւ բնագրագետները սկսած էին հմայուիլ իր ձայնով եւ իր արուեստով, երեւոյթ մը՝ որ ինքնին յաջող սկզբնաւորութիւնն էր երաժշտական իր աւարեգիքին:

Աւա՛ղ սակայն, որ երգի եւ արուեստի հանդիպ ժամը իր անսաման սեր ու ստեղծած պարտաւորութիւնները, պատճառ հանդիսացան, որ ան լրջօրէն չհետեւեր իր առողջական վիճակովը, ու առիթ ընծայէ որ մահը իր սեւ մանգաղովը հնձէ զինքը՝ հետո՛ւ իր ընտանիքին, հետո՛ւ իր հայրենիքին, քեռն՝ Երազագետը իր սիրելի ընկերներով:

Անոր մահուան Բ. Տարելիցին առիթ այս ֆանի մը տղայը, բոլոր ծաղկեփունջ մը ըլլան՝ գեղեցիկաւ իր շիրիմին ցուրտ հողին վրայ:

Չկայ քեռն Գեորգ Կակոստանը, չի հնչեր այլեւս անոր բաժնի ձայնը, եւ սակայն կ'ապրի ան մեզի հետ, կ'ապրի իր գոյութիւն ժպիտովը, իր հմայիչ ձայնին արձագանգովը՝ մեր ակնհայտութեան եւ մանաւանդ կ'ապրի՝ հայրենակարօս եւ հայրենասէր երիտասարդի մը մեզ մօտ բողբոջ իր անշնչելի յիշատակներովը: Ս.Պ.

ՏԻՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ՝ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ԼՈՒՍԱՅՍԱՆԿ ԶԱՅԱՍՏԱՆԸ—

Եւ հիմա որ մենք հպարտանքներով կը տօնակատարենք խորհրդային Հայաստանի ազատագրութեան պատմական տարեդարձը, Անոր առաջաւոր գիտութեան, առաջաւոր արտադրութեան, առաջաւոր մշակոյթի եւ բարձր կենցաղի մարգերը՝ կոթողներու բարձրութեամբ տեսնենք եւ համայն աշխարհէն:

Հպարտալից իրականութիւնն է, որ երկու տոնէս միլիոն ընկալութեամբ լուսապսակ Հայաստանի այսօրուան 1328 դպրոցներու մէջ կ'ուսանին 618 780 աշակերտներ, որոնց 100ը եկած են 25 տարեբեր երկիրներէ — Եւրոպայէն, Ասիայէն, Ափրիկայէն եւ Միջին Արեւելքէն:

Դարձեալ, այս տարի մասնագիտական ճիւղերով Հայաստանի բարձրագոյն դպրոցներէն շրջանաւարտած են 5100 մասնագէտներ, իսկ 60 արհեստագիտական դպրոցներէն վկայուած է 7170 որակաւոր արհեստատուներ, որոնց շուրջ 3000 նոր ուսուցիչներ, 1000 նոր բուժքույրեր, 400 նոր բժշկներ եւ 1400 նոր գիտնականներ, որոնք գրականութեան, պատմագրութեան, փիլիսոփայութեան, օրէնսգիտութեան եւ այլ թեմաներով կը լուսաւորեն Հայաստանը:

Գաղթաշխարհէն հազար հազարներով հայեր այցելած եւ տեսած են հրաշք Հայաստանը: Բացի հայերէն, հրաշակերտ Հայաստանը մագնիսի նման իրեն կը բաշէ նոյնիսկ սեծամեծ ազգերու գիտնականները, բաղադրագետները եւ մշակոյթի անուանի վարպետները: Ճիշդ այս հանգամանքով, հայոց գեղեցիկ մայրաքաղաքը Երեւանը, դարձած է համաշխարհային գիտնականներու համաժողովներու կենդանատեղի:

Հայոց տառապանքները եւ Հայկական Հարցը անտեսող, Թուրքիոյ կողմնակցող երկրի դաշնակց ազգերէն Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներու Մոսկուայի դեսպանները, լրջօրէն մուսափայլ տիկնիկներով եւ գործակիցներով այցելեցին Երեւան, մոտերներէն բարձրացած խորհրդային Հայաստանի փառահեղութիւնը տեսնելու համար:

Անցեալին, հայոց դարաւոր թշնամիներէն՝ Պարսկաստանի այժմու թագաւորն անգամ գնաց Հայաստան, ուսումնասիրելու եւ իր երկրի վերելքին գործածելու շինարար հայոց հանձնարդ մեթոդները:

Ամերիկայի Իսթ Լոս Անճելըս քաղաքի սէրուսի գրիշէլ, իր ուսուցչականներէն Տորթ. Ալամ Թոլիկեանը Հայաստան զրկեց, հայոց տիպար դպրոցներու արդիական մեթոդները ուսումնասիրելու եւ իրաջանելու համար:

Դարձեալ, Օգոստոս 26ին, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու աթոմական բժշկ գիտնականները, Հայաստան գացած եւ ու-

ՆՈՅՆԵՄԻՆԵԱՆ ԽՈԿՈՒՄՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

կառուցողական տղաների համակողմանի ծաղկման համար:

Հայաստան այժմ մի հսկայական շինարարական հրապարակ է յիշեցնում:

Համաժողովրդական հոգատարութեամբ եւ ուսադրութեամբ են Երազագետը հանրապետութեան կարեւորագոյն կառույցները՝ Արփա-Յեւան 48 փլոմբերանոց երկաթի քիւնէր, հիստոլեկերա-կայանների Որոտանի գետաջր, Հրազդանի լեռնափխիական գոմարկաթ, Հրազդանի պետական Երազագետի երկաթաշրջան, արմային երկաթաշրջան, Ջուլի գոմարկաթ, Երեւան — Սեւան ավտոմայրուղին եւ արդիւնաբերական բնակելի ու կուլտուր — կենցաղային այլ օպերիւթներ:

Գիւղի յաջողութիւնների վրեժնական իրիւք գիւղատնտեսութեան լայն մեկնալացումն էր, Այժմ հանրապետութիւնում կայ 476 կոլտնտեսութիւն եւ 290 սովխոզ, որոնց դասերում աշխատում են աւելի քան 9 հազար քրակոր, մօրաւարպէս 1700 հացահատիկի գոմարկ, աւելի քան 9 հազար բուսասար ավտոմայր եւ տարբեակ հազարաւոր գիւղատնտեսական այլ մեկնանքներ: Տեխնիկական մեծ գիտնականները գիւղի աշխատողներին բոլրէ տեսլ լուրջ յաջողութիւնների հասնելու՝ արտադրական շատ փութեան մեկնալացման գործով:

Ուղեղի հողերի ընդլայնման, մեկնալացման եւ երկրի ֆիզիկական, բնական պարտաւորութիւնների արմատաւորման հիման վրայ, բարձրացել է աշխատանքի արտադրողականութիւնը, անցել օրէն աւելի մեծ գիւղատնտեսական մթերների արտադրութիւնը:

Տարեցատի տնում են կոլտնտեսութիւնների եւ սովխոզների եկամուտները, Փոխուել են գիւղի աշխատողների հոգեւոր կենցաղն ու կերպարը: Քաղաքի եւ գիւղի սոսնձագծերի ասիմետրիկան ջնջուի, գիւղացիների կենցաղի մեջ երկաթաշրջաններ, կապի, ուսխոյի, հեռախօսի եւ հեռուստատեսութեան արմատաւորումը, կուլտուր լուսաւորական հիմնարկների եւ կինոյի լայն ցանցը, գիւղական կեանքի մակարդակը մօտեցել են քաղաքայինին: Մեծ կրեւած, անեղանքի կարիքի եւ

սգիւորութեան ճիւղերէն խառնափոխ հայ գիւղը, կառուցելու դերից եւ գեղեցիկ խրոմիքներից դուրս է եկել եւ վստահօրէն կանգնել ճեմատեղան ու կուլտուրական վերածնունդի ուղի վրայ:

Պատկերով կենցաղի եւ հանրային սպասարկութեան, շինարարութեան մասին, ընկեր Գեորգի-Կան ըսաւ: Աշխատողների բարեկեցութեան ցուցանիշն էր բնակարանային շինարարութեան բոլոր անը, առողջապահութեան, սպորտի, առեւտրի, կենցաղային սպասարկման սիսեմի զարգացումը,

Ճարտարագէտներ՝ Լորէթա Բրուտեան եւ Օհանէս Փափազեան, փորձի կ'ենթարկեն ՎՍՍԻՐԻ, երկաթաշրջանի (Գոմարկաթ) մեկնալային սպասարկման կազմածը, Երեւանի երկաթաշրջանի մեկնալային փորձարկման գործարարին մէջ: Նկար՝ Ա. Հէքէքեանի - (Ա.Փ.Ն.)

կենսաբուսական ապահովութեան եւ սոցիալական միւս ծառայութիւնների արմատական յարեւումը:

Պետական եւ գոյութեամբ առեւտրի մանրամասն ապրանքաշրջանառութիւնը, վերջին տարիներից անել է 2,5 անգամ, բնակչութեան կենցաղային սպասարկման ծառայութիւնների ծաւալը՝ աւելի քան 4 անգամ, այդ բոլոր գիւղում՝ 13 անգամ:

Հանրապետութիւնն ունի բժշկական հիմնարկների ժամանակակից զարգացած ցանց, Ժողովր-

դական առողջապահութեան սիսեմը, Երաշտաւորում է ժամանակին եւ անվտանգ բուժօգնութիւն՝ ամբողջ բնակչութեանը:

10 հազար բնակչին ընկնող բժշկների բոլոր, Հայաստան գրեթէ երկու անգամ գերազանցել է զարգացած կապիտալիստական օտարերի:

Տարեցատի արագում են բնակարանային շինարարութեան թիւերը:

Հզոր քաղաքի ստացել քաղաքացիները: Այդ մասին են վերաբերողները: Մեր հանրապետութեան ամբողջ հոյակապ կերպարանը, Լեւոնեաներ, Հրազդան, Կամոն, Արմաւիր, Ալավերդի, Դափանը,

Ջարեգաւանը, Հոկտեմբերանը, Երմիւրանը, Սեւանը եւ միւս քաղաքները դարձել են ինտուրիստական կենտրոններ:

Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի հեփաթային անը, վառ կերպով բնութագրում է ամբողջ Հայաստանի սոցիալիստական վերածննդի կեդրոնային կիսփառն: Անցնելով 2700-ամեայ նահապարհ, նախասովետական Երեւանը մնացել էր մի գաւառական քաղաք՝ 30 հազար բնակչութեամբ: Այժմ Երեւանը երկրի արդիւնաբերական, կուլտուրական եւ գիտական խոշորագոյն կենտրոններից մեկն է, որտեղ ապրում է մօտաւարպէս 800 հազար մարդ:

Սովետական իշխանութեան 50 տարիներ եղան հայ ժողովրդի սոցիալիստական կուլտուրայի բոլոր զարգացման տարիներ:

Ներկայումս հանրապետութիւնում յաջողութեամբ իրականացում է ընդհանուր միջնակարգ պարտադիր կրթութիւնը: Ուսուցման սիսեմի մէջ ընդգրկուած է Հայկական ՍՍՀ իւրաքանչիւր երեւոյթ քաղաքացին: Հանրապետութեան դպրոցներում, տեխնիկումներում եւ 12 բուհերում սովորում է աւելի քան 700 հազար մարդ, այսինքն՝ գրեթէ այնքան, որքան եղել է Հայաստանի բնակչութիւնը 1920 բուրգանքին:

Ներկայումս հանրապետութեան ժողովրդական տնտեսութեան մէջ աշխատում են բարձրագոյն եւ միջնակարգ մասնագիտական կրթութեամբ մօտաւարպէս 150 հազար մասնագէտներ: Մեծ նուաճում է սովետական իշխանութեան տարիներին հանրապետութեան բարձրակարգ տեխնիկական ինժեղիկներին սեղծումը, որն ի

(Շար. տես 12 էջ)

Լոս Անճելըս, Գալիֆորնիա

ՍԵՆՏՐԱԿ ՇԱՀԷՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտատպեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ
Սեփականատեր խմբագիր — ՍՍՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԵԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԱՋԱՆ ԹԻԻ 406 — ՀԻՆԿԵԱԲԹԻ 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ . ԴՏԿ . ԿԱՄ 35 ՀԻՐ . ԴՏԿ .

عدد ٤٠٦ — الخميس ٩ ديسمبر ١٩٧١

ՀՆՁԱԿԵԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՏՅՐԴ ՍԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

Արդարև, այս կենսատու հացը — ազատութիւնը — ծնող բերելու համար էր, որ 1887ին, մի քանի ազատասէր և վառ հայրենասէր երիտասարդներ ժըննի մէջ սոցիալիստական հիմունքով հիմնեցին Հնչակեան Կուսակցութիւնը, որուն փութաց արծազանգեղ հայ յառաջդիմական տարրը, երբ անոր առաջին ուղիքը՝ «Հնչակ»-ը հայ աշխարհին մէջ երեքսու առաջնաման:

Չէր կարելի տարբեր ըլլալ, վասնզի ժամանակը հասունցած էր: Ժըննի երիտասարդներէն առաջ, խօսած էին արդէն իրենցան Հայրենի՝ իր բուրքի շերտով, Բաժան Բաժնիք՝ շան սասակ կ'անցնէր քանով, իսկ Բաժնիքին՝ իր կայծեր երկերով:

Հնչակեանութեան սկզբնական տարիներու խաղաղ ցոյցերը՝ որպէս բողոք հայկական գաւառներու մէջ տիրող դժուարին կեանքին, դժբախտարար Համիտի հրամանով իր լաքէնները վերածեցին արիւնալի ահաւոր տեսարաններու, որոնք եկան ապացուցանելու՝ որ բռնակալութեանց ներքե ապրող ժողովուրդներ խաղաղ ըզրոյթներով չէ որ պիտի կարենան սանձ դրնել: Ոճրագործներուն, տանկի դարձնել իրենց կեանքը: Համոզեցին նաեւ, որ ազատութեան համար մարտնչողներ չեն կարող արիւններ խառնալ: Առանց արիւնի, ճշմարիտ ազատութիւն հնար չէ ծնող բերել:

Այս դասին լուսապէս հասկացողութիւնն էր, որ մղեց յետ աշխուհի Հնչակեան դրօշին ներքե հաւաքուող կտրին զինուորներու՝ լազրիլ, չորոճել առանց զէնքի: Առ զէնքով պայքարը սկսաւ բռնակալներու դէմ Փոքր — Հայրի, Սասունի, Ջէյթունի և այլ վայրերու մէջ:

Հայութեան այս կռիւն չը դադարեցաւ, կանգ չառաւ նոյնիսկ հայապանծութեան ահաւոր տարիներուն, ի դերե հանելով թուրը ոճրագործներու ծրագրին լրիւ իրականացումը, զոր Վեհիպ փառանքը կը յոխորտային թէ յաջողած էին իրականացնել, երբ հասած էին Եզմիածնի առաջը, Սարգստապետի դաշտին վրայ, ուր ականատես եղան անսպասելիին, բովանդակ հայութեան առանց սեռի և տարիքի խորութեան, կանգնած մարտկուռ պատնէշին վրայ, ուր թաղուեցան իրենք, իրենց որոնացած Հայաստանը:

Ազատութիւնը այն հացն է, զոր ժողովուրդներ պատրիկ վաստակել իրենց հակառակ ֆրիքով:

ԼԱՄԱՐԵ

Հայութեան այդ յաղթանակը՝ 1918 Մայիսին, ուղին հարթեց դէպի 1920 Նոյեմբեր 29ի ճշմարիտ անկախութեան թուականը, թուական մը՝ որ հայ արիւնէն ծնաւ և հիմնադրեց անոր գոյատևումը:

Անոնք, որ պատմութիւն չունին, շատ տկար, շատ գաճաճ կը մնան Հնչակեանութեան հետ չափուել:

Անոր հերոսական պատմութիւնը և անկաշառ ծառայութիւնը հայութեան կը մնան գերիվեր:

Իսկ այժմեան գաղափարական նուիրումը՝ եզակի և անուրանալի:

ՍԻՐՎԱՐԻ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՄԲ ՏՕՆՈՒԵՑԱԻ ԳԱՅԻՐԵԻ ՍՈՎԵՏ. ՄԵԱԿ. ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԵՋ

Եզրափակութիւնը այս օտար եւ տրամադրալի կերպով հեծ Մայր Հայրենիքի 51րդ տարեգարծը: Գանիքի մէջ՝ Գոհաբանական Մաղթանք, մտաւորային եւ դաստիարակական երեկոյթներէն, ինչպէս նաեւ մեծ խաղաղութեան ծառայութիւն եւ, Սովետական Մտաւորային Կեդրոնը եւ կազմակերպեց հանդիսութիւն մը «Չայֆոլսի» սրահին մէջ, Երկուշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1971, կ. Ե. ժամը 9ին:

Այս առթիւ բեմին վրայ գետնուած էր Սովետական Հայաստանի ֆառէքը: Հանդէսի նախագահութեան սեղանին առջեւ սեղ գրաւած էին Հոգե. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապտիստան, Գանիքի Սովետական հիւպատոս Տեհիկ Տուպպար, ընկերներ Պողոս Ակոբով (Գանիքի Սովետ. Դեսպանատնի ֆառէքը), Լեւոն Շահինեան (Սովետ հիւպատոսի կցորդ), Գրիգոր Պողոսեան (Եզրափակման մէջ աշխատող սովետ երեկոյթի մասնագէտներու ղեկավար), Տիգրան Մխիթարեան (սովետ դեսպանատնի մասնագէտներու և հարաւարդէ), պոլ. Հայկազուն Քիւրմեան (Գանիքի Պաշտ. Բաղադ. Ժողովի աշխատակից), Ներսէս Պետրոսեան (Պաշտ. Բաղադ. Ժողովի անդամ), Ալեքիս Նափունեան («Արեւի» խմբագիր) եւ Սարգիս Պալանեան (Ազգ. Երեսփոխան եւ «Հասակիր» խմբագիր):

Հանդիսութեան բացումը կատարեց ընկեր Պողոս Ակոբով: Ան հակիրճ բայ խմաստային խօսքով

երէկ, Տիգրանեան, կ. Ե. ժամը 11ին, Արար Ընկերվար Միութեան կեդրոնին մէջ, նախագահ Անուար էլ Սատաթ վարեց Միութեան կեդրոնական Կոմիտէին ժողովը, որուն ներկայ գտնուեցան վարչապետ՝ Տոքթ. Մահմուտ Ֆաուզի, ա. փոխ վարչապետ՝ Տոքթ. Ազիզ Սուլթի, փոխ վարչապետ Մշակութիւն և Տեղեկատվութեան նախարար Տոքթ. Մահմուտ Ապտէլ Քաուէր Հաթէմ, Արար Ընկերվար Միութեան Կեդր. Կոմիտէի ա. քարտուղար՝ Պր. Մահմուտ Ապտէլ Սալամ էլ Ջալաթ, Պատեւ Քազմական նախարար՝ զօրավար Մահմուտ Ահմէտ Սաաէթ, Ներքին Դործոց նախարար՝ պ. Մահմուտ Սալէմ, Գանձային նախարար՝ Տոքթ. Ապտէլ Ազիզ Հէկազի և Տնտեսութեան, արտաքին առևտուրի նախարար Ինչլէս Նաե

ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՆԱԽԱԳԱՅԵՑ Արար Ընկերվար Միութեան Կեդր. Կոմիտէի Ժողովին

Արար Ընկերվար Միութեան Կեդր. Կոմիտէի Ժողովին 11ին, Արար Ընկերվար Միութեան կեդրոնին մէջ, նախագահ Անուար էլ Սատաթ վարեց Միութեան կեդրոնական Կոմիտէին ժողովը, որուն ներկայ գտնուեցան վարչապետ՝ Տոքթ. Մահմուտ Ֆաուզի, ա. փոխ վարչապետ՝ Տոքթ. Ազիզ Սուլթի, փոխ վարչապետ Մշակութիւն և Տեղեկատվութեան նախարար Տոքթ. Մահմուտ Ապտէլ Քաուէր Հաթէմ, Արար Ընկերվար Միութեան Կեդր. Կոմիտէի ա. քարտուղար՝ Պր. Մահմուտ Ապտէլ Սալամ էլ Ջալաթ, Պատեւ Քազմական նախարար՝ զօրավար Մահմուտ Ահմէտ Սաաէթ, Ներքին Դործոց նախարար՝ պ. Մահմուտ Սալէմ, Գանձային նախարար՝ Տոքթ. Ապտէլ Ազիզ Հէկազի և Տնտեսութեան, արտաքին առևտուրի նախարար Ինչլէս Նաե

թեան նախագահը ունեցաւ 29 Նոյեմբերէն սկսեալ, հրկրին այժմուհանգրուանին իւրաքանչիւրին պարտաւորութիւնները և յանձնառութիւնները բնորոշելու համար:

ՎԱԶԳԵՆ Ա. ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐԸ Հ.Ս.Ս.-Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Հայ Մարմնամարզական Միութեան, Պէյրուք

Չեր Մարզական Միութեան Յիսնամեակին առթիւ, Սուրբ Էջմիածնէն Հայրական Ողջոյն և Օրհնութիւն Չեր Մեծ Կազմակերպութեան ղեկավար մարմիններուն եւ բոլոր անդամներուն, այն բարի մաղթանքով՝ որ մարմնակրթութեան Չեր ծրագիրը պսակուի բարոյական ու հայրենասիրական գիտակցութեամբ, առողջ հոգի առողջ մարմնի մ'էջ սկըզբունքով:

Ողջ լերուք զօրացեալ սուրբ ոգով և յաւէտ օրհնեալ ի Տեառն:

ԿԱՌՈՂԻԿՈՍ ՎԱԶԳԵՆ ԱՌԹԻՆ

Էջմիածին, 24 Նոյեմբեր 1971

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐՈՅ ՄԷՋ ԳՈՀԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կիրակի 28 Նոյեմբեր 1971, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պողոս - Պետրոս եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ, նախագահութեամբ Եզրափակման Առաջնորդական Տեղապահ Դեր. Տ. Ջաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան:

Ս. Պատարագի ընթացքին կատարուեցաւ «Գոհաբանական Մաղթանք», մայր հայրենիք Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեգարծին առթիւ:

Եզրափակման լեցումը էր հոծ թիւով հաւատացեալներով մշակութային և մարզական միութեանց ղեկավարներով և անդամներով: Պողոսեան Ազգ. Վարժարանի աշակերտներ, ուսուցիչներ և տնօրէնութիւնը, ինչպէս նաեւ ազգային իշխանութեան անդամներն ալ: Յ. Ա. մատուցին, Լեւոն Հիւրմիւզ, Մ. Քէօզէրեան, Մ. Կ. Սարգսեան եղբայրներ, Կ. Թէրզեան, Մկրտիչ Բէմպէտեան և Նազարէթ Մարկոսեան եկան էլն մասնակցելու այս տօնակատարութեան:

Գոհաբանական Մաղթանքին առաջ, Ջաւէն Սրբազան սուրբ յաւուր պատշաճի ու օրուան խորհուրդը բացատրող կուռ և իմաստալից բարոյ մը, վեր առնելով հայ ժողովուրդին աննկուն և անընկճելի կամքին ոյժը, ազատութեան և հաւատքի սիրոյն անոր ունեցած զոհողութեան ո-

գին, ինչպէս նաեւ աշխատասիրութիւնը և հայրենասիրութեան գաղափարը, որոնց շնորհիւ հայ ժողովուրդը կրցաւ ոչ միայն տոկալ բոլոր դժբախտութեանց, տառապանքներուն և գրկանքներուն, այլ նաեւ մեծ ուսումնական կէտ դարձաւ կարճ ժամանակաշրջանի հողովումով մը դառնալ ճարտարտեսութեամբ, գիտականացած, և մեծ պետութեանց շարքին կանգնել:

Ապա տեղի ունեցաւ Գոհաբանական Մաղթանք, վասն անասանութեան և յաւերթութեան մայր Հայրենիք՝ Սովետ. Հայաստանին, անոր կառավարութեան և ժողովուրդին: Եզրափակման արարողութիւններէն ետք, ներկայ ժողովուրդը ուզեց տօնախմբութիւնը դարձնել զանազան մէջ, որ դժբախտաբար փակ էր, ինչ որ որոշ զոհողութիւններու պատճառ դարձաւ: Եւ սակայն ներկաները իրենց ընդունելութիւնը կատարեցին եկեղեցիին բակին մէջ, ուր պատուով բարեկրկնեցած էին Հ.Ս.Ս. Նուպարի արիւնքն ու արեւոյշները, ինչպէս նաեւ Պողոսեան Ազգ. Վարժարանի աշակերտութիւնը՝ գլխաւորութեամբ իրենց հայրենասէր տնօրէնի Պր. Օննիկ Գալուստեանի:

(Շար. տես էջ 2)

ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ՕՅԱՆ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ

(ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵՐ)

Ողբացեալ ընկեր Պետրոս Պոսթանճեան, որուն կսկածալի մահը տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 5ին և թաղումը՝ 7 Նոյեմբերին, Սոֆիայի (Պուլկարի) մէջ, ծածկանունով յայտնի Շամառն Պարոյր, ճրգ շառաւիղն է Անիայ Ապուշէյի գիւղի ծանօթ Պոսթանճեան զերդաստանին, գաւազն Օհանի: Ան ծնած էր 18 Փետրուար 1885ին՝ Կ. Պոլսոյ մէջ:

Պոլսոյ «Պանքայի դէպք»-էն ետք, Պետրոսի ծնողքը կը թողու տուն և գործ, ու ժամանակաւոր կերպով՝ իրենց վեց զաւակներուն հետ միասին, կ'երթան հաստատութիւն Պուլկարիոյ Պուրկազ նաւահանգիստը: Եւսակայն քաղաքական իրերայաջորդ դէպքերը պատճառ կը հանդիսանան, որ Օհան Պոսթանճեանի ընտանիքը վերջնականապէս ապրի Պուլկարիոյ ասպլէն-շական հողին վրայ:

Իր ուսումը շարունակելու համար, ծնողքը զինք կ'ուղարկեն Իզմիրի Ամերիկեան Գոլճը, ուր երկու տարի հետեւելէ ետք անոր դասընթացներուն, քաղաքական կացութեան պատճառով, պատանի Պետրոս կը ստիպուի վերադառնալ Պուրկազ, ուր ինքնաշխատութեամբ կը շարունակէ իր ուսումը, զարկ տալով մասնաւոր հայոց լեզուի և գրականութեան:

Իր եղբոր՝ Եւստիքի թելադրութեամբ, ան 1904ին կ'անդամագրուի տեղւոյն Ս. Դ. Հնչակեան Մասնաճիւղին և կը դառնայ անոր գործուն անդամներէն մէկը: Այդ օրերուն Պուրկազ կ'այացելէ Հնչակեան Կեդրոնի լիազօր գործիչ՝ ընկեր Հրատ Կամարը, որուն քաղաքական և ընկերային հաստատակարար շուրջ տուած հրապարակային կուռ բանաստեղծութիւնները, մեծապէս կը խանդավառեն երիտասարդ Պետրոսը և զինքը կ'առաջնորդեն դէպի ապագայ հասարակական գործիչը և գաղափարի անխոշոր նախնաւոր:

Կարճ ժամանակ ետք, ողբ. ընկեր Պետրոս Պոսթանճեան կը ստանձնէ կուսակցութեան տեղ-

ւոյն մասնաճիւղին քարտուղարութիւնը, որը մեծ հմտութեամբ և կանոնաւորութեամբ կը վարէ աւելի քան քսան տարիներ:

Քարտուղարութեան պաշտօնէն բացի, ողբացեալ ընկերը եղած

Ողբ. ընկեր Պետրոս Պոսթանճեան՝ Երջայատուած իր ընտանիքին անդամներով (Տիկին Վերոն, Հրանդ (ողբ.) եւ Ժիրար Պոսթանճեաններ)

է կամաւոր թղթակից Հնչակեան բոլոր թերթերուն և կեանքի իր վերջին տարիներուն խմբագրական իր բաժինը բերած է «Պատմութիւն Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան» Բ. հատորին:

Ողբացեալ ընկեր Պ. Պոսթանճեան մեծ աշխատանք տաւ իր և Պուլկազի Հնչակեան մասնաճիւղին ծաւալման և արդիւնաշատ գործունէութեան գծով: Ան նախաձեռնարկ եղած է տեղւոյն Արարատ Հնչակեան ընթերցասրահի հիմնադրութեան: Այս ընթերցասրահը իր ամբողջ գոյութեան ընթացքին (1905 - 1931) գործեց ողբացեալ ընկերով ղեկավարութեան տակ:

Հնչակեան Երջանային Համագործակցութեան, ողբացեալ ընկերը կը մասնակցի որպէս պատգամաւոր ու երեք անգամ կ'ընտրուի Պուլկարիոյ Երջանային Վարչութեան Գործադիր Յանձնախումբի անդամ:

Ողբացեալ ընկեր Պետրոս Պոսթանճեանի հասարակական գործունէութիւնը չի սահմանափակուի միմիայն կուսակցական աշխատանքներով: Ան հանրային գանազան մարդերու մէջ կը բերէ իր անսակարկ մասնակցութիւնը, դառնալով անգամ Ազգային Վարչարանի հոգաբարձութեան, Թաղական Խորհուրդի, և հիմնադրւելէն կը հանդիսանայ Պուլկարիոյ մէջ ՀՅԴԿ, ինչպէս նաեւ Երեւանի մշակութային Միութեան:

Ողբացեալ ընկերը ըլլալով գրասէր, ունէր ճոխ և արժէքաւոր գրադարան մը՝ աւելի քան 2200 հատորներէ բաղկացած, որը 1966ի վերջերս նուիրուեց Ս. Համատանի Գիտական Ակադեմիայի փոխնախագահ Գրադարանին, ձեռամբ Երեւանի Մատենադարանի գիտական աւագ աշխատակիցներէն՝ Վարդան Գրիգորեանի: Այս գիրքերուն հետ միասին, ողբացեալ ընկերը հայրենիք ուղարկեց նաեւ իր անձնական ինչպէս նաեւ Պուլկազի Ս. Դ. Հնչակեան Մասնաճիւղի ամբողջական արխիւները՝ սկսեալ 1904 թուականէն:

Ողբացեալ ընկեր Պետրոս Պոսթանճեան մուտնագած է 1924 թուականին, Օր. Վերոնիք Կ/ւլ-պիւթերեանի հետ: Այս երջանակն աւուստութիւնէն անոնք կ'ունենան երկու զաւակներ՝ Հրանդ և Ժիրար, որոնք կը մեծան ընտանեկան հայեցի դաստիարակութեամբ ու իրենց նախնական ուսումը աւարտելէ ետք՝ Պուրկազի Գերմանական կիմնադրան, կը հետեւին Սոֆիայի մասնագիտական ֆաբրիկէները, ուրկէ Հրանդը՝ բարձր նիշերով կը վկայուի նուրբ մեքենաներու և տնտեսական գործիքներու (օփթիք) իրր ճաշարաբան, իսկ Ժիրարը՝ կը վկայուի հանձնարի բարձրակարգ երաժշտի մասնագէտ-ճարտարագէտ:

(Շար. տես էջ 6)

ՆԻԻ ԵՈՐԲԻ ՄԷՋ

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 58-ՐԴ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ 1970ԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ 1-420-309 ՏՈՒԱՐ ՏՐԱՄԱԴՐԱՍ Է ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒ

Հ.Բ.Ը. Միութեան 58րդ Ընդհանուր Ժողովը գումարեցաւ Նոյեմբեր 6ին. Ետք օր, Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդարանի Մշակութային Կեդրոնի Գա-

վարկեան յոսնկայ լուսթեամբ յարգեցին յիշատակը կազմակերպութեան հիմնադիրներուն, բարերարներուն, վաստակաւորներուն և նորոգ հանգուցեալ ան-

Հ.Բ.Ը. Միութեան նախագահ Պր. Ա. Մանուկեան իր ճառը կարդացած պահուն: Իր աջին Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ Գեորգ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, իսկ ձախին Հ.Բ.Ը. Միութեան նախագահ Պր. Միսակ Հայկեցի:

վուգճան հանդիսարանին մէջ, Նիւ Եորք:

Դասերուն և Առաջնորդ Սրբազան Հայրը «Հոգոց» արարատները:

ՅԱՆՁՆԱԴՈՒՄԲԵՐՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Պր. Մանուկեան Ընդհանուր Ժողովի ատենադպիր անուանեց Պր. Յակոբ Աղամեանը և նշանակեց հետեւեալ յանձնախումբերը. Ստուգիչ Յանձնախումբ. Պր. Գեորգ. Պետրոսեան, Տոբթ. Արշաւիր Կէօնեան և Ժան Թոփուլեան:

Քուսակայն Յանձնախումբ. Պր. Սեդրակ Արարատեան, Միրճան Գիրեան և Օննիկ Նորհատ:

Նշանակիչ Յանձնախումբ. Պր. Ռիչարդ Կրեկերի, Տիկին Մաքսուել Ս. Յովսէփեան և Ռիչարդ Թոնմեան:

Որոշումներու Յանձնախումբ. Պր. Անդրանիկ Փոլատեան, Երանոյ Աղաւան և Տոբթ. Գեորգեան:

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԲԱՑՄԱՆ ՃԱՌԸ

Պր. Մանուկեան կարդաց շահական ճառ մը, որուն սկիզբը (Շար. տես էջ 6)

ԻՍՐԱԵԼԻ ՕՐԻ

(Շարունակութիւն Գ. ԿԵԼԵ)

յանձն առնելով այդ օրերու ուղեւորութեան տարակալի պայմանները, տարի մը ետք հասնելու համար իր հայրենի գաւառը՝ Զարաթ, ուր նոյնիսկ առանց իր խնդիրները հանձնելու իր հարազատներուն, շրջանի մեծամեծներուն կը պարգէ վիւհեմեան ծրագրերը, ժողովուրդի փրկիչական փրկութեամբ մըտահոգ իշխանները, կ'առաջարկեն Օրինի ներկայանալ Էջմիածնային Ս. Նահապետ Եղեմիայի Կաթողիկոսին, որուն կարծիքն ու հաւանութիւնը էական էր և նոյնիսկ վճռական:

Օրին կը փութայ Էջմիածին, ուր Հայրապետը՝ զնահատելով հանդերձ տարուած աշխատանքը, կ'արժանապէս կը մերժէ իր և ժողովուրդին հպատակութիւնը Հոգւմայ գահին:

Իսրայէլ Օրին յուսահատող էր: Կը դիմէ Գանձասարի Կաթողիկոս, Եսայի Զարաթեանին: Թափուած աշխատանքին ի տես, Կաթողիկոսը յուսահատութեան շատանելու համար Օրին, կ'առաջարկէ միջին ուղի մը, ազատագրել Հայաստանը նախ, ապա՝ բանակցութեամբ ճշդել Էջմիածնայ գահին հպատակութեան հարցը և առայդ, կ'առաջարկէ իր միաբանութենէն Հայ-

եկեղեցւոյ դաւանաբանութեան հմուտ Մինաս Վարդապետը ընկերացնել, ղէպի Եւրոպա անոր ուղեւորութեան ճամբուն վերայ:

Օրին և Մինաս Վրդ. միատեղ կ'անցնին Գերմանիա և ձեռք բերուած արդիւնքը կը հաղորդեն Վիլհելմ Իշխանին: Իշխանը սակայն, զիրենք դիւանագիտական օրոցքէն վառ կ'առնէ, յայտնելու համար թէ բանակային տեղափոխութեանց ղեկարութեան, մարդկային ու նիւթական հսկայ զոհողութեան փոխարէն՝ Հայաստանէն ոչ մէկ նիւթական շահ կարելի էր ակնկալել: Ուստի անիմատ զոհողութիւն կը նկատէ այդ եւրոպական դիւանագիտութեան համար:

Բայց հայրենասիրութեան հուրով առցուն Օրին հոգիին վրայ, ոչ մէկ պաղ ջուրի սրբակուսէ լին ազգեր, որովհետեւ իրենց անց, Օրին և Մինաս Վարդապետը կը տեսնեն Մոսկուայի մէջ, ուր ազատագրական պայքարի դիւանագիտական խաղաքարդերը կը բանայ Մեծն Պետրոսի սեղանին վրայ:

Փեղորկրատի մեծ դիւանագէտը, ղէպի տաք ջուրերը իրենց իր ծրագրին մէջ, բանալի դռներէն մին նկատած էր Հա-

յաստանը, որով կը քաջալերէ Օրին, անոր կը շնորհէ գնդապետի աստիճան և մինչև ուս շրջական պատերազմին վախճանը, կ'առաջարկէ որ ան յանձն առնէ Պարսկաստանի մէջ ռուսական դեսպանի պաշտօնը վարել, հարկ եղած պատերազմական տեղեկութիւնները քաղել և պարսկի բանակի խցելի կէտերը նկատի առնել, առ ի պատրաստութիւն ռուս և պարսկի ճակատամարտին:

Օրին իր ջրախումբով կը հասնի Շամառնի պարս. սահմանը և կը սպասէ մուտքի ձեռնարկութեան: Պարսկի արքունիքը, տեղեկանալով որ Օրին հայ է, ղեկարարութիւններ կը յարուցանէ և միայն երկու տարի ետք, ռուս և պարսկի դիւանագիտական տաք բանակցութիւններէ յետոյ, կ'արտօնուի անոր մուտք գործել Պարսկաստան:

Օրին լաւագոյն կ'արժեցնէ իր վրայ դրուած յոյսերը և զինուորական հարկ եղած տեղեկութիւնները կը հասցնէ ռուսական արքունիք:

Արեւմտաեւրոպական դիւանագիտական շրջանակներուն ծանօթ էր Օրինի զինուորական հեռանկարը, որով նկատի առնելով որ զինուորական յաւաքիւղացք մը ռուսներուն կողմէ և անոնց ազդեցութեան գործումը Անդրկովկասի մէջ հեռանկար էր իրենց տնտեսական

և զինուորական շահերուն, իրենց դեսպաններուն միջոցաւ պարսկի արքունիքին մետ կ'ամբաստանեն Օրին, իրենց ամբաստանութիւնը հիմնաւորելով ֆրանս. տառախաղերու վրայ, յայտնելով, թէ ISRAEL ORI բառը կեղծանուն մը է գիրերու խառնուրդով՝ որ կը նշանակէ IL SIRA RO (ան թագաւոր պիտի ըլլայ):

Պարսկի թագաւորը կը պահանջէ Օրին անմիջական հետաքննում:

Հարկ եղած տեղեկութիւններն ու ծանօթութիւնները ամփոփած ըլլալով, Օրին ճամբայ կ'ելլէ դէպի Մոսկուա, ուր կը յուսայ ռուսական բանակի յաւաքիւղացի քարտեզագրութիւնը ամբողջացնել:

Ի մեծ դժբախտութիւն սակայն, Կասպից ծովուափին գտնուող Աստրախան քաղաքը երբ կը հասնի, յոգնապաշտ անկողին կ'իյնայ ու քանի մը օրեր ետք, ազատագրուած Հայաստանը եւրազոգը՝ աչքերը կը փակէ 17 Օգոստոսին:

Եսայի Կաթողիկոս կը փութայ Աստրախան, ուր հայոց եկեղեցիի բակին մէջ, արքայազունի մը վայել շուրջով կը թաղէ մշտաշարժ մեծ հայրենասէրին յոգնատանջ մարմինը:

Գերեզմանի մը փոսը կը ցաւ ամփոփել միայն իր խնջած ուկորները, սակայն անոր գաղափարը պարեցաւ, որովհետեւ Օ-

րիով նոր էր մը բացուեցաւ հայ պատմութեան մէջ. մարդ մը, որ հայ ժողովուրդին սորվեցուց թէ իր փրկութիւնը պէտք էր սպասել հիւսիս իր դրացիին, թէ բրիտանական Եւրոպան երբեք պիտի չօգնէր հայոց:

Այդ գաղափարով ու թրագրով գործեց Օրին մահէն 10 տարի ետք, մեծ զօրականը՝ Դաւիթ Բէկ: Այդ ծրագրով գործեց 1827 թուին Ներսէս Աշտարակեցի Կաթողիկոս՝ նոյն տարուան Հոկտ. 1ին ռուսական բանակի հրամանատար Պասկեւիչը առաջնորդելով երեւան:

Այս բոլորէն վեր սակայն պատմականօրէն Օրին և իր հետեւորդներուն կը պարտին հայրենի ներկայ իրականութիւնը, հայրենիք մը՝ մոխիրներէն յարուցեալ, որ մոխիր կը ցանէ ստրկամիտ թշնամիին գլխուն, հայոց մաշտոցեան բարբառով հարց կուտան աստղերուն թէ ինչո՞ւ լիաւարեցան Տէր-Զօրեան գիշերներուն, հայրենիք՝ որուն սրտին զարկերուն կը լողայ թով կը շնչէ հայ սփիւռքը, Իսրայէլ Օրին մը երկաթեայ կամրով, հոգիին մէջ խորան մը՝ Էջմիածին, աչքերուն մէջ Սեան մը՝ Կապոյտ և սրտին մէջ Արարատ մը՝ երկնամեծ:

«Թիշատակն Արդարոց Օրհնութեամբ եղիցի»:

ՕՇԱՊԱՆ ԲՆՆՈՒ ԱՇԽԵԱՆ Գահիրէ, 25-9-71

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 107) — ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ)

Ք. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Այնքանադր Սպենդիարեանը մեծ և խորապէս ժողովրդական արուեստագէտ է։ Օրկանապէս կապուած լինելով հայ երաժշտութեան հետ, միաժամանակ հիմնուելով արեւմտահրոպական և ռուսական դասական երաժշտութեան աւանդոյթների վրայ, Սպենդիարեանը ազգային երաժշտական ոճով ստեղծել է վառ, ինքնատիպ և իրապաշտական երկեր։

Ալ. Սպենդիարեանը ծնունել է 1871 թ. Նոյեմբերի 1ին. Կախովկայում (Խրիմ): Նրա հայրը հարուստ վաճառական էր: Ապագայ երգահանը փոքր հասակից ընդունակութիւններ է ցուցաբերել ոչ միայն երաժշտութեան, այլև նկարչութեան և գրականութեան բնագաւառում. սակայն ծնողները առանձին նշանակութիւն չեն տուել այդ հանգամանքին, որի պատճառով էլ միջնակարգ դպրոցն աւարտելու

միջնակարգ դպրոցից՝ աշակերտ
լուց յետոյ, նա սկսել է մասնա-
գիտանալ ոչ թէ ստուգեստի որ-
է է հիւղում, այլ իրաւաբանու-
թեան մէջ՝ 1890-1895 թթ. սովո-
րելով Մոսկուայի համալսարա-
նում: Բայց այդ բոլոր տարի-
ներին նա պարագայ է երաժշ-
տութեամբ, դաշնամուրի, ջու-
թակի, երաժշտութեան թէօրիա-
յի դասեր է վերցրել, նաև ըս-
տեղծագործել է:

Մտնկուայում Սպենդիար-
եանը շփուել է բանաստեղծներ
Ս. Շահագիրի, Ա. Մատուրեա-
նի, Կարսի և Սուրենյանցի և
ուրիշների հետ: 1894 թ. մի ե-
րկույթում. Մատուրեանը կար-
դում է իր «Այ Վարդ» բանաս-
տեղծությունը: Սպենդիարեանը,
սգեշնչուած, ստեղծուտեղը յօրի-
նում է իր նոյնանուն երգը, որ,
շնորհիւ իր ազգային բնոյթի,
անմիջականութեան և գեղեցիկ
ու լայնաշունչ մեղեդու, շուտով
մեծ տարածում է գտնում հայ-
կական շրջաններում, իսկ հե-
տագայում դառնում է հայ վո-
գալ երաժշտութեան զարդերից
մէկը:

Սպենդիարեանն այդ տարիներին երգչախմբի համար մշակում է նաև «Հերիք Որդեակը», «Հիմի էլ Լուներ», «Հանգիստ իմ Անոյշ», «Ձէյթունցիների Գայլաղբը» և Անասյէք Նդբարը՝ հայ ազգային երգերը։ Գրում է նաև երգեր և ումաններ, գործիքային ստեղծագործութիւններ՝ արևմտաեւրոպական ոճով («Հինաւուրց Գար», «Օրորոցային»), ուսուցական» («Հրապուրել է ինձ քո գեղեցկութիւնը», «Էլ վաղուց ոչ

մի հարց») և ընդհանուր արեւելեան («Այթարմա»),

Համալսարանն աւարտելուց
յետոյ, 1896 թ., Սպենդիարեանը
մեկնում է Փեթերպուրկ եւ ու-
սանում՝ հռչակաւոր Երզնան

ԱԼԵԲՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆ

Ռիմսքի-Քորսաքովի մօտ: Ռիմս-
քի-Քորսաքովը, որը շատ ժը-
լատ է եղել գովեստների մէջ,
Սպենդիարեանի մասին ասել է՝
«նա տաղանդ է, իսկական տա-
ղանդ»:

Ուսումը Ռիմսքի-Քորսա-
բովի մօտ Սպենդիարեանն ա-
ւարտում է 1900 թ. «Համերգա-
լին Նախերգանք» սիմֆոնիք
ստեղծագործութեամբ, որն ա-
ռաջին անգամ կատարում է
Փեթերպուրկում, 1901 թ. Հոկ-
տեմբերի 3ին՝ Այդ օրը Սպեն-
դիարեանը համարում է իր ըս-
տեղծագործական գործունեու-
թեան սկիզբը:

1901ին՝ Սպենդիարեանը
վերադառնում է Խրիմ, ապրում
է Ծալթալում (մինչև 1916 թ.)
և Սուտակում (1917-1924)։

1901 ից սկսում է երգահանի ռոբորդադործական հասուն շրջանը: Մեկը միևսին են յաջորդում «Երիմի Էսթրվենը», «Երեք Արմաւենի» սիմֆոնիք հույակւած երկերը եւ բազմաթիւ փոգալ ստեղծագործութիւններ, որոնց թւում՝ «Առ Լայաստան», «Այնտեղ, այնտեղ, դէպի վեհայն դաշտը», «Մի լար Քիբուլ», «Արեւելեան Օրորոցային»: «Առ Միլոնին» երգերը՝ գրուած հայ բանաստեղծների թեքսթերով:

Այդ տարիներին, Սպեն-
դիարեանը ծաւալում է նաեւ իր
երաժշտական - հասարակական
բեղուն գործունէութիւնը, նա
Խրիմի (յատկապէս Եալթայի)

(Comp. with 42 6)

ՄԱԿ-Ի ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

չախջախիչ մեծամասնութեամբ փութարկեց, որ իսրայէլեան
գործերո փառուն գրաւեալ բոլոր հողամասերէն

Միացեալ Ազգերու Կազմա-
կերպութեան (ՄԱԿ) Ընդհանուր
ժողովը՝ 79 ձայնի դեմ 7ի եւ 36
ձեռնադնեալ, որոնց Կոնար
Յարիկի ռաւանելութեան գործու-
նեւորեալ վերսկսումը՝ Միջին Ա-
րեւելի թաղանային տուրջ համա-
ձայնութեան մը համար եւ Իսրա-
իլէն պահանջեց, որ յանձնառու
ըլլալ գրաւեալ հողերը պարագելու,
որպէսզի կարելի ըլնէ, որ այդ ա-
ռախեալ տարիք գործի մղուի:

Իսրայէլ այս որոշումին դէմ
 ֆուտարկեց, իսկ Ա.Մ.Ն.Ը՝ ձեռըն-
 պահ մնաց:

Ժողովը որդեգրեց Ափրո-Ասիական երկիրներու առաջարկած որոշումը՝ Հասարակաց Շուկայի վեց երկիրներուն եւ Անգլիոյ կողմէ բարեփոխուած, որ կը վերահաստատէ նաեւ՝ թէ «բոլոր ուժով հող ամասերու ժիրանալը անբնդունելի է եւ հեռեւաբար, այս միջոցով գրաւուած հողամասերը պարտքն վերադարձուի»:

ՄԱԶՄՈՒՏ ՌԻԱՏ

Փոխ-վարչապետ Եւ
Արսաբեկ Գործոց Նախարար

Բարեփոխումը որոշումը կը պահպանե այն ժամադրութիւնները (որոնք Իսրայիլի կողմէ անքնդունելի են), որոնք գոյունակութեամբ կ'արձանագրեն եգիպտոսի դրական պատասխանը՝ անցեալ Փետրուարին Տոբ Եարիկի կողմէ նախաձեռնուած խաղաղութեան յուսադիրքի եւ կը պահանջեն Իսրայիլէն «այս» նախաձեռնութեան նպատակը պատասխան մը տայ»։

Եգիպտոսի Նախագահ Անուար էլ Սաադը, այս առթիւ շնորհաւորական հեռագիր մը լղեց Պր. Մամուտ Ռիաշի (Եգիպտոսի փոխվարչապետ) եւ արտաքին գործոց նախարար) եւ իր զորակիցներուն, Նիւ Եորքի մէջ իրենց բախմակ կարեւոր ջանքերուն համար, ջանքեր՝ որոնց շնորհիւ ՄԱԿի Ընդհ. Ժողովը որդեգրեց Միջին Արեւելի տագնապին տուրջ բանաձեւումը որոշումը, որ կը զօրացնէ Եգիպտոսի զինքը:

Հ. Մ. Մ.-ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻ
ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՀԱՆԴԻՍԱԻՈՐ ՆԻՍՏԸ
Հ.Մ.Մ.-ի 15 ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐ ՊԱՐԳԵԻԱՏՐՈՒԵՑԱՆ
ՍՈԿ ԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՈՒՈՅ ԳԻՐԵՐՈՎ

Իր յիսնամյա բազմաթիվ գործունեության, վայել չորս տասնհինգամյա Հ.Մ.Մ.Ի Ցուրենյան կանոնադրական եղբայրների հանդիմանությանը, 28 նոյեմբեր 1971, կիրակի Կ.ա. ժամը 10.30-ին Պետության Սինեմա «Գրեգոր»-ի սրահին մեջ, ընտանիքի չորս հասարակական աշխատանքների անդամներով:

Ինչպէս Յրինամեակի փառա-
հեղ Շքերթը, սոյն փառաշուք հան-
դիսութիւնն ալ կը վայելէր բարձր
հովանաւորութիւնը Լիբանանի
Հաշիմապետութեան Նախագահ՝ Ն.
Վ. Սէլյման Յրանճիէի, զոր կը
ներկայացնէր Աշխատանքի ու Ըն-
կերային Գործոց Նախարար՝ Սու-
րբ Կրիստան:

Հանրապետութեան Նախագահի ներկայացուցիչը կը շնորհակալուի Ալէյի զայն ազամանութեան ֆոթպլոյի ֆետերասիոնի Նախագահ՝ Համիտ Ուրբի, բաղձաթիւերեւոյրտաններ, պետական անձնաւորութիւններ, ղեկավարներ, ղրեւնադիտական անձնակազմի ներկայացուցիչներ, քաղաքական տարբեր կազմակերպութեան

դեկավար դեմքեր, չիրանանհան
մամուլի ներկայացուցիչներ, Պաշ-
տոնական անձնաւորութեանց շար-
քին լին նաեւ, Հայաստանի Սփո-
րի Ե Գեղեկւոյութեան խորհուրդի
Նախագահի Տեղակալ Ե Արարիկ
Փոթպուրի պատուիրակութեան
Նախագահ՝ Հրանդ Շահինեան
Հայաստանի Ֆութպոլի Ֆետերա-
ցիոնի Նախագահ Ե Զբոսաշրջու-
թեան Տնօրէն՝ Սուրէի Զաքար-
եան, ինչպէս նաեւ հայրենի պատ-
ւիրակութեան այլ դեկավարներ:

Հանրապետութեան Նախագահի ներկայացուցիչ՝ Ն.Վ. Մուսիբը Համատանի Ժամանեաւուն ետք բեմ բարձրացաւ Հ.Մ.Մ.-ի Յէյրուսթի Երջանի Վարչութեան Ատենայպետ ընկեր Տիգրան Սարափեան և հանդիսաւորապէս բացաւ յայտարարեց Հանդիսութիւնը՝ որ սկսաւ Լիբանանի Պետական իմնի և քայլերդերորոշութեան յանձնարարութեամբ:

Իր բացման խօսքի աւարտին, ընկեր Սարաֆեան կարդաց բաղմաթիւ ողջոյնի ու շնորհաւորութեան գրեր ու հեռագիրներ

գործ ուղարկած էին մասնաւորաբար Անիւնայի Հայոց Գաթղիգոս՝ Ն.Ս.Ս.Տ. Վազգէն Ա. Հայրապետը, Հայաստանի Սփիւռքահայութեան Հետ Մշակութային կապի Կոմիտէն, սոյն Կոմիտէի Նախագահ՝ Վարդգէս Համազասպեան, Հայաստանի Երրորդ արագական Կազմակերպութեան հրու Կոմիտէն, ինչպէս նաեւ Հ.Մ.Մ. Գահիրէի, Հայէպի, Գամաակոսի Շրջաններու Վարչութեանները, Հայէպի Կրկեան Երբանակի Ուսմակալութեանը եւ բազմաթիւ հայ եւ օտար անձնաւորութեան հեր:

Մինչ կը զարգացուէին շնորհաւորութեան եւ ոգիշնի խօսքեր, Յիսնամակը խորհրդանշող ոսկեփայլ գեղատիպ բեմը կը զարդարուէր տարբեր կազմակերպութեանց ու անձնակազմութեանց կողմէ ուղարկուած ծաղկեկոյտերով:

Բացման խօսքէն ետք, Հ.Մ.
Մ.ի Յիսնամակա գործունէութիւնը
արտերէնով ներկայացուց, Պէյ-
նթի Վարչութեան երիտասարդ
անդամներէն Լնկեր Գրիգոր ձե-
րէնեան :

(Գաղ. առեւ. 58 5)

630

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԽԱԹՅՈՒՆ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط. ٢٤٦ - ت. ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سمير بيان (بالإدارة)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտատպեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎՐԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 408 — Հինգշաբթի 23 Դեկտեմբեր 1971

ՀԱՅՐ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

عدد ورقه ٤٠٨ — الخميس ٢٣ ديسمبر ١٩٧١

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԵՏ, ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ

Ճեմարտութեան, Հաւասարութեան
եւ Արդարութեան ուղիով

(«ԱԶԱՏ ԲԵՍ» ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՍԻՆԱԿԻՆ ԲԱՑՄԱՆ ԱՌԹՈՎ)

Հանրային բոլոր գործունեւերը՝ որոնց նուիրական պարտականութիւնն է ծառայել ժողովուրդին, պարտին իրենց աշխատանքները համակարգել այնպէս, որ կարենան ընթացիկ ճշմարտութեան, Հաւասարութեան եւ Արդարութեան ուղիով:

Մամուլը՝ որուն առաջին պարտականութիւնն է ծառայել հանրութեան, չի կրնար որդեգրել այլ ուղի՝ բացի ճշմարտութեան, Հաւասարութեան եւ Արդարութեան ուղիով:

Այս է և այսպէս միայն կրնայ ըլլալ նաև Հայ Մամուլին սկզբունքը, եթէ ան իբր կոչոււմ ընտրած է ծառայել հայ ժողովուրդին, հայ հասարակութեան:

Հետեւաբար ամէն հայ թերթ որ այս նշանաբանով չառաջնորդուի, որ չէ ըմբռնած և չի գործել այս սկզբունքով, օգտակար աշխատանք չի կատարել հայութեան և կը դառնայ փնտաւար, հետապնդելով այլ նպատակներ՝ ծածուկ կամ գաղտնի ու կը մեղանչէ մամուլի իր սուրբ պարտականութեանը:

Մենք ուրիշ ենք ու հպարտ, որ «Ջափախի»-ը՝ որ վերջերս լրացուց իր Նոր Երջանի Ցրդ տարին և կը գտնուի Ցրդ տարուան սեմին՝ իր հրատարակութեան առաջին օրէն իսկ անշեղօրէն հետեւեցաւ, կը հետեւի եւ պիտի շարունակէ միշտ հետեւել ճշմարտութեան, Հաւասարութեան եւ Արդարութեան սկզբունքին:

Ատենին յատկ կերպով արտայայտուած էինք այս մասին, ու ճակատաբար կը ներկայանանք այսօր իբր պաշտպանը հայ ժողովուրդի իւրաքանչիւր մէկ անհատին կամ կազմակերպութեան՝ ընդդէմ որեւէ անարդարութեան, որուն զոհերը կրնան դարձաւ ըլլալ անոնք:

Ահա այս է պատճառը, որ «Ջափախի»-ը ոչ միայն եզրագրա-հայտնութեան սիրելի թերթը եղաւ, այլեւ ամբողջ սփիւռքի տարածքին եւ ինչու չէ՞ Մայր Հայրենիքի մէջ, ու կը հաշուէ բազմահազար ընթերցողներ, բարեկամներ, հիացողներ եւ քաջալերողներ, ու դարձած է բոլորին կողմէ փնտուռած եւ սիրուած օրուան մը, ինչպէս կը վկայեն այն բազմաթիւ շնորհակալանքներ, շնորհակալական ու գնահատական նամակները՝ որոնք կը բաժնուի իւրաքանչիւր թեան հասցէին, ժողովուրդի բոլոր խաւերուն մաս կազմող մարդկանց կողմէ, ըլլան անոնք մտաւորականներ, քաղաքական թէ՛ հասարակական գործիչներ, արուեստագէտներ, արհեստավորներ եւ ամէն մտածելակերպի տարեց թէ՛ երիտասարդ մարդկանց կողմէ:

Եթէ սկզբունքի տէր մարդը սիրելի է ու յարգելի՝ որովհետեւ նկարագրի տէր անձ մըն է ան, նոյնն է պարագան եւ մամուլին, որ պարտի նկարագրի ունենալ եւ այդ՝ իր սկզբունքով, որ չի կրնար տարբեր ըլլալ քան երեք բառերէ կազմուած այս նշանաբանը՝ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ, ՀԱՄԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Եւ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ:

Հայ մամուլը իր այս սկզբունքային գծով պարտի մօտենալ ազգային, ընկերային, հասարակական, հայրենասիրական, համայնքային եւ այն բոլոր հարցերուն՝ որոնց մասին կ'անդրադառնայ իր էջերուն մէջ:

Հետեւաբար երբ հայ թերթը կը գտնուի, կը փառաբանէ իր ժողովուրդը, իր հայրենիքը, իր պատմութիւնը, իր մշակոյթը կամ իր համայնքին գործունէութիւնը, չի կրնար չպայքարիլ ու չմերկացնել նաեւ բոլոր անոնք՝ որոնք այդ նուիրականութեանց դէմ կը գործեն, եւ այս, վասն ճշմարտութեան եւ Արդարութեան:

Հայ մամուլը պարտի ծառայել ժողովուրդին, եւ սակայն աւելի մեծ ծառայութիւն մատուցած կ'ըլլայ անոր, երբ իր սինականները լայն կը բանայ անոնց առջեւ, անոնց ցաւերուն առջեւ, անոնց բողոքներուն առջեւ, անոնց բարի և չինի թելադրութիւններուն առջեւ, ու հնարաւորութիւն կուտայ բոլորին արտայայտուել իր կարծիքը, յայտնելու իր բողոքը կամ ցաւը և այլ բանի որ, եթէ թերթը սեփականութիւնն է անհատի կը կամ նոյնիսկ կազմակերպութեան մը՝ թերթին բարոյական տէրը, իսկական տէրը սակայն ընթերցողն է, ժողովուրդն է: Ուստի արդար է և հրամայական պահանջ, որ թերթերը խուլ չձեռնան ժողովուրդին (Շարունակութիւնը տես էջ 5)

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՂԱՇԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ Բ. ՆՍՏԱՅՐՋԱՆԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԻ ԵՐԷԿ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Երեկ Դանիէի մէջ սկսաւ Արաքիան Հանրապետութեան Համադաւանացի Եկեղեցւոյ հոգեւորական ժողովուրդը, մասնակցութեամբ Անուար էլ Սա-սարի (Եզրագրող), Համեդ էլ Ասա-թի (Սուրիա) եւ Մամուր էլ Քա-զաբի (Լիպիա):

Այս ժողովին կարեւոր օրա-կարգին մաս կը կազմեն հալա-

հալան եւ զինուորական կացու-թիւնը, ինչպէս նաեւ Արաքիան Հանրապետութեան Համադաւանա-ցուրեան կազմութեան վերաբե-րեալ օրհններ, որոնք արդէն ճշդուած են պաշտական մարմինե-րուն կողմէ:

Համադաւանացուրեան խոր-հրդարանը բաղկացած պիտի ըլ-լայ՝ իւրաքանչիւր հանրապետու-

թիւններու կողմէ ընտրուած հա-նալան երեսփոխաններէ:

Այս առիթով, Սուրիոյ ժողովուրդային հորհուրդը (խոր-հրդարան), երեկ, կ.ա. ժամը 10ին, բացառիկ ճիս մը գումարեց, իր 73 անդամներէն ընտրելու այն հա-նալան երեսփոխանները՝ որոնք Սուրիան պիտի ներկայացնեն Ա.Հ. Համադա-նակցութեան խորհրդարանին:

Սովետ եւ Եզրագրական բարեկամութեան եւ համագործակ-ցութեան նուիրուած հանդիսութիւն Գահիրէի Սովետ. Մշակու-թային Կեդրոնի «Չայֆուսի»-ի անուան հանդիսասրահին մէջ

Այս հանդիսութեան հոյակապ զեկոյց մը ըսաւ, Եզրագրական մէջ գործող ելեկտրոնի սովետ մասնագէտներու պէս՝ հայազգի ընկեր Գրիգոր Պողոսեան

Եզրագրական մէջ գործող սո-վետ ելեկտրոնի մասնագէտնե-րուն խումբը, Սովետ-Եզրագրա-կան Բարեկամութեան Ընկերակ-ցութեան նախաձեռնութեամբ՝ կազմակերպած էր Ս. Միութեան ելեկտրոնի մասնագէտներու օրուան առթիւ հանդիսութիւն մը, որ տեղի ունեցաւ Գահիրէի Սովետ. Մշակութային Կեդրոնի «Չայֆուսի»-ի անուան հանդի-սասրահին մէջ, Երեքշաբթի, 21 Դեկտեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 7.30ին:

Այս հանդիսութիւնը իրենց բարձր ներկայութեամբ պատ-ւեցին Եզրագրական ելեկտրոնի նախարար Պր. Ահմատ Սուլթան, Ս. Միութեան Եզրագրական գեղա-նին տեղակալ Պր. Ալեքսանդր Թեթերին, Սովետ-Եզրագրական Բարեկամութեան Ընկերակցու-

թեան եզրագրական բաժնի նախ-գահ Պր. Ապտէլ Սալամ Նապի, Նախագահութեան ամպիոնին առջև անոնց կողքին տեղ զբա-ւած էին նաև Գահիրէի Սովետա-կան Ինսպանտան առաջին խոր-հրդատու ընկեր Պողոս Ակոբով, Եզրագրական գեղագիտին շրջաններու ելեկտրականագէտ բաժանմունքի տնօրէնը, օրուան բանախօս և սովետ ելեկտրագէտ-հարաւար-գէտներու ղեկավար ընկեր Գրի-գոր Պողոսեան և Գահիրէի Սովետ-Ինսպանտան խորհրդատու՝ հա-յաստանաբան ընկեր Գուզնեցով:

Նախքան հանդիսութեան բացումը, Եզրագրական ելեկտրոնի նախարար Պր. Ահմատ Սուլթան և ոչաւստական հրաւիրեալները հանդիսասրահին փոքր դահլիճին մէջ հարաւորութեան ըսպելինե-րով և օջաղակներով Ապա անոնք գրեցին հանդիսասրահի մուտքին ցուցադրուած՝ Եզրագրական և Ս. Միութեան ելեկտրոնի արդիւ-նաբերութեան մասին բազմաթիւ լուսանկարներն ու տարիներու ընթացքին երկու երկրներուն մէջ ելեկտրոնի աճը ցոյց տուող բազմաթիւ գծագրութիւնները:

Հանդէսին բացումը կատա-րեց Սովետ եւ Եզրագրական Բա-րեկամական Ընկերակցութեան եզրագրական բաժանմունքի նա-խագահ Պր. Ապտէլ Սալամ Նա-պի, Ան իր բացման խօսքերուն մէջ շնորհակալեց Սովետ ելեկ-տրոնի մասնագէտները՝ իրենց այս տօնին առթիւ, խօսքեաւ ա-րաք և սովետ բարեկամութեան և համագործակցութեան մասին և շնչեց այն եզրագրական օժան-դակութիւնը, որ Եզրագրական կը բերեն Սովետ. Սիւրիան և ա-նոր ժողովուրդները, ու վեր ա-

ռաւ սովետ մասնագէտներուն բե-րած օժանդակութեանց կարեւորու-թիւնն ու արժէքը: Յանուն Եզրա-գրական ան շնորհակալութիւններ յայտնելէ ետք, Պր. Ապտէլ Սա-լամ Նապի ներկայեցրին ծառ-թացուց օրուան բանախօս ընկեր Գրիգոր Պողոսեանը, զորուանով անոր կարողութիւնները իբր ճար-տարագէտ-եկտրագէտ, լուսնա-լով նաև յիշատակուեց որ ընկեր Պողոսեան զաւակն է Սովետական Հայաստանի և հայ ելեկտրագէտ-մասնագէտներու ղեկավարը:

Ապա հրաւիրուեցաւ խօսք առնելու, մեր ժողովուրդի պար-ծառք զաւակներէն՝ մեծ ճարտա-րագէտ-եկտրագէտ ընկեր Գրի-գոր Պողոսեան:

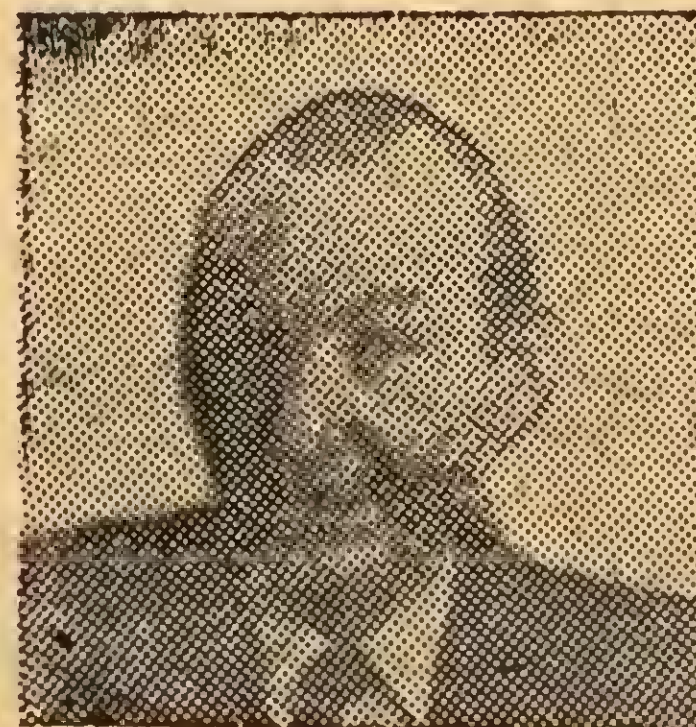
Յարգելի բանախօսը ուսու-նելով (որ նոյնատեւ արաբերէնի կը թարգմանուէր ուսու երիտա-սարդ թարգմանիչի մը կողմէ) հոյակապ ելոյթ մը ունեցաւ, որ տեւեց 45 վայրկեան:

Ընկեր Պողոսեան իր բանա-խօսութեան առաջին մասին մէջ, մանրամասնօրէն խօսեցաւ Սովետ Միութեան ելեկտրոնի զարգաց-ման յաջողական հանգրուանե-րուն մասին: Սկսեալ Հոկտեմ-բերեան Յեղափոխութեան առաջին օրերէն, ան շնչեց այն կարեւորութեանը մասին՝ որ Վ. Ի. Լենինը դեռ 1920 թուականին արտայայտուեցաւ երկրի տնտե-սական զարգացման համար ելեկ-տրոնի զարգացմանը շուրջ և առաւ պատմական որոշումներ, սկսելու համար ելեկտրականու-րու շինութեան:

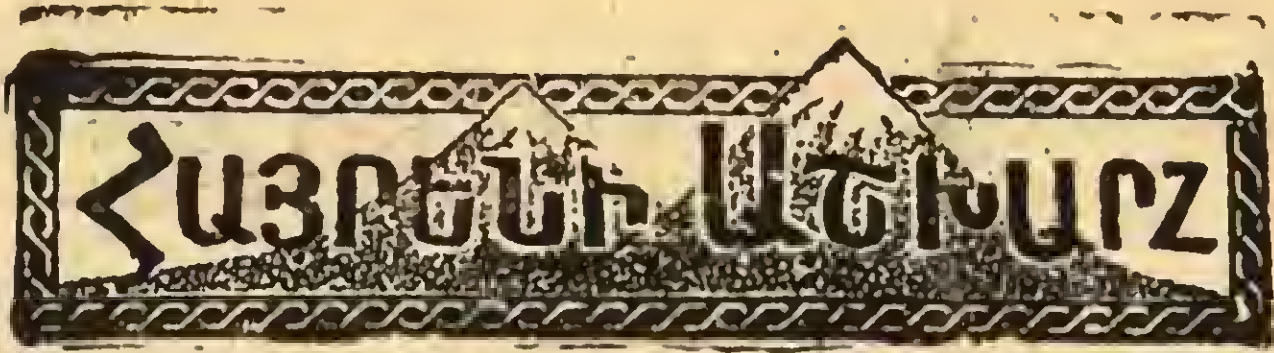
Ու Սովետ Միութեան ելեկ-տրոնի արտադրութիւնը՝ որ (Շար. տես էջ 2)

ԱԽՍՏՐԻԱՑԻ ԴԵՍՊԱՆ ՊՐ. ՔՈՒՐԹ ՈՒԱԼԱՅԱՍ ՄԱԿ-Ի ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՆԱՐՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱՍՏԻ

ՄԱԿ (Ա.Փ.)- Միացեալ Ազ-գերու Կազմակերպութեան Ապա-հովութեան խոր-հուրդը, ընկու-նեց յանձնարա-րել աւստրիացի գեղագէտ Պր. Քուրթ Ուալայ-մի քեկնամու-թիւնը՝ ՄԱԿ-ի Ընդհ. Քարտու-ղարի պաշտօնին, փոխարինելու համար Պր. Ու. Քաւթը՝ որուն պաշտօնը վերջ կը գտնէ 31 Դեկ-տեմբերին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐ

ԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ ԱՆՍԱՄՊԼԻՆ

ԵՐԵՎԱՆ, (ՀՀԳ)։ Այս տար-
ւան համերգային եղանակը ար-
գասաբեր էր Հայաստանի պարի
պետական անսամբլի համար։ Հայ
արթիսթները աւելի քան 60 հա-
մերգներով հանդես եկան Հատի-
նակի Ամերիկայի երկրներում՝
Արժինթինայում, Ուրուգուայում,
Չիլիում, Պոլիվիայում, Փերուում,
Էկուադորում, Գույանայում և
Վենեսուելայում, ամենուրեք ար-

ժանանալով ջերմ ընդունելու-
թեան, տեղական մամուլի դուռ-
տանքին։
Օրերս ՍՍՀՄ մշակույթի նա-
խարարուհի Ն. Ֆուրցեևան յատուկ
հրամանագրով շնորհակալութիւն
յայտնեց գեղարուեստական խում-
բին և նրա ղեկավարներին՝
հիւրախաղերը յաջող անցկացնե-
լու, ինչպէս նաև անսամբլի գե-
ղարուեստական բարձր մակար-
դակի համար։

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԵՎԱՆ (ՀՀԳ)։ Լոյս
տեսա Պատմական Գիտութիւննե-
րու տղթէօր Թաղէոս Յակոբեանի
«Երեւանի Պատմութիւն» աշխա-
տութեան երկրորդ գիրքը, որը
կ'ընդգրկէ խորհրդային Հայաստա-
նի մայրաքաղաք՝ Երեւանի պատ-
մութիւնը։ Ըստ ժամանակագրու-
թեան, գիրքը կ'ընդգրկէ 16րդ
դարու սկիզբներէն մինչև 18րդ
դարու վերջը, այնպիսի ժամանա-
կահատուած, երբ Հայաստանը
մօտ 225 տարի չարունակ դարձած
էր Թուրք-պարսկական ասպատա-
կութիւններու թափառանքով։ Փո-
փոխակի յաջողութիւններով ձգ-
ձգուող այդ պատերազմներուն
մէջ, Երեւանը բազմիցս ենթա-
կըւած էր պաշարման, աւերման,
և անցած ձեռքէ ձեռք։ Սակայն
գիրքին մէջ քննութեան առնուած
են միայն այն գեպքերը, որոնք
ստեղծելով ժամանակաշրջանին ճա-
կատագրական նշանակութիւն
ունեցած են Երեւանի խանութեան
և Երեւան քաղաքի պատմութեան
համար։

Հայ եւ օտար պատմիչներու,
գրիչներու, ինչպէս եւ ակնա-
տեսներու յիշատակութիւնները
օգնած են հեղինակին՝ փաստա-
գրականօրէն հարուստ աշխատու-
թիւն մը գրել, որտեղ վերլուծուած

են ոչ միայն անցած՝ քաղաքա-
կան, տնտեսական և վարչական
կեանքը, այլև մանրամասն ներ-
կայացուած են քաղաքի բնակչու-
թեան կազմը, սովորութիւնները,
տոները, ներքին կեանքն ու
մշակույթը։ Չնայած անվերջ եւ
աւերաբեր պատերազմներուն,
բնական աղէտներուն, վէտալա-
կան Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի
ծանր լուծին, Երեւանի մէջ կա-
ռուցուած են արժանայիշատակ
եկեղեցիներ, գործած են
ուսումնարաններ, ստեղծագոր-
ծած են գրիչներ, գիտնականներ,
նկարիչներ, տաղասաց-աշուղներ,
բազմաթիւ մտաւորականներ։
16-18-րդ դարերու գրիչներու ընդ-
օրինակած մէկուէկս տասնակէն
աւելի ձեռնագիրներ հաւած են
մինչև մեր օրերը եւ ապաստա-
նած հայ ձեռնագիրներու գանձա-
րանին՝ Մատենադարանին մէջ, որ-
պէս վառ վկայութիւն հայ ժողո-
վուրդի ստեղծագործ մտքի։

Գիտնականը մտադիր է գրել
նաև Երեւանի խորհրդային շրջա-
նի պատմութիւնը, որն, անշուշտ,
ամենակաւեւորն է մայրաքաղաքի
տարբերութեան մէջ։ Ժիշէ մոյգ
կէս դարուն մէջ Երեւանը աճած
է, և դարձած արդիական խոշոր
քաղաք մը։

ԳԱՅԻՐԻ ԽՈՒՄԵՆԱԿԱՆ ՄԵԼՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵՐՈՒՄԻՆ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

1913ին տարեկան միմիայն 2 մի-
լիոն քիլովատ-ժամի կը հասնէր,
սկսաւ արագօրէն աճել անբեւա-
կայելի համաժողովներով։ Այսպէս,
1917ին 2,6 միլիոն ք. ժ., 1928ին 5
միլիոն, 1940ին 48,3 միլիոն, 1950ին 91,2
միլիոն, 1956ին 132 միլիոն, 1962ին 369,3
միլիոն, 1965ին 507,3 միլիոն, 1968ին
640 միլիոն, 1970ին 740 միլիոն և
1971ին 800 միլիոն ք. ժ.։ Նոր հնգամսակի
վերջաւորութեան (1975) այդ արտադրու-
թիւնը նախատեսուած է որ հաս-
նի 1030-1070 միլիոն ք. ժ.։

Յարգելի բանախօսը երկար-
օրէն անդադարաւ նաև Ս. Միլոսեան
մէջ ելեկտրութի ար-
տադրութեան համար արժանա-
կան ջանքերը գործնականութեանը
մասին, ինչ որ մեծապէս պիտի
նուազեցնէ հանցանքներ և բնա-
կան կազի սպառման քանակը և
զգալի կերպով ծախսերու խնա-
յողութիւնը մը պիտի կատարուի։
Ընկեր Պողոսեան խօսեցաւ
նաև Երկաթուղի մէջ արտադրուած
եկեկտրութի աներեւակայիլ աճին
մասին, աճ՝ որ 1952ի հիման վը-
րայ տասը անգամով աւելացած
է, և այդ աշխատանքներուն սո-
վետ մասնագէտներուն և Սովետ
Միութեան բերած ամէն կարգի

օժանդակութիւններուն մասին՝
նիւթական և մասնագիտական։

Իր խօսքերը աւարտելէ ու-
ռաջ, յարգելի բանախօսը՝ յանուն
սովետ ելեկտրութի մասնագէտնե-
րուն, ողջունեց Եգիպտոսի հիւկ-
տըրուծի նախարարը և պաշտօ-
նական բարձր հրաւիրեանները ու
յայտարարեց, որ Ս. Միլոսեանն
ու սովետ մասնագէտները՝ միշտ
կողք կողքի եգիպտացի իրենց
եղբայրներուն հետ, պիտի աշ-
խատին երկրին զարգացման և
զօրեղացման գործին համար։

Հանդիսականները բոլորն ծա-
փահարութիւններով ողջունեցին
ընկեր Գ. Պողոսեանը՝ իր այս գե-
ղեցիկ ելոյթին աւարտին։
Փոքր դադարէ մը ետք ներ-
կաններուն ցուցադրուեցան չորս
կարճամեթրաժ կինոնկարներ,
մին Ս. Միլոսեան ելեկտրակա-
յաններու և անոնց շինարարու-
թեանը շուրջ, ուրիշ մը՝ գեղար-
ուեստական գունաւոր ժապաւէն
մը, որ աշխան օրը կը պատկե-
րացնէր Մոսկուայի մէջ, իսկ
մնացեալ երկուքը՝ սառույցի վրայ
սովետական կրկեսին հիւրախա-
ղերը կը ցուցադրէին։

Ժամը 10.30ին վերջ գտաւ
այս հանդիսութիւնը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒՄԱՆ ԸՆԿ. Խ. ԻՍԿԵՆԵԱՆ ԼԻԲԱՆԱԼԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՍԻ

Երկուսեքի, 20 Դեկտեմբեր
1971, կ. Ե. ժամը 4ին, «Միւրլ
Խաթ» օդանավով Լիբանանէն Գա-
նիբէ ժամանեց Գանիբէի Ազգային
Իսլամոսթան երիցագոյն անդամ
և Հայկական Ընթերցասրահի հիմ-
նադիրներէն՝ վերերան ընկեր Խո-
րէն Իսկենեան։

Աւելի քան երկու ամիս Պեյ-
րուսի մէջ իր հարազատներուն մօտ
ապրած օրացնին, ընկեր Իսկենե-
ան՝ տեղւոյն Ամերիկեան հիւան-
դանոցին մէջ ենթակուցաւ բը-
ժեկական լուրջ վիրահատումնե-
րու, որոնք բարեբախտաբար ան-
ցան յաջող ու ան այժմ բո ժուած՝
վերադարձած է մեզ մօտ։

Կատարեալ ապաքինում եւ
բարի գալուստ կը մաղթենք մեր
սիրելի երկ քնկերոջ։

Ս Ս Ս Ս Ս Ս Ս Ս

Շնորհակալութեամբ ստացած
ենք հետեւեալ օրացոյցները.

ա) ԳԱԼԻՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐ-
ժԱՐԱՆԻ օրացոյցը, հրատարակու-
թիւն՝ Մոսկով-Մոսկովի Միութեան,
Հաս խաւաւարի վրայ, մեծ չա-
փով եւ վարժարանի սօրոքնե-
րեան, ուսուցչական կազմին եւ
աւակներու բանձ մեծ խմբակաւ
կրող այս օրացոյցը, ունի 12 ամ-
սաբերիկներ, որոնց վրայ նշա-
նակուած են նաև ազգային, կը-
րօնական եւ պետական տոները։

բ) «ԵՐԵՎԱՆ» Օրացոյց, հրա-
տարակութիւն՝ Հայկական Ընթեր-
ցասրահի (Գանիբէ)։

Այս օրացոյցը, որ 30 օրեր-
ներէ յետ կանոնաւորաբար կը
հրատարակուի, կազմուած է 12
ամսական մեծադիր էջերէ եւ գե-
ղեցիկ կողմէ մը, բազմագոյն ջր-
պարտկութեամբ։

Ամսաբերիկներէ խաւաւարչի-
րին վերեր, գունաւոր պայագրուած
է հայաստանեան լուսանկար մը՝
մեծ չափով, Թուրքմենստան քը-
շանկի կողմէն պայագրուած են՝
ազգային, եկեղեցական եւ պետա-
կան տոները։

«ԾԻՐԱԿ» ԵՐԳԱՐԱՆ

ԹԻՒ 16
ԳԻՆ 50 Ե.Դ.

ՍՐԺԱՆԹԻՆ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԵՆՈՍ ԱՅՐԵՍԻ ՄԷՋ

Արժանի նախա Մշակութա-
յին Միութեան նախաձեռնու-
թեամբ, 6 Դեկտեմբեր, Երկու-
շաբթի գիշեր, «Գայանէ» պարա-
խումբը տուաւ իր տարեկան ելոյ-
թը՝ նուիրուած Հայրենիքի պատա-
կանութեան փրկութեան 51-րդ
տարեդարձին։

Յայտագրի իրենց մաս-
նակցութիւնը բերին նաև տա-
ղանդաւոր ամուսնեղջ Օր. Ս-
լիսիա Նոյեմի Տաքեան, Վոս-
թրովատորէս տեղական Ֆոլքլոր-
իքը երաժշտութեան ու երգի
նոյնըան տաղանդաւոր երիտա-
սարդ խմբակցութիւնը և Կլար-
ար քաղաքի գտնուող լիբանա-
նահայ Օր. Անահիտ Քլօրիքեան։
Այս փառաւոր տօնակատա-
րութեան ներկայ գտնուեցան
Հայրապետական Գառ. Սրբազան

ԼՕՁԱՆԵՆ ՊՐ. ԿՐԱՆԴ ՆԱՍԻՊԵԱՆ 100 ՏՈՒՍ ԿԸ ՆՈՒՐԻԷ «ՋԱՅԱԿԻՐ»ԻՆ

Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի նախկին ատենապետ
և այժմ Զուլեյքեի հաստատուած ծանօթ ազգային բարե-
րար՝ Պր. Կրանդ Նասիպեան, որ ամէն առթիւ իր արտաբու-
մասնակցութիւնը բերած է ի նպաստ Թերթիս, խմբագրու-
թեանս յղած իր վերջին նամակով՝ 100 տարի նուիրատուութիւն
թիւն մը կատարած է «Ջափալի»-ին, առ ի քաջալերութիւն
Թերթիս կատարած ազգօգուտ և հայրենանուէր գործունէու-
թեան։

Սրտագին շնորհակալութիւններ կը յայտնենք մեր նըւ-
րատու բարեկամին և կը մաղթենք իրեն առողջութիւն և եր-
կար կեանք։

ԳՆՆԱՏՆ

Մոնթրէալի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին Առաջին Տարեդարձը

(Մասնաւոր քորակցութիւն «Ջափալի»-ի)

Մոնթրէալահայութիւնը ան-
հուն ուրախութեան և ցնծութեան
շարժմը ապրեցաւ, տօնելով իր
Մայր Տաճարի գնման և օծման
առաջին տարեդարձը։ Մեր աչքե-
րուն առջեւ են տակաւին 1970
Դեկտեմբերի այն իշխատակիւ օ-
րերը՝ երբ վաչէ Եպս. Յովսէփ-
եանի առաջնորդութեամբ, եկեղեց-
ւոյ բոլոր կազմակերպութիւնները,
ինչպէս նաև մշակութային և մար-
զական միութիւնները իրենց լայն
աջակցութիւնը բերին Մայր Տա-
ճարի օծման հանդիսութեանց։

Ահաւասիկ տարի մը անցաւ
և նոյն խանդավառութիւնը կը
չարունակուի մեր եկեղեցաւոր
ժողովուրդին մէջ։ Այս առիթով,
մասնաւոր կարգադրութեամբ մը,
օծման տարեդարձի հանդիսու-
թեան փայլը աւելցնելու համար,
Յիւսէփեանի յաւակ պէս
Մոնթրէալ ժամանեց տեղւոյն
Թեմական Զոր. Տ. Զաւէն Մ.
Վրդ. Արզումանեան, մատուցանե-
լու համար տարեդարձի հանդի-
սաւոր Ս. Պատարագը։

Կիրակի, 5 Դեկտեմբեր 1971,
մոնթրէալահայութիւնը լեցուցած
էր Մայր Տաճարը։ Պատարագիչ
Հայր Սուրբ իր քարոզչին առաջ՝
տուաւ Ամենայն Հայոց Ն.Ս.Ս.Տ. Տ.
Վաղգէն Ա. Կաթողիկոսի հայրական
ողջոյնն ու օրհնութիւնը։

Յաւարտ Ս. Պատարագի տե-
ղի ունեցաւ բացառիկ ճաշկերոյթ
մը, որ պատարասուած էր Եկե-
ղեցաւոր Տիկնանց Միութեան կողմ-

մէ՝ Մայր Տաճարի «Մարի Մանուկ-
եան» արահին մէջ։ Նախապահեց
Հայր Սուրբը, չըջապատուած Հայ
Աւետարանական Եկեղեցւոյ հովիւ
Զարիֆեանէ, Սէնթ Ճալըզ եկե-
ղեցւոյ հովիւ Ռէպէրանտ Թիոմի-
սընէ (որ շատ մեծ դեր ունեցաւ
Մայր Տաճարի գնման գործին),
Սահակ Ա. Քննչ. Պաշտանէ, Թե-
մական Սորհուրդի անդամ Տոքթ.
Ա. Կէօնճեանէ, Միակն Սորհուր-
դի ատենապետ Պր. Վահէ Քէթիլէ
և Զ.Բ.Լ. Միութեան Մոնթրէալի
մասնաճիւղի ատենապետ Պր. Նու-
պար Սուքիասեանէ։

Ճաշկերոյթին բացման խօս-
քը ւրաւ Պր. Վահէ Քէթիլէ և վա-
րեց գեղարուեստական յայտագի-
րին գործադրութեանը։

Յայտագրին իրենց մասնակ-
ցութիւնը բերին Պր. Գեղամ Շիր-
վանեան (Կոմիտասի դպրաց դա-
սուս վարիչ), Տիկ. Մ. Գարիպեան
և նախկին աղեքսանդրահայ Պր.
Յակոբ Չիլիկիբեան՝ իրենց երգե-
րով։ Սուք առաւ Ռէպէրանտ
Թիոմիսըն և շնորհաւորեց Մայր
Տաճարի տարեդարձը ու արտա-
բուլս 100 տարի նուիրատուութիւն
մը կատարեց։ Ապա վերա-
պատուելի Զարիֆեան, Պր. Նու-
պար Սուքիասեան, Տոքթ. Ա.
Կէօնճեան, Տ. Սահակ Ա. Քննչ.
Պաշտան, բոլորն ալ իրենց կար-
գին խօսք առին և շնորհաւորեցին
Մայր Տաճարի առաջին տարե-
դարձը։

Արտասանութեամբ իրենց
մասնակցութիւնը բերին Տիկ.
Նատիա Կէօնճեան (Յովհ. Շիրազի
Կատակ), Մոնթրէալի «Հ.Բ.Լ.
Մ. Նիւմէնօրեայ դպրոցի պատա-
խանատու ուսուցչուհի՝ Տիկ. Սոն-
եա Գալանճեան՝ յայտնութիւն մը
եղաւ բոլորին՝ իր յօրինած և օր-
եան հանդիսութեան առթիւ գրած
արտասանութեան կատարմամբ։

Փակման խօսքը ւրաւ Հայր
Սուրբը։ Ան շատ գեղեցիկ կերպով
արտայայտուեցաւ Մայր Տաճարի
առաջին տարեդարձին առթիւ,
մերթ ընդ մերթ մէջբերութեանը
նկարով Ս. Աւետարանէն և շնորհա-
ւորելէ ետք այս իշխատակիւ տա-
րեդարձը, Հայր Սուրբը քաջալե-
րական խօսքեր ւրաւ նաև բոլոր
կազմակերպութիւններուն անխը-
տիւր և կողջ բան, որ անոնք միշտ
գործով և կամ գին Մայր Տաճարի
անսասանութեան։

Տարեդարձի կարկանդակը
կտրելէ ետք, Հայր Սուրբը պատ-
ւեց խնդրելով որ իր հոգեւոր եղ-
բայր Ռէպէրանտ Թիոմիսընը
«Պահպանիչ»ով փակէ այս հան-
դիսաւոր ճաշկերոյթը։

ՎԱՀՆ. ԳԱԶԱՆԵԱՆ

ՍԻԼԱՍ ԿԱՊՈՒՏԻՍԵԱՆ

ՀԱՐԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

Մարդակազմութեան դասագրքեր
Թերի եմ անուան,
Սկսած անպարզ այն նախադարձի
Սրբաբանաբար արդեն մարդ կոչուեց,
Նրա բիւր մարմնի խորին մի խորում
Ի բիւր բոլոր այն օրհաններին,
Որոնցով նաեւ գազանն էր օժտուած,—
Ի բիւր սրբի,
Որ անգործուած էր մարմնին արդեն մղելու համար,
Ի բիւր բոֆի,
Որ անգործուած էր շնչելու համար,—
Անպարզ այն օրից, երբ նա, այդ մա՛րդը՝
Ի սեռ երկինքը ճեղքող կայծակի,
Կրճով պատուարած իր ձագ-մանկանը,
Աղետող այժմ անյայտի՜ն յառեց,—
Անա այդ օրից
Նրա բիւր մարմնի խորին մի խորում
Սկսեց ճիւրպետ, սկսեց գործել
Անանուն մի խոր, մի անբռնելի ներքին գործարան՝
Հաւատի՛ համար...

Մարդակազմութեան դասագրքեր
Թերի եմ անշարժ,
Միայն սի՛րեր չէ, որ տրոփելով բիւր-հազար դարեր
Փոխուել է, յղուել, դարձել կատարեալ.
Հաւատի խորեց ել
Կատարելութեան նամակայ է անցել,
Կայծակի, հողմի, առոյտի հանդէպ
Կոյր մի երկիւղով գեթին փոփոխուց
Մինչեւ տեսնից հովանի հայցող ժայռապակեր, Ման-Ռա ասածուց
Մինչեւ հեթանոս Բագնի կրակը,
Յոյն աստուածներին

Միջոց դեղին Պաղղան ու մինչեւ Յիսուս
Մարդը դարձրեց—դար վարժուել-հասել է
Հոգու գերագոյն վերացումների,
Վարժուել հաւատի՛ ու հաւատալու...

Մա՛րդը.
Նա սրբի մանի՛ց էլ առաջ կարող է մեղել,
Նրան անցիկից, օդ ու ջրից գաւ՝
Հաւատի հասցրեք.
Մարդուն կենդանի պահելու համար
Հաւատի խորքը պէ՛տ է որ գործի...

ԻՄ ԱՍՏԾՈՒՆ

Իմ չեղեալ աստուած, գուցէ կա՞ն իրօք,
Հե՛տ է աշխարհում երբեք ապաւինել.
Ինչ էլ որ անես, ես դեռ վաղորտ
Ներսեցել եմ ինձ՝ երգից գո՛ն լինել:

Դու տուել ես ինձ ձիւքն ու կորով,
Փառք ու համբաւ ես տուել անկասկած,
Բայց ինչ-որ գաղտնի մի պայմանագրով
Հակակռե՛լ ես տուածդ, աստուած:

Ես դեռ չճանաչեմ՝ զրկել ես հորից,
Ինձ բաժին հանել մի խեղճ մանկութիւն,
Զրկել հարսնութեան զուլալ յուշերից,
Ու սեղը քողի ճառագայտն ու թոյն:

Եւ ես ինձից՝ յամառ մի խանդով
Կանացի բախտի ճեղք իսկ վերջին,
Գործով այրական, օջախ ու անդորր,
Որդոց փաղցուրտին, բոռնիկների ճիւղ...

Ես չեմ տեսնում, բայց այնուհանդերձ
Կ'ուզեմայի երբ յեղեցնել կամաց՝
Քո խաղաղութիւնը՝ տուածիդ հանդէպ
Շատ չեղա՞նք արդեօք, իմ արդա՛ւ աստուած...

ԶԻԿ ԶԱԿ ՆՈՒԹԵՐ

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՈՐԵՆ ՏԵՏԵԱՆ

Հայերէն ուղիղ արտասա-
նելը շատ կարեւոր է հայերէնը
գրելու առթիւ եւս: Ուղիղ ար-
տասանելու համար ալ երգողը
պէտք է բաւարար հայերէն գիտ-
նայ, երգողը մը մասնաւորաբար
պէտք է հայերէնէն տառերն ճշդու-
մը գանգազանէ «ո» տառին ճշդու-
մը չունենալէ քան փոխադարձաբար: Հա-
կառակ պարագային ունկնդիր-
ներուն մէջ ծիծաղելիքն աւելի
վատ մթնոլորտ մը կը ստեղ-
ծուի:

Ժամանակէ մը ի վեր, ար-
տասանմանի գանգազան ելկր-
ներու մէջէն հասակ կը նետեն՝
արդիական երգերու արդիական
երգիչներ, որոնք իրենց շուրջը
կը ստեղծեն նման այլանդակ
մթնոլորտ մը:

Անք երգիչ մը, որ հայկա-
կան սրահի մը բնմէն կ'երգէ և
աւելի վատը՝ ծայրապակ ալ
հրապարակ կը հանէ և կ'երգէ
հետեւեալ արտասանութիւնով.

— Այնչափ սիրեցի, Այսպէս
սեռ չկայ:
Եւ վերջապէս կը հասնի ա-
ւելի այլանդակին և կ'երգէ.

— Վիճառո՞ւս...
Մինչ մեր օրերուն նոր եր-
գիչը՝ յանախ կը կրկնէ վիճառ-
վո՞ւս, վիճառվո՞ւս, ասորին ազ-
գային սրահի մը մէջ կը պարեն
արդիական պարերը՝ բաւական
վիճառվո ծեծքերով:

Նման երգիչները՝ պէտք է
անդրադառնան իրենց ստեղծած
տեղի մթնոլորտին վրայ, որով-
հետեւ, իրենց այդ վիճառվո՞ւր՝ կը
վերաւորէ հայերէն լեզուն, երգը
և հայկական ականջը:

Անք սրահի տիկնանց հաշակե-
րասիրաց միտքեան կողմէ.
Հայկական մշակութիւնը կը
բարախէ փինկ փոնկին զարկե-
րուն, խաղաղողներուն պոռ-
չըտորին մէջ, կանանց խում-
բերուն միջեւ փոխանակուած
էինչպէս էքստենսիոն մէջ, և վերջա-
պէս բարձրախօսի մը մէջէն գո-
ռացող երգի մը մէջ, որ կը կրկն-
նէ.

— Սիրեցի եսուս տառան...
Փինկ փոնկը, խօսակցու-
թիւնները, երգը կանգ կ'առնեն
և խումբերը կը յարձակին ճա-
շտեղանին վրայ, որ քանի մը
վայրկեանի մէջ կը դադարակուի:
Կու գան նորերը:

Սրահին անկիւնի խցիկին
մէջ կայ գրադարան մը, որուն
մէջ ամփոփուած են հայերէն գա-
նազան գիրքեր, դրկում լարե-
սէր և գրասէր ազգայիններու
կողմէ: Անոնք նուիրուած են հե-
տեւեալ տողերով.

«Մեր մեծ հօր գրադարա-
նը կը նուիրենք սրահիդ, սա-
տարելու համար ընթերցող մեր
հայրենակիցներուն ազգապահ-
պանման ցանկութեան»: (Ոչ ըն-
թերցող կայ, ոչ ցանկացող):

Այդ գրադարանը, տարին
անգամ մը կը բացուի՝ փոշինե-
րը վար առնուելու համար, գեթ
ազնիւ կնոջ մը կողմէ:

Սրահին վարժութիւնը
խնդրած է հայերէն լրագրերնե-
րու խմբագրութիւններէն, որ-
պէսզի բարեհաճին հայերէն
թերթը զրկել սրահին, նմազ-
րութիւնը խնդրանքին ընթացք
կուտայ և թերթերը կանոնա-
ւորաբար կը հասնին:

Այս առթիւ, սրահին պա-
հապանք ստանդարտ գետններէն
կը հաւաքէ ցիր ու ցան թերթե-
րը, իւրովին մուտաւրով թաւ
պետերուն մէջէն.

— Ամա պիտի եղան այս
թերթերը...

Մշակութային անունը ար-
դարացնելու համար, վարչու-
թիւնը տարին անգամ մը կը
կատարէ Վարդանանց տունակա-
տարութիւն, հայ գիրքերու գիւտի
տուն և քանի մը ողբացեալ հայ
գրագէտներու յուշատուն:

Այդ տունակատարութիւննե-
րուն ներկայ են սրահի վարչու-
թիւնէն ետքը հոգի, Անոնց մօ-
տաւոր ազգականներէն 28 հոգի:
Բանախօսին ազգականներէն՝
հինգ հոգի, հաւասար՝ 40 հոգի:

Յարին երկու անգամ կը
բերուի բժիշկ մը, որ կը խօսի
գանազան անհանգստութիւննե-
րու առնչութեամբ:

Մրահը կիսով կը լեցուի՝
վաթսուէն վեր հայրենակիցնե-
րով: Կրնար ամբողջութեամբ
լեցուիլ, բայց բացակայող ծե-
րունիները կարելիութիւն չեն
ունեցած տեղերէն շարժուել...

Կարգը կազմայ գեղագիտա-
կան դասախօսութեան մը, ո-
րուն ընթացքին, տիկին մը կը
խօսի օժանելիքներու և այլ գե-
ղագիտական արտադրութիւն-
ներուն մասին: Սրահը կը լեց-
ւի միջակ գեղեցկութեան տէր
կիներով և օրորողներով և ա-
ռաւել եւս գեղեցկանալու փա-
փաք ունեցող կիներով և օ-
րորողներով: Իբրեւ այդ մարդ,
կայ սրահին վաթսուէնաց պա-
հապանք, որ անկիւն մը կը քնա-
նայ:

Դասախօսութեան բ. մասը
յատկացուած է կիներու նիհար-
նալու կարելիութեանց, նկատե-
լով, որ արդիականութիւնը նի-
հարութիւն կը պահանջէ:

Ժամանակին, երբ կնոջ մը
հանդիպելն է ըսելն «ի՜նչ աղ-
ւոր վրայ եկեր էք» փաղաքած
կ'ըլլային կիներ՝ որ գոհունա-
կութենէն կը հրեշտականար և
քեզ ալ հրեշտակ կը տեսնէ:
Այսօր, եթէ նոյն ձեւով արտա-
յայտուիք, անարգած կ'ըլլանք
կիներ և ան սատանայ կը դառ-
նայ: քեզ ալ սաղայէլ տեսնելով:

Ուրեմն հանդիպած ծանօթ
կիներ, եթէ նոյնիսկ վրայ եկած է,
պէտք է ըսել. «Ի՜նչ աղուոր
նուրբ մարմին մը շիներ էք, կը
(Շաք. տես էջ 5)

ՄԱՀՈՒՆ ԲԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻ

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹԱՇԵԱՆ

(1896-1971)

ԳՐ. ՊԱՍՏԱՃԵԱՆ

Եզրապահայ գաղութը վերջերս
դժբախտութիւն ունեցաւ կորսու-
ցունելու իր ամենեւն արժեքաւոր դեմ-
քերէն մին, հայերէն լեզուի երկա-
րամայ ուսուցիչ, բազմաժան հա-
յագէ, հրապարակագիր եւ դասա-
գիրքերու հեղինակ Բենիամին Թաշ-
եանը, որ մօտ կէս դար այս գա-
ղութին մէջ ապրեցաւ եւ աշխա-
տեցաւ, իր նպաստը բերելով հայ
գաղութին ու մամուլին, հայ գրին
ու գրականութեան:

Ան ծնած էր Նիկոմիտիոյ՝ Ա-
սարազար հայաձու խալափ, 1896ին:
Յաւախած էր տեղւոյն կեդրոնական
Ազգ. վարժարանը, ուրկէ երջանա-
ւարս ելլելէ ետք, աւակեցած էր Կ.
Պալոյ Թ. Հիմընեանի Նոր Դպրոց
վարժարանը եւ շրջանաւարտ էլած
է այնտեղէն:

Առաջին աշխարհամարտի օ-
րերուն, ան ախտորոշուած է ներքին
գաղաւթներ եւ շնորհիւ քրեական
լեզուի բազմաժանութեան՝ կարողա-
ցած է մնալ Ամիոն Գարախանի
մէջ, 1918ի վերջերս, զինադադա-
րէն ետք, կը վերադառնայ իր ծը-
նըրկավայրը, ուր փոքր երջան մը
կը վարէ ուսուցչական պատճօն՝
տեղւոյն ազգային վարժարանին մէջ:
Յետոյ կ'անցնի Կ. Պոլիս, ուր կը
վարէ Բարսեղաւորութիւնը Պոլսոյ
Պատրիարքարանի կողմէ հաստա-
ւած Ազգային Խնամասարու-
թեան, որուն պատճօն իր գրադիր
գաղաւթներէն եկող գաղթականնե-
րու գործերով: Տարի մըն ալ եղած
է ուսուցիչ նոյն Խնամասարութեան
Սեփակչի՝ Որբանոցին մէջ:

Բենիամին Թաշեանը Անաստուէն
դէպի Կ. Պոլիս ներխուժումի վա-
ղորդային, շատ մը ուրիշներու
նման, Թաշեան կը հետեւայ Պոլի-
սէն ու Յունաստանի վրայով կու
գայ Եգիպտոս եւ կը հաստատուի
Ալեքսանդրիա: Ան Կ. Պոլսոյ Ու-
սումական Խորհուրդէն ստացած
էր օգնական ուսուցիչի վկայական:
Անմիջապէս պատճօնի կը կոչուի
տեղւոյն Պոլսոսեան Ազգ. վարժա-
րանին մէջ, որուն ուսուցչական
կազմի գլուխը կը գտնուէին Լեւոն
Շանք և Նիկոլ Աղբալեան: Այս
պատճօնին մէջ ան կը մտնի մինչեւ
1928, երբ կուսակցական-ընտա-
կան պայմաններու իբր արդիւնէ՝
Պոլսոսեանի ճեղքումով իր ու-
սուցչական կազմը հիմնական փո-
փոխութեան կ'ենթարկուին:

Պոլսոսեան Ազգ. վարժարանի
տարեգրութեան մէջ Շանքի եւ Ալ-
բալեանի օրեր փառաւոր երջան
մը կը ներկայացնեն: Թաշեան յա-
րգանով եւ երախտագիտութեամբ կը
յիւստակեր իր անցուցած տարինե-
րը՝ կրթական այդ յարկէն ետք:

Հետեւեալով Պոլսոսեանէն, ան
երջան մը կը պատճառվարէ Հա-
կադիի Կաւարական ծխախոտի
գործարանին մէջ, իբր գրասենե-
կային պատճօնայ:

1932ին կը վերադառնայ իր
նախախրած պատճօնին՝ ուսուց-
չութեան, այս անգամ Գահիրէի
մէջ՝ Գալուսեան Ազգ. վարժարա-
նէն ետք ստանձնելով Բարսեղա-
նաւորակի պատճօնը, դասաւան-
դելով միեւնոյն ժամանակ ազգա-
յին եւ ընդհանուր ազգաց պա-
տրիւն եւ հայերէնի շարադրու-
թիւն: Փոքր երջանէ մը ետք, իրմէ
կ'առնուին վարչական այս պա-
տճօններ ու ան կը կեդրոնացայ իր
դասաւանդութեան վրայ: 1936ին
կը տեղափոխուի Նուպարեան Ազգ.
վարժարան, հայագիտական ճիւ-
ղերու կողքին դասաւանդելով
նաեւ Ֆրանսերէն լեզու:

Թաշեան ուսուցչական պա-
տճին մէջ կը մնայ մինչեւ 1946,
երբ ականջի հիւանդութեան պա-
ճաւալ իր լսողութիւնը հետզհետէ
սկսեցաւ ըլլալով՝ կը ստիպուի
քուլով իր նախախրած պատճօնը
եւ մաս կը կազմէ «Յուսարեք» օ-
րաթերթի խմբագրական կազմին:

ՈՂԲ. ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹԱՇԵԱՆ

1961ին ան ստանձնեց այս թերթին
խմբագրապետի պատճօնը: Պատաս-
խատաւալ այս պատճօնին մէջ ան
մնաց մինչեւ իր մահը, քիւն վեր-
ջերս, հիւանդութեանց պատճառաւ
ստիպուեցաւ Բենի մը շրջանէն
բացակայիլ:

Ողբ. Բենիամին Թաշեանի
գրական սկզբնաւորութիւնը կը
սկսի՝ առաջին աշխարհամարտի
նախօրեակին գրած մէկ յօդա-
ծով: Այգեղեան ալ կուգայ իր մա-
կանունին Թաշեան նուիրագործու-
մը, հետեւեալ պարագաներուն ճակ:

Հօրեկական մականունն էր
Թուշեան, իր ստորագրած այս ա-
ռաջին յօդուածին ստորագրութիւնը,
թերթի խմբագիրին կողմէ կը կար-
դացուի Թաշեան եւ յօդուածը մա-
մուլին մէջ լոյս կը տեսնէ այս քա-
նադրութեամբ: Ողբացեալը
կ'որդեգրէ այս ձեւը ու կը՝ ճանչ-
ցուի այդ ստորագրութեամբ:

Աստուի վերադարձին, ան ա-
խապեցած է «Ժամանակագիր» օ-
րաթերթին, «Հայ Գիւն» գրական
երկաբարաբարթին, «Նոր Շարժում»
եւ այլ թերթերու: «Հայ Գիւն» մէջ
ան ստորագրած է գուցէ գրական
կտորներով (բանաստեղծութիւններ):

Եգիպտոս հաստատուելէ ետք,
մնայուն կերպով աշխատեցած է
«Յուսարեք» ին, «Հայաստանի
Կոչչակ» ին եւ այլ թերթերու գրա-
կան, իմաստասիրական եւ օտար
գրականութեանց մասին ուսում-
նասիրութիւններ եւ վերլուծութիւն
կատարելով: 1926ին, Հմայեակ
Շեմսի եւ Գաբրիէլ Թադւորեանի
հետ գործակցաբար՝ հրատարակած է
«Հայ վարժարան» մասնագիտա-
կան ամսաթերթը, որ լոյս տեսած
է լման տարի մը: Նոյն տարին Ֆը-
րանսերէնէ քարգմանած է անցու-
պրակով լոյս ընծայած է «Արդի
կիներ և իր հոգեբանական արժեք-
ները» ուսումնասիրութիւնը:

1932ին, ուսուցչական պա-
տճի ստանձնելէն անմիջապէս ետք,
մաս կազմած է Գահիրէի Հայ Ու-
սուցչական Միութեան վարչու-
թեան եւ երկու տարիներ անոն
գործուն անդամներէն մին եղած է:
Ողբացեալը՝ նախաձեռնողներէն
մին եղած է Հայ Գիրքի Բարեկամ-
ներու Ընկերակցութեան (հիմնուած
1941ին) անդամը: (Շաք. տես էջ 6)

ԵԳԻՊՏԱԿԱՅ ԽՈՍՏՈՒՄՆԱԼԻՑ ՊԱՐՈՒՅԻ ՄԸ՛
ՍՈՆԻԱ ՍԱՐԳԻՍ ԶԱՔԷՐԹԵՆԵԱՆ

Վերջերս եզրպահայուրիւնը
ուրախութեամբ եւ հպարտութեամբ
կը հնետի իր համայնքի պատուա-
բեր գաւաղներէն երթաստարդ պա-
րունի Օր. Սոհիա Սարգսիս (Ճամ-
հեթեհեան) յաջորդական ելայնե-
րուն եւ ակնյայտ յառաջդիմութիւն-
ներուն:

Սոցիա Սարգիս, դուստր մեր
բարեկամներէն Պր. Սարգիս Չամ-
եհրեհեանի, փոք օտրիքէն յայտ-
նաբերած է պարի իր ընդունակու-
թիւնները եւ հետեւած է դասըն-
թացեալուն:

Ներկայումս մեջ պետական պա-
րտուհար հիմնադրման օրեն իսկ
Օր. Ստեփան Սարգսի կանոնադրա-
կան հետեւած ի այդ զորոցին դա-
ւադարձեցնելուն, միջ յառաջդիմե-
նեհն հանդիսանալով, Ան նոյնիսկ
եւնած ի առաջնութիւն, եւ առ ի
գնահատութիւն ներկայումս Մեղիւ-
քի Նախարարութիւն զինքն ցոյս-
պատքի ուղարկած ի Գեորգիայ,
այսեպ կարեւալ ուսումնասիրելու
եղելով պարարտեաց, ներկայ
գտնելով գեորգի պարունկներու
նկարներն:

Ասցեալ թաի Դահրեի Պե-
տական Սփերայի բաժանին բնմի-
ւոյ Ստրա Սարգիս իբր մեհա-
կաժարուի հանդէս եկա Փափ-
թայի «Տես Քիոք» պալիի ներկա-
յացման մէջ իբր առաջին մեհա-
պարտին:

Յիսեւի այսեղ, որ Եգիպտոսի պարառուեսի վարժարանին հիմապուրութեան մէջ մեծ բաժին բաժած է Սովեա Մրութիւնը, երազավարի ուսուցիչներ, ընկերակցող նուազողներ եւ այլ մասնագէտներ արամայրած է, որոնց զեկավարութեամբ Եգիպտացի երկսեր երիտասարդներ կը պարառուելն պարառուեսի գծով եւ այսօր եւ գիպտոս հայաւո, որ կարճ ժամանակի մը ընթացքին կ'ազմած է իր պետական պարախումբը, բազմակացած Եգիպտացիներէ եւ Եգիպտաբնակներէ: Ու այդ պարախումբը որ այսօր թեւ միայն Տեղւոյն արուեստասէր բնակչութեան գոնացում կրնայ տալ, մօտ ապագայի պիտի հասնի միջազգային հանդիսատեսները եւս գոհացնելու:

Պետական պարի հիմնարկի մէջ՝ իրենց օժանդակութիւնը բերող սովեթ. բազմաթիւ արուեստագէտներուն մէջ կը գտնուին, խորհրդային անուանի դերասաններէն Պալեմայսթըր Անաթոլի Բուզնեցովը, հայազգի արուեստագէտ - պարուսոյց Պալեմայսթըր Տիկին Էլիզաւրա Դիգորեանը եւ այլ անւանի պարուսոյցներ:

Անցեալ 12-ին 19-րդ դարի վերջերս 1971, եղիպտոսի Մաակոյի Նախարարութեան նախաձեռնութեամբ, Գանիթի Պալատ, բաժնի մէջ (Պետական Օրինակի հրկիզման պահանգով) տրուեցան զատակալ պաշտօնի յայտագիրի մը ներկայացումները, Այդ յայտագիրին մաս կազմեցին Փափկալի Տ՝ Քիւրթի

ՍՈՆԻԱ ԶԱՄԲԷՐԹԷՆԵԱՆ

արար մը՝ «Երևոյի ֆալլը (որ
յաջողութեամբ կատարեցին եղիպ-
տացի մենապարտի Մակսա Օա-
լէկը եւ մենապարտը Գամալ Ապ-
սէլ Մոնէյմը) եւ Չայկովսկիի «Գաս-
նուագեք»-ի երրորդ արարը:

Յայտագրին այս բ. մասին
իր մեծապարունի մեծ յարողու-
թեամբ հանդես եկաւ հայազգի Սո-
նիա Սարգիսը, որ ցուցաբերեց գե-
ղեցիկ ոճ մը եւ շարժումներու
նագրութիւն:

Վստան ենք, որ այս ընդհանր
հայրենին պիտի տարունակե կա-
սարեկազորեն իր արունսե և յա-
ջորպաբար յաջողութիւններ արան-
նագործելու պատիւ պիտի բերե ոչ
միայն Եգիպտոսին այլ եւ իր բոլոր
հայրենակիցներուն, որոնք սրտան-
կը մաղթեան իրեն առողջութիւն եւ
յաջողութիւն:

Մեր փափաֆն է հաեւ, ու
des աեհեկն Սոնիա Սարգիս աղ-
բը եւ հպարտութիւն ունենայ իւ-
մայր հայրենիքի Պեհսաւ Օփերա-
յի եւ Պալէի բեմադրապէկն վրա
եւ իր նորը եւ եկուն ոգեբը բար-
ժելու ու հայրենի մեր արուեստաեւ-
հասարակութեան եւս ցուցադրելու
իր ընորհներ ու արժանանալու ծա-
փահարութեանց եւ ընդհարարմանի
Այս է մեր փափաքը, այս
հաեւ Սոնիայի ծնողաց փափաքը
այս է մանաւանդ Սոնիայի հօեղ-
բօր փափաքը՝ որ մեզի անձնապէ-
յայեցեան, վեքեքս երեւան մեր կե-
տեցեան օրերուն,

U. 9.

«ՕՐԱՅՈՅՑԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ»

Բոլոր իրադարձութիւններն ու իրերը ժամանակին մէջ ունիլ իրենց հասցէները: Անոնց ուսումնասիրութեամբ կը զբաղի գիտութիւն մը՝ որ հայ մատենագրութեան մէջ ծանօթ է «տումար» անունով: Տոմարական գիտութիւնը անցեալին կապուած էր քաղաքագիտութեան հետ, իսկ ներկայ շրջանին ամփոփուած է օրացոյցի մէջ:

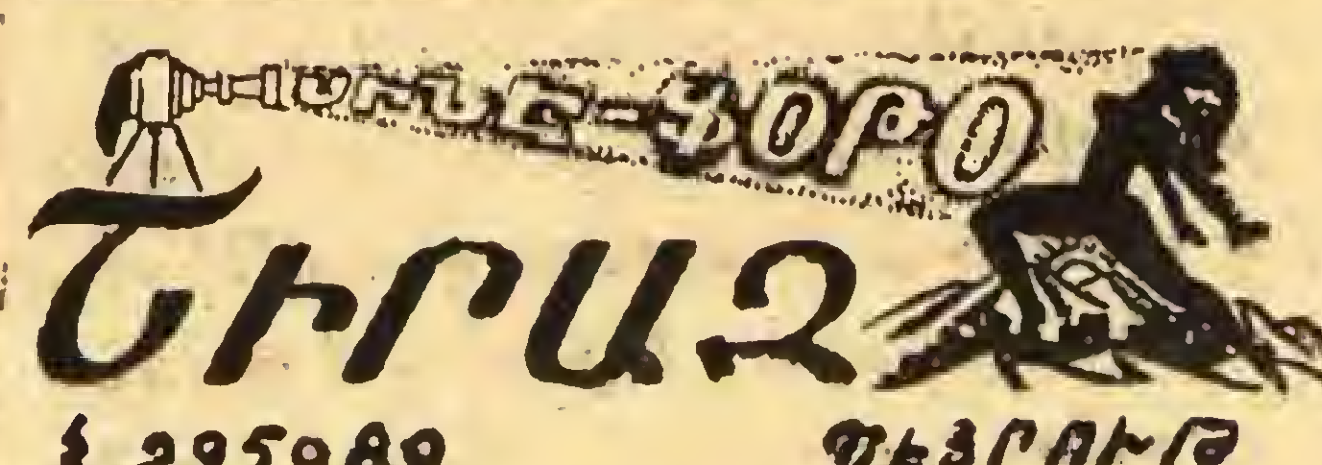
Տոմարագիտութիւնը հին պատմութիւն ունի: Նախամարդոն համար՝ որ իր ոտքը դրաւ պատմութեան արշալոյսին մէջ, ժամանակի առաջին չափանիշը եղած է պարբերաբար կրկնուող գիշերն ու ցերեկը: Որոշ զարգացումէ մը ետք, մարդիկ սկսած են ժամանակը չափիկ Լուսինի և Արեւի շրջադարձերով: Տոմարագիտութիւնը զգալի չափով զարգացած էր հին եգիպտոսի մէջ՝ կապուած գիւղատնտեսական աշխատանքներու հետ:

Հակառակ այն իրողութեան,
որ հայ մատենագրութիւնը հա-
րուստ է բնագիրներով, սակայն
ասոնք, դժբախտաբար զիջ ու-
սումնասիրուած են: Անցեալի
հայագիտութեան տեսլադաշտէն
դուրս մնացած է այս ճիւղին ու-
սումնասիրութիւնը, եթէ հաշուի
լառնենք քանի մը բացառու-
թիւններ:

հնազնիտական պատմութեան
հանդէպ ցոյց տրուած հետաքրք-
րութիւնը, որ նրեան եկաւ
վերջին շրջանին, հետաքրքրու-
թիւն ստեղծեց նաեւ այս ճիւղին
հանդէպ, Ուշագրաւ ուսումնա-
սիրութիւններ կատարեցին այս
ուղղութեամբ փրոֆեսօր Լ. Ս-
մանոսով, Բ. Թումանեան և ու-
րիշներ:

Այժմ հրապարակի վրայ է
Հ. Պատալեանի «Օրացոյցի պատ-
մութիւնը» աշխատութիւնը:

Ի տարբերութիւն հայ տոմարի պատմութիւնը ուսումնասիրող այլ գիտնականներու հեղինակը՝ օրացոյցի պատմութիւնը քննարկեալ առած է լայն շրջանակի մէջ, լուսաբանած է տարբեր ժամանակներու և տարբեր երկիրներու մէջ գործածուած տոմարեիչը, օգտագործելով աստղագիտական այն տրեւանները, որոնք օգտակար են

ցաւ. անդրադառնալու կուսակցա-
կան հարցերու մասին:

Ոսուցչական կեանքէ ներս
իւր երկարամեայ փորձառութեան
վրայ հիմնուելով, Թաւան պատ-
րաստեց «Հայկաբան» ընթերցանու-
թեան դասագիրքերու շարքը (հասոր), որոնք եզրկաթանայ ազգա-
յին վարժարաններու մէջ կը գոր-
ծածուին մօտ քառորդ դարէ ի վեր
Այս դասագիրքերը Ա. Մ. Հանրա-
պետութեան Կրթական Նախարար-
ութեանէն վաւերացուած հայագի-
տական միակ դասագիրքերն են
Այժմ Լիբանանի եւս. մը հայկապա-
վարժարաններու մէջ ալ կ'օգտա-
գործուին անոնք, եւ ոմանք ու-
սողառութեան արժանացած են:

Թաւաճանի մահով, հայ գրա-
կանութիւնը կը կորսնցնէ իր նը-
շխաններէն մին եւ երկար ասե-
լի պակասը պիտի զգանք եզրա-
սահմայ մամուլէն ներս:

Հանգիստ իր ոսկորներուն,
Գր. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

9-11-71, 8-12-71

տառէ, թէ հայկական մեծ թը-
ւականը սկսած է ոչ թէ 553-ին,
այլ 552 Յուլիս 11-ին: Ասոր
պարզաբանումը կարեւոր է, ու
րոպհետեւ հայկական թուակա-
նի ծագման մասին հայազիտու-
թիան մէջ կան տարակարծու-
թիւններ:

Գործնական արժեք ունի աշխատութեան «Տեղական ժամանակ» գլուխը: Յայտնի է, որ աշխարհագրական տարբեր լայնութիւններու վրայ, նոյն պահուն ժամացոյցը տարբեր ժամեր ցոյց կուտայ՝ Սյապէս, երբ Մոսկուայի մէջ ժամը 2-ն է՝ Երեւանի մէջ 3, 4-ն:

Հեղինակը կանգ առած է գործածական օրացոյցներու վէջ նկատուած թերութիւններուն, բարդութիւններուն վրայ և ծանօթացուցած է գիտնականներու ներկայացուցած Նախագիծը, որոնք ներկայիս քննութեան առարկայ կը դառնան, համաշխարհային մեծ օրացոյց ստեղծելու նպատակով:

Յաւելուածին մէջ զեփդուած ցանկերէն արժէքաւոր է՝ հայկական ՄԻՍ՝ կոշտած թրւականի և ալժմու մեր գործածած թուականին զուգորդութիւնը 552-էն մինչև 2000, Պէտք է նկատել ունենալ, որ հին հայկական արեւի տարին չորս տարւան ընթացքին մէկ օրով առաջ գացած է և տոմարը շարժական դարձած է։ Այս պատճառով հայկական տարեթիւերուն և ամսաթիւերուն զուգորդութիւնը հիմնովին խախտած է։ Յաճախ ոչ միայն սովորական ընթերցողը, այլև մասնագէտն անգամ կը շփոթի։

Աղբիւրագիտութեան տեսանկիւնէն, արժէքաւոր է նաեւ յաւելուածին մէջ զետեղուած Աստուի խաւարումներու ցանկը, սկսեալ մեր թուականի առաջին օրէն մինչեւ 2000 թուականը, որ քաղուած է Օրացոյցներէ: Ցանկին մէջ բերուած են տուեալներ, թէ որ թուականին, որ ամսուն, որ ժամուն է այս կամ այն խաւարումը:

Տոմարագիտութիւնը բա-
ւական բարդ գիտութիւն է։ Պա-
ճանքին, որ հեղինակը լուծէր
տոմարի մէջ նկատողոյ բոլոր ա-
նեթծուածները, կարելի չէ հա-
մաձայնիլ։ Այսպէս, հեղինակը
հիմնուելով Հ.Ղ. Ալիշանի կար-
ծիքին վրայ, «Հայկեան» կոչուող
թուականին սկիզբը կը փորձե-
տանիլ մինչեւ 2492 թուականը։
Ք.Ա., այն ժամանակ՝ երբ բրեւ թի-
ւագրած է Հայկ Նահապետը։ Ա-
սիկա անհիմն է։ Համոզիչ չէ, որ
հայկական մեծ թուականի սկզբը
նաւորութեան համար առիթ
կրնար ծառայել 451-ին հրաւիր-

լած Բաղկերչունի ժողովը: Սխա
 է կարծել, թէ Ազարիա Ջուղա
 յեցի իր տոմարը կազմած
 1616-էն առաջ, որովհետեւ այն
 բնագիրը, որուն վրայ կը յիշո՞
 հեղինակը, ուշ շրջանի ընդօր/
 նակութիւն է: Աշխատութեա/
 մէջ, դժբախտաբար, սպրդած են
 բազմաթիւ սխալներ:

Աշխատութիւնը խմբագրա-
 են ակադեմականներ Ս. Երեմ-
 եան և Ա. Քալօզլեան:

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹԱՇԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. 585)

Երկար «արիներ» (**Յուսաբեր**)¹ ի մէջ գրած է լեզուական հարցերու մասին, Մ. Մ. ստորագրութեամբ։ Այս գրութիւնները միշտ ալ հետա-
բերուեցեամբ կարդացուած են ըն-
քերցողներուն կողմէ ու յաճախ
հարապատասխան ուրիշ բերբերէ։ Ան
հաշտմունս հայալեզւ մըն էր եւ
անսահման սէր ուներ ու կը գուր-
գուրար մեր աշխարհաբարբն վը-
րալ։ Քերականական կանոններու
նա լեզուակիսական հարցերու մա-
սին իր գրած զանազան յօդաւ-
ճերէ ի մի ամփոփելով, 1962ին հը-
րատարակեց *Հւարան Հայ լեզուի*,
1963ին *Հեղուական Հարցեր*² եւ
1968ին *Թիւրք ու Թերեք*³ հա-
մուկները։ Ստորագրած է ցաւս Վեմ-
սոնի ծածկանունը։

Հայ գրականութեան մասին
իր պատրաստած մէկ քնդարձակ ու-
սումնասիրութիւնը՝ *Եկրածու-*

Թիւն Հայ Գրական Պատմութեան,
յոյս բնծայեց 1961ին:

«ՅՈՒՍԱՔԵՐԻ»-ի մեջ իր գրած խմբագրականները միշտ ալ հեռա-
բերժուրքիամբ կարդացուած են,
որովհետեւ իր գրեկակերպը, ճիշ-
մը ներկայացնելու իր ձեւը միշտ
ալ հաճելի եղած է իր ընթերցող-
ներուն, Ան առեւիք գրական հաւ-
քեռով մտահոգուած էր ինչպիսի-
ցանէ քրմահոգ դասով ու իր խմ-
բագրականները ընդհանրապէս այս
հարցերու լուսաբանման շուրջ կը
դառնային: Մինչ իր նախորդները
աւհեցեայ զգայալայտի մէջ էին
կուսակցական-հասոյածական հաւ-
քեռու շուրջ, Թաւեան խորեցեալ
այդ տեսակամով պայտահեռէ ու
«ՅՈՒՍԱՔԵՐԻ» խմբագրապետի ուն-
նը վարած ամբողջ ուշանին (1961-
1971) քիչ անգամներ առիթ ունե-

ՆՈՐ ՏՍԵՐՈՒՄՆԵՐ ԼՍԻԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ

ԶԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐ ՈՒՆ

Այն ազգայինները, որոնք կը փափաքին Նոր Տարուան առթիւ «Զահակիր» նուիրել Հայաստանի կամ արտասահմանի իրենց ազգականներուն և բարեկամներուն, կրնան նուաճայնել թերթիս վարչութեան (հեռ. 915013), ամէն երեկոյ ժամը 6էն 8 (ի բաց առեալ կիրակի օրերէն), իսկ Աղեքսանդրոպոլ մէջ մեր Ներկայաց. ցիւղի Վահան Պետտեանին (հեռ. 2՝942): Տարեկան բաժանորդութեան թիւն սակն է 400 հ.դ. (պարզ փոստով) և 700 հ.դ. (օդային փոստով):

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ԶԱՀՍԿԻՐԻ

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԵՐ ԺՐԱՋԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐԷՆ
ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՍՈՂՈՄՈՆ ԵԼԵՆԵԱՆ
ՄԵԿՆԵՑԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ

Մօս Երկու շաբաթ Նեղոսի չհնազ ափերուն իրենց մեղրալուսինը անցնելու համար Գանիթի ժամանած Դամասկոսի Հ.Մ.Մ.ի դեկտեմբեր 20-ին Երևան, Երկու-շաբաթի, 20 Դեկտեմբեր 1971, կեսօրին, «Սիրիան Երուսաղիմ» օդանավով մեկնեցան դեպի Դամասկոս։

Եգիպտոս իրենց կեցությունը օրհանին, նորոգ ամուսնացել ա՛մուլը այցելեց Գանիթի և Աղբի-սանդրիոյ ինքնուրույն վայրերը, զբոսաշրջական, ինչպես նաև ազգային, մշակութային և կրօնական հաստատությունները։

Անոնի Բանիցյան Երկայ եղան Դամասկոսի Ընթերցասրահի հաճախորդներուն և Երկայացուցիչներուն։

Գանիթի Հ.Մ.Մ.ի երիտասարդները զիրենց պատկերները քննադատելով մը, որ ճեղք ունեցաւ Հինգշաբթի, 9 Դեկտեմբեր 1971, և որուն ընթացքին անոնի կերպով և մեծ կարկանդակով Այս ընդունելությունը եղան նաև բարի գալուստի խօսքեր և երգանքի կեանքի առաջին մաղթանքներ։

Բարի համապարհ և երջանկություն կը մաղթենք Տեր և Տիկին ընկեր Սողոմոն Ելենեանին։

«ԱՐԾԻԻ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԻՐԻՆ
ՅԱԶՈՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

Անցեալ Կիրակի, 19 Դեկտեմբեր 1971, Կ.Ե. ժամը 7ին, Գանիթի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ, Սրահին «Արծի» Թատերախումբը՝ զեղարեստական դեկլամատիկայով և բեմագրութեամբ երիտասարդ սիրող Պերմ Գոգորեանի, Ներկայացուց երկու թատերգութիւններ, որոնցմէ առաջինը՝ Պրանսուա Գոֆէի «Գրեմոնի վնագործը» (Թարգմանութիւն՝ Տրդատ Հապէշեանի), անցեալ ամսուան մէջ արդէն բեմադրուած էր։

Լաւ էր նոյն բեմին վրայ և ժողովուրդին փափաքին ընդառաջելով է որ կը կրկնուէր այդ օրը։

Գալով երկրորդ թատերգութեան, այդ հայրենի մեծ թատերադիր Արամ-Աշոտ Պապայեանի «Սուտը Թակարդին մէջ» միտար կատակերգութիւնն էր, որ առաջին անգամ ըլլալով և յաջողութեամբ կը բեմադրուէր Եգիպտոսի մէջ։

Այս յաջող ներկայացումներուն մանրամասն նկարագրականը պիտի տանք յաջորդով։

ՀԱՅ ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ
ԱՐԳԱՐԵԱՆ ԱԶԳ. ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Գանիթի Հայ Աղքատաց Հոգաբարձութիւնը, սրտի անհուն գոհունակութեամբ կը ծանուցանէ Գանիթի մեր սիրելի ազգայիններուն, որ Աղքատեան Ազգային Դարմանատունը՝ օժտուած շողակարի գործընդմէջ, պիտի վերաբացուի յառաջիկայ 1 Յունւար 1972-ին սկսեալ, պատասխանատուութեան ներքեւ։

Doctor Ismail Aly, M.B.BCH., D.M.R.E. M.D. Radiodiagnosis
Dr. Rifky Fares Hannalla M.B., B.CH., D.M., D.I.K. M.D.

Դարմանատունը բաց պիտի ըլլայ հանրութեան առջեւ ամէն օր, Կ.Ե. ժամը 5ին 9ը։

ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ - ԱՂՔԱՏԱՆԴՐԻԱ

Ուրբաթ, 24 Դեկտեմբեր 1971, Երեկոյեան ժամը 9ին

Երոպական Ծնունդի Առթիւ
ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՄԱՆ ԶԲԵՂ ՊԱՐԱՅԱՆԴԵՍ

ՄԱՍՆԱԻՐԱՊԵՍ ՍՐԱԲԱՎԱՆ ՎՐԱՆԵՐՈՎ ԾԱԿՆՈՒԱԾ, ԲԱՐԵԱՌՆՈՒԹԵԱՄ ՕԺՏՈՒԱԾ ԵՒ ՇՔԵՂՈՐԷՆ ԶԱՐԲԱՐՈՒԱԾ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍԱՐՁԱՐԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ։

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄ

The Yacht Dreamers

ՀԱՆՐԱԾԱՆՈԹ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՒԱԳԱՆՈՒՄԻՐԻՆ

ԿԵՍ ԳԻՇԵՐԻՆ ԶԱՆԱՋԱՆ ՀԱՅԵԼԻ ԱՆԱԳՆԱԼԻՆԵՐ

ՄՈՒՏՔ ԵՒ ԶԱՄ. 200 Ե.Դ.

Տոմսերը և սեղանները ապահովուելու համար դիմել՝ Մանչեսթըր Հաուզ՝ հեռ. 24996, Էլփար Հաստատութիւն՝ հեռ. 24073 և Սեսիլ Հաստատութիւն՝ հեռ. 22425 և ամէն Երեքշաբթի և Ուրբաթ երեկոները ժամը 6-9 մարզապարս՝ հեռ. 74307։

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆԵԿԱՆ ՈՎ)

Տէր և Տիկին Գեորգ Բամպուքճեան իրենց սիրելի զաւակին՝ ողբ. Յակոբ Բամպուքճեանի մահուան քառասունօրին առթիւ և անոր անմոռանալի յիշատակին կը նուիրեն։

Գահիրէի Աղքատախնամին 500

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ 500

Եկեղեցւոյ պայծառութեան 500

Գալուստեանի ճաշի սեղանին 500

Նուպարեանի ճաշի սեղանին 500

«Այծեմիկ»-ին 500

Հայ Կարմիր Պաշին 500

Գալուստեանի Աղբ. Վարժարանին 500

Միտղք-Ուսուցիչ Միտթեան 500

Հայ Գեղ. Միտթեան 500

«Արեւ»-ին 500

«Ջահակիր»-ին 500

Տ.Քթ. և Տիկին Լ.Կոն Եւգուպեան (Դամասկոս), իրենց սիրելի եղբոր՝ ողբ. Յակոբ Բամպուքճեանի մահուան քառասունօրին առթիւ և անոր անմոռանալի յիշատակին կը նուիրեն։

Գահիրէի Աղքատախնամին 500

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ 500

Եկեղեցւոյ պայծառութեան 500

Գալուստեանի ճաշի սեղանին 500

Նուպարեանի ճաշի սեղանին 500

«Այծեմիկ»-ին 500

Հայ Կարմիր Պաշին 500

Գալուստեանի Աղբ. Վարժարանին 500

Միտղք-Ուսուցիչ Միտթեան 500

Հայ Գեղ. Միտթեան 500

«Արեւ»-ին 500

«Ջահակիր»-ին 500

Տէր և Տիկին Արամ Մարգարեան (Մոթթալ), իրենց կրնքաօր զաւակին՝ ողբ. Յակոբ Բամպուքճեանի մահուան քառասունօրին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն։

Գալուստեանի ճաշի սեղանին 1500

(Ստանալ նուիրատուէն)

Օր. Անի Արապեանի ընդ Պր. Ռէյմոն Սուլթանեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Փօլ Քիլիտեան կը նուիրեն։

Եկեղեցւոյ Տիկնանց 100

Խնամակալութեան 100

«Այծեմիկ»-ին 100

«Արեւ»-ին 100

«Յուսարբ»-ին 100

«Ջահակիր»-ին 100

Ողբաշիւթ Յակոբ Բամպուքճեանի մահուան քառասունօրին առթիւ Տէր և Տիկին Փօլ Քիլիտեան կը նուիրեն։

«Արեւ»-ին 100

«Յուսարբ»-ին 100

«Ջահակիր»-ին 100

(Ստանալ նուիրատուէն)

Իր մահուան նախօրեակին ողբ. Պոսնակ Շամիան կարգադրած էր, որ իր մահուան քառասունօրին առթիւ ըլլան հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Գահիրէի Աղքատախնամին 1000

«Այծեմիկ»-ին 200

Գալուստեանի ճաշի սեղանին 200

Հայկական Ընթերցասրահին 200

«Արեւ»-ին 200

«Ջահակիր»-ին 200

(Ստանալ Գահիրէի)

Աղբ. Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչին

Այլ Տիկին Գոհար Հաճընլեան և Տէր և Տիկին Գրիգոր Փարթաւեան, իրենց ամուսնոյն և հօր՝ ողբ. Բաբէլ Հաճընլեանի մահուան Ա. տարեկիցին առթիւ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Գալուստեանի ճաշի սեղանին 200

«Այծեմիկ»-ին 200

Աղքատախնամին 200

«Արեւ»-ին 200

«Ջահակիր»-ին 200

Պր. Բարսեղ և Օր. Վերմին ժամկէտներ իրենց սիրելի հօգաբարձ ողբ. Տիկնանի ժամկէտներին մահուան քառասունօրին առթիւ կը նուիրեն։

Աղքատախնամին 100

«Այծեմիկ»-ին 100

Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին 100

«Արեւ»-ին 100

«Ջահակիր»-ին 100

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Ի գիտութիւն մեր բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանենք, թէ յառաջիկայ Կիրակի, 26 Դեկտեմբեր 1971, առաւօտեան, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ պիտի կատարուի մասնաւոր հոգեհանգստեան արարողութիւն, մեր Ազգային բարեյարեւելի՝ Տիար Հրանդ Նասիպեանի ողբացեալ ծնողաց, ինչպէս նաև

ՆԱՍԻՊԵԱՆ, ՓԵՐՍԱՆԵԱՆ ԵՒ ՏԻՐԱՏՈՒՐ

գերդաստաններու ննջեցելոց հոգւոյ ի հանգիստ։

Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտեան ժամը 7.30ին

Ս. Պատարագ 9ին

Ե.Գ.Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԿՆԱՆՑ ԽՆԱՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՆՈՒՍԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ

ԱՌԱՋԻՆԱԿԱՆ ՍԵՂԱՆ

ՀՈՎԱՆԱՌՈՒԹԵԱՄ

ԳԵՐԾ. Տ. ԶԱԽԷՆ ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ

Առաջնորդական Տեղապահ Եգիպտահայոց

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄ

ՊՐ. ԱԽԵՏԻՍ Ն. ԶԱԳԸՃԵԱՆԻ

Կիրակի, 26 Դեկտեմբեր 1971, կէսօրուան ժամը 1.30ին

ՎԱՐՃԱՐԱՆԻՆ ԶԱՇԱՍՏՐՅՈՒՆ ՄԷՋ

ՀՐԱՒԻՐ ՍՏԱՆԱԼ ՄԻՈՒԹԵԱՆՍ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՔ
ԳԶՏԻՐԷ

ԱՄԱՆՈՐԻ

ԵՒ

Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ

Ա. Ռ. Ի. Ի

ՀԱՆԳԻՏՍ - ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄ

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆ» ՄԵԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄԻՆ

Կիրակի, 2 Յունուար 1972, Կ.Ե. ժամը 6ին

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տ Օ Ն Ա Ծ Ա Ռ

ԺԱՄԸ ԳԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄ

The Moods

Առաջնակարգ Նուագախումբին

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ 26 Ե.Դ.

Կաղանդ Պապային նամակը պատասխանելու և փոփոխութեան համար։ Այժմէն ապահովեցեք սեղանները, հեռաձայնելով թիւ 879030, 933296, 915013, 59706, կամ դիմելով Ընթերցասրահ, ամէն երեկոյ ժամը 8-10, (հեռ. 934908)։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՔԻՆ

Ս. Հայաստանի 51րդ տարեգարծի տօնակատարութեան առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացւած են հետեւեալ սրտաբուխ նուիրատուութիւնները։

Տէր և Տիկին 500

Հայկազուն Քիւրքեան 300

Տէր և Տիկին 300

Յարութեան Նազաշեան 300

Օր. Անի Արապեանի ընդ Պր. Ռէյմոն Սուլթանեանի բարեբաւորիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ վասն խնդակցութեան Տէր և Տիկին Վահան Պալեանի կը նուիրեն 200 Ե.Դ.։

Ս Տ Ա Ց Ո Ւ Ա Մ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացւած են հետեւեալ բաժանորդագրութիւնները։

Մոթթալեան Ընկեր ՆՈՒՊԱՐ

ՍՈՒՐԻՍԵԱՆ կը նորոգէ իր բաժանորդագրութիւնը՝ նուիրելով 25 տուրք։

Ֆրեդոնյէն Տիկին Հէլէն Մի-

ՔԱՅԵԼԵԱՆ կը նորոգէ իր բաժանորդագրութիւնը՝ նուիրելով 15 տուրք։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص. ب. ۲۱۱۱ بالقاهرة - ۲۴ ج - ت ۹۱۵۰۱۳
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بيان (باللغة)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎՐԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻՒ 409 — ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՅՐ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՎ . ԴԵԿ . ԿԱՄ 25 ԼԻՐ . ԴԵԿ .

عدد ورقه ۳۰ — الخیر ۳۰ ديسبر ۱۹۷۱

ԲԱՐԻՈՎ ԳԱՍ, ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Անցնող այս տարւոյն վերջին գիշերը, մարդիկ փոքր փոքր եկած իրենց երգիքներուն օակ, ակումբներու կամ հանգիստարաններու մէջ, կը խմեն, կ'երգեն, կը զուարճանան եւ ապագայ երջանիկ օրերու յոյսերով կը պարտուին ու կը սպասեն վերջին րոպէին՝ ողջունելու համար Նոր Տարին:

Այս գիշերին, ամեն գիշակից անհաս, որ իր իսկական կեանքով մասնակցութիւն կը բերէ համամարդկային բարօրութեան եւ երջանկութեան գործին, պահ մը կ'իմենամփոփուի ու հակառակ սղակալի ու խանդավառ մթնոլորտին, կը խորհրդածէ անցեալի իր կասարածին եւ զարիւի իր կասարելիք բարի ու օգտակար գործերուն վրայ: Այդ պահը՝ անցող տարւոյն իր գործունէութեան հաշուեփակն է ու այն էլ, զոր կէս գիշերին պիտի դարձնէ եւ որ պիտի անցնի իր կեանքին պատմութեան մէջ, պիտի ըլլայ այնքան շատ արժեքաւոր եւ հպարտալից, որքան որ իր կեանքի այդ տարեկան անձնական էջին վրայ ան արձանագրած ըլլայ բարոյալից եւ իմաստալից գործեր:

Ու գիշակից անհասը վերաեսելով իր կասարած օգտակար գործերը, անոնցմով առաւել եւս պիտի հրճուի եւ կաղանդի գիշերուն իր հանդիման ու ուրախութիւնը պիտի ըլլայ անկեղծ ու արդար:

Մենք եւս, այս տարեկան գիշերին, մեր գրիչը ի ձեռքին, վերաեսելով մեր կ'ընենք անցնող տարւոյն ընթացքին մեր կասարած աշխատանքներուն վրայ, ու մենք եւս կը հրճուինք՝ ի ձեռքին մեր եւս պատասխանատու գործերուն, զոր կասարելիքն է ի գին ամեն զոհողութեան՝ ներքալան, ֆիզիքական եւ բարոյական, որպէսզի օգտակար հանդիմանանք մեր նմաններուն, մեր համայնքին, մեր ժողովուրդին եւ մեր հայրենիքին:

Ու ներքին այս մեծ զոհողութեամբ բաւարարուած, կը դարձնենք նաեւ մեր էջը, նորին վրայ արձանագրել սկսելու ապագայ բոլոր մեր կասարելիքները՝ յօգուտ ընդհանուրին եւ մանաւանդ մեր ժողովուրդին ու հայրենիքին:

Տօնական այս օրուան առիթով, մենք ալ մեր բաժակները բարձրացուցած կը մաղթենք՝

Որ խաղաղութիւն ըլլայ աշխարհի վրայ,

Որ ժողովուրդները ապրին սիրով եւ եղբայրութեամբ,

Որ արդարութիւնը իւրիշ բոլորին վրայ եւ վերադարձնէ իւրաքանչիւրին՝ իրեն,

Որ մեր արաք եղբայրներուն հետ ջնջուինք ողջունենք բոնագրաւեալ հողերուն վերադարձը,

Որ մեր մայր հայրենիքը եւ հայ ժողովուրդը առաւել եւս բարգաւաճին ու յառաջդիմեն եւ մեր ժողովուրդը դառնայ մի եւ անբաժանելի՝ մեկ ժողովուրդ եւ մեկ հայրենիք՝ յայտարարի ներքին:

Բարեւ՛ք բոլոր գալ Նոր Տարին:

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51րդ ՏԱՐԵԴԱՐԶՐ ՓՐԱՆՍՍՅՈՒ ՄԷՋ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՆՈՒԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍԱԳԵՏՆԵՐ՝ ԼՈՒՍԻՆԷ ԶԱՔԱՐԵԱՆ, ԱՌՆՈ ՊԱՊԱԶԱՆԵԱՆ, ԷՏԿԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ, ԺԱՆ ՏԵՐ ՄԵՐԿԵՐԵԱՆ, Զ. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍԱԳԵՏ-ԶՈՒԹԱԿԱՀԱՐՆԵՐՈՒ ՔԱՌԵԱԿ ՄԸ՝ ԻՐԵՆՑ ՔԱՆԿԱԳԻՆ ՄԱՍՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲԸ ԽԱՆԴԱԿԱՆԵՐԻՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Փարիզի «Աշխարհ» թերթէն կը տեղեկանանք, որ Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեգրքին առթիւ փառաշուք տօնակատարութիւններ կատարուած են Ֆրանսայի զանազան հայաշատ քաղաքներուն մէջ:

Այսպէս, Դեկտ. 5ին՝ Մարսէյի մէջ, Դեկտեմբեր 8ին՝ Լիոնի «Մալ տը լա Սիբոնէ» մէջ, Դեկտեմբեր 10ին՝ Վալանսի մէջ, իսկ Կիւրսի, 12 Դեկտեմբեր, Կ. Ե. Ժամը 8.30ին՝ Փարիզի «Փիլէլի» շքեղ սրահներուն մէջ:

Այս տօնակատարութեան զեղարուեստական յայտագրին ներքին իրենց արժեքաւոր մասնակցութիւնը բերին մայր հայրենիքէն ժամանած երկուսն է

անուանի արուեստագէտներու հոյլ մը, որոնց մէջ կը գտնուէին՝ երգչուհի Լուսինէ Զաքարեանը, երգահաններ՝ Առնօ Պապանեանը եւ Էտկար Յովհաննիսեանը: Զոնթակահար Ժան Տէր Մերկերեանը, դաշնակահարուհի Զ. Բարսեղեանը, ինչպէս նաեւ բառեակ մը՝ բաղկացած զօնթակահարներ Լ. Մամիկոնեանէ, Ս. Մանուկեանէ, Ֆ. Սիմոնեանէ եւ Մ. Երիցեանէ:

Հայրենի արուեստագէտներուն ներկայութիւնը եւ իրենց խանդավառ ու մասնակցութիւնը այս տօնակատարութեանց առթիւ, մեծ ոգեւորութիւն ստեղծած է ֆրանսահայութեան մէջ:

ԱՐԱՐ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԲՍՑԱՌԻԿ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ՊՐ. ՄԱՀՄՈՒՏ ՌԻԱՏ ՊԱՐԶԵՑ

Միջ. Արեւելի տաղանապին լուծման համար Եգիպտոսի կարծիքը

Երկուշաբթի, 27 Դեկտեմբեր, Կ. Ե. Ժամը 11ին, Գահիրէի մէջ՝ Արաբական Լիկայի կեդրոնատեղիին մէջ բացուեցաւ Արաբ Առաքին Գործող Նախարարներու արտակարգ խորհրդածովքը, որուն նախագահեց Լիկայի Գահիրէի գեղապանը՝ Պր. Սաատէտտին Պուշեուէյրապ, որ միաժամանակ այս առթիւ Լիկայի պատուիրակութիւնը կը գլխավորէ:

Խորհրդածովքի այս նստաշրջանին նախագահութիւնը Լիկայի վերապահուած ըլլալով, բացման խօսքը կատարեց Պր. Սաատէտտին Պուշեուէյրապ:

Նոյն օրը կէսօրէ ետք՝ դուրսուած դահլիճի նիստին ընթացքին, ըստ պատահականութեան ազդիւններու, Եգիպտոսի Փոխվարչապետ Ե. Արաքին Գործող Նախարար Պր. Մահմուտ Ռիատ

Խօսեցաւ ՄԱԿի Ընդհ. Ժողովին վերջին որոշման հրատարակութեան ներքին տեղեկութեան մասին: Միւս կողմէ ան երեք կէտերով բացատրեց Եգիպտոսի կարծիքը՝ ճակատամարտին անհրաժեշտութեան եւ անոր ծաւալին մասին:

Ա. Ճակատամարտը անխուսառն է եւ այս է Եգիպտոսի յստակ քաղաքականութիւնը: Արդէն 1967ին ի վեր յստակ էր որ զինուորական կարգադրութիւնէ զատ ուրիշ ոչ մէկ միջոց գոյութիւն ունէր:

Բ. Աշխարհը մարդը ըմբռնեց, որ Իսրայէլ իր ծաւալողական ձգտումներուն պատճառաւ դրական հողերէն չպիտի ետ քաշուի այլ միայն պատերազմով:

Գ. Բոլոր արաբներուն միտքով՝ տագնապին կարգադրու-

թեան գլխաւոր ազդակը պիտի ըլլայ, ինչ որ ալ ըլլայ անոր արդիւնքը:

Նոյն աղբիւրը կ'ընդգծէ նաեւ, որ ժողովին մասնակիցները մտիկ ըրած են, զօրավար Սաատէտտին Շաւիի տեղեկագիրը:

Եգիպտոսի Լիկայի Գահիրէի գեղապանը

ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻ

ՏՄԵՆԱԿԻՐ

ԿԸ ԵՆՈՐԶԱՆՈՒԷ ԻՐ ԲՈՒՈՐ

ԱՇԽԱՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԸՆԹԵՐՈՒՆԵՐՈՒՆ ԵՒ

ԲԱՐՍԵՂԵԱՆԵՐԸ

ՄԱՂԱՍԵՐԸ, ԱՇԽԱՏ

ԽԱՂԱՍԵՐԸ ԵՒ

ԵՐԶԱՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՍՑ ՆԱԽԱԿ «ԶԱՀԱԿԻՐ»-Ի ՄԻՋՈՑՈՎ

Սիրելի՛ Կաղանդ Պապա,

Անշուշտ չես յիշեր զիս, ոչ անոր համար թէ մոռցած ես անուս, այլ չես այցելած մեզի բնաւ այն օրերուն երբ ես փոքրիկ էի, իսկ դու անտեսած էիր մեր աշխարհը իր բիւր մանուկներով, որոնք չէին հարցնել իսկ թէ Կաղանդ Պապա...

Մենք չկայինք բեզի համար: Անցան Նոր Տարիները:

Երբ մեծցանք, խնդրեցինք չեզմէ՛ որ ամէն մոռացումներուդ եւ բացակայութիւններուդ փոխարէն՝ այցելես մեր մանուկներուն եւ բաշխես անոնց այն ամէնը որմէ՛ գրկուելու էինք, զի կ'ընէին մեզ...

Ու եղար բարի, անհաշիւ բերիք մեր մանուկներուն իրենց երազածն ու խնդրածը: Եւ ամէն տեսակէ խաղալիք, միւրք ու պտուղ, անուշապտուր, շքեղ տօնածառեր, անոնց փայլուն զարդարանքը, գոյն գոյն մոմեր, աստղեր ու հրաշալի կաթիլներ, Երեւանի մեր գաւառներուն, մանկապարտէզի հանդէսներէն ալ առաջ եւ տղաքը սքանչացան, յափշտակուած դիտեցին բարի դէմքը: Ժիւնազարդ զգեստդ, սպիտակափառ մօրթիդ ու լըսեցին յորդորներդ ու աշխարհ իրենց եղաւ: Ամենէն մեծ պարգեւ որ տուիր իրենց՝ եղաւ երջանիկ մանկութիւնը, այսպէսով լրիւ հատուցանեցին անցեալի անտեսումներդ, մոռացումներդ...

Կը գրեմ մասնաւոր շնորհակալութիւն այս նամակս, խնդրելով որ ընդունիս խօսքերս անկեղծ ու սրտաբաց եւ բարի ըլլալս լսելու զիս դարձեալ:

Կը գրեմ այսօր՝ ոչ թէ իմ գաւառներուն համար կամ իրենց անունով, այլ սենց՝ որ յոր իսկ չունին գոյութիւնէդ... չեն Բարցներ Կաղանդ Պապա...

Անցեալ օր, փոքրիկ Շարուն Ուրբեր ամբերիկեան թերթի մը կը հարցնէր. «Գոյութիւն ունի՞ս եւ Կաղանդ Պապա»: Աղջնակը սեւ ըլլալով, չի կրնար հաւատալ թէ դու Կաղանդ ի հարկին սեւ, զեղին կամ կարմիր ալ ըլլալ...

Մանուկը քեզի համար մանուկ է, որ պէ՛տք է հրճուի, իրաւունք ունի՛ հրճուելու, երջանիկ ըլլալու, ինչ գոյն ալ ունենայ իր մօրթը, ո՛ր բարի աստղի տակ ալ ապրի: Գոյնը, լեզուն, ցեղը կարեւոր չեն քեզի համար: Մանուկը, մանուկը միայն, որմէ՛ կը ծնի մարդկութիւնը:

Այս լայնախոհութիւնը երանի՛ թէ ունենային մարդիկ, մեծերը բոլոր՝ երկիրներու, մասնաւոր վարչիւններ ու մեծամեծները՝ այն երկրին՝ ուր կ'ապրի փոքրիկ Շարուն Ուրբերը:

Երանի՛ այնպէս մեծնար այդ աղջնակը որ չհարցնէ՛ր երեք սեկ ու հերմակի մասին՝ ա՛յս մատղաշ տարիքէն:

Ո՛վ բարեգութ Կաղանդ Պապա, լսէ՛ խնդրանքս, բաց ակունք ու սիրտդ որպէսզի հասնի ծայրը բոլոր խնդրարկուի, որպէսզի չմոռնաս ոչ ոք:

Բաշխէ՛ քու անսպառ տոպրակէդ ամէն մանուկի ի՛ր երազածը, անսպառ:

Կը խնդրեմ, կը թախանծեմ որ յատկապէս այցելես ամենէն համեստին, չքաւորին ու որբին, հիւանդին ու անկարին, հրճուցենս այն մանուկը որ չէ՛ ճանցած քեզ բնաւ: Դու Երբիք ես համակ:

Կը տեսնեմ դեռ տղաք, փողոցը եւ քիչ մը ամէն տեղ, որոնք պարզ գնդակի մը փոխարէն կը խաղան կտր գնդածեւ խիճով, որոնք կ'օղիկ եւ հագուստ կ'երազեն, կամ՝ բոլոր մը շաքար եւ ուրոնք փայտիկ մը առած իրենց ոտքերուն մէջէ՛ն՝ «ծի» կը խաղան:

Ո՛վ Բարսեղ հայրապետ, կը խնդրեմ որ քիչ մըն ալ ԽՏԻՐ ԴՆԵՍ Եւ տարին օր մը գէթ այցելես չունեցողին ՄԻԱՅՆ, կէս գիշերին... Կը տեսնես արդէն ամպերուն մէջէն որ այս արդար աշխարհի օրէնքին համաձայն ամէն օր, ամէն ժամ Կաղանդ է ունեւորին համար:

Յղիք խտրական: Ա՛յս է խնդրանքս, Կաղանդ Պապա: Շատ դժուար է զայն կիրարկելը, արդեօք...

Հելիոպոլիս,
Կաղանդ, 1971

Բեզ պաշտող՝
ԱՐՄԷՆ ՏՅՏՈՒՐ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԸ

ԻՐԵՆՑ ԲԱՐԵՎԱՄՆԵՐՈՒՆ, ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱԾԽԱՏԱԻՈՐՆԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԶ Գանիրե Հեռ. 934908	ԱԻԵՏԻՍ Ն. ԶԱԳԸՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ Արապայի հրապարակ Գանիրե Հեռ. 906433-906451	ՆԱՍԻՊ-ԹՈՐԳՈՄ	ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 826211-826291	ՎԱՀԱՆ Տ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Աղեֆանդրիա Հեռ. 28173
ԶԱՐԵԶ ՍԱԳՍԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 62302	ԵԴՈՒԱՐԴ ԶՕՐԱՅԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 906479	ՕՆՆԻԿ Կ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 900186-26535	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՌԱՖԻ ԳԱԼԸՆԵԱՆ Աղեֆանդրիա Հեռ. 2793	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅԱԿՈԲ ԷՔՍԸՐՃԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 855920
ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ԹԵՐՃԵԱՆ Աղեֆանդրիա Հեռ. 33712	ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՊԱՄԳՈՒԷ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ 195, Ռամսես Պողոսյ Գանիրե Հեռ. 900738	ՀԱՅԿ ՕԶԱՆՆԵՍԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 39825	L I L I ՅԱԿՈԲ Մ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ՓՈՐՐԻԿՆԵ ՈՒ ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ 22, Քառ էլ Նիլ փողոց Գանիրե Հեռ. 54480	ARABIAN NEON & FLUORESCENT LIGHT CO. ՓՕԼ ՔԻԼԻՏՃԵԱՆ 135, Մահմեդ Ֆարիս փողոց, Ապոլոն Գանիրե Հեռ. 43816-44792
STUDIO ANTRO ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ 37, Թալաթ Հարա փողոց Գանիրե Հեռ. 75542	ԺԱՔ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 911220	MAISON ROYALE ԽՈՍՐՈՎ ԶԱՔԱՐԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 910402	BIJOUTERIE DIRAN ՏԻՐԱՆ ԿԻՐԵՂԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 2, Պաղատ փողոց Հելիոպոլիս Հեռ. 62309	ԱՐԱՄ ՖԵՐԶԱՏ Գանիրե Հեռ. 43957-44904
ՏՈՔԹ. ՀԱՆՐԻ ԲԵՏԵՐԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 73321	ՊԵՐՃ ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 918516	MICKY MOUSE ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱՉՈՒԿԵԱՆ 26 Յուլիս պողոսայ, քի 8 Գանիրե Հեռ. 915570	Ն. ԵՒ Ե. ԴԱԽԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐԲ Manchester House Աղեֆանդրիա Հեռ. 24996	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԳԱԲՐԻԷԼ ՏՕՍԹՈՒՄԵԱՆ Աղեֆանդրիա Հեռ. 33546
ՍԱՐԳԻՍ ՎՈՒԳՈՒՑԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 917039	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱԻԵՏԻՍ Խ. ԶԱԳԸՃԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 915072	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՍԱՀԱԿ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 910810	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՐԹԻՆ ԹՐԱՅԵԱՆ Գանիրե	STUDIO PARIS ԱՐԱՔՍԻ ՕԶԱՆԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 56775
ՎԱՀԷ ԴԵՐՋԱԿԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 103, Կուսմուրի փողոց Գանիրե Հեռ. 900563	ՏԻԿ. ՇՈՒՇԱՆ ՎԱՐԴԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 62700	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՎԱՀՐԱՄ ԲՐՈՒՏԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 906905	ՄԵԹՐ ՊԱՐՈՅՐ ՄԱՍԻԿԵԱՆ Գանիրե Հեռ. 42259	ՎԱՀԱԳՆ ՏԵՓՈՅԵԱՆ ԵԼԵԿՏՐՈԿԵՏ Գանիրե Հեռ. 79381
ՕՐ. ԶԱՊԷԼ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ Գանիրե	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԹՈՎՄԱՍ ՄԱՆՃԸԼԸՔԵԱՆ Աղեֆանդրիա	ELPAR SHOES ՎՐԵԺ Լ. ՍԷՖԵՐԵԱՆ Աղեֆանդրիա Հեռ. 24073	CORDONNERIE CECIL ՎԱՀՐԱՄ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ Աղեֆանդրիա Հեռ. 22425	ՊԵՏՐՈՍ ՏԸՆԿՃԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ Գանիրե
ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՄԲԱՐՋՈՒՄԵԱՆ ԴԵՐՋԱԿ Աղեֆանդրիա Հեռ. 34572	MAISAN D'ART ՑՈԼԱԿ ԵՐՋԱԿԱՅԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 29, Ապոլի կալիք Սարուաթ Գանիրե Հեռ. 40584	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅՈՎԱԷԺ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ ՈՍԿԵՐԻՉ Աղեֆանդրիա Հեռ. 27139	ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՀԱՅԿ ՏԵՕԲԱԷՃԵԱՆ Աղեֆանդրիա	ՆՈՒՊԱՐ ԿԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ Գանիրե

ԹՈՐՈՆԹՈ

ՅՈՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՆՈՒԻՐՈՒԹ՝ ԵՐԶԱՆԱԳՅՈՒՄԱԿ ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՅՈՎԱԷՓԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՐԱՄԵԱԿԻՆ

Շաբաթ, 13 Նոյեմբեր 1971, Կ.Ե. Ժամը 8-30ին, Սենտրալ Գո-լենի շքեղ սրահին մէջ կատարուեցաւ Յորելինական հանդիսութիւնը՝ նուիրուած ամերիկահայ յոյն խաչակրեաց Երզնայի յիշատակ Գարեգին Կաթողիկոս Յովաէփեանի ծննդեան հարիւրամեակին, նախագահութեամբ ամերիկահայոց բարեխնամ առաջնորդ Գեորգ Տ. Թորոնթոն Ս. Արք. Մանուկեանի:

Այս հանդիսութիւնը կազմակերպուած էր Թորոնթոնի Միապաշտօնային կողմէ, որուն անդամները ոչ մէկ ջանք չէին խնայած այս առթիւ Ուրոշեալ Ժամէն առաջ արդէն սրահը լցուած էր աւելի քան 800 հանդիսականներով, ինչ որ շատ պերճախօս թիւ մըն է Թորոնթոնի փոքր գաղութին համար:

Բացման խօսքը քրաւ Թորոնթոնի գործունէակ հովիւ Հորգ. Տ. Ժիրայր Վրդ. Թաշնեան, Ան հակիրճ կերպով պարզեց ծնունդին կարեւորութիւնը, գովեց գաղութին միասնական ոգին և խօսքը փոխանցեց որում հանդիսավար՝ Պր. Ալեքսան Գալթիսեանի:

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր մը գործողութեան, բաղկացած մեներգերէ, ընթերցումներէ, դաշնակի ունկնդրութիւններէ: Այս յայտագիրին իր մասնակցութիւնը բերաւ գաղութին միացեալ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պր. Արթուր Գալուսեանի: Երգչախումբին կատարած երգերը կրկնապատկեցին հանդիսականներուն խանդավառութիւնը:

Գեղարուեստական բաժնին մէջ՝ Տիկին Միլեն Երզնայի երգեց կոմիտասի «Կուռնի» և «Քնիլ Քնիլ», Պր. Վարդան Վարդանեան կարգաց Արշալոյս Մարգարեանի «Մահն իմացեալը», և միացեալ երգչախումբը բազմաձայն երգեց կոմիտասի «Տէր Կեցուն» և «Տէր Ողորմեան» դաշ-

նակի ընկերակցութեամբ Տիկին Արաքսի Գասարեանի:

Օրուման գլխաւոր բանաստեղծ էր Փրոֆ. Գեորգ Գաղմեան (Վազգէն Այգունի), որ Մոնթրէալէն յատկապէս հրաւիրուած էր: Ան բանաստեղծը ընթերցեց «Նալով» երգը որ մը նոր հոս, նոր հովիւ ունի, արքեպիսկոպիտ հովիւ, գիրի երգիչն» (Սիլիո Դուրեան):

Յարգելի բանաստեղծն ելոյթէն կ'ընենք հետեւեալ մէջբերումները:

«Գանք, եթէ ունայ համար միջոց է փայլելու եւ վայելելու, բարձրացնելու կամ իջնելու, ուրիշներու համար առիթ մըն է լոկ փայլեցնելու, արժեքներու, առաւել եւս արժեքներու այդ բարձրացումը դիմելը»:

«Բացառիկ դեմքեր են այս վերջին ծեսակի զանազաններ» յեկեղեցական քե յարաւանական բացառիկ՝ իրենց իմացական կարողութեամբ, բացառիկ՝ իրենց մտային պատշաճով, բացառիկ՝ իրենց անբասիր եկամուտով, բացառիկ՝ իրենց համար նուիրումով: Այդ բացառիկ դեմքերու հոյլին կը պատկանէր Երզնայի խաչակրեաց Գալթիսեանի:

«... Ժամանակի շուրջը դարձաւ, գիտեալ սիրտանիլ բուր հասունացնելու համակրութիւնը, յարգանքն ու վստահութիւնը, եղաւ ՀԱՅՐ ԱՄԵՆՅՈՒՆ Եւ Կիլիկիոյ Արտիք շուրջ գիտեալ համակրութիւնը երկի իրեամբ ու անհանգուստը սարեբը՝ որով իր հայրագործը շուրջին սակ ու բարեխնամ հոգաւորեան ներքին լրծւեցան շինարար աշխատանքի»:

«... Այդ միասնական ոգին առաւել եւս զգեստուեցաւ, երբ անձամբ նախագահեց Ս. Եւսիպիոսի քննական ժողովին եւ իր Ս. Աւգոստինոսի օմեց Ամենայն Հայոց Գեորգ Զ. Վեհափառը, վերջ տալով՝ յընթացք սարեբնութեան ըստ ու գրեւոր՝ լեղի ու կծու, սին ու կոշտանար վեհերու»:

(Շաբ. տես. էջ 6)

ԹՈՂ ԼԻՆԻ ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆ

(Շաբ. Գ. էջ 5)

ժողով ու թանկ է իւրաքանչիւր հայ մարդու սրտին:

Դա քաջ Անդրանիկն տնակն է, որտեղ նա անց է կացրել իր կեանքի մի շարք տարիները:

Անդրանիկը Պուլկարիայում հաստատուեց 1907 թուականին:

Սակայն, երբ սկսեց առաջին Պալատեան պատերազմը (1912-1913), Անդրանիկը նորից տեղի ելաւ: Անհանգիստ, փոքր ինչ ընկճուած, բայց ոչ յուսահատուած Անդրանիկը մարտնչական աշխարհազօրի շուկայի գլուխն անցած, շուկայ, որը մտնում էր պուլկարական բանակի կազմում, նորից պայքարի դուրս եկաւ թուրքական զօրքերի դէմ: 273 մարդուց կազմուած հայերի այդ փոքրիկ շուկայը մասնակցեց բազմաթիւ մարտերի, ամենուր հաղթս բերելով բացառիկ հերոսութիւն ու խիզախութիւն:

«Հայկական վաշտը, - 1913 թուականին գրում է Մակեդոնական աշխարհազօրի պատմիչները, - հակառակ հազուատեղէնի և այլ պիտոյքների պակասին, իր կարգապահութեամբ ու հաստատակամութեամբ միշտ եղել է ուժեղ և մարտնչական: Կարողութեամբ և մարտնչական զօրքերն քաջ: Այս վաշտի բոլոր մասնակիցները կարող են հպարտանալ իրենց քաջերի գործունէութեամբ: Իսկ Հայաստանը պէտք է վստահ լինի, որ այսպիսի»:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Նամակներ կան՝
Կը պատուիր, կը ներկայի,
Նամակներ կան՝
Ներսիս պէս կը պատուիր:
Կարգապէս համակա այս
Արեւի եղբորս սիրելի,
Յետոյ ալ զայն յանձնեցի
Իմ քաղցրիկ լոյս Լուսինին:
Ինձ ալ ապա բող ղրկե՛
Շուրջ անուր քաղցրիկին,
Ու առաջ չմոռայ
Իր հարազատ ծնողիմ:
Նամակներ են կը պահեմ՝
Որպէս մասունք, կարգիմ,
Ու անցնելով կը յիշեմ
Բարեկամներս բանկազիմ:
ՀԱՅԿԻՉ ՏՈՒՆՈՒՆԵԱՆ
Աղերսանդրիա, 13 Դեկտ. 1971

զաւակներով, որոնք ընդունակ են նոյնիսկ օտար դատի համար մեռնելու, պիտի հասնի երջանիկ ու տեւական ազատութիւն ոչ հեռու:

Եւ ապագայում:

Պուլկարական գեներալի մարգարէական կանխատեսութիւնը իրականութիւն դարձաւ, երբ այդ տողերը գրելուց եօթը տարի անց, 1920 թուականի Նոյեմբեր 29ին, Հոկտեմբերեան մեծ յեղափոխութեան շնորհիւ հայ ժողովուրդին իր հարազատ հայրենիքում հնարա-

ւորութիւն ունեցաւ այդ «երջանիկ ու տեւական ազատութեան» սկիզբը դնել:

Անդրանիկի ղեկավարած զօրամասը մարտնչական Սոֆիա, Փլովտ, Դուրուի, Վառնա ու այլ վայրեր: Այդ վաշտի մարտիկները, ինչպէս Անդրանիկը, որը ըստացաւ պուլկարական բանակի զօրավարի տիտղոսը, պարգևատրուեցին պուլկարական մարտական շքանշաններով:

— Այդ պատերազմի միշտ աչքերիս առաջ է, չնայած տասնեակ տարիներ են անցել այն ժամանակուանից—Վառնայում գրոյցի ժամանակ առաջ արեւել կեանքն ապրած մի ծերունի: — Յիշում եմ, թէ ինչպէս մարդիկ տները դուրս էին թափուել փողոցները, դիմաւորելու յաղթանակած զինուորներին՝ Հայկական վաշտի առջեւից սպիտակ ձիւն վրայ կեցածքը ձիւ պահած ժպտեալ ու հպարտ դնում էր, քաջ Անդրանիկը: Ժողովուրդը ծաղիկներ էր նետում, ողջունում նրան...:

Պալատեան պատերազմից յետոյ, Անդրանիկը նորից վերադարձաւ Կալթա, իր տնակը՝ իր հանգիստը գտնելով Ս. Զովիտի կապուտակ երկնքի տակ, պաշտօնը իր ղեկավարութեամբ: Բայց արդեօք կարող էր հանգիստ լինել հայրենիքից հեռու, հայրենիքի սիրով բռնկուած քաջի սիրտը: Սիրտը նրա ճախրում էր հայրենի երկրներում, վանի այգեստաններում... Մասունքի լեռներում...:

Ես հակիրճ վերլուծեցի լեզուն—տար Ջորափարի համար վաստակած գեներալի հարուստ կեանքից միայն մի դրուագ: Նպատակը չէ այսօր մէկ անգամ ես պատմել խիզախ մարդու, մեծ հայրենասէրի ու հայ ժողովրդի պանծալի զաւակի անցած կեանքի ուղու մասին: Միայն յիշեց մեր բնութեան անկրկնելի երգիչ, վրձինի ու գոյների չնաշխարհիկ վարպետ Մարտիրոս Սարգսի խօսքերը, «Եթէ հայերս իրաւունք ունենք մեր անցեալը հերոսական անւանելու, և եթէ յարատեւել ենք որպէս ժողովուրդ առ այսօր, ապա այդ բանում մենք մեծագոյն չափով պարտական ենք նաեւ մեր դարեկոր հերոսապատումի յաւերժ անմոռանալի դիւցազններից մէկին՝ Անդրանիկին»:

«Մեր դարաւոր հերոսապատումի յաւերժ անմոռանալի դիւցազններից մէկը», — ասում է միանգամայն ճշմարիտ ու դիպուկ:

Երկրագնդի շատ վայրերում, որտեղ ապրում է հայ մարդը, Անդրանիկին նուիրուած յուշարձաններ կան՝ թող դա լինի Ուսան դիւղը Սովետական Հայաստանում,

Պուլկարեան կամ Փարիզի՝ Փլովտի գերեզմանատունը, ուր հանգչում է Ջորափարի անհիւնը:

Իսկ ինչու մի այդպիսի թանգարան — յուշարձան չդարձնենք այս փոքրիկ տնակը Կալթայում, — մտածում էի ես, կանգնած գեղատեսիլ բարձունքում, լեզունսար զօրավարի տան շինքին:

Պուլկարիան այսօր, զբոսաշրջիկների ամեն առաջնայն երկրներից մէկն է: Մի տարեկան ընթացքում, այդ արեւոտ ու հիւրաւ սէր երկիրը այցելած զբոսաշրջիկների թիւը միլիոնների է հասնում: Գալիս են զբոսաշրջիկները տարբեր երկրներից, գալիս հայ մարդիկ, լինում Վառնայում՝ «Արեւոտ արեւ» Ոսկեայ ապագաներում, սակայն նրանց քնքրելի տան այդ տնակի գոյութեան մասին:

Եւ ես յիշեցի մէկ այլ յուշարձան, որը նոյնպէս գտնւում է Կալթայում: Դա Կաթողիկոս Յովաէփեանի երկրորդ համաշխարհային պատերազմի աւարտից յետոյ՝ ի պատիւ Վատիկանի Սրբազնի, որը տասնհինգերորդ դարում 1434-1444 թուականներին եղել է Լեհաստանի ու Հունգարիայի թագաւորը: Ինչու մէկ նրա ծառայութեան պատմութեան առաջ, Վատիկանի Սրբազնի թուրքերի դէմ մղուող կռիւներում համալրման լեզուն ու հոգեւորական զինուած ուժերը, երկու անգամ արշաւել ելաւ ընդհանուր թշնամու դէմ, 1443 թուականին մտնելով Պուլկարիա ու Սոֆիա՝ ստիպեց թշնամու խաղաղութիւն կըքել:

Հինգ դար անց լեհերը իրենց հայրենասէր զաւակին յուշարձան են կանգնեցրել Վառնայում:

Ինչու մի այդպիսի յուշարձան չկանգնեցնել Անդրանիկ Ջորափարի պատուին, — մտածում եմ ես: Թող այդպիսի յուշարձան լինի հենց այդ տնակը, որտեղ մի քանի տարիներ ապրել է Անդրանիկը, որտեղից նա մեկնել է Գալթիսեանի, սրտում ունենալով մի վառ ցանկութիւն:

«Ես ալ մի նպատակ ունեմ—գնալ ազատագրուած Հայաստան, տեսնել իմ մայր ժողովրդին և նոր հանգիստ մ'ունենալ: Այդ տուն—թանգարանում կարող են ի մի հաւաքել զօրավարին նուիրուած բազմաթիւ փաստաթղթեր, լուսանկարներ, գրական ստեղծագործութիւններ:

Կարող են հարց տալ. ինչ միջոցներով պէտք է դա արուել: Թերեւս անհրաժեշտ է ստեղծել Անդրանիկի տուն—թանգարանի ֆոնտ: Ամբողջ հողագինում կը գտնուի արդեօք մի աղբիւ հայ մարդ, որը չջանկանայ իր, թեկուզ փոքրիկ լուսնայն մտքն ալ զործում:

Ո՛ր: Ուրեմն հարկ է գործի անցնել: Պուլկարական հասարակական կազմակերպութիւններ զգուշութեամբ ու օժանդակութեամբ, ժամանակի ընթացքում ստեղծուած ֆոնտի միջոցներով վերանորոգել այդ տնակը, կարգի բերել տան առջեւ եղած պարտէզը, ուր յաճախ մտահոգ սիրտ մ էր նստել Ջորափարը, ցուցադրել պատրաստել այդ նպատակով հաւաքելով աշխարհում ցրիւ եկած բազմաթիւ փաստաթղթերը, ժամանակակիցների յուշերը...:

Թող Անդրանիկի այդ տուն—թանգարանը սրտուղեղներին պատմի հայ ժողովրդի հայրենասէր զաւակի՝ քաջարի Ջորափար Անդրանիկի թորոսի Օգանեանի մասին: Մոսկուա ԱԼԳԵԹ ԳԱՍՊԱՐԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՄՆ ՍՈՒԹԻ «ԶԱՆԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Ռաֆֆի Գալունեան (Աղեքսանդրիա) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ հետեւեալներուն:
Տոքթ. Նալիկի Գալունեանի (Մոնթրէալ)
» Խ. Նալպանտեանի (Պէրթիթ)
Պր. Հրանդ Գալունեանի (Պէրթիթ)
Արմէն Պապիկեանի (Հալէպ)
Լեւոն Ներսիսեանի (Երեւան)
Նուպար Գալունեանի (Երեւան)
Ն. Նարեկեանի (Հալէպ)
Տիկին Սրբուհի Սթենեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր դստեր՝ Տէր և Տիկին Տիգրան Մուրադեանի (Երեւան):
Տիկին Վերգինէ Բէօւլեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ Արտու և Աշոտ Սթենեաններուն (Միաց. Նահանգներ):
Տիկին Վերգին Մարտինեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Տիկին Լիւսի Ալեքեանի (Փարիզ):
Պր. Գեորգ Սթենեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ Հորգ. Տ. Զաւէն Վրդ. Արդունեանի (Ֆրանսիայի):
Օր. Արշալոյս Շահրուբեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Տիկին Փայլուն Սեմեդեանի (Կեսարի):
Պր. Սարգիս Վուգուֆեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր քույրիկին և քրոջ՝ Տէր և Տիկին Թորոս Գասարեաններուն (Միտնէյ):
Պր. Մուշեղ Կերկեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր քույրիկին և քրոջ՝ Տէր և

Տիկին Աղգանազ Փանոսեաններուն (Միտնէյ):
Պր. Գեորգ Տընիկեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր սիրելի բարեկամին՝ Պր. Մարտիրոս Փափագեանի (Թորոնթոն):
Պր. Արտաշէն Գարտաշեան (Փարիզ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Ուսանեա Գարտաշեանի (Պէրթիթ):
Մ. Երեւալը Յակոբեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Աննէ Յակոբեանի (Պէրթիթ):
Պր. Արամ Մուրադեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր սիրելի եղբոր՝ Պր. Վահրամ Մուրադեանի (Փրէս):
Պր. Անդրանիկ Մեարոպեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր եղբոր՝ Պր. Մարտիրոս Սթենեանի (Մոնթրէալ):
Սվաճիպաշեան Յարայրեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իրենց եղբոր՝ Արթուր Սվաճիպաշեանի (Նիւ-ձըքս):
Պր. Յովհաննէս Գեհեայեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Մարգարէ Լուսարեանի (Երեւան):
Օր. Արշալոյս Շահրուբեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ Տէր և Տիկին Շահրուբեանի (Ֆրանսիայի):
Մէթր Պարոյր Մարտինեան (Գահիրէ), մէկ տարուան «Զանակիր» կը նուիրէ իր սիրելի բնակիչը՝ Պր. Հայկ Գասարեանի (Երեւան):

